T. No: 625

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

1997

İSTANBUL - 1998

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO : 625

Z
5055
.T9
D65
1998

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve
Dokümantasyon Daire Başkanlığı
M0036864

1997

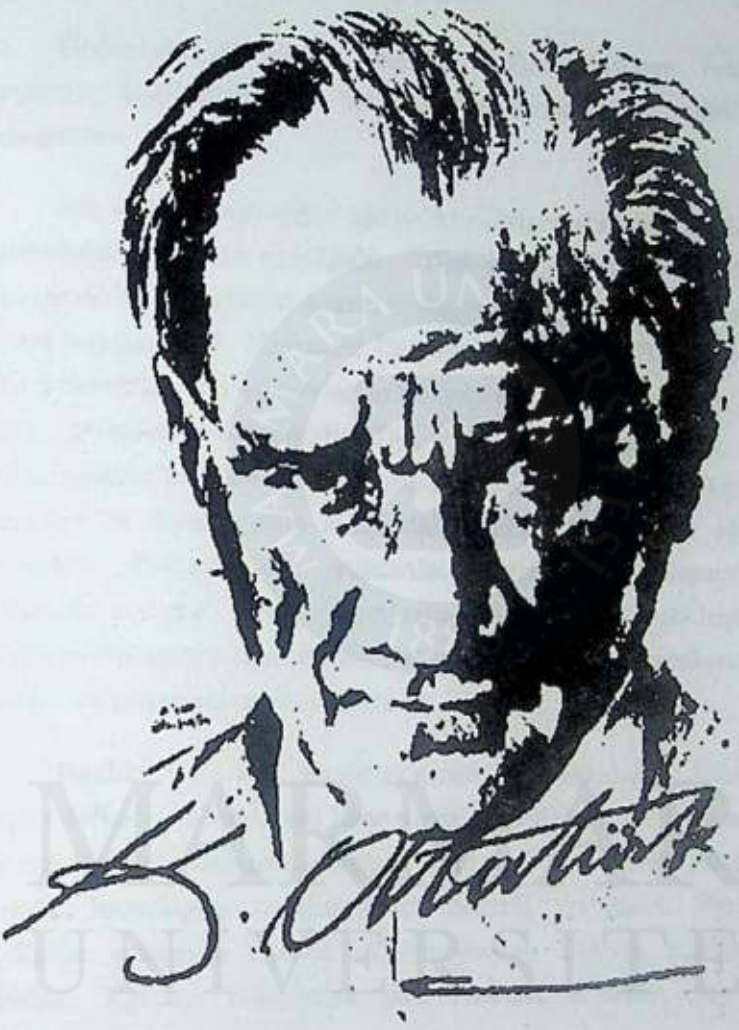
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı
DEMİRBAŞ NO: 36864

ISBN 975 – 400 – 190 – 1

Marmara Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Döner Sermaye İşletmesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nce hazırlanan bu kataloğu bilgilerinize ve istifadenize sunmaktan onur ve kıvanç duyuyoruz.

Bir üniversiteyi diğer eğitim kurumlarından ayıran temel özellik, lisansüstü öğretimin niteliğidir. Bilim uzmanlığını ve doktorayı içeren lisansüstü öğretim bilim adamı yetiştirmenin, akademik kariyerin ilk ve temel basamağıdır. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri alanındaki tüm yükseköğretim kurumlarını bünyesinde bulunduran ve bu konudaki lider üniversitelerden biridir. Tıp, eczacılık, diş hekimliği, veterinerlik, sağlık eğitimi ve yönetimi, hemşirelik arasında, henüz eğitime geçmemiş veterinerlik dışında tüm bilim dallarındaki lisansüstü eğitim, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nce yürütülmektedir Üniversitemizin Science Citation Index'e giren yayınlarının 2/3'ünü gerçekleştiren sağlık bilimlerinin seçkin öğretim elemanları, enstitü programlarını büyük bir titizlik ve başarıyla sürdürmektedir.

Sağlık Bilimleri Enstitü'müzün bu kataloğu, Üniversitemizin sağlık bilimleri alanındaki lisansüstü etkinliklerini bütün ayrıntıları ile tanıtmaktadır. Gelenekselleşmiş olan bu akademik kataloğu özenle yayına hazırlayan enstitümüzün değerli yöneticisi Prof.Dr. Sevim Rollas'ın şahsında enstitü yönetimine ve Teknik Eğitim Fakültesi, Matbaa Eğitimi Bölümü'ne şükranlarımı arzeder, yayının yararlı olmasını dilerim.

Prof.Dr. Ömer Faruk BATIREL
Rektör
Kasım 1998

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Müdür : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Müdür Yardımcısı : Prof.Dr. Nesrin ÖZER
Enstitü Sekreteri : Metin KAYA
Yönetim Kurulu Üyeleri : Prof.Dr. Sevim ROLLAS (BAŞKAN)
Prof.Dr. Nesrin ÖZER
Prof.Dr. İlknur TANBOĞA
Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Prof.Dr. Erdal ARISAN

Enstitü Kurulu Üyeleri :

Prof.Dr. Sevim ROLLAS (Başkan)
Prof.Dr. Nesrin ÖZER
Prof.Dr. İlknur TANBOĞA
Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Prof.Dr. Erdal ARISAN
Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Prof.Dr. Övün GÜVENER
Prof.Dr. Emre DÖLEN
Prof.Dr. Candan JOHANSSON
Prof.Dr. K. Turay YARDIMCI
Prof.Dr. Selçuk YILMAZ
Prof.Dr. Mahir GÜNDAY
Prof.Dr. Betül DORTUNÇ
Prof.Dr. Gül DÜLGER
Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Prof.Dr. Ömer ERSOY
Prof.Dr. Kemal BERKMAN
Prof.Dr. M. Ali ŞEHİTOĞLU
Prof.Dr. Şanda ÇALI
Prof.Dr. Nejat ERVERDİ
Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN
Prof.Dr. Vural AKARÇAY
Prof.Dr. Necmettin PAMİR
Prof.Dr. Önder KAYHAN
Prof.Dr. Müjdat BAŞARAN
Prof.Dr. Emel AKOĞLU
Prof.Dr. Sevgi KÜLLÜ
Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Prof.Dr. Kaya EMERK
Prof.Dr. Canan ERZEN
Prof.Dr. Jülide AKBUĞA
Prof.Dr. Beki KAN
Prof.Dr. Oğuz POLAT
Prof.Dr. Hasan ALKUMRU
Prof.Dr. Hediye EKİZLER
Prof.Dr. Elçin GÜRKAN
Prof.Dr. Semih ÖZBAYRAK
Doç.Dr. Şefik GÖRKEY
Doç.Dr. İmer OKAR
Doç.Dr. Berrak YEĞEN

Adres : Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Haydarpaşa / İSTANBUL

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

Diş Hekimliği Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 3
Doktora Tezleri 4

Eczacılık Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 25
Doktora Tezleri 34

Tıp Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 55
Doktora Tezleri 70

Hemşirelik Yüksekokulu
Yüksek Lisans Tezleri 85

Beden Eğitimi Spor Yükseokulu
Yüksek Lisans Tezleri 91
Doktora Tezleri 111

Supleman 1990 – 1996

Diş Hekimliği Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 135
Doktora Tezleri 136

Eczacılık Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 169
Doktora Tezleri 188

Tıp Fakültesi
Yüksek Lisans Tezleri 209
Doktora Tezleri 232

Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu
Yüksek Lisans Tezleri 247

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

1. Sınıf 2 Vakalarda Jasper Jumper Tedavisinde Stabilitenin Sefalometrik Değerlendirilmesi

Adnan Mohammad MERHİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 1997
İngilizce Ordodonti Anabilim Dalı

Çalışma Jasper Jumper apereyi ile tedavi edilmiş 13 hastanın sefalogramları üzerinde yürütüldü. Tedavinin sonunda ve izleme dönemi sonunda alınan toplam 26 sefalogram kullanıldı. İzleme süreci Ortalama 40 ay idi. İzleme dönemi sonunda mandibula boyu arttı ve mandibula öne rotasyon yaptı ve önde konumlandı. Üst keserler ve üst molar uzadı. Alt keserler geride konumlandı ve uzadı. Alt molarlar uzadı ve okluzal dözlem öne rotasyon yaptı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B. DOKTORA TEZLERİ

2. Premolar Dişlerde Farklı Sürelerde Gerçekleştirilen İntrüzyonu Takiben Oluşan Kök Rezorpsiyonunun Radyolojik ve Topografik Olarak Değerlendirilmesi

Arş.Gör. Ahu ACAR

Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ

Kabul Tarihi : 1997

Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı insan üst premolar dişlerine farklı sürelerle uygulanan intrüziv kuvvetlerinin kök boyu ve kök yüzeyinde oluşturduğu değişiklikleri radyografik ve topografik olarak değerlendirmektir. Ortodontik tedavi planına göre üst çenede çift taraflı 1. veya 2. premolar çekimine gereksinim duyan 50 hasta 3 gruba ayrılmıştır. birinci grupta 1 ay, 2. grupta 2 ay ve 3. grupta ise 3 ay süreyle, 2 ounce'luk bir kuvvetle premolar intrüzyonu gerçekleştirilmiştir. Üst çenede bir taraftaki premolar deney dişi olarak intrüze edilirken, diğer taraftaki kontrol olarak alınmıştır ve hiçbir kuvvet uygulanmamıştır. Deney ve kontrol sürelerinin başlangıcında ve bitiminde sefalometrik filmler ve kişiye özel akrilik ısırma blokları ve uzun kon tekniği kullanılarak periapikal filmler elde edilmiştir. Dişlerin intrüzyon miktarları sefalometrik filmler üzerinde, kök boylarındaki kısalmalar ise periapikal filmler üzerinde ölçülmüş ve istatistiksel olarak değerlendirilmişlerdir. Deney ve kontrol dişleri çekildikten sonra her gruptan 3'er diş 'Scanning Electron Microscope (SEM) ile incelenmiştir.

Her üç grupta da deney dişlerinde anlamlı intrüzyon meydana gelmiştir. Bir aylık gruptaki kök rezorpsiyonu miktarı anlamlı bulunmazken, 2 ve 3 aylık gruplardaki rezorpsiyon anlamlı bulunmuştur. İki ve 3 aylık gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. SEM incelemesinde de bir aylık grupta kayda değer bir rezorpsiyon gözlenmezken 2 aylık grupta rezorpsiyonun şiddetlendiği görülmüştür. İki ve 3 aylık gruplar arasında rezorpsiyonun şiddeti ve tipi yönünden önemli farklılık gözlenmemiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Osseointegre İmplantlar Çevresindeki Subgingival mikrofloranın İncelenmsi

Dt. Irmak (Çınar) ÜNVER
Tez Dan. : Prof.Dr. Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi : 1997
Peridontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada implant mikrobiyolojisi ve mikroflora gelişimi incelenmek üzere iki grup hasta üzerinde araştırma yapılmıştır. Birinci hasta grubunu, en az 1 yıl önce implant uygulanmış total ve parsiyel dişsiz hastalar oluşturmuştur. Bu hastalardaki implantlar ve implantlara komşu doğal dişler klinik ve radyografik inceleme ile sağlıklı ve sağlıksız olarak ayrılmış, faz-kontrast mikroskobu ve anaerob kültür metoduyla mikrobiyolojik olarak değerlendirilmiştir. Total dişsiz ağızlarda toplam 15 implantın 11 tanesi sağlıklı, 4 tanesi hastalıklı; parsiyel dişsiz ağızlardaki 8 implantın ve 7 komşu doğal dişin sağlıklı olduğu tespit eilmiştir Klinik ölçümlerde total dişsiz ağızlardaki mevcut implantlarda tespit edilen kanamanın parsiyel dişsiz ağızlardaki implantlardan daha yüksek olduğu görülmüştür (<0.05). Faz-kontrast mikroskop incelemesinde tüm sağlıklı gruplarda hareketsiz mikroorganizma ve kokların dominant olduğu saptanmış, hareketli çomaklar düşük oranlarda bulunurken, spiro-

ketler sadece total dişsiz ağızlardaki implantlarda gözlenmiştir. Hastalıklı implantlarda hareketli mikroorganizmalar ve spiroket yüzdeleri tüm sağlıklı gruplardan elde edilen değerlerden yüksektir. Kültür analizinde, sağlıklı implantlar ve doğal dişlerde *Streptococcus* ve *Actinomyces* türlerinin dominant olduğu, nadiren *P. intermedia*, *Fusobacterium* ve *Capnocytophaga* türlerine rastlanıldığı görülmüştür. Toplam kültüre edilebilir mikroorganizma sayısı içinde zorunlu anaerob yüzdesi bu gruplarda %3.08-6.93 arasında bulunmuştur. Çalışmamızda hastalıklı implantların sayısal yetersizliği açısından kıyaslma zor da olsa subgingival florada *P.gingivalis*, *Pintermedia*, *Fusobacterium* türleri gibi gr(-) zorunlu anaerob mikroorganizmaların ürediği görülmüş, toplam kültüre edilebilir mikroorganizma sayıları içinde zorunlu anaerob yüzdesi 26.65 olarak bulunmuştur. Tüm bunlara göre, sağlıklı implantların subgingival mikroflorasi sağlıklı doğal diş subgingival mikroflorasıyla, hastalıklı implantların subgingival mikroflorası da hastalıklı doğal diş subgingival mikroflorasıyla benzerlik göstermektedir.

İkinci hasta grubunda ise, sağlıklı parsiyel dişsiz ağızda implant yerleştirilmeden önce doğal dişler, implant yerleştirilip üst yapısının tamamlanmasından 1 ve 4 ay sonra tekrar implantlar ve komşu doğal dişlerde subgingival mikroflora gelişimi araştırılmıştır. Klinik incelemede plak, gingival, kanama indeksleri ve cep derinliği ölçümleri; mikrobiyolojik incelemede ise faz-kontrast mikroskop ve anaerob kültür yöntemleri kullanılmıştır. Tüm ölçüm dönemlerinde doğal diş ve implantlarda plak, gingival ve kanama indeks değerlerinin 1'den küçük olduğu, aralarında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Cep derinlikleri doğal diş ve implantlarda sağlıklı değerler içerisinde yer almakla birlikte aradaki fark, implant lehine anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Faz-kontrast mikroskop incelemesinde tüm ölçüm dönemlerinde implant ve doğal dişlerde hareketli mikroorganizma değişimleri arasında anlamlı bir farklılık sap-

tanamamış, yine tüm ölçümlerde kok ve hareketsiz çomakların dominant olduğu, hareketli çomakların daha az oranda yer aldığı spiroketlerin ise görülmediği tespit edilmiştir. Kültür incelemesinde ise, doğal dişlerde implant uygulanımından önce elde edilen flora sağlıklı diş florası ile uyumludur; hem diş hem de implantlarda implant üstü protez yapımından 1 ve 4 ay sonraki dönemlerde subgingival florada gr (+) fakültatif kok ve çomakların dominant olduğu, tek tek incelendiğinde *P.intermedia*, *F.nucleatum*, *Fusobacteriumun* diğer türleri ve *Capnocytophaganın* kültüre edilebildiği görülmüştür. Toplam kültüre edilen mikroorganizma sayısı değerlendirildiğinde implantlar için zorunlu anaerop yüzdesi (20.58-25.94), tüm ölçüm dönemlerinde doğal dişlerden (2.60-4.03-4.48) yüksek bulunmuştur. Tespit edilen bu zorunlu anaerop yüzdeleri içinde, hem sağlıklı hem de hastalıklı cep florasına ait olabilen *Fusobacterium* türleri dominanttır. Bunlara göre, aynı ağız ortamında bulunan implantların doğal dişlere nazaran implant yerleştirildikten sonraki 6 ay içinde konağa ait faktörlere bağlı olarak yüksek risk taşıyabileceği ve implantların mutlaka peridontal tedavisi tamamlanmış sağlıklı ağızlara uygulanması gerektiği görülmektedir.

4. Çeşitli Lazer Sistemlerinin Dentin Üzerine Etkilerinin ve Pulpa Odasında Oluşturdukları Isı Değişikliklerinin İn Vitro Olarak İncelenmesi

Cafer TÜRKMEN
Tez Dan. : Prof.Dr. Bülent BAŞARAN
Kabul Tarihi : 1997
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada, günümüzde yumuşak doku üzerinde etkisini kanıtlamış olan çeşitli lazer sistemlerinden, farklı özelliklere sanip CO_2

(10.600 nm), Nd:YAG (1.064 nm) ve Ar/F (193 nm) excimer lazer sistemleri seçilerek, dentin dokusu üzerine etkilerinin ve pulpa odasında sebep olabilecekleri ısı değişikliklerinin in vitro olarak incelenmsi amaçlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmada, 3 grupta 66 adet çürüksüz yirmiyaş dişi kullanılmıştır. Klas I kavite açılan dişlerin kole bölgesinden pulpa odalarına ulaşılarak pulpa odası boşaltıldı ve ısı iletme özelliği olan "silikon grease" dolduruldu. Böylece kole bölgesinde açılan delikten içeriye NiCr/NiSi termo çift ucun adaptasyonu sağlandı.

Açılmış olan kavite tabanına parametreleri ayarlanmış olan (3 w gücünde, 2 mm ışın çapı, 20 pps) her üç lazer sistemi 22'şer dişe 30 sn. süreyle uygulandı. Lazer ışını uygulanımından önceki başlangıç ısısı ile, süre sonunda oluşan maksimum ısı değerleri kaydedildi. Elde edilen veriler "Eşleştirilmiş-t Testi" ile analiz edilerek istatistiksel olarak değerlendirildi.

Lazer ışını uygulanmış olan dişlerden ikişer örnek histolojik olarak incelenmek üzere demineralize edilerek Heamotoxylen-Eosin ile boyandı ve ışık mikroskobunda mikrofotoğrafları alındı. İkişer diş örneği de SEM incelemeleri için ayrıca hazırlandı. 60 diş örneği düşük devirli elmas kesici disk ile sagital olarak ikiye bölündü. Bunların steromikroskop altında, kalan dentin kalıklıkları (KDK) ölçüldü ve istatistiksel olarak değerlendirildi.

Elde edilen termal bulgulara göre; pulpa odasında en yüksek ısı oluşumu CO_2 lazer ışını uygulanımı sonrası (ortalama 37°C) tesbit edilmiştir. Bunu Nd:YAG lazer (ort. 28°C) ve excimer (Ar/F) lazer (ort. 1 °C) uygulanımının izlediği ortaya çıkmıştır.

Lazer uygulanımından sonra KDK ile pulpa odasında meydana gelen ısı artışı arasındaki en yüksek korelasyon değeri CO_2 lazer (r: 0.62) uygulanımından sonra elde edilmiştir. Bunu sırasıyla Nd:YAG (r:0.27) ve Ar/F 5r:0.056) lazer uygulanımları izlemektedir.

Dentin dokusunda meydana gelen yapısal değişikliklerin ışık mikroskobu ve SEM bulgulara göre; infrared lazerler olan CO_2 ve Nd:YAG lazer ışınlarının, termal etkisi nedeniyle dentin dokusunda yaygın bir karbonizasyona neden olduğu gözlenmiştir. Ayrıca dağınık bir şekilde rekristalizasyon topakcıkları tesbit edilmiş ve bazı dentin kanal ağızlarında smear tabakasının varlığı izlenmiştir. Ar/F excimer lazer numunelerinde ise çok daha yüzeyel bir lazer kavitesi oluşmuş ve fazla bir yapısal değişiklik meydana gelmemiştir. Yine dentin kanal ağızlarında yer yer smear tabakası gözlenmiştir.

5. Çeşitli Post Tipleri Uygulanmış Üst Orta Keser Diş Üzerinde ve Alveol Kemiğinde Oluşan Gerilmelerin İki Boyutlu Sonlu Elemanlar ve Fotoelastik Yöntemle İncelenmesi

Mustafa BAŞ

Tez Dan. : Prof.Dr. Bülent BAŞARAN

Kabul Tarihi : 1997

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada endodontik tedavi yapılmış dişin restorasyon sırasında dişi desteklemek için köke pot uygulanmasının, radiküler dentin ve çevre alveol kemiği üzerindeki etkileri, iki boyutlu sonlu elemanlar yöntemi ve iki boyutlu fotoelastik yöntemle incelenmiştir.

Deneyler sırasında 3 ayrı geometride (silindirik (paralel), konik, silindirik basamaklı) 2 ayrı uzunlukta (9mm: kökün yarısına uzayan, 13mm:apikal kısımda 4 mm gutta perka kalacak şekilde) 6 ayrı çapta (1.0,1.2, 1.4, 1.6, 1.8, 2.0 mm) ve yine 3 ayrı malzemeden (paslanmaz çelik, titanyum ve altın) üretilmiş postların kök dentini ve alveol kemiği üzerinde oluşturdukları gerilime dağılımı fotoelastisite yöntemi kullanılarak, sonlu elemanlar sonuçlarının doğruluğu tespit edildikten sonra ince-

lenmiştir. Modellere 3 statik yük uygulandı. F_1 yüklemesi Klas I oklüzyonda üst ve alt çene kesici dişler arasındaki maksimum teması, F_2 dişin fasial yüzüne horizontal olarak uygulanan travmatik kuvveti, F_3 ise insizal kenarın lingualine 45 derece açıyla uygulanan ısırma kuvvetini göstermektedir. Postların radiküler dentin üzerinde oluşturduğu gerilmeler her geometriden, materyalden, uzunluk ve çaptan üretilmiş post için ayrı ayrı değerlendirilmiştir ve sonlu elemanlar çalışmasında elde edilen maksimum basınç, maksimum çekme ve Von Mises eşdeğer gerilme sonuçları pulpasız diş modeliyle karşılaştırılmıştır.

Uzun (13 mm) ve çapı geniş (2.0 mm) silindirik potlar en iyi gerilme dağılımını göstermiştir. Hem 9 mm hemde 13 mm post modellerinde paslanmaz çelik postlar en iyi gerilme dağılımını göstermiştir. Paslanmaz çelik postların gerilme dağılım karakteristikleri (lokasyonu) titanyum ve altın postla aynı olmasına rağmen, paslanmaz çelik postlar daha düşük gerilme değerleri göstermiştir. Endodontik tedavi yapılmış üst orta keser dişi kuvvetlendirmek için post yerleştirme şüpheli gözükmektedir.

Alveol kemiği üzerinde oluşan gerilmelerin lokasyonları, post boyu, çapı ve malzemesinin etkilerinden bağımsız olduğu gözlenmiştir.

6. Alt Çene Tam Ark İmplant Destekli Distal Uzantılı Sabit Protezlerde İmplant Sayısı Distal Uzantı Uzunluğu ve Kesit Şeklinin İmplant Çevre Kemik Dokusundaki Gerilim Dağılımına Etkisinin Fotoelastik Stres Analiz Yöntemi İle İncelenmesi

Alp Benan ÇEVİK

Tez Dan. : Hasan N. ALKUMRU

Kabul Tarihi : 1997

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada, alt çene tam ark implant destekli bilateral distal uzantılı sabit protezlerde, implant sayısı, distal uzantı uzunluk ve kesit şeklinin, implantların çevre kemik dokusundaki gerilim dağımılına etkileri fotoelastik stres analiz yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırmada alt çeneyi taklit eden ortalama bir mandibula boyutunda iki adet fotoelastik model yapılmış ve 13 mm. boyunda, 3.75 mm. çapında 4 ve 6 adet silindirik yivli implantlar interforaminal bölgeye aralarında eşit mesafeler olacak şekilde yerleştirilerek üzerlerine 10 ve 20 mm. distal uzantı uzunluğuna ve T ve L kesit şekline sahip 8 farklı implant üstü protez yapılmıştır.

Diş dizimi ve bitiminden sonra bu protezler fotoelastik model üzerindeki implant desteklere altın vidalarla bağlanıp, hazırlanan üst çene tam dişli bir model aracılığı ile 170 N'luk dikey oklüzal kuvvetler sentrik oklüzyon durumunda protezler üzerine uygulanmıştır.

Yükleme işlemi transmisyon polariskop cihazında yapılmış ve fotoelastik alt çene modelinde oluşan kuvvet çizgileri fotoğrafları çekilerek tespit edilmiştir. Çalışmada quasi-üç boyutlu fotoelastik stres analiz yöntemi kullanılmıştır. Yüklemeler sonucu 8 farklı implant protezine sahip fotoelastik modellerde, her implantın mezial ve distal tarafları olmak üzere servikal, orta ve apikal 1/3 bölgelerindeki kuvvet çizgileri değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler karşılaştırmalı olarak tablo ve grafikler üzerinde gösterilmiştir.

Yüklemeler sonunda, tüm protez tiplerinde gerilimlerin en fazla terminal implantların apikal 1/3 ve distal servikal bölgelerinde oluştuğu gözlenmiştir. Distal uzantı uzunluğu arttıkça terminal implant çevresindeki gerilim yoğunluğunun da artışı gözlenmiş ve bundan dolayı terminal implantların distal servikal bölgesindeki gerilim yoğunluğu ile distal

uzantı uzunluğu arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu sonucuna varlımıştır. Öte yandan, protezi destekleyen implant sayısının artması ile özellikle terminal implantlar çevresindeki gerilim yoğunluklarının azaldığı görülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Distal uzantı kesit şekillerinin (T ve L) ise implantlar çevresindeki gerilim dağılımı ve yoğunluğuna önemli bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir.

Terminal implantlardan merkezi implantlara gerilim iletimi oranı da düşük olmuştur.

7. Farklı Protetik Restorasyon Materyallerinin Fonksiyonel Aşınmalarının Karşılaştırmalı Olarak İn Vitro Deneylerle İncelenmesi

Gamze Mandalı
Tez Dan. : Prof.Dr. Hasan N. ALKUMRU
Kabul Tarihi : 1997
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada, posterior bölgede kullanılan restorasyon materyallerinin doğal diş minesine karşı gösterdikleri aşınma miktarı ile aynı zamanda bu materyallerin doğal diş minesinde meydana getirdiği aşınma miktarı incelendi.

Protetik restorasyon materyalleri kullanım sonucu bir süre sonra aşınırlar ve doğal diş minesini de aşındırırlar. Bu aşınmalar sonucu doğal diş minesinde çürük lezyonlarına rastlanabildiği gibi fonksiyon ve fonasyon bozukluklarından, gnatostomatik sistemde vertikal boyut kaybına ve TME (Temporomandibuler Eklem) rahatsızlıklarına kadar varan sorunlar görülebilir. Restorasyon materyalinde oluşacak aşınmanın yeri-

ne konması oldukça pahalı ve zaman alıcı bir işlemdir. Bu nedenle restorasyon materyallerinin aşınma miktarlarının doğal diş minesi ile aynı oranda olması klinik açıdan oldukça önemlidir.

Posterior bölgede kullanılan restorasyon materyallerinin aşınma dirençlerinin incelenmesi amacıyla üç farklı yapıdaki materyalden hazırlanan örnekler, doğal diş minesine karşı aşındırıldı. Konvansiyonel porselen (İvoclar Classic), IPS Empres (İvoclar Schaan) ve Hibrid kompozit (Charizma-Kulzer) materyallerinden 14 adet örnek hazırlandı. Bu örneklerin yarısı glazür işleminden geçirildi diğer yarısına ise polisaj işlemi uygulandı.

Örnekler bu çalışma için özel olarak tarafımızca geliştirilmiş bulunan aşındırma cihazında aşındırma işlemine tabi tutuldu. Materyal örnekleri ve doğal dişlerde meydana gelen aşınma miktarı CMM (Coordinate Measuring Machine) cihazında üç boyutlu olarak ölçülüp hesaplandı.

Elde edilen veriler sonucunda 3 materyal arasında mylar strip hibrrid kompozitin en çok aşındığı saptandı. Porselen örnekleri arasında en az aşınma ise polisajlı IPS Empress materyal örneklerinde görüldü.

Buna karşılık hibrid kompozit materyal örneklerinin doğal diş minesini en az oranda aşındırdığı saptandı. Porselen örnekleri arasında ise, doğal diş minesini en az oranda aşındıran porselen grubunun IPS Empress materyal örnekleri olduğu belirlendi. Ayrıca glazürlü materyal örneklerinin doğal diş minesini, polisajlı materyal örneklerinden daha fazla aşındırdığı gözlendi.

Özellikle posterior bölgede kullanılan restorasyon materyallerinin aşınma direnci değerlerinin, doğal diş minesine yakın olması klinik açıdan oldukça önemlidir. Deney gruplarında bu özelliğe en uygun düşen

materyalin IPS Empress olduğu görüldü. Aynı zamanda restorasyon materyallerinin yüzey bitim özelliklerinin de aşınma üzerinde önemli rol oynadığı bu çalışmanın bir başka önemli sonucu olarak görüldü. Buna göre restorasyon materyallerinin polisaj işleminden geçirilmesi minede meydana gelecek aşınmayı en aza indirgeyecektir.

Sonuç olarak özellikle porselen restorasyon materyallerinin ağıza takılmasını takiben yapılacak düzeltmelerden sonra polisaj işleminin yapılması gereklidir.

8. Karbamit Peroksit İçerikli Farklı Beyazlatma Ajanlarının Diş Dokusu Üzerine Etkilerinin İn Vitro ve İn Vivo Yöntemlerle İncelenmesi

Zühre Hale CİMİLLİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Nevin KARTAL
Kabul Tarihi : 1997
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Çalışmamız farklı konsantrasyonlarda karbamit peroksit içeren beyazlama ajanlarının minenin kimyasal kompozisyonuna ve yüzey topografisine olan etkilerini belirlemek amacıyla in vitro ve in vivo olarak iki bölümde planlandı. Çalışmamızın in vitro bölümünde minenin kimyasal kompozisyonundaki değişimler, kalitatif ve kantitatif olarak değerlendirildi. Bu amaçla mikrosertlik, X-ışınları difraktometresi, infrared absorpsiyon spektroskopisi ve fourier transform infrared spektroskopisi kullanıldı. Çalışmamızın in vivo bölümünde ise, üretici firmaların önerileri doğrultusunda kullanılan %10 karbamit peroksit içeren Opalescence ve Nite-White beyazlatma ajanlarının minenin yüzey topografisinde oluşturdukaları değişimleri belirlemek için, hastalarımızın tedavi öncesi ve sonrası replika tekniği ile elde edilen mine yüzey görüntüleri taramalı

elektron mikroskobu ile değerlendirildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmanın şartları altında, konsantrasyon ve süre artışına paralel olarak beyazlatma ajanları minenin kimyasal kompozisyonunu ve yüzey topografisini değiştirmektedir. %10 karbamit peroksit içeren Nite-White beyazlatma ajanının minenin yüzey topografisine ve kimyasal kompozisyonuna olan etkisinin, aynı konsantrasyonda karbamit peroksit içeren Opelescence beyazlatma ajanına nazaran daha yıkıcı tarzda olduğu gözlenmiştir.

9. Ön Temporal ve Masseter Kasların Ativitelerinin Erken Süt Dişi Kaybı ve Yer Tutucu Aparey Uygulama Sonrasında Elektromyografik Olarak İncelenmesi

Dt. Levent YILMAZ
Tez Dan. : Prof.Dr İlknur TANBOĞA
Kabul Tarihi : 1997
Pedodonti Anabilim Dalı

Elektromyografik (EMG) analizler kasların morfolojik ve fonksiyonel değişikliklerin tanımlanmasında günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Çiğneme kaslarının fonksiyonel değişimi konusundaki bu çalışma miks dentisyonda 6-11 yaşları arasında 27 erkek, 31 kız toplam 58 çocuk üzerinde yapılmıştır. Çocukların 48'ine bir ve birden fazla diş kaybı nedeniyle sabit veya hareketli yer tutucu uygulanmış, 10 çocuk da kontrol grubu olarak seçilmiştir. Apereyli ve apereysiz maximum ısırma kuvveti oluştururken, ön temporal ve masseter kaslarından çift kutuplu gümüş yüzey elektrotları kullanılarak, çift taraflı alınan EMG sinyalleri kaydedilmiştir. Sonuçlar erken süt diş kayıplarında kontrol grubuna kıyasla kas amplitüd değerlerinde artış olduğunu göstermiştir. Yer tutucular erken kaydedilen süt dişlerinin yerlerini korumalarının yanısıra çiğ-

neme kaslarının fonksiyonlarını kompanse etme özelliği de gösteren apereylerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

10. Kemik Yoğunluğu Ölçüm Metodları ve Radiovisiografinin Yeri

Ufuk İŞERİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Ender KAZAZOĞLU
Kabul Tarihi : 1997
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Röntgenin keşfedildiği 1895 yılından günümüze kadar bu teknikteki en büyük değişiklik 1986 yılında Dr. Francis Mouyen tarafından sunulan Radiovsiografi sistemidir.

Araştırmamızda radyasyon dozunu ve ışınlama süresini, görüntünün kalitesini düşürmeden Radiovisiografi (RVG) nin tekrarlanabilirliğini, doğruluğunu ve kemik mineral yoğunluğunu endirekt olarak ölçen diğer sistemlerle kıyaslamasını yapmayı amaçladık.

Çalışmamız 14 kadın ve 15 erkek olmak üzere yaşları 37-73 arasında değişen 29 hastayı kapsamaktadır. Hastalarımız cinsiyete göre iki, yaşa göre üç (-60; 61-70; 71+) yıl dişsizlik süresine göre üç (-60; 61-120; 121+), ay ve protez sayılarına göre iki gruba ayrıldı (0-1; 2+).

Hastalardan intraoral sensör yardımıyla mandibulanın her iki tarafından foramen mentalenin önünden ve arkasından görüntüler alınarak kompüterde analizleri yapılmıştır. Bu analizlere göre RVG'nin linear ölçümler yapabileceği (R^2=0.955) tekrarlanabilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu (%3.9) kadın erkek kemik yoğunluğu arasındaki farklılığı (%127.3; %118.8) ve yaş ile kemik yoğunluğu arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu gösterilmiştir.

11. Farklı Konsantrasyonlardaki Florürlü Diş Macunları ve kullanım Sıklıklarınının Başlangıç Mine Lezyonu Üzerine Etkilerinin çeşitli Metodlarla İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dilek ARSLANTUNALI

Tez Dan. : Prof.Dr. Bülent BAŞARAN

Kabul Tarihi : 1997

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmada, farklı florür konsantrasyonları içeren sodyum florür (NaF) katkılı diş macunları ile bunların kullanım sıklığına bağlı olarak, laboratuar şartlarında suni olarak oluşturulmuş mine lezyonlarının remineralizasyonuna olan etkilerini belirlemek amacıyla *in situ* bir çalışma planlandı. Bu amaçla çalışmanın birinci aşamasında, mine örneklerindeki lezyonlar in situ şartlarda test uygulanımını takiben (0, 300, 1500, 3000 ppm florür konsantrasyonlu test grupları/1 kez, 3 kez) kalitatif ve kantitatif olarak mikrosertlik, polarize ışık mikroskobu, taramalı elektron mikroskobu yöntemleri ile değerlendirilmiştir. İkinci aşamada ise gönüllü bireylerde, test macunlarının uygulanımını takiben taramalı elektron mikroskobu ve florür elektrod analiz metodları ile değerlendirmeler yapılmıştır. Tüm test grupları, yapılan değerlendirmelerin hepsinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vermişlerdir. Flor konsantrasyonu ve kullanım sıklığı arttıkça remineralizasyonun arttığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde konsantrasyon ve kullanım sıklığı arttıkça tükürükte serbest florür iyon konsantrasyonu artmaktadır Bu çalışmanın şartları altında 300 ppm'in 3 kezlik kullanımı 1500 ppm'in 1 kezlik kullanımından daha sonra remineralizasyon sağlamıştır. 3000 ppm florürle diş macunu 3 kez kullanıldığında en yüksek remineralizasyonu, yoğun mineralize yüzeyi ve en güvenli bir tükürük florür iyonu seviyesi göstermiştir.

12. Silikon ve Irreversıble Hidrokolloid Ölçü Maddelerinin 10,30 ve 60 Dakikalık Sürelerde Çeşitli Kimyasal Dezenfektanlarla Dezenfeksiyonları Sonucunda Meydana Gelebilecek Boyutsal Stabilite Değişimlerinin İncelenmesi

Dt. Sezen ESER ÖKE

Tez Dan. : Prof.Dr. Sungur GÜVENER

Kabul Tarihi : 1997

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Günümüzde dişhekimliği çalışmalarında en önemli konulardan biri hasta, hekim, dental personel ve dental teknisyen arasında ortaya çıkan çapraz enfeksiyondur. Özellikle kan ve tükrük yoluyla geçen AIDS, Hepatit B, Herpes simplex, Tüberküloz gibi enfeksiyöz hastalıklarının görülme sıklığının artması çapraz enfeksiyon kontrolünün daha ciddi olarak ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle, klinik çalışmalar esnasında kullanılan aletlerin, ölçü maddelerinin ve protezlerin etkili sterilizasyon e dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.

Ölçü maddelerinin dezenfeksiyonu, çapraz enfeksiyon engellenmesinde en önemli aşamalardır. Ölçü maddelerinin dezenfeksiyonunda dikkat edilmesi gereken, yüzey kalitesi ve boyutsal stabilitenin etkilenmesidir. Bu nedenle ölçü maddesinin ve kullanılan dezenfektanın özellikleri iyi bilinmelidir.

Ölçü maddeleri dental laboratuvara gönderilmeden önce akar su altında iyice çalkalanarak tükrük, kan ve debrisden arındırılmalı daha sonra uygun dezenfektanlarla dezenfekte edilmelidir.

Çalışmamızda 3 farklı dezenfektan ve kontrol olarakta suyun 10,30 ve 60 dakikalık zaman periyodunda silikon ve irreversible hidro-

kolloid ölçü maddelerinin boyutsal stabilitesi üzerine etkilerini lineer olarak inceledik. Dijital elektronik mikrometre ve ölçüm aletimizle bu değişiklikleri kaydettik. Sonuçta silikon ölçü maddesinde 10, 30 ve 60 dakikalık sürelerde kullandığımız kimyasal dezenfektanların meydana getirdikleri distorsiyon miktarını klinik olarak kabul edilebilir olduğunu saptadık (max. boyutsal değişiklik oranı < %0.5 A.D.A.'ya göre).

Irreversıble ölçü maddesinde ise 10 ve 30 dakikalık sürelerde görülen distorsiyon miktarı klinik olarak kabul edilebilirken (max. boyutsal değişiklik oranı < %0.15 W.H.O.'ya göre), 60 dakikalık dezenfeksiyonda görülen distorsiyon miktarının klinik olarak kabul edilemeyeceğini belirledik (max. boyutsal değişiklik oranı > %0.15 W.H.O.'ya göre).

Kontrol olarak seçilen suyun hem silikon hemde ırreversible hidrokolloidlerde, 10, 30 ve 60 dakikalık sürelerde boyutsal stabilite üzerine etkili olmadığını saptadık.

13. Psikometrik Testlerin Organik Nedenlere Bağlı Olmayan Ağız Yanması Sendromunda (AYS) Tanı Amaçlı Kullanılabilirliği ve Tedavi Yaklaşımları

Dt. Atilla ERYILMAZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Semih ÖZBAYRAK
Kabul Tarihi : 1997
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı
Oral-Diagnoz ve Radyoloji Bilim Dalı

Bu çalışmada subjektif olarak ağız yanması şikayetleri olan 47 Ağız Yanması Sendromu (AYS) olgusu değerlendirilmiş ve ağız semptomları bulunmayan benzer yaş ve cinsiyette 25 kişilik kontrol grubu oluşturulmuştur. Değerlendirmeye dahil edilen 47 olgunun açlık kan şekeri,

Fe^{++}, Fe^{++} bağlama, B_{12} vitamini, Hb Htc ve bunlara ilave olarak 47 olgunun içinden rastgele seçilen 10'nun B_1, B_2, B_6 vitaminleri ve folik asit değerleri normal düzeylerde bulunmaktaydı. Mikrobiyolojik olarak kandida üremesi tüm olgularda normal flora düzeyinde bulunmuş, hiçbir vakanın peri-apikal ve panoramik radyografilerinde normal dışı bulguya rastlanmamıştır. Yine hastaların tümünden yapılan biyopsi incelemeleri normal dokular olarak değerlendirilmiş sadee 1 hastada iltihabi granülasyon dokusu diğer 1 hastada ise sikatriks dokusu tanısı konmuştur. Olguların depresyon durumları Zung Depresyon Testi, kaygı durumları ise Spielberger'in Durumluk/Süreklik Kaygı Testi ile ölçülmüştür Medikal tedavide hastalardan 4 grup oluşturulmuştur. Çalışma sırasında olgulardan 24'üne sadee Andidepresan (Aurorix veya Prozac), 12'sine kombine olarak Antidepresan + Trankilizan (Diazem), 23'üne sadece trankilizan, 12'sine ise aktif ilaçlarla karşılaştırmak amacıyla plasebo verilmiştir. Hastaların tedavi öncesi ve sonrası şikayetlerinin şiddet derecesine göre Yanma Skorları belirlenmiştir. Tedavi öncesi ve sonrası yine aynı şekilde depresyon ve kaygı testleri tekrarlanmıştır. Çalışmada AYS'li hastalarda % 31.9 oranında depresyon bulunmuş olmasına rağmen ortalama değerler ve standart sapmalar göz önüne alındığında tüm hastaların % 44.15'inde durumluk kaygının, % 57.88'inde ise süreklik kaygının hayli yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Eşik değerler göz önüne alındığında ise tüm hastaların % 70.2'sinin durumluk, % 63.8'inin süreklik ve % 57.4'ünün de hem durumluk hem de süreklik kaygılarının eşik değerler üzerinde olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar AYS'li hastalarda kaygının depresyondan daha ön planda olduğunu göstermiştir. AYS grubu ile kontrol grubunun kaygı ve depresyon skorları karşılaştırıldığında arada anlamlı farkların olduğu görülmüştür.

Uygulamalar sırasında en fazla pozitif yanıt tranklizana karşı verilmiştir. Yanma şikayetlerinin yanı sıra AYS olgularının % 42.3'ünde

ağız kuruluğu ile % 46.8'inde tat alma halüsünasyonu (tat sanrısı) olmak üzere yine büyük oranda subjektif şikayetlere rastlanılmıştır. Önemli stres kaynakları olarak ortaya çıkan sıkıntılı yaşam tecrübelerinin AYS hastalarının büyük çoğunluğunda predominant faktörler olarak kabul edilebileceği durumu ortaya çıkmıştır. Medikal tedavinin yanı sıra hastaların bir çoğunun onlarla ilgilenip, dertleşmekten dolayı rahatladıkları gözlemlenmiştir. Çalışmadaki hastaların % 68'inde kanser olma korkusu veya endişesi bulunmasına rağmen sadece 4'ünde bunun AYS için primer etyolojik bir faktör olabileceği düşünülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ ECZACILIK FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

14. Hidrolize Buğday Proteini İçeren Şampuanların Deney Tasarımı Yolu İle Optimizasyonu

Elvan EDİNCİKLİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Murat TÜRKOĞLU
Kabul Tarihi : 1997
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, saç ve saçlı derinin temizliği ve bakımı için en yaygın olarak kullanılan şampuanlar; anyonik, anyonik/noniyonik, anyonik/amfoterik yüzey etken madde temelinde hazırlandılar. Her bir yüzey etken madde için 3 ayrı seviyede NaCl ve kokoamid-DEA formülleri ilave edildi. Formüller tam faktöriyel olarak tasarlandı ve her yüzey etken maddenin orta seviyesinde 2'şer tane tekrar deneyi olmak üzere toplam 33 formül tasarlandı. Bu formüllerde viskozite ve köpük ölçümleri yapıldı. Sonuçlar çoklu regresyon, ANOVA ve yapay sinir ağı şebekesi yöntemi ile analiz edildi. Bu amaçla ECHIP ve DANA gibi özel deney tasarı veri analizi programları kullanıldı.

Anyonik ve noniyonik, formüllerin viskoziteye ait R^2 değerleri kübik modelde sırasıyla 0.937 ve 0.909, amfoterik formüllerin quadratik modeldeki R^2 değeri 0.843 olarak bulunmuştur. ANOVA ve yapay sinir ağı şebekesi metotlarında da R^2 değeri 0.95'in altında olduğu için viskozite tahminleri kalitatif olarak tahmin edilebilmektedir.

Analiz sonucu seçtiğmiz 9 formüle şartlandırıcı olarak hidrolize buğday proteini, koruyucu olarakta Suttocide® A ilave edildi. Bu formüllerde de viskozite ve köpük ölçümleri yapıldı. Sonuçlar protein içermeyen formüllerle kalitatif olarak karşılaştırıldı.

Sonuç olarak, yapılan bu 3 veri analizi programı ile formül viskoziteleri kalitatif olarak tahmin edilebilir ve en iyi formül şartlandırıcı madde olarak hidrolize buğday proteini içeren, anyonik/amfoterik yüzey etken madde temelinde hazırlanan formüller olarak gösterilebilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

15. Türk Şaraplarında Antioksidan Aktivitenin İncelenmesi

Ecz. Füsun ERTUĞRUL

Tez Dan. : Prof.Dr. Meral KEYER-UYSAL

Kabul Tarihi : 1997

Farmakoloji Anabilim Dalı

Yapılan çeşitli çalışmalar yüksek oranda yağlı besinlerle beslenen toplumlarda şarabın, koroner kalp hastalıklardan ölüm oranını düşürdüğünü göstermektedir. Doymuş yağlardan zengin gıdalarla beslenen bir toplum olan Fransız kıyasla daha düşüktür. Bu durumun Fransız halkının şarabı fazla tüketmesiyl ilişkili olduğu düşünülmekte ve Fransız paradosu olarak tanımlanmaktadır.

Bu bilgilerin ışığında, çalışmamızda ülkemizde üretilen çeşitli kırmızı ve beyaz şarapların AOA'leri ve total fenol içerikleri ölçüldü. Kırmızı şarapların AOA'lerinin (%99) ve FI'lerinin (%33), beyaz şarapların AOA'leri (%77) ve FI'lerine (%9) kıyasla daha yüksek olduğu bulundu. Ayrıca en yüksek antioksidan özelliğe sahip olduğu bildirilen Fransız "Bordeaux" şarabı ile ülkemizdeki şaraplar kıyaslandığında AOA ve FI açısından benzer özellik gösterdiği saptandı. Şarapların bu özelliklerinin içerdikleri alkole değil suda eriyen bileşiklere bağlı olduğu bulundu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

16. Trombositlerde Glukoz Bağlayıcı Protein Saflaştırılması ve İzotipinin Belirlenmesi

Şermin Savaş TETİK
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Bahar GÖKER
Kabul Tarihi : 1997
Biyokimya Anabilim Dalı

Trombositlerin normal durumunda ve aktivasyon halinde en önemli enerji kaynağı glukozdur. Trombositlerin fonksiyonlarını yürütebilmek için kullanmak zorunda oldukları enerji glikolizis yolu ile elde edilir. Glukozun trombosit membranından trombosit stoplazmasına transportu glikolizisin ilk kontrol noktasıdır. Glukoz transportu Na^+/glukoz kotransportuna bağımlı aktif transport ile olur. Bu çalışmada yıkanmış sağlıklı insan trombosit havuzunda transporttan sorumlu soğuk ozmotik şok sıvısında bağlayıcı spesifik aktivite 26.4 nmol glukoz/mg protein, Sephadex G-200 kolon kromatografisi glukoz bağlayıcı protein aktivitesi 37.9 nmolglokuz/mg protein ve DEAE-Sepharose kolon kromatografisinden elde edilen bağlayıcı protein spesifik aktivitesi 84.45 nmol/glukoz/mg protein olarak bulundu ve 3.2 saflaştırıldığı saptandı.

SDS-Page elektroforezinde glukoz bağlayıcı proteinin molekül ağırlığı 29.000 Da olarak belirlendi. Literatürde dokularda bildirilen insan glukoz transporter ailesinin molekül ağırlığı ile karşılaştırma sonucu trombositteki bağlayıcı proteininin diğer dokulara dağılmış halde bulunan transporter izoformlarına uymadığı belirlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

17. Enterik Kaplı Preparatların Barsaktan Emilimi Üzerine Famotidin'in Olası Bir Etkisinin İncelenmesi

Kübra PASKALOĞLU-YAKUPOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Gül A. DÜLGER
Kabul Tarihi : 1997
Farmakoloji Anabilim Dalı

Famotidin peptik ülser, Zollinger-ellison, refluks özofajit gibi hiperasidite hallerinin tedavisinde kullanılan ve mide asit sekresyonununu güçlü olarak inhibe eden ilaçlardan biridir. Bu etkisi sonucunda mide pH'sı yükselir. Enterik kaplı tabletler midenin asit ortamına dayanıklıdırlar ve barsağın alkali ortamında açılırlar. Bu çalışmada famodidinin mide pH'sını yükseltmek enterik kaplı preparatların absorpsiyon oranını değiştirip değiştirmediği araştırılmıştır. Bu amaçla Latin square yöntemine göre 10 denekle çalışılmış ve denekler normal ASA tableti veya ENT tabletini tek başına veya 3 gün famotidin kullanımından sonra almışlardır. Salisilat serum düzeyleri modifiye Brodie yöntemine göre tayin edilmiştir. Famotidin normal tabletlerin biyoyararlanımını değiştirmemiştir. Enterik kaplı tabletlerin absorpsiyon hızını bir miktar arttırmış görünse de bu artış anlamlı bulunmamıştır. Bulgularımız, akşam saatlerinde alınan FAM'ın asit salgısını azaltıcı etkisinin ertesi gün oldukça azaldığını ve bu nedenle ENT tabletler ile absorpsiyon düzeyinde bir etkileşme görülmediğini düşündürmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

18. Diabetik Hastalarda, Böbrek Hastalığı Olan Çocuklarda ve Piroksikam'la Tedavi Edilen Sıçanlarda "Cystatin C"nin ve Bazı Biyokimsayal Parametrelerin Ölçümü

Ecz. Ashwak Yunus AHMED
Tez Dan. : Prof.Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN
Kabul Tarihi : 1997
Farmakoloji Anabilim Dalı
Klinik Eczacılık Bilim Dalı

Bu çalışmada böbrek fonksiyonunun değerlendirilmesinde ve ilaç nefrotoksisitesinin takibinde Cystatin C ölçümümünün önemi araştırıldı. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, Cystatin C'nin diğer biyokimyasal parametrelerle güçlü korrelasyon vermesi, serum kreatinine ve kreatinin klirensine karşı iyi bir alternatif gösterge olabileceğini göstermiştir. Yine bu çalışmada non steroidal anti-inflamatuar ilaç olan pirosikam'ın nefrotoksik etkisi incelenmiştir. 10 gün süreyle 1.4 mg/kg/gün ve 2.8 mg/kg/gün piroksikam verilen sıçanların böbrek fonksiyonlarında az bir değişiklik görülmüştür. Tedavi sonrasında yapılan histopalojik incelemelerde böbreklerde değişiklik bulunmamıştır.

Sonuç olaak, piroksikam'ın yüksek dozlarda böbrek üzerinde az nefrotoksik etkili olduğu görülmüştür. Piroksikam normal dozlarda ve kısa süre kullanıldığında güvenilir bir non steroidal anti-inflamatuor ilaçtır. Literatürlere dayanarak, kalp yetmezliği, kronik böbrek yetmezliği, siroz, nefrotik sendrom gibi durumlarda ve diüretik alan hastalarda dikkatli kullanılması gerekmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

19. Diklofenak Sodyumun Böbrek Fonksiyonlarına, Hematolojik Parametrelere ve Ovariektomili Ratlarda Osteoporoza Etkilerinin Araştırılması

Elif KİŞİOĞLU

Tez Dan. : Prof.Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN

Kabul Tarihi : 1997

Farmakoloji Anabilim Dalı

Diklofenağın böbrek fonksiyonlarına ve hematolojik parametrelere etkileri araştırılan çalışmamızın birinci kısmında 2.86 mg/kg/gün diklofenak uygulanan normal doz grubunun hemoglobin, hematokrit değerlerinde düşüş, pıhtılaşma zamanında uzayış, serum potasyum değerinde yükseliş bulgulanmıştır.

14.3 mg/kg/gün diklofenak uygulanan yüksek doz grubuun vücut ağırlığı, hemoglobin, hematokrit, total protein değerlerinde belirgin düşüş, kanama ve pıhtılaşma zamanlarında belirgin uzayış, kan üre azotu, serum kreatinin, serum ürik asit, serum potasyum değerlerinde belirgin yükseliş gözlenmiştir.

Bu sonuçlara dayanarak diklofenak sodyumun uzun dönem kullanımında böbrek fonksiyonları ve hematolojik parametreler üzerine istenmeyen etkiler oluşturabileceğini düşünmekteyiz. Bu nedenle özellikle risk grubundaki hastaların diklofenak ile tedavisi sırasında yakından izlenmesi gerekliir.

Diklofenağın ratlarda geliştirilen ovariektomi indüklü deneysel osteoporoz gelişimini önleyici etkinliğinin araştırıldığı çalışmamızın ikinci kısmında 2.86 mg/kg/gün uygulanan diklofenak serum magnezyum, kre-

atinin klirens değerlerinde değişime yol açmazken serum fosfor ve alkalen fosfataz değerlerinde estrojen gibi düşüşe yol açmıştır. İdrarla kalsiyum atılımının azaltılmasında estrojenden yüksek etkinlik göstermiştir.

Bu verilere dayararak diklofenağın deneysel geliştirilen osteoporozu önlediğini söylemekle birlikte kesin kanının oluşabilmesi için daha çok araştırmaya gereksinim olduğu inancındayız.

Klinik ezcacıların, kullanılmata olan ilaçların güvenirliliğinin belirlenmesinde ve farklı endikosyonlarının araştırılmasında önemli rolü vardır. Bu açıdan çalışmamızın tıp uygulamalarına katkısı olacağına inanmaktayız.

20. Doğal Boyalarla Pamuğun Boyama Koşullarının Saptanması

Nergis ÖZBEK
Tez Dan. : Doç.Dr. Nevin EREZ
Kabul Tarihi : 1997
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Tekstil elyafının boyanmasında 19. yy ortalarına kadar bitkisel veya böcek kökenli doğal boyarmaddeler kullanılmıştır. 1856 yılında ilk sentetik boyarmaddelerin ortaya çıkışı, gelişen teknoloji ve artan üretim karşısında doğal boyarmaddelerin kullanılmasını ortadan kaldırmıştır.

Tekstil çevre hareketi kapsamında doğal elyaf ve doğal boyarmaddeler kullanılarak oluşturulan ürünlerin çevreye daha az zarar vereceği görüşü egemen olmaya başlamıştır. Bu görüş kapsamında doğal tekstil elyafının boyanması için doğal boyarmaddelere başvurulmaktadır

Pamuk elyafının doğal boyarmaddelerle boyanması konusunda ya-

pılan çalışmalarda olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Pamuğun Muhabbet çiçeği Ruseda Iuteola L. Kökboya Rubia tinetorum L. Cochineal Doctyloptus coccus Costa ve Indgoyla ypılan boyamalarda istenilen ton değerlerine ulaşılmıştır. Pamuk elyafının yanında selüloz esaslı keten, kenevir ve sisal lifleride aynı yöntemlerle boyanarak birbirleriyle karşılaştırılmışdır.

21. Şile (İstanbul) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri

Ecz. Ebru Tolon FENERCİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 1997
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Geleneksel halk ilacı olarak kullanılan tıbbi bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla, Şile yöresinde etnobotanik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, Haziran 1995 - Mayıs 1996 tarihleri arasında Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında, yaklaşık 34 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnasında, metin içinde sunulan bütün yerleşim merkezlerine (2 bucak, 53 köy) gidilmiştir. Halk ilacı olarak kullanılan bitkilerin örnekleri toplanmış ve bu konuda çeşitli bilgiler (bitkilerin yöresel adları, tedavideki kullanılışları, yararlanılan kısımları; ilaçların hazırlanışları, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri) derlenmiştir. Toplanan bitki örnekleri, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) bulunmaktadır.

Sonuç olarak, 70 farklı yerden kaydedilen 42 tür bitki teşhis edilmiştir. Bunların arasında 35 tür yabani, 7 tür ise kültür bitkileridir. Bu bitkiler ve tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur. Ayrıca listemizde yer alan türlere ait bitki örneklerinin teşhis edilebilme-

si için, bir teşhis anahtarı hazırlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şile yöresinde kaydedilen bitkiler en çok egzama, mide hastalıkları, nefes darlığı, öksürük, şeker hastalığı, böbrek hastalıkları ve yara tedavisinde kullanılmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

B. DOKTORA TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

22. Galium Paschale Forsskal Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Uzm.Ecz. Odil Tuna TÜZÜN
Tez Dan. : Doç.Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 1997
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada dünya üzerinde 606 cinse, ülkemizde ise 9 cins ve 100'den fazla türe sahip olan Rubiaceae familyasından *Galium paschale* Forsskal bitkisinin iridoidal ve flavonoidal bileşiklerinin incelenmesi amaçlandı.

G. paschale bitkisi Temmuz 1994'de İstanbul Belgrad Ormanı, Neşet Suyu çevresinden toplandı. Bitkinin kurutulup çok küçük parçalara ayrılan toprak üstü kısımları Soxhlet aletinde etanol ve metanol ile tüketildi. Yoğunlaştırılıp birleştirilen etanol ve metanol ekstreleri karışımı su ile seyreltildikten sonra ayırma hunisinde sırayla petrol eteri, kloroform, etil asetat ve metanol ile tüketildi. Çözücüler alçak basınçta uçuruldu. Elde edilen ekstreler ince tabaka ve kağıt kromatografileriyle kontrol edildi. Etil asetat ve metanol ekstrelerinin aynı bileşikleri taşıdığı saptandığından bu ekstreler birleştirilerek çalışıldı.

Ekstre karışımı silikajel ile hazırlanmış sütuna yerleştirildikten sonra elüsyona petrol eteri ile başlandı. Gittikçe artan oranlarda benzen, kloroform, etanol, metanol ve son olarak suya geçildi.

Yoğunlaştırılan fraksiyonlar ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra benzer olanlar birleştirildi. Fraksiyonlardan bazılarını

kirlilikten kurtarmak ve saflaştırmak amacıyla preparatif ince tabaka kromatografisi kullanıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Elde edilen iridoidal bileşiklerin yapısı UV, IR, NMR spektrumları ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalar ile saptandı.

Flavonoidal bileşiklerin yapısını aydınlatmak için ise metanol ve kayma belirteçleriyle alınan ultraviyole spektrumları ile ince tabaka kromatografisinde şahit maddelerle yapılan karşılaştırmalardan yararlanıldı.

G. paschale bitkisinden elde edilen flavonoitler luteolin (GP_1) ve apigenin (GP_2) olarak, iridoidal bileşikler ise asperulozit (GP_3), okubin (GP_4) ve monotropein (GP_5) olarak saptandı.

Sonuç olarak iridoidal ve flavonoidal bileşikleri bakımından incelenen *G. pacschale* bitkisinden üç iridoit ve iki flavonoit bileşik elde edildi.

23. Sübstitüe Arildiazonyum Tuzlarının Etilasetoasetat'la Kenetlenme Ürünleri ve Bunlardan Oluşan 2-Pirazolin-5-On Türevlerinin Sentezi ve Spektral Verileri

Uzm.Ecz. Ş. Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1997
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

3-Metil-4-(o-klorofenilhidrazono)-5-izoksazolon yapısındaki Drazoksolun'un fungisidal bir ajan olduğu bildirilmiştir. 3-Metil-4-[(2,4-dihidro-4-sübstitüe-3H-1,2,4-triazolin-3-tiyon-5-il) fenilhidrazono]-5-izoksazolonların da çeşitli bakteri ve mantar suşlarına karşı antibakteri-

yel ve antifungal aktivitelere sahip olduğu gösterilmiştir. Diğer yandan 1,2,4-triazolin-3-tiyon//3-on'ların, 1,3,4-oksadiazolin -2-tiyon'ların ve hidrazid-hidrazon'larının çok çeşitli farmakolojik etkilerden sorumlu oldukları bilinmektedir. Bu gözlemler, 5-pirazolin veya yukarıda sözü edilen heterosiklik halkalardan birinin fenilhidrazono artığı vasıtasıyla birleştirildiği yeni bileşikler sentezlenmesi ve bunların olası antimikrobiyal etkilerinin icnelenmesi için bizi cesaretlendirmiştir.

Bu çalışmada primer aromatik aminlerin diazonyum tuzları etil asetoasetatla kenetlenmişir. Daha sonra da 4-arilhidrazono-2-pirazolin-5-on türevleri, bu kenetlenme ürünlerinin sübstitüe hidrazinlerle siklizasyonu sonucu sentezlenmiştir. İlk önce primer aromatik aminler, literatür yöntemlerine göre hazırlanmışlardır. Etil 4-(benzoilamino)benzoat, benzoilklorür ile etil 4-aminobenzoat'tan hazırlanmıştır. Etil 4-(benzoilamino) benzoat, daha sonra hidrazin hidrat ile 110-130 °C'de 45 dakika ısıtılmak suretiyle 4-(benzoilamino)benzoil hidrazin [1] elde edilmiştir. Bu madde, etil / allil / fenil izotiyosiyanatlar ve fenil izosiyanat ile etanollü ortamda 2 saat ısıtılarak sırasıyla 1-[4-(benzoilamino)benzoil]-4-etiltiyosemikarbazid [4a], 1-[4-(benzoilamino) benzoil]-4-(benzoilamino)benzoil]-4-fenil-semikarbazid [4d] elde edilmiştir. 4a-d Bileşiklerinin 2N sodyum hidroksitli çözeltisi içinde ısıtılmasıyla da 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon [5b], 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-fenil-1,2,4-triazol-3-tiyon [5c], 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on [5d] bileşikleri kazanılmıştır. Bu bileşiklerden 4d ve 5d'nin orijinal bileşikler olduğu tespit edilmiştir. 4-Aminobenzoik asit [(4-fluorofenil)metilen]hidralizi [3], 4-fluorobenzaldehid'in 4-aminobenzoik asit hidrazidi [2] ile reaksiyonuyla sentezlenmiştir. 4-Aminobenzoik asit hidrazidi ise daha önceden etil 4-aminobenzoat'ın hidrazin hidrat ile 130 °C'de 1 saat ısıtılmasıyla elde edilmişti. 5-54-Aminofenil)-1,3,4-oksadiazol-2(3H)-tiyon [e], madde 2'den başlayarak

karbon sülfür e potasyun hidroksit'in etkisi ile hazırlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Primer aromatik aminlerin [3, 5a-e] diazonyum tuzları, madde 3,5a-e'lere nitröz asitin etkisi ile hazırlanmış ve bunlar, sodyum asetatlı ortamda etil asetoasetat ile kenetlenmişlerdir. Kenetlenme ürünleri şu şekilde formüle edilmiştir : 4-{[(α-Asetil, α-karbetoksi)metilen] hidrozono}benzoik asit[(4-fluorofenil)metilen]hidrazid [6a] ; etil 2-[2,4-dihidro-4-etil-3H-1,2,4-ktriazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-3-oksobütirat [6b] ;etil 2-[2,4-dihidro-4-alli-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-3-oksobütirat[6c] ; etil 2-[2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-3oksobütirat [6d] ; etil 2-[2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on-5-il)fenilhidrazono]-3-oksobütirat [6e] ve etil 2-[1,3,4-oksadiazol-2(3H)-tiyon-5-il) fenilhidrazono]-3-oksobütirat [6f].

Bu kenetlenme ürünleri [6a-f], sübstitüe hidrazinlerle (hidrazin hidrat, b-hidroksietilhidrazin, fenilhidrazin) reaksiyona sokulmuş ve aşağıdaki 4-arilhidrazono-2-pirazolin-5-on türevleri [7-24] sentezlenmiştir.

Benzoik asit-4-[(3-metil-2-pirazolin-5-on-4-iliden)hidrazono] [4-fluorofenil) metilen] hidrazid [7]; 3-metil-4-[(2,4-dihidro-4-etil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [8];3-metil-4-[(2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [9] ; 3-metil-4-[2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il) fenil-hidrazono]-2-pirazolin-5-on [10] ; 3-metil,4-[(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin -5-on [11] ve 3-metil-4-[1,3,4-oksadiazol-2(3H)-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [12] etil 2-arilhidrazono-3-oksobütiratların [6f] hidrazin hidrat ile reaksiyonundan elde edilmiştir.

Benzoik asit-4-[(1-(β-hidroksietil)-3-metil-2-pirazolin-5-on-4-iliden) hidrazono] [(4-fluorofenil)metilen]hidrazid [13] ; 1-(β-hidroksietil)-3-

metil-4-[2,4-dihidro-4-etil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [14] ; 1-(β-hidroksietil)-3-metil-4-[(2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il) fenilhid-razono]-2-pirazolin-5-on [15] ; 1-(β-hidroksietil)-3-metil-4-[(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il) fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [16] ; 1-(β-hidroksietil)-3-metil-4[2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on-5-il)fenilhidrazonol]-2-pirazolin-5-on [17] ve 1-(β-hidroksietil)-3-metil-4-[(1,3,4-oksadiazol-2(3H)-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [18] ise etil 2-arilhidrazono-3-oksobütirat'ların [6a-f] β-hidroksietilhidrazin'le siklizasyonundan kazanılmıştır.

Kenetlenme ürünleri [6a-f] fenilhidrazin ile reaksiyona sokulduğunda ise elde edilen ürünler benzoik asit-4-[(3-metil-1-fenil-2-pirazolin-5-on-4-iliden) hidrazono]-[(4-fluorofenil)metilen]hidrazid [19] ; 3-metil-1-fenil-4-[(2,4-dihidro-4-etil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [20] ; 3-metil-1-fenil-4-[(2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [21] ; 3-metil-1-fenil-4-(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono-2-pirazolin-5-on [22] ; 3-metil-1-fenil-4-(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on-5,il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [23] ; ve 3-metil-1-fenil-4-[(1,3,4-oksadiazol-2(3H)-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [24] olarak formüle edilmiştir.

3-metil-1-fenil-4-[(2,4-dihidro-2-asetil-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il) fenil-hidrazono]-2-pirazolin-5-on [22a], madde 22'nin asetik anhidrit içinde ısıtılmasıyla; madde 22'nin hidrazin hidrat ile olan redüktif bölünmesinden ise 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon [22b] kazanılmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR, El-kütle (Electron Impact Ionization) spektrumları ve elementel analizler

(C,H,N,S) yardımıyla kanıtlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kenetlenme ürünleri [6a-f] ve onlardan türeyen siklizasyon ürünlerinin [724] UV spektrumları hidrazon grubuna ait sırasıyla 390-360 nm. ve 432-377 nm.'lerde bandlar görülmüştür. Madde 6a-f ve 7-24'ün UV spektrumlarında 332-360 nm. arasında yer alan ve 400 nm. civarında -N=N- grubuna ait absorpsiyon bandları gözlenmemiştir. Bu bulguya dayanarak sözkonusu bileşiklerin yapıları hidrazon formunda verilmiştir. Tiyon-tiyol tautomerisi gösteren bu bileşikler üzerindeki spektrospokit araştırmalar (IR, ^{1}H-NMR ve ^{13}C-NMR) tiyon formunun tercih edildiğini göstermiştir.

^{1}H-NMR spektrumlarında bazı bileşiklerin hidrazon N-H protonlarının döteryum ile yer değiştirdiği görülmüşür. ^{1}-H-NMR verileri madde 14 ve 15'in Z ve E formunda bulunduğunu da kanıtlamıştır. Ayrıca, madde 6a, 7, 13 ve 19'un azometin protonları sırasıyla 8,68; 9,83; 8,47; 9,85 ppm'lerde gözlenmiştir. ^{1}H-NMR spektrumlarındaki kimyasal kaymalara bağlı olarak madde 7 ve 19'daki azometin protonları ile karbonil grupları arasında bir hidrojen bağının bulunduğu düşünülmüştür.

^{13}C-NMR bulgularının değerlendirilmesi triazolin ve oksadiazolin içeren yapıların tiyon ; triazolin-3-on içeren yapıların *on* ; kenetlenme ve siklizasyon ürünlerinin hidrazon ve pirazolon halkasının *on* formunda olduğunu açığa çıkarmıştır.

Sentezlenen bazı bileşiklerin El-kütle spektrumları hidrazon,triazolin, oksadiazolin ve pirazolin yapılarının beklenen parçalnma yolları gösterilmiştir.

Son olarak, sentezlenen bileşiklerin çeşitli suşlara karşı antibakteriyel, antifungal ve antimikobakteriyel aktiviteleri mikrodilüsyon metoduyla incelenmiştir. Etil 2-[(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-

il)fenilhidrazono]-3-oksobütirat [6d] Staphylococcus aureus ATCC 29213 suşuna karşı 7,8 µm/ml. 'lik bir konsantrasyonda aktif bulunmuştur. Bu çalışmada standart olarak kullanılan Seftriakson'un S.aureus ATCC 29213 suşuna karşı literatürde kayıtlı 1-8 µm/ml.'lik M.İ.K değeri, 6d bileşiği üzerinde yapılacak ileri çalışmaların önemine işaret etmektedir.

Siklizasyon ürünlerinden 3-metil-4-[(2,4-dihidro-4-allil-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon-5-il)fenilhidrazono]-2-pirazolin-5-on [9] ve kenetlenme ürünlerinden etil 2-[(2,4-dihidro-4-fenil-3H-1,2,4-triazol-3-on-il) fenilhidrazono]-3-oksobütirat ,-3-oksobütira6et Mycobacterium fortuitum ATCC 6841 suşuna karşı 32 µg/ml. konsantrasyonda aktif bulunmuştur. Bu M.İ.K. değeri ayrıca orta derecede dirençli bakterilere karşı Tobramisin'in gösterdiği 16-32 µg/ml'lik M.İ.K. değeriyle uygunluk göstermektedir.

Gerek kenetlenme ürünleri, gerekse siklizasyon ürünlerinin candida albicans ATCC 2091 suşuna karşı gösterdiği 62,5 µg/ml.'lik M.İ.K. değeri, siklizasyon kademesinin aktiviteyi etkilemediğini ve bu aktiviteye yapıda bulunan asidik protonların katkısını göstermişir.

24. Sophora Jaubertii Spach Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Uzm.Ecz. Fatma Hırlak
Tez Dan. : Doç.Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 1997
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada *Sophora jaubertii* Spach (Leguminosae) bitkisinin çiçeklenme zamanında toplanan toprak üstü kısımları botanik ve kimyasal bakımdan incelendi. Çalışmada kullanılan bitki Düzce-Hendek arasın-

dan 1991 yılının Temmuz ayında toplandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sophora jaubertii Spach bitkisi yurdumuzda Marmara Bölgesinin kuzeyinde, Karadeniz bölgesinde ve Hatay'da yetişmektedir. Bitki bir öksin elementtir. Türkiye dışında Romanya ve Kırım'da yetişmektedir.

Sophora türleri üzerinde dünyada oldukça fazla sayıda çalışma yapılmıştır. Buna karşın çalışma konumuzu teşkil eden *Sophora jaubertii* bitkisi üzerinde literatür çalışmaları sonucu yeterli ve kapsamlı bir çalışmaya rastlanılamamıştır.

Bu çalışmada öncelikle bitkinin toprak üstü kısımlarında flavonoit, antrasen, saponin, tanen ve alkaloit teşhis deneyleri olumsuz, alkaloit teşhis deneyi ise olumlu sonuç verdi.

Alkoloit eldesi için bitkiden alkolik ekstre hazırlandı; sütun kromatografisi ve preparatif ince tabaa kromatografisi ile alkaloitler birbirinden ayrıldı ve saflaştırıldı.

Elde edilen alkaloitlerin ince tabaka kromatografisi(İTK) yapılarak Rf değerleri ve yüksek basınçlı sıvı kromatografisi(YBSK) yapılarak retansiyon zamanları tayin edildi. Bu alkaloitlerin yapıları Rf değerleri, retansiyon zamanları, ultraviyole (UV), infrared (IR), kütle (MS) ve nükleer manyetik rezanons(^{1}H-NMR) spektrumlarının değerlendirilmesi ve literatür bilgileri ile karşılaştırılması ile aydınlatıldı.

Sonuç olarak *S. jaubertii* bitkisinin toprak üstü kısımlarından matrin, anagirin, soforidin, soforanol, sofokarpin, sofokarpin N-oksit ve alomatrin isimli kinolizidin yapısında alkaloitler elde edildi.

25. Gümüş(I), Bakır(II) ve Altın(III) Metallerinin Orto- ve Meta-Fenilendiaminler İle Verdikleri Reasiyonların Kinetik İncelemesi

Özlem ALTUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Mürşit PEKİN
Kabul Tarihi : 1997
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada o-ve m-fenilendiaminlerin gümüş(I), bakır(II) ve altın(III) varlığında verdikleri reaksiyonlar spektrofotometrik olarak ve diferansiyel yöntem kullanılarak incelendi. Yapılan ölçümler sonucunda gümüş(I) ile m-fenilendiamin; bakır(II) ile m-fenilendiamin, altın(III) ile m-fenilendiamin ve altın(III) varlığında o- ve m-fenilendiamin arasında bir reaksiyon çıkmadı.

o-fenilendiamin'in gümüş(I) tarafından yükseltgenme reaksiyonu incelendiğinde gümüş(I) ile o-fenilendiamin'in 1/1 oranında reaksiyona girdiği ve hız denkleminin de;

$$V = k[Ag^{+}]^{0.5} \quad [o\text{-fen}]^{0.5}$$

olduğu bulundu.

Gümüş(I) varlığında o-fenilendiamin ve m-fenilendiamin üçlü sistemi incelendiğinde hız denklemi olarak;

$$V = k[Ag^{+}]^{0.5} \quad [o\text{-fen}]^{2} \quad [m\text{-fen}]^{0.5}$$

elde edildi.

o-fenilendiamin'in bakır(II) tarafından yükseltgenme reaksiyonu incelendiğinde bakır(II) ile o-fenilendiamin'in 1/1 oranında reaksiyona girdiği ve hız denklemin de;

$$V = k[Cu^{+2}] \quad [o\text{-fen}]$$

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olduğu bulundu.

Bakır(II) varlığında o-fenilendiamin ve m-fenilendiamin üçlü sistemi incelendiğinde bakır(II) ile o-fenilendiamin'in 1/1 oranında reaksiyona girdiği ve m-fenilandiamin'in reaksiyona girmediği görüldü, hız denklemi olarak da;

$$V = k[Cu^{+2}] \quad [o\text{-fen}]$$

elde edildi.

o-fenilendiamin'in altın(III) tarafından yükseltgenme reaksiyonu incelendiğinde, altın(III) ile o-fenilendiamin'in 1/1 oranında reaksiyona girdiği ve hız denklemin de;

$$V = k[Au^{+3}]^{0.5} \quad [o\text{-fen}]^{0.5}$$

olduğu bulundu. Hız denklemleri olayın çok sayıda basamak üzerinden yürüdüğünü göstermektedir.

26. STZ İle Diyabet Oluşturulan Sıçanlarda Trombosit Proteinlerinin Non Enzimaik Glikozilasyonu ve C Vitaminin Etkisi

Dr. Saime BATIREL
Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 1997
Biyokimya Anabilim Dalı

Tromboembolizm ve ateroskleroda trombositler çok önemli rol oynamaktadır, diyabet ateroskleroz için bir risk faktörüdür. Trombosit, ate-

roskleroz ve diyabet ilişkisi önemli olup bu nedenle bu çalışmada STZ ile oluşturulan deneysel diyabetde trombositlerin glikasyonu (non enzimatik glikozilasyon = NEG) ve C vitaminin buna etkisi incelendi.

Bu çalışmada 40 tane Wistar Albino türü erkek sıçan kullanıldı. Bunların 10 tanesi kontrol, 9 tanesi kontrol + C vitamini, 10 tanesi Diyabet ve 11 tanesi Diyabet + C vitamini grubunu oluşturdu.

Diyabet ve Diyabet + C vitamini grubundaki sıçanlara 65 mg/kg STZ intraperitonal olarak verildi. Enjeksiyonu takiben 48 saat içinde bu grupların diyabetik oldukları görüldükten sonra Kontrol + C vitamini ve Diyabet + C vitamini grubundaki sıçanlara 8 gün boyunca intraperitonal olaak hergün 80 mg/kg/gün dozunda C vitamini enjekte edildi. Sekizinci gün tüm sıçanların kalpten kanları alınarak çalışmaya hazırlandı.

Kanlar 123xg'de 10 dakika santrifüj edildikten sonra supernatant (Trombositden zengin plazma) 492xg'de 10 dakika çevrildi. Santrifüj sonunda oluşan süpernatant C vitamini ve açlık kan şekeri ölçümü için ayrıldı. Çökelti ise üç kere serum fizyolojik ile yıkandı ve en son 2 ml serum fiyolojik ile seyreltildi. Bu suspansiyonda trombosit sayımı, glikasyon tayini (TBA metodu), protein tayini (Lowry metodu) ve SDS PAGE (Laemmli) yapıldı.

Kontrol, Kontrol + C vitamini, Diyabet, Diyabet + C vitamini grubu sıçanlarının ağırlıkları STZ verilmeden önce sırası ile 237±39.69, 254±38.55, 236.9±43.06, 234.27±42.11 gr idi ve dört grup arasında anlamlı bir fark yoktu (p:0.7154). Sekizinci gün yapılan ölçümlerde grupların ağırlıkları sırasıyla 243.9±36.18, 243.33±38.30, 202.8±43.74, 194.72±37.22 gr olarak tespit edildi. Deney öncesi ağırlıklar deney sonundaki ağırlıklar ile karşılaştırıldığında kontrol gruplarında deney süresince anlamlı bir değişim olmamakla birlikte diyabet gruplarında deney ön-

cesine göre çok anlamlı bir azalma saptandı. Deney sonundaki ağırlık değerleri karşılaştırıldığında C vitamini verilen ve verilmeyen kontrol grubu arasında bir fark olmamıştır. Gerek kontrol gruplarına gerek diyabetli gruplara C vitamininin etkisi olmamıştır.

Dört grup açlık kan şekerleri açısından karşılaştırıldığında STZ verilmeden önceki açlık kan şekeri değerlerinin 94.6±22.54, 73±11.92, 73.1±13.72, 90.3±20.87 mg/dl olduğu ve aralarında anlamlı bir farkın olmadığı görüldü. Sekizinci gün yapılan ölçümlerde bu değerler 149.7±19.38, 124.77±28.70, 254.1±115.23, 247.18±101.83 ml/dl olarak saptandı ve çok anlamlı bir farkın olduğu tespit edildi (p:0.0011). Diyabet gruplarındaki değerlerin kontrol gruplarındaki değerlere göre yüksek olduğu saptandı. Deney sonundaki değerler incelendiğinde, C vitamininin diyabet grubunun açlık kan şekeri değerlerini etkilemediği halde kontrol grubunun açlık kan şekeri değerlerinde düşme olduğu görülmektedir. Fakat başlangıç değerleri de düşük olduğu için C vitamininin etkisi var denilemez. Kontrol grubunda deney sonunda başlangıç değerlerine göre kan şekeri yükselmesi saptandı. Bu hayvanların içinde bulunduğu stres ortamına bağlı olabilir.

Trombosit suspansiyonundan Lowry yöntemiyle protein yapıldıktan sonra SDS-Poliakrilamid Jel Elektroforezi ile yapılan protein analizi yapıldı ve molekül ağırlığı 18 ila 193 kDal arasında değişen 25 Bant görüldü. Dört gruptaki bantlar karşılaştırıldığında arada anlamlı bir farkın olmadığı saptandı.

Yapılan NEG sonuçları 8.8±4.91, 5.8±2.36, 6.1±3.91, 10.88±7.89 nmol/mg protein olarak keydedildi. Sonuçlar karşılaştırıldığında arada anlamlı bir farkın olmadığı görüldü (p:0.1342). Ancak C vitamini verilen diyabet grubundaki değerlerin C vitamini verilen kontrol grubundaki değerlere göre yüksek olduğu görüldü (p:0.0411).

Trombosit başına düşen NEG değerleri hesaplanda ve 1.09±0.45, 1.11±0.56, 1.15±0.72, 1.68±1.04 nmol/mg protein/trombosit olduğu görüldü (p:0.2258). Dört grup arasında yapılan karşılaştırmalarda arada anlamlı bir fark görülemedi.

C vitamini değerlerine bakıldığında (1.22±0.34, 1.35±0.37, 1.13±0.51, 0.99±0.31) dört grup arasında anlamlı bir fark görülemedi (p:0.2951). Ancak ikili karşılaştırmalarda çok anlamlı olmayan değişimler saptandı.

Sonuç olarak deney sonunda, kontrol gruplarına göre diyabetik grupların ağırlık değerleri anlamlı olarak azalırken, açlık kan şekeri değerleri anlamlı olarak arttı. Kısa süreli deneysel diyabette C Vitamini verilmesi sonuçları olarak arttı. Kısa süreli deneysel diyabette C Vitamini verilmesi sonuçları değiştirmedi. Trombosit proteinlerinde kimyasal ölçüm ve SDS PAGE'deki bantlar açısından fark yoktu. NEG açısından dört grup arasında bir fark görülmezken, C vitamini verildiğinde diyabetik sıçanlarda diyabetik olmayan sıçanlara göre yüksek NEG değerleri elde edildi. Fakat bu farklar istatistiksel açıdan çok anlamlı değildi. Trombosit başına düşen NEG değerleri dört grupta da farksızdı. C vitamini verilen diyabetik sıçanlardaki değerler, C vitamini verilen kontrol sıçanlarındaki değerlere göre daha düşük bulunmasına rağmen dört grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

27. 4-Nitrobenzoik Asid Hidrazidinden Türeyen 3,4,5-Trisübstitüe-1,2,4-Triazollerin, Bazı Metabolitlerinin sentezi ve Spektral Verileri

Uzm.Ecz. Nihal YILMAZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 1997
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Daha önce tarafımızdan sentezlenen bazı 5-(4-aminofenil)-4-sübstitüe-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon türevlerinin bazı Candida türlerine karşı aktif olduklarını saptamıştık. Bu maddelerin 5-(4-nitrofenil-4-sübstitüe-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyonların ve diğer sübstitüe nitro türevlerinin aktif metabolitleri olabileceğini düşündük. Bu nedenle 4-nitrobenzoik asid hidrazidi kullanarak yeni maddeler sentezlemeyi ve antimikrobiyal etkilerini karşılaştırmayı amaçladık.

Çalışmamızın ilk aşamasında 4-nitrobenzoik asid hidrazidin [1] allil, fenetil ve fenil isotiyosiyanatlara katımıyla 1-(4-nitrobenzoil)-4-sübstitüetiyosemikarbazidler [2a-c] elde edilmişir. Daha sonra bu maddeler 5-(4-nitrofenil)-4-sübstitüe-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyonları [3a-c] hazırlamak için 2N sodyum hidroksidle ısıtılmıştır. Sözü edilen maddelerden 2b ve 3b orijinal bileşiklerdir. 3a ve 3c Maddelerinin sodyum tuzları yeni tiyoeter türevlerini [4a,c; 5a,c; 6a,c] sentezlemek için başlangıç maddesi olarak kullanılmıştır. Tiyoeter türevleri, 3a ve 3c'nin sodyum tuzlarının benzil, 4-nitrobenzil ve fenasil klorürlerle reaksiyonundan hazırlanmıştır. Tiyoeter türevlerinden 6a ve 6c'nin hidroksilamin hidroklorür ile alkali ortamda kondensasyonundan da oksim türevleri [7a, 7c] kazanılmıştır. Son olarak 4-allil-3-(benzoil-/ 4-nitrobenzoiltiyo)-5-(4-nitrofenil) 4H-1,2,4-triazoller [8a, 9a-3a] maddesinin sodyum tuzunun benzoil ve 4-nitrobenzoil klorürlerle esterleştirilmesi sonucunda elde edilmiştir.

Bu çalışmanın diğer bölümünde prototip olarak seçilen 3b ve 4a maddelerinin olası metabolitleri sentezlenmiştir. Bu bileşiklerden 5-(4-nitrofenil)-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon [11] ve 5-(4-aminofenil)-2,4-dihidro-1,2,4-triazol-3-tiyon [13], 1-(4-nitro/4-asetilaminobenzoil) tiyosemikarbazidlerin [10, 12] 2N sodyum hidroksidle siklizasyonundan elde edilmiştir. 4a Maddesinin asetillenmiş ürünü olan 5-(4-asetilaminofenil)-4-allil-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon [15a], 1-(4-asetilaminobenzoil)-4-allil-tiyosemikarbazdin [14a] siklizasyon ürününün asetik anhidrit ile reaksiyonundan hazırlanmıştır. 2-Asetil-5-(-asetilaminofenil)-4-(2-feniletil)-2,4-dihidro-3H-1,2,4-triazol-3-tiyon da [15b] 5-(4-aminofenil)-4-(2-feniletil)-2,4-dihidro-1,2,4-triazol-3-tiyonun asetik anhidridle asetilasyonundan sentezlenmiştir.

Bileşiklerin yapıları, elementel analiz yanında UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR ve kütle spetroskopisi kullanılarak aydınlatılmıştır. Tiyosemikarbazid türevlerinin [2a, 2b, 2c, 10, 12, 14a, 14b] UV spektrumları kimyasal yapılarına bağlı olarak 202-208.5, 243-271 ve 270-376 nm'ler arasında iki veya üç maksimum göstermiştir. Bu maddelerin N-H, C=O ve C=S gerilme bandları sırasıyla 3340-3180, 1695-1655 ve 1260-1180 cm^{-1}, de gözlenmiştir. Prototip olarak seçilen 2b bileşiğinin ^{1}H-NMR spektrumunda N_1,N_2, ve N_4 protonları 10.62, 9.39, 7.28-7.18 ppm'ler arasında tiyosemikarbazidler için beklenen alanlarda bulunmuştur. 1,2,4-Triazolin-3-tiyon türevlerinin [3a-c, 11, 13, 15a, 15b] UV spektrumları taşıdıkları sübstitüentlere ve etanoldeki tautomerik şekillerine bağlı olarak 202-206.5, 260-265 ve 285-356 nm'ler arasında iki ve üç maksimum göstermiştir. Bununla beraber bileşiklerin IR spektrumlarında hem 1260-1180cm^{-1} bölgelerinde gözlenen C = S gerilme bandının varlığı hem de yaklaşık 2600cm^{-1} de çıkması gereen SH grubu absorpsiyonunu olmaması bu bileşiklerin katı durumda tiyon şeklinde olduğunu kanıtlamıştır. Madde 3b'nin ^{1}H-NMR spektrumunda 11.06 ppm'de N-H piknin gözlenmesi tiyon formunu desteklenmiştir. Tiyoeter ve tiyolester

türevlerinin [4a, c; 5a, c; 6a, c; 7a, c; 8a, 9a] UV spektrumları 202-206, 220-260 ve 272-359 nm'ler arasında maksimum absorbsiyonlar göstermiştir. Bu bilşiklerin IR spektrumunda C-S gerilme bandları 710-700cm^{-1} bölgesinde saptanmıştır. Yapıdaki karbonil grubu karakteristik C=O gerilme bandı 1699-1680 cm^{-1} de gözlenmiştir. ^{1}H-NMR spektrumunda bileşiklerin metilen protonları 5.01-4.42 ppm'de, oksim türevi 7c'nin N-OH protonu da 11.74 ppm'de görülmüştür. Diğer bütün protonlar beklenen bölgelerde çıkmıştır. ^{13}C-NMR'si alınan 6a'nın karbonil ve metilen karbonları 193.02 ve 40.72 ppm'de saptanmıştır. Maddenin diğer karbonları beklenen frekansta rezonansa uğramıştır. 4a, 4c, 6a, 7a ve 7c bileşiklerinin El (Elekron çarptırma iyonizasyonu) ile alınan kütle spektrumlarında moleküler iyon pikleri sırasıyla m/z 352.1, 388.2, 416.2, 395.1 ve 431.4'de çıkmıştır.

Sentezlenen tüm bileşikler antimikrobiyal aktivite için S. aureus ATCC 29213, E. coli ATCC 25922, P. aeruginosa ATCC 27853, C. albicans ATCC 2091 ve M. fortuitum ATCC 6841 suşlarına karşı test edilmiştir. Taranan bileşiklerin çoğu C. albicans ve M. fortuitum suşlarına karşı aktif bulunmuştur.

28. Alkilleyici Ajanlara Maruz Kalma Durumunun İdrarla Tiyoeter Bileşiklerinin Atılması Yardımıyla İncelenmesi

Ecz. Ali Kemal YEŞİLALTAY
Tez Dan. : Prof.Dr. F. Ömer ERSOY
Kabul Tarihi : 1997
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Endüstride, çalışma ortamında, sokakta vücudumuz çeşitli kimyasal maddelerle karşı karşıyadır. Kimyasal maddeler arasında elektrofilik bileşikler özel toksikolojik öneme sahiptir. Kimyasal maddeler, kendileri

elektrofilik olabildikleri gibi, vücutta monooksijenaz enzim sistemlerinin aktiviteleri ile elektrofilik metabolitlere de dönüşebilir. Elektrofilik bileşikler hücre komponentlerine bağlanarak çeşitli toksik etkiler oluşturmaktadır. Bu reasiyon aktif maddeler vücutta glutatyon ile konjugat oluşturarak, tiyoeter şeklinde idrar veya safrayla atılır. Bu yüzden bireylerin elektrofilik kimyasal maddelere maruz kalıp kalmadıkları vücuttan tiyoeter atılımının araştırılması ile takip edilebilmektedir.

Bu çalışmada elektrofilik bileşiklere maruziyet ihtimali olan matbaa, oto boyacılığı, kuru temizleme, fotokopi çekimi gibi iş kollarında çalışan elemanların elektrofilik bileşiklere maruziyet durumları, idrarlarında tiyoeter analizleri yapılarak incelenmiş ve kontrol grubunda yapılan analizlerin sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Yapılan ölçümlerde, kontrol grubunu oluşturan mesleki maruziyet ihtimali olmayan bireylerin idrar tiyoeter düzeyi ortalaması 3.44±1.50 mmol SH/mol kreatinin (n=22) olarak bulunmuştur. Bunlar arasında sigara içmeyen bireylerde idrar tiyoeter düzeyi ortalaması 2.32±1.05 (n=10), sigara içenlerde ise 4.37±1.17 mmol SH/mol kreatinin (n=12)'dir. Bu gruplar arasında idrar tiyoeter düzeyi ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel anlamlı bulunmuştur.

İdrar tiyoeter düzeyi ortalaması matbaa işçilerinde 3.66±1.37 (n=15), oto boyacılığı işçilerinde 4.25±1.80 (n=15), kuru temizleme işçilerinde 3.14±1.13 mmol SH/mol kreatinin (n=15) olarak bulunmuştur. Bu grupların idrar tiyoeter düzeyi ortalamaları ile kontrol grubununki arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Fotokopi çeken elemanların idrar tiyoeter düzeyi ortalaması 6.59±2.64 mmol SH/mol kreatinin (n=64) olaak kontrol grubuna göre yüksek bulunmuşur. Fotokopi çeken elemanların idrar tiyoeter düzeyi or-

talaması ile kontrol grubununki arasındaki farklılık istatistiksel anlamlı bulunmuştur. Fotokopi çeken elemanlar arasında sigara içmeyen bireylerde idrar tiyoeter düzeyi ortalaması 5.55±2.27 (n=18), sigara içenlerde ise 7.00 2.68 mmol SH/mol kreatinin (n=46)'dir. Bunlar arasındaki farklılık istatistiksel anlalı bulunmuştur.

Fotokopi çekiminde kullanılan ve %10'u karbon siyahından (KS) oluşan tonerin toksik etkilerinden KS'nın kirlilik olarak içerdiği nitropirenlerin (NP) sorumlu olduğu bilinmektedir Ancak fotokopi tonerindeki sorumlu etken maddelerin araştırılması amacıyla NP'lerin izolasyon ve teşhisi için değişik toner örneklerinin değişik çözücülerle ekstraksiyonu ve ardından ince tabaka kromatografisi analizlerinde NP'lerin varlığı saptanamadı. Çalışmalarımız NP'lerin tonerin bileşimine giren maddeler tarafından kuvvetle tutulduğunu göstermiştir.

Çalışmamızda matbaa, oto boyacılığı ve kuru temizleme iş kollarında çalışan işçilerden alınan idrar örneklerinde ölçülen, kontrol grubuna göre yüksek olmayan idrar tiyoeter düzeyleri, bize bu iş kollarında çalışan işçilerin elektrofilik bileşiklere maruz kalmadıklarını düşündürmekte, fotokopi çeken elemanlardan alınan örneklerde ölçülen ve kontrol grubuna göre yüksek olan idrar tiyoeter düzeyi ise, bu elemanların elektrofilik bileşiklere maruz kaldıkları işaretini vermektedir. Sigara içme alışkanlığının hem kontrol hem de fotokopi çeken elemanların idrar tiyoeter düzeyini etkilediği görülmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TIP

FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

29. Multiple Skleroz Olgularında SSR (Sempatik Deri Yanıtı) ve RRİV (R-R İnterval Varyasyonu) Değerlendirilmesi

Dr. Eren GÖZKE
Tez Dan. : Doç.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 1997
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Sempatik deri yanıtı (SSR) ve R-R interval varyasyonu (RRİV) otonomik sinir sisteminin değerlendirilmesinde kullanılan noninvaziv elektrofizyolojik testlerdir. Bu çalışmanın amacı, multipli skleroz (MS) olgularında otonomik sinir sisteminin tutulumunu araştırmaktır. Bu çalışmaya 26(15 kadın, 11 erkek) MS (yaş ort. 35.9+9.9, yaş dağılımı 19-55) ve 23 (14 kadın, 9 erkek) sağlıklı birey(yaş ort. 36.5+11.5, yaş dağılılmı 23-65) alındı. SSR median ve posterior tibial sinirin elektriksel stimulasyonu ile avuç içleri ve ayak tabanlarından kayıt edildi Habituasyonu önlemek için stimulus irregüler aralıklarla verildi. RRİV kayıtları her iki elin dorsumundan istirahat pozisyonunda (R%) ve dakikada 6 kez derin solunum sırasında (D%) alındı. Ayrıca D%-R% ve D%/R% değerleri hesaplandı. Kontrol grubunda tüm bireylerde SSR elde edildi. MS olgularının 11'inde en az bir ekstremitede SSR kaydedilemedi. MS olgularında ellerden elde edilen SSR kayıtlarının ortalama latansları kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede uzundu ($p<0.01$). İki grup arasında ayaklarından elde edilen SSR kayıtlarının ortalama latansları ile el ve ayaklardan elde edilen SSR kayıtlarının ortalama amplitüdleri arasında anlamlı farklılık yoktu. SSR anormalliği ile hastalık süresi, klinik disotonomi bulguları, SEP ve BAEP sonuçları arasında korelasyon bulunmadı. SSR anormalliği ile EDSS skorunun yüksekliği ve VEP anormalliği ara-

sında pozitif korelasyon bulundu. Kontrol grubunda bütün bireylerde derin solunum ile R-R interval variabilitesinde artış görüldü. MS olgularında ise 15 olgularında ise 15 olguda(%57.6) D% değerleri anormal bulundu. MS olgularında D% ortalamaları kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşüktü($p<0.05$). Klinik disotonomisi olan ve olmayan MS olgularının D%/R% değerleri arasında anlamlı farklılık vardı. SSR anormalliği ile R% ve D% değerleri arasında korelasyon bulunmadı Bu veriler, EMG laboratuvarında kolaylıkla yapılabilen SSR ve RRİV'nin birlikte uygulandığında, MS olgularında otonomik fonksiyonların değerlendirilmesinde yararlı olduğunu göstermektedir.

30. Glutaraldehit ve Sodyum Perborat Çözeltilerinin Aktivitelerinin İncelenmesi ve Dezenfektan Aktivitesini Saptayan Yöntemlerin Karşılaştırılması

Ülkü ERGİN

Tez Dan. : Prof.Dr. Candan Johansson

Kabul Tarihi : 1997

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda % 4.5 glutaraldenit, % 8.8 glioksal çözeltisi ile 100 gr içerisinde 20 gr sodyum perborat, 15 gr tetraasetiletilendiamin içeren beyaz toz görünümlü, iki yeni dezenfektanın etkileri DGHM Kalitatif ve Kantitatif Süspansiyon Testi, AFNOR NF T-72 190 Mikrop taşıyıcılara uygulanan test, Modifiye Kelsey-Sykes metodu, DGHM Mikrop Taşıyıcı testi, İnhibisyon Katsayısı, Fenol Katsayısı, İnferior Lethal Katsayı, Süprerior Lethal Katsayı testleri ile araştırılmıştır. Tüm testlerde, dezenfektan çözeltileri hazırlanırken steril sert su kullanılmıştır.

DGHM Kalitatif Süspansiyon testiyle, glutaraldehit çözeltisi %

0,78 yoğunlukta 15 dakikada bakterisit, %1,56 yoğunlukta 30 dakikada sporisit, % 0,78 yoğunlukta 5 dakikada fungisit etkili; sodyum perborat çözeltisi ise % 0,5 yoğunlukta 15 akikada bakterisit, % 4 yoğunlukta 30 dakikada sporisit, % 1 yoğunlukta 30 dakikada fungisit etkili olarak bulunmuştur.

DGHM Kantitatif Süspansiyon testinde albüminsiz ortamda yapılan çalışmalarda glutaraldehit çözeltisi % 0,78 yoğunlukta 30 dakikada bakterisit ve fungisit etkili bulunurken sodyum perborat çözeltisinin bakterisit ve fungisit etkisi ise DGHM Kalitatif süspansiyon testinde elde edilen sonuçlar aynı bulunmuştur.

Albüminli ortamda yapılan testlerde ise glutaraldehit çözeltisi % 1,56 yoğunlukta 60 dakikada bakterisit ve fungisit etkili, sodyum perborat çözeltisi ise % 1 yoğunlukta 30 dakikada bakterisit, % 2 yoğunlukta 30 dakikada fungisit etkili bulunmuştur. Organik madde varlığında dezenfektanların etki sürelerinin ve yoğunluklarının arttığı gözlenmiştir.

Modifiye Kelsey-Sykes yöntemiyle glutaraldehit % 1,56 yoğunlukta ve 30 dakikada bakterit, sodyum perborat çözeltisi ise % 1 yoğunlukta 28 dakikada bakterisit etkili bulunmuştur.

AFNOR NF T-72 190 Mikrop Taşıyıcılara uygulanan test ile glutaraldehit çözeltisi % 0,78 yoğunlukta 15 dakikada bakterisit ve fungisit, % 12,5 yoğunlukta 15 dakikada sporisit etkili bulunurken, sodyum perborat çözeltisi % 0,5 yoğunlukta 15 dakikada bakterisit ve fungisit, % 4 yoğunlukta 15 dakikada sporisit etkili bulunmuştur.

M. tuberculosis kökenine karşı etkinin araştırılmasında DGHM mikrop taşıyıcılara uygulanan test kullanılmıştır Glutaraldehit çözeltisi % 6,25 yoğunlukta 120 dakikada, sodyum perborat çözeltisi ise % 32 yoğunlukta 15 dakikada etkili bulunmuştur.

Çalışmamızda iki hafta boyunca değiştirilmeden kullanılan, % 2 yoğunlukta hazırlanan glutaraldehit çözeltisinin 1 saatlik temas süresinde etkisinin değişmeden kaldığı görülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DGHM Kantitatif süspansiyon testiyle, albüminli ve albüminsiz ortamda hipoklorit çözeltisinin etkisi araştırılmış, % 0,1 yoğunlukta 5 dakika bakterisit ve fungisit etkili, % 0,1 yoğunlukta 15 dakika sporisit etkili olarak saptanmıştır.

Çalışmamızda da DGHM Kalitatif ve Kantitatif Süspansiyon testleri diğer testlerden daha başarılı bulunmuştur.

DGHM Mikrop taşıyıcılara uygulanan testle M. tuberculosis kökenine karşı etki, mikrop taşıyıcı olarak 1x1 cm^2 kumaş parçaları kullanılarak araştırılmıştır. Mikrop taşıyıcı olarak kumaş parçalarının uygun olmadığı düşünülmektedir.

AFNOR NF T-72 190 mikrop taşıyıcılara uygulanan test, fayans parçalarının steril tuzlu su ile yıkanarak çalışıldığında başarılı bulunmuştur. Testler tekrarlandığında aynı sonuçlar elde edilmiş, uygulaması kolay ve fazla malzeme gerektirmediği görülmüştür. Testte temas süresi 15 dakika olarak verilmiştir; ancak dezenfektanların özelliklerine bağlı olarak farklı temas sürelerindeki etkilerinin tespit edilmesini önermekteyiz.

Modifiye Kelsey-Sykes metodunda sonuçlar diğer testlerden yüksek bulunmuştur. Bunun nedeni ortamdaki yoğun organik maddelere bağlanmıştır. Çok malzeme gerektiren bir testtir.

İnhibisyon katsayısı testi oldukça yetersiz bir testtir. Temas süresi tespit edilememektedir. İnferior lethal katsayı ve süprerior lethal katsayı testlerinde ise deneyler tekrarlandığında aynı sonuçlar alınamamıştır. Bu nedenle elde edilen sonuçlar değerlendirmeye alınmamıştır.

Fenol katsayısı testi, özellikle fenolik bileşikler için anlamlı sonuçlar vermektedir. Dezenfektanların mikroorganizmalara etki mekanizmalarının değişik olması ve zamanla yeni dezenfektanların çıkmasıyla fenol katsayısı testinin dezenfektan etkinliğinin ölçülmesinde etkisi sınırlı kalmıştır.

31. Sarısu Deresinde Mikrobiyolojik (E.coli) ve Kimyasal Kirlenmeye Neden Olan Etmenlerin Tespiti :

Ayşe PAPİLA
Tez Dan. : Engin ÖZHATAY
Kabul Tarihi : 1997
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu tez çalışmasında, Sarısu Deresindeki kirletici etmenler araştırılmıştır. Ağustos 1995-Temmuz 1996 tarihleri arasında her ay periodik olarak; daha önceden tespit edilen 8 örnek toplam noktasından, toplam 96 su örneği alınıp bakteriyolojik ve kimyasal analizler yapılmıştır. Laboratuvar çalışmaları Marmara Üniversitesi Doğa Bitkileri ve Su Ürünler Araştırma ve Uygulama Merkezi Laboratuarlarında gerçekleştirilmiştir.

Bakteriyolojik analizlerde, mikrobiyolojik kirlilik indikatörü olarak kabul edilen Esch*erichia coli*, su kaynağının 8 örnekleme noktasından alınan su örneklerinde araştırılmıştır. Bakteriyolojik analizler sırasında E.coli'nin tespiti için toplanan su örnekleri laktoz içeren besiyerine ekilmiş ve Çoklu Tüp Fermantasyon tekniği kullanılmıştır. Kimyasal kirliliği tespit etmek için Cd, Al, Fosfat ve Fosfor analizleri yapılmıştır. Cd, Al ve Fosfor değerlerini tespit etmek için sırasıyla Dithizone, Aluminon ve Ortofosfat Askorbik Asit methodları kullanılmıştır. Bütün bu tespitlerde

Amerikan Halk Sağlığı Birliği (APHA) standart method kurallarına uyulmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Elde edilen değerler, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Avrupa Birliği Komitesi(ABK), Hollanda ve T.C. Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı ve İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ)'nce belirlenen standartlarla karşılaştırılmışır.

Bu karşılaştırmalara göre, bakteriyolojik olarak WHO, ABK ve Hollanda'nın içme suları için belirlediği standarttaki sınırın üstünde değerler saptanmıştır. Çevre Müsteşarlığınca belirlenen standartlara göre su kalite sınıfı olarak II. sınıf düzeyinde ve İSKİ standartlarının altında bulunmuştur.

Kimyasal parametrelerde ise de Kadmiyum verileri, İSKİ'nin belirlediği standart sınırların üstünde; WHO, ABK ve Hollanda standartlarına göre normal sınırlarda ve Çevre Müsteşarlığı standartlarına göre II. sınıf düzeyinde saptanmıştır. Alüminyum verileri tüm standartlarının alt düzeylerinde; Fosforda ise Çevre Müsteşarlığınca belirlenen üst sınırı aşan veriler olmasına rağmen, veriler III. sınıf düzeyinde toplanmıştır.

32. Kistik Fibrozlu Hastalardan İzole Edilen Pseudomonas Aeruginosa Suşlarına Karşı Bazı Yeni Antibiyotiklerin Etkinliklerinin Araştırılması

Tıbbi Bio. Bülent KADIOĞULU
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Dumrul GÜLEN
Kabul Tarihi : 1997
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Türkiye'de kistik fibrozlu hastalardan izole edilen *P.aeruginosa* kö-

kenleri üzerine yeni antibiyotiklerin ve klinikte kullanımda olan diğer antibiyotiklerin etkilerinin belirlenmesi için yaptığımız çalışmada; Kullanılan *P.aeruginosa* kökenleri Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'ndan elde edilmiştir. Kullanılan antibiyotiklerin etkinlikleri Minimum İnhibitör Konsantrasyon (MİK) saptanarak belirlenmiştir

Makrodilüsyon yöntemi ile yapılan antibiyotik duyarlılık deneylerine göre, çalışmamızda kullandığımız antibiyotiklerin etki aralığı ve dirençleri; Seftazidim için, 0.5-256µg/ml, %51.57; Sefepim için, 0.5-25µg/ml, %45.46, Sefpirom için 4-256µg/ml, %67.73, İmipenem için, 0.5-25µg/ml, %57.57, Meropenem için, 0.5-256µg/ml, %51.52, Siprofloksasin için, 0.625-128µg/ml, %51.52, Sparfloksasin için, 0.625-128µg/ml, %42.43 olarak bulunmuştur.

Kistik fibrozlu hastalardan izole edilen *Pseudomonas aeruginosa* kökenlerine karşı, çeşitli antimikrobiyallere direnç profilleri belirlenmeli ve buna göre uygun antimikrobiyaller seçilmelidir. Bu önemli hastalıkta karşımıza çıkan, tedavisi zaman ve mali yük açısından çok zor olan *P.aeruginosa* infeksiyonlarında, yeni geliştirilen antimikrobiyallere karşı saptadığımız yüksek direnç yakın bir gelecekte bu antimikrobiyallerin de yetersiz kalacağını göstermektedir. Bu çalışmada kistik fibrozlu hastaların tedavisinde kullanılan antimikrobiyal protokollerinin yeniden gözden geçirilmesi ve yeni antimikrobiyallerin geliştirilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

33. Uyanık Sıçanda İncebarsak Motilitesinin Elektromiyografik Ölçümü

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ayhan BOZKURT
Tez Dan. : Doç.Dr. Berrak YEĞEN
Kabul Tarihi : 1997
Fizyoloji Anabilim Dalı

Sıçan ince barsak elektromiyografik aktivitesinin kaydedilmesi ve kayıt üzerinde matematiksel dönüşümler yapılarak ayrıntılı bilgilerin elde edilebilmesi amacıyla erkek Sprague-Dawley sıçanlara gece açlığını takiben anestezi uygulanıp (100 mg/kg ketamin ve 0.75 mg/kg klorpromazin; i.p.) ince barsaklarının duodenum ve jejunum bölümlerine 80 µm çapında, Ni/Cr tel elektrodlar her bölge için 5 mm aralıklarla üçer tane yerleştirildi. Referans elektrot olarak duodenuma tek bir tel elektrot yerleştirildi. Mide lümenine sıvı besin infüzyonu yapılabilmesi amacıyla midenin fundus bölgesine katater yerleştirildi. Gece açlığını takiben hayvanların 1 saat süre ile açlık miyoelektrik aktivitesi kaydedildi. Bir sıçana açlık miyoelektrik aktivitesi sonrasında 4 g. standart pellet laboratuvar yemi yedirildi. Bir başka sıçana ise açlık miyoelektrik aktivitesi sonrasında % 5.41'lik (300 mOsmol) 12 ml glikoz solusyonundan 15 dakika içerisinde (0.8 ml/dakika) infüze edildi. Bir sıçanda açlık durumunda 18 ve 25 dakika süren iki adet MMC siklusu gözlendi. Bu MMC siklusla-rının faz I, faz II ve III dönemlerinin RMS değerlerinin (zaman aralığındaki ortalama etkinlik) ortalaması sırasıyla 17,9, 102,2 ve 323.5 olarak hesaplandı. Bu dönemi, takiben 4 g. pellet yenmesi bu siklik aktiviteyi takibeden 36 dakika süresince düzensiz miyoelektrik sinyallerden oluşan bir aktivite başlattı. Oluşan bu düzensiz aktivitenin RMS değeri faz II ile faz III arasında bir değer olan 153.8 olarak hesaplandı. Diğer sıçanın açlık döneminde ise 10.2, 12 ve 11 dakika süren üç adet MMC siklusu göz-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

lendi. Bu MMC sikluslarının faz I, ve faz II ve faz III dönemlerinin RMS değerlerinin ortalaması sırasıyla 6.7, 65.8 ve 268.6 olarak hesaplandı. Bu dönemi takiben glikoz infüzyonu yeni bir izole faz III oluşumuna kadar 197 dakika süren ve düzensiz miyoelektrik sinyallerden oluşan bir aktivite başlattı. Bu aktivitenin RMS değeri pellet verilmesiyle oluşan aktiviteve benzer şekilde faz II ile faz III arasında bir değer olan 214.4 olarak hesaplandı. Yaklaşık 10 ile 20 dakika arasında süren MMC sikluslarına sahip olan sıçanların kullanılabildiği, elektrodların diğerleriyle karşılaştırıldığında nispeten ucuz olduğu, miyoelektrik sinyallerin kaydının yapılmasının ardından analizinin yapılabildiği ve bu analiz sırasında orjinal kayıtta hiç bir değişikliğe neden olmaksızın birçok matematiksel işlemin yapılabildiği bu ölçüm tekniği laboratuvarımızda oturtulmuştur ve bu sayede gastrointestinal motiliteye ilişkin pek çok soru yanıtlanabilecektir.

34. Hastanede Yatan Hastalarda Yüksek Düzey Aminoglikozid ve Vankomisin Dirençli Enterokok Kolonizasyonunun Araştırılması

Mehmet EKTİ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ayşegül ESKİTÜRK
Kabul Tarihi : 1997
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada Kasım 1995 - Ağustos 1996 tarihleri arasında çeşitli çalışma guruplarında yüksek düzey streptomisin dirençli (YDSD), yüksek düzey gentamisin dirençli (YDGD), ve vankomisin dirençli (VD) enterokok kolonizasyonu prevalansı araştırılmıştır. Bu amaçla, Marmara Üniversitesi Hastanesi yoğun bakım ünitesinde (YBÜ) yatan 45 hastadan ilki ilk 48 saat içerisinde olmak üzere birer hafta arayla alınan, ve

çeşitli servislerde yatan, son bir haftadır vankomisin kullanan 35 hastadan tek bir kez alınan rektal sürüntü örnekleri; hastaneye kabul ve antibiyotik kullanım öyküsü olmayan 20 sağlıklı kişiden alınan dışkı örnekleri ve İstanbul'un iki ayrı yakasından alınan kanalizasyon örnekleri ile çalışılmıştır.

Alınan örnekler Enterococcosel sıvı besiyerinde 24 saat inkübe edilmiş, eskülin hidrolizi yapan koloniler safralı- eskülinli (bile- esculin) agara ve vankomisin(25µg/ml), gentamisin(500µg/ml), streptomisin (1000µg/ml) içeren Enterococcosel sıvı besiyerlerine ekilerek 48 saat daha inkübe edilmiştir. Bu besiyerlerinde üreme olursa, vankomisin (40µg/ml), gentamisin(500µg/ml) ve streptomisin(2000µg/ml) içeren beyin- kalp infüzyon (brain- heart infusion) agarlarına pasaj yapılarak bu besiyerlerinde üreyen kökenler değerlendirmeye alınmıştır. Kanalizasyon suyu örnekleri toplam koloni sayımı için antibiyotiksiz Enterococcosel agara, dirençli kökenlerin tesbiti için vankomisin(40µg/ml), gentamisin(500µg/ml) ve streptomisin(2000µg/ml) içeren Enterococcosel agarlara ekilmiştir. Dirençli bulunan köken sayısı toplam köken sayısına oranlanarak dirençli köken sıklığı tespit edilmiştir. Safralı- eskülinli agara yapılan pasajdan koloni morfolojilerine göre seçilen ve çeşitli testlerle enterokok olduğu saptanan kökenlere tür tayini yapılmıştır.

Çalışmamızda takip edilen 8 servis hastası hariç tüm hastalarda dışkıda enterokok varlığı saptanmıştır. Bu kökenlerin %70'i İ.E. faecalis, %21.5'i E. faecium, %4.1'i E. avium, %3.6'sı E.durans ve %0.6'sı E. gallinarum olarak değerlendirilmiştir.

YBÜ'nde yatan 45 hastanın 10'unda (%22), 35 servis hastasının 12'sinde (%34) ve 20 sağlıklı kişinin 1'inde (%5) YDSD enterokok koloni-

zasyonu saptanmıştır. YBÜ'ndeki 45 hastanın 1'inde (%2), 35 servis hastasının 7'sinde (%20) YDGD enterokok kolonizasyonu saptanırken, sağlıklı kişilerde bu tip bir kolonizasyona rastlanmamıştır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada, bildiğimiz kadarıyla, Türkiye'de ilk kez takip kültürleri ile yüksek düzey aminoglikozid dirençli enterokokların hastane ortamında kazanıldığı gösterilmiştir. YBÜ'nde yatan hastalardan izole edilen 1 YDGD köken ve 10 YDSD kökenin 5 tanesi YBÜ'nde kazanılmıştır. Hastanede 2 haftadan fazla yatan ve son bir ay içinde hastaneye kabul öyküsü olan hastalarda yüksek düzey aminoglikozid dirençli enterokoklarla kolonizasyonun anlamlı olarak arttığı saptanmıştır (sırasıyla, p: 0.003, p: 0.02).

Çalışma gruplarında taradığımız hastalarda ve kanalizasyon sularında yaptığız inelemelerde vankomisine dirençli enterokok kökeni izole edememiş olmakla beraber tarama çalışmalarının sürdürülmesinin dirençli kökenlerin açığa çıkmasının erken tesbiti açısından gerekli olduğuna inanıyoruz.

35. Prolaktin Aktivitesi Gösteren Hipofiz Adenomlarında Histomorfolojik, Histokimyasal ve İmmunofenotipik (Prolaktin ve Büyüme Hormonu) Bulguların Değerlendirilmesi

Dr. Özlem Kurtkaya
Tez Dan. : Prof.Dr. Aydın SAV
Kabul Tarihi : 1997
Nörohistokimya Anabilim Dalı

Hipofiz edenomları, klinik semptomları, histomorfolojik özellikleri, konvansiyonel histokimyasal ve immunohistokimsayal bulguları farklı-

lıklar gösteren tümörlerdir. Fonksiyonal sınıflamada immunohistokimya kullanılarak tümörün histogenezisi aydınlatılmaya çalışılmaktadır. Ancak bu yöntemin yetersiz kaldığı durumlarda elektron mikropkopisi, tümör tipini belirlemek için kullanılmaktadır.

Bu çalışmada kan biyokimyası profili prolaktin aktivasyonu gösteren 22'si kadın, 8'i erkek olmak üzere 30 adet hipofiz adenomlu hasta grup olarak belirlendi ve hormon aktif olan bu grupta klinik bulgular, ışık mikroskopisi, konvansiyonel histokimya ve immunahistokimya bulguları arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlandı.

Tümörlere ait hematoksilen+eozin ile boyanmış rutin kesitler tekrar değerlendirilerek tanılar konfirme edildi. Hiperplazi-neoplazi ayırımı amacıyla tüm kesitlere Gomori Retikülin histokimyası uygulandı. Yine tüm olgular Periodic Acid Schiff (PAS) boyası ile boyanarak, tümör hücre sitoplazmalarının glikoprotein içeriği araştırıldı. Histomorfolojik değerlendirme yaparken nükleuslar büyük/küçük, egzantrik/santral yerleşimli, kromatin paterni gevşek/yoğun, sitoplazma granüler/agranüler olarak parametrize edildi. Prolaktin hiperaktivitesi gösteren bu olgulardan 26 tanesine prolaktin immunohistokimyası sorgulaması yapıldı. Yeterli tümör kesitine ulaşılabilen 23 olguya da büyüme hormonu (GH) immunohistokimyası uygulandı.

Retikülin boyası ile tüm olgularda intratümöral retikülozis gözlendi. Tüm tümör örnekleri PAS boyası ile negatif boyandı. Histomorfolojik olarak, olgular heterojen bir spektrum gösterdiler. Prolaktin immunohistokimyası; 15 olguda diffüz pozitivite, 8 olguda gruplar veya tek tek hücreler şeklinde pozitivite gösterirken 3 olguda hiç boyanma olmadı. GH ile yapılan immunohistokimyasal çalışmada ise 23 olgudan 6 olguda diffüz pozitivite, 2 olguda gruplar veya tek tek hücreler şeklinde pozitivite göz-

lenirken 15 olgu ise immunonegatif olarak saptandı. GH ile diffüz pozitivite gösteren 6 olgu tekrar incelendiğinde prolaktin ekspresivitesi gösteren olgulardan daha farklı olarak, birbirine benzer histomorfolojik bulgulara sahip oldukları izlendi.

Bu bulgular, histomorfolojik bulguların heterojen olabileceğini ve biyokimyasal hormon ekspresivitesi ile immunohistokimyasal fenotip arasında direkt ilişki olmadığını düşünürdü. Aynı zaanda immunohistokimyasal profilin, biyolojik her sürecin gerçek ve eş zamanlı yansıması olmayabileceği sonucuna varıldı.

36. Yenidoğanda Teoae (Transient Evoked Otoakustik Emisyon)

Şengül YÜKSEL
Tez Dan. : Prof. Ferda Akdaş Ph. D.
Kabul Tarihi : 1997
Odyoloji Bilim Dalı

İşitme kaybının erken teşhisi çok önemlidir. Bebek 12 aylık olmadan önce işitme kaybının erken tanı ve habilitasyonu çocuğun konuşma, lisan ve akademik kabiliyetlerinin normal düzeye çıkmasını sağlar.

İşitme kaybı yönünden risk faktörü taşıyan bebeklerin işitmeleri uzun süreden beri taranmatadır. Ancak konjenital işitme kayıplı bebeklerin % 50'si hiçbir risk faktörü taşımayan, normal ve sağlıklı bebeklerdir.

Bu çalışmada yenidoğan sağlıklı normal bebeklerle yoğun bakım ünitesinde yatmış bebeklerin Transient Evoked Otoakustik Emisyonla

(TEOAE) işitmelerinin taranması ve test parametrelerininin standardizasyonu amaçlanmıştır. Ayrıca tarama testini geçen bebeklerin TEOAE değerlerinin analizi yapılması hedeflenmiştir.

Transient Evoked Otoakustik Emisyonlar (TEOAE) ILO 88/92 Otodynamic Analyzer(in (Version 4.2) Quickscreen modunda 2,5-12,5 msn'lik zaman penceresinde (± 6) 80 dB pe SPL klik uyaran verilerek ölçüldü. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Ekim 1994-Nisan 1996 tarihleri arasında doğan 404 normal, sağlıklı yenidoğanla Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi'nde (YYBÜ) yatmış yada işitme kaybı açısından risk taşıyan 101 bebek değerlendirmeye alındı. Sağlıklı yenidoğanlarda gestasyon yaşı 38-43 hafta, riskli grupta 28-41 hafta arasındaydı. Bebekler en az 24 saatlik olduklarında (orta. 2 gün) test edildiler.

Bebeklerin 467'si (% 92,5) testi bilateral geçerken 1 (% 0.2) bebek unilateral geçti. Bu bebeğe İşitsel Beyinsapı Davranım Odyometrisi (ABR) ve akustik immitansmetri yapıldı. Bebeğin TEOE'de kalan kulağı ABR'de de maksimum şiddet düzeyinde (95 dB nHL) kaldı. Çeşitli test aşamalarında kalan 37 (% 7.3) bebek takibe gelmedi.

En yüksek TEOAE amplitüd değeri sağlıklı yenidoğanlarda 3.2 kHz frekans bandında ortalama 21.2 dB, riskli yenidoğanlarda yine 3.2 kHz frekans bandında ortalama 22.9 dB olarak elde edildi. En düşük emisyon amplitüdü her iki grupta da 0.8 kHz bandıda görüldü. Sağ kulak-sol kulak arasında belirgin bir farklılık elde edilmedi. Normal gruptaki bebeklerde kız-erkek arasında sol kulakta 3.2 kHz'de istatistiksel olarak anlamlı fark elde edildi Riskli gruptaki bebeklerde gestasyon yaşının sol kulakta 4 kHz'de TEOAE amplitürleri üzerine istatistiksel olarak anlamlı etkisi olduğu bulundu.

Yenidoğan işitme taraması programında TEOAE ölçümü; kolay, objektif, hızlı ve invaziv olmayan bir metoddur. Düşük doğum kilosu, doğum asfiksisi, ototoksik ilaç kullanımı, hiperbilirubinemi kısa vadede işitmeyi etkilememektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B. DOKTORA TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

37. Muskarinik Reseptorlerin Gen Ekspresyonu Üzerine Çalışmalar

Hülya (Öndağ) CABADAK
Tez Dan. : Prof.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 1997
Biyofizik Anabilim Dalı

Muskarinik reseptörler G-proteinleri aracılığıyla ikincil ulak sistemlerini uyararak birçok hücresel yanıta yol açarlar. Çeşitli doku ve organlarda muskarinik reseptör alttiplerinin belirlenmesi, seçici ilaçlar geliştirilmesi açısından önem taşır.

Bu çalışmada sıçan beyni, sıçan ve kobay kalpleri ve özellikle kobay safra kesesinde karbakol ile uyarılmış fosfoinositid hidrolizi incelendi. Ayrıca, Northern ve Western blot teknikleri kullanılarak, bu dokudaki muskarinik reseptör ekspresyonu araştırıldı. Kobay safra kesesinde bulunan muskarinik reseptörlerin adenilat siklaz inhibisyonuna olduğu gibi fosfoinositid hidrolizine de kenetli olduğu, ancak fosfoinositid hidrolizinin karbakole daha az duyarlı olduğu gözlendi. Northern ve Western blot analizleri kobay safra kesesinde m_1-m_4 genlerinin hepsinin ekspresyonunun olabileceğini düşündürdü.

38. Chlamydia Trachomatis, Grup B Streptokok ve Listeria Monocytogenes'in Kadın Genital Sisteminde Bulunuş Sıklığı ve Sosyoekonomik Düzeyle İlişkisi

Dr. Arzu UZUNER

Tez Dan. : Prof.Dr. Güner SÖYLETİR

Kabul Tarihi : 1997

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışma, üretkenlik çağındaki kadınlardan alınan vajinal ve rektal sürüntülerde Grup B streptokoklar (GBS) ve *Listeria monocytogenes*'in, endoservikal örneklerde ise *Chlamydia trachomatis*'in varlığını; sosyoekonomik düzeyin, jineko-obstetrik öykünün ve aile planlaması yöntemi olarak kullanılan rahim içi araç (RIA) uygulamasının taşıyıcılıkla ilgisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Sosyoekonmik düzeyi düşük olan kadınlara hizmet veren Ümraniye Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi (AÇSAP) ile Fikirtepe Kadın Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi (AP) polikliniklerine başvuran 166 hasta ile Marmara Üniversitesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum polikliniğe başvuran, ekonomi seviyesi diğerlerine göre yüksek 62'si gebe 121 kadından alınan vajinal ve rektal sürüntülerden kültür yöntemiyle GBS ve *L. monocytogenes* varlığı araştırılmıştır. Birinci grupta, izole edilen GBS oranı %13.85 (23 hasta), ikinci grupta ise %9.91 (12 hasta) olup, genital kolonizasyon oranı birinci grup için %12.04 (20 hasta), ikinci grup için ise %7.43 (9 hasta) olarak bulunmuştur. İki sonuç arasında istatistiksel anlamda fark bulunamamıştır. Jinekolojik yakınmanın kolonizasyonla ilişkisi sınırda anlamlı olarak bulunmuştur ($p=0.0552$). RIA kullanan hastalarda GBS bulunma sıklığı, kullanmayanlara oranla fark göstermemektedir. Gebelerde GBS taşıyıcılığının

gebe olmayanlara göre farklı olmadığı saptanmıştır. GBS kolonizasyonun gebelik, doğum, düşük ve kürtaj sayıları ile ilişkisi araştırıldığında, birinci grubu oluşturan perifer hastalarının gebelik (p=0,02) ve doğum sayısının (p=0,03) genital GBS taşıyıcılığı ile ilgisi olduğu saptanmıştır.

Her iki grupta, soğukta zenginleştirme yöntemiyle *L.monocytogenes* varlığı saptanmaması üzerine, sonucun yeniden değerlendirilmesi amacıyla Ümraniye AP poliklinik hastalarından oluşturulan 100 kişilik üçüncü bir gruptan alınan vajinal ve rektal sürüntülerde, seçtirici ve zenginleştirici özel besiyerleri kullanılarak kültür yöntemi uygulanmış, bir hastanın rektal sürüntüsünde *L.monocytogenes* saf olarak izole edilmiştir.

121'i Marmara Üniversitesi Hastanesi'ne ait 187 hastadan alınan endoservikal örneklerde ELISA ile *C.trachomatis* varlığı araştırılmış, hastaların birinde (%0,53) antijen saptanmıştır.

GBS izolasyon oranı diğer iki mikroorganizmaya oranla yüksektir. Sosyoekonomik düzeyle anlamlı ilişkisi saptanmamıştır. Gebe izlemi sırasında GBS varlığının aranması, gebelik ve doğum sırasında, yenidoğan morbidite ve mortalitesini azaltmak amacıyla yapılacak profilaktik yaklaşımı yönlendirici olacaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

39. Miyokard İnfaktüsü Geçirmiş Hastalar ve Sağlıklı Kşilerde Apolipoprotein E Fenotiplerinin Belirlenmesi, Genotipleriyle Karşılaştırılması

Uzman Dr. Handan ŞAHİN
Tez Dan. : Prof.Dr. Yavuz TAGA
Kabul Tarihi : 1997
Biyokimya Anabilim Dalı

Apolipoprotein E (apo E) genetik polimorfizminin lipoprotein metabolizması bozuklukları, Tıp III Niperlipidemi ve ateroskleroz oluşmasına yaklaşık %10 oranında neden olduğu bilinmektedir. Ancak ateroskleroz ve koroner arter hastalıklarının (KAH) gelişmesindeki rolü tam açıklığa kavuşmamıştır. Son yıllarda, apo E polimorfizminin özellikle Mİ gibi, kardiyovasküler hastalıklar üzerindeki potansiyel etkisini araştırmak için yoğun çalışmalar yapılmakta ve yeni yöntemler geliştirilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'de kalp hastalığı ölüm oranının yüksek olduğu gözönünde bulundurularak, yeni, hızlı ve daha ekonomik bir apo E fenotipleme yöntemi geliştirerek, Türkiye'de ilk defa Mİ geçirmiş hastaların apo E fenotiplerini belirledik. Çok ince-PAGIF ve immünobotlama yöntemleri ile belirlenen apo E fenotipleme sonuçlarımızı, aynı grubun direkt olarak DNA analizi ile belirlenen apo E genotipleriyle karşılaştırdık (1). İki kişi hariç, her iki yöntemlede test edilen 70 denekten alınan sonuçlar aynıydı. (40 Mİ'li hasta, 30 kontrol).

Hasta ve kontrol grubunun fenotip ve allel bağıl frekansları kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı. Apo E fenotip sonuçlarımız, 1995 yılında Mahley tarafından gerçekleştirilerek "Türk Kalp çalışması" adı altında yayımlanan genel Türk toplumunun sonuçlarıyla uyumludur.

40. Santral Somatostatin Analoglarının Gastrik Asit Sekresyonu Üzerindeki Etkisine Aracılık Eden Santral ve Periferik Yolaklar

Tamer COŞKUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Berrak Ç. YEĞEN
Kabul Tarihi : 1997
Fizyoloji Anabilim Dalı

Santral olarak somatostatin ve analoglarının uygulanması, somatostatin analogunun yapısına ve enjeksiyon yapılan beyin bölgesine bağlı olarak gastrik asit sekresyonu üzerine farklı etkiler göstermektedir. Birbirinden farklı beş somatostatin reseptör alttipi (SSTR1-5) belirlenmiştir. Somatostatin analogu SMS 201-995, SSTR5 > SSTR2 ≥ SSTR3'e; somatostatin analogu ODT8-SS ise SSTR5 > SSTR3 > SSTR2 reseptör alttiplerine sırasıyla etki gösterir.

Santral SMS 201-995'in gastrik asit sekresyonunu üzerine olan inhibitör etkisinde rolü olan somatostatin reseptör alttiplerinin belirlenmesi ve bu inhibisyonda olası rolü olan santral ve periferik nöral yolakların araştırılması bu çalışmayla amaçlandı. Üretan anestezisi altındaki sıçanların midelerine yerleştirilmiş bir kanülden gastrik asit toplanarak ölçüldü. Gastrik asit sekresyonu (GAS) pentagastrinle uyarıldı Pentagastrin stimülasyonundan bir saat sonra intrasisternal olarak serum fizyolojik veya somatostatin ve analogları enjekte edildi. Santral SMS 201-995'in GAS inhibisyonunda rolü olan santral nöral yolakları araştırmak için santral CRF, CGRP ve opioid reseptör antagonistleri kullanıldı. İntrasisternal SMS 201-995 enjeksiyonundan önce bilateral adrenalektomi ve subdiyafragmatik vagotomi yapılarak, SMS 201-995 etkisinde rolü olan sempatik ve parasempatik yolakların rolü araştırıldı.

İntrasisternal somatostatin analogu SMS 201-995 pentagastrinle stimüle edilmiş gastrik asit sekresyonunu inhibe ederken, SMS 201-995'le benzer reseptör alttiplerine etki gösteren somatostatin analogu ODT8-SS hem bazal hem de pentagastrinle uyarılmış koşullarda GAS'unu arttırdı. İntrasisternal olarak uygulanan selektif SSTR3 ve SSTR5 agonistleri pentagastrinle stimüle edilmiş GAS'unu arttırırken selektif SSTR2 agonistinin GAS'una etkisi olmadı.

İkinci aşamadaki deneylerle santral SMS 201-995'le indüklenmiş gastrik asit sekresyon inhibisyonundan sorumlu olan santral mekanizmaların araştırılması amaçlandı. Santral olarak SMS 201-995 uygulanmasından önce verilen santral CRF ve opioid reseptör antagonistleri SMS 201-995'in GAS inhibisyonunu geri döndürdü; santral CGRP reseptör antagonistinin buna etkisi olmadı. Bu bulgular, gastrik asit sekresyon inhibisyonunda somatostatin reseptörlerinin CRF ve opioid reseptörleriyle işlevsel etkileşim içinde olduğunu gösterdi. Başka bir deney grubunda, santral SMS 201-995'in GAS üzerine olan etkisinin μ opioid reseptörleri tarafından yönlendirdiği ve bunun santral SMS 201-995'e özgü olduğu kanıtlandı.

Bir grup sıçana, santral SMS 201-995 enjeksiyonundan önce subdiyafragmatik vagotomi ve bilateral adrenalektomi uygulandı. Bilateral adrenalektomi, SMS 201-995'in GAS inhibisyonunu bloke ederken, subdiyafragmatik vagotominin SMS 201-995 aktivitesine herhangi bir etkisi olmadı. SMS 201-995'le indüklenmiş GAS inhibisyonunda periferik sempatik ve adrenal bağımlı yolların rolü gösterildi.

Sonuç olarak, bu çalışmanın bulguları, santral SMS 201-995'in GAS inhibitör etkisinde santral μ opioid ve CRF reseptörleri ile somatostatin reseptörleri arasında bir etkileşimin varlığını ve santral SMS 201-995'in aktivitesinin periferik olarak adrenal bağımlı yolaklarla yönlendirildiğini gösterdi.

41. İmmünolojik Tanı Kitlelerinin Geliştirilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Selma ÖZTÜRK

Tez Dan. : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU

Kabul Tarihi : 1997

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bazı insan protein ve hormonlarının serum, idrar, balgam gibi çeşitli vücut sıvılarında bulunmaları ve bunların varlığının belirlenmesi, bazı hastalıkların teşhisi için gerekli olmaktadır. İmmünolojik yöntemlerle bu protein ve hormonların (antijen) teşhis edilebilmeleri için, kendilerine özgün bir biçimde bağlanabilen ankitorlar gerekmektedir. Bu çalışmada klinik açıdan önem taşıyan antijenler seçilerek, bunlara karşı monoklonal veya poliklonal antikorlar geliştirildi. Bazı antijenler saflaştırıldı. Antijenlerin belirlenmesine yönelik, antijen-antikor ilişkisine dayalı test sistemleri oluşturuldu. Hibridoma teknolojisiyle anti-HbA (A tipi insan hemoglobinine karşı antikor), anti-transferin monoklonal antikorları üreten hibrit hücreler elde edildi. Çeşitli protein saflaştırma yöntemleri ile hibrit hücrelerin kültür üst sıvılarından monoklonal antikorlar saflaştırıldı. özgünlükleri, duyarlılıları belirlenerek karakterize edildi ve antikor-enzim konjugatları hazırlandı. Antikorlara dayalı immünolojik test sistemlerinin uygulanışı antijenin yapısana, antikorun tipine (monoklonal veya poliklonal antikor), arandığı vücut sıvısına göre farklılık gösterdi. Genel olarak dolaylı yarışımlı veya sandviç ELISA kullanıldı.

β_2M (β_2 Microglobulin), ve hCG'ye (insan koryonik gonadotropin) karşı geliştirilmiş olan monoklonal veya poliklonal antikorlarla enzime dayalı farklı immun deneyler geliştirildi. Bu antijenler çeşitli vücut sıvılarında belirlendi.

İmmünolojik kitlerde kullanılmak üzere 2. antikor enzim konjugatlar hazırlandı. Fare antikorlarına karşı tavşanlarda antikor geliştirilerek, antiserumdan poliklonal antikorlar saflaştırıldı ve AP (alkalen fosfataz) ile konjuge edildi. Anti-tavşan antikorları da AP ile konjuge edildikten sonra kit sistemlerinde kullanıldı.

Hibrit hücreler serumsuz kültür ortamlarında çoğaltıldı. Transferinin serumsuz kültür ortamının elzem komponentlerinden olduğu, anti transferin monoklonal antikorlarıyla belirlendi. Anti-transferin epitopunun serumsuz kültür ortamında transferin ile yarışıma girerek hücre çoğalmasını olumsuz etkilediği ve transferin reseptörü ile ilişkisi gösterildi.

Hazırlanan immünolojik tanı kitleri içindeki ürünlerin kararlılığı ve aktivite değişimleri zamana bağlı olarak incelendi.

42. Antijenliği Artırmaya Yönelik Yeni Yaklaşımlar

Fatıma YÜCEL
Tez Dan. : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 1997
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Hibridoma ve aşı çalışmalarında ilgili antijene özgül antikorların elde edilebilmesi için antijeniteyi arttırmaya katkıda bulunan uygun adjuvantların seçimi önemlidir. Bu çalışmada adjuvant olarak sentetik polielektrolitler çeşitli kimyasal yapılı ve zayıf immün cevap oluşturan (sentetik, peptid, hapten vb.) antijenlerinin immünojenliğini arttırmak için kullanılmıştır.

Model protein olarak Sığır serum albumin (BSA)in çeşitli kimyasal yapıda ve fizikokimyasal özelliklere sahip sentetik polimerler ile kompleks oluşumu incelenmiştir. BSA molekülünün, negatif yüklü poliakrilik ait (PAA) ile Cu^{2+} iyonları varlığında ve ışınlama yöntemi ile suda çözünen ve çözünmeyen stabil kompleksleri ve konjugatları sentezlenmiş ve immünolojik özellikleri incelenmiştir. Polikompleksin fizikokimyasal özellikleri ile in vivo sistemdeki immünolojik aktivitesi arasındaki bağlantı inelemesi aşağıdaki sonuçları vermiştir. (1) Polianyonların BSA ile bağlanması proteine spesifik immün cevabı 4-5 kat arttırmaktadır. (2) immün cevabın artışı fizyolojik şartlarda devamlı üçlü kompleksler oluştuğunda meydana gelmektedir. (3) polimerlerle kompleksleşmiş antijenlerin immünizasyon süresi genel immünizasyon süresine göre kısadır.

Model sistemden alınmış sonuçlara uygun olarak tezin ikinci kısmında antijen olarak BSA Progesteron (BSA.P) seçilmiş uygun yöntemlerle çeşitli polimerlerle bağlanması incelenmiş ve oluşan stabil polikomplekslerin immünolojik özellikleri araştırılmıştır. Progesteron spesifik immün cevapların kontrole göre yüksek olduğu gösterilmiştir. BSA.P+incomplete Freund's adjuvant (IFA) ve polikompleks+BSA.P'un immünolojik özellikleri karşılaştırmalı çalışıldığında spesifik antikor üretimindeki benzerlikler açıklanmıştır. Polikompleks+BSA.P ve IFA+BSA.P ile bağışıklanmış farelerle yapılan füzyon çalışmalarında 12 adet monoklonal antikor elde edilmiş ve her iki sistemden elde edilen antikorların immünglobulin tipleri IgG1 ve IgG2a, affiniteleri'de 10^{-7}-10^{-8} M olarak belirlenmiştir. Antikorların diğer steroid hormonlarla çapraz etkileşimlerinde herhangi bir reaksiyon gözlenmemiştir.

Sonuçta immünojenitesi düşük antijenlerin immün cevabını arttırmak için immünolojik ve pratik yararları olan bir metod tanımlanmıştır.

43. Ratlarda Deneysel Olarak Yapılan Geçici Fokal Serebral İskemi Modelinde Allopürinol'ün Etkisinin Araştırılması

Dr. Nejat IŞIK

Tez Dan. : Prof.Dr. M. Necmettin PAMİR

Kabul Tarihi : 1997

Nöroşirurji Anabilim Dalı

İskemik vasküler hastalıkların oluşumunu önlemede birçok ilerleme kaydedilmiş olmasına karşın, klinikte fokal serebral iskemi halen morbidite ve mortalitenin en önemli nedenlerinden biridir. Fokal serebral iskemide oluşan reperfüzyon zedelenmesi bunun önemli nedenlerinden biridir. Deneysel modellerin klinik serebrovasküler olaylara benzetilebilmesi için iskemi-reperfüzyon zedelenmesi adı ile anılan bu değişikliklerinde deneylerde gerçekleştirilmesi gereklidir. Serbest radikaller fokal iskemi-reperfüzyon zedelenmesindeki doku yıkımından birinci derecede sorumludur. Serbest radikellerin en önemli potansiyel kaynaklarından biride "Xanthine Oksidase" sistemidir. İskemide hipoksantin, ksantin ve ürik asidin attığıda gösterilmiştir. Bir ksantinoksidaz inhibitörü olan Allopürinol'ün hipoksantin ve ksantinin ürik aside parçalanmasına ve serbest radikallerin salınmasına engel olduğu, iskemik dokuda bozukluğu azaltıp, önleyebileceği konusunda çalışmalar vardır.

Bu çalışmada, ratlarda standardize edilebilen geçici fokal serebral iskemi-reperfüzyon modelinde oluşan enfarkt büyüklüğüne allopürinolün koruyucu ve tedavi edici etkileri araştırıldı Normotensif erişkin erkek Spraque-Dawley ratlarda, 3 saat süreyle sol middle serebral arter ve her iki kommon karotid arterde masa mikroskopu kullanılarak mini anevrizma klipleri ile oklüzyon sağlandı. Böylece geçici fokal serebral iskemi oluşturuldu. Daha sonra kliplerin açılması ile reperfüzyon sağlandı.

Reperfüzyondan 24 saat sonra ratlar dekapite edilip, beyin kesitleri Triphenyltetrasoliumchloride ile boyandı. Oluşan enfarkt alanı, kesitler videoya alınıp, bilgisayar ile analize edilerek enfarkt volümü hesaplandı. Oluşan enfarkt volümlerinin beyne oranları hesaplandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmada allopürinolün etkisini araştırmak için kontrol grubu ve 3 ayrı deney grubu olmak üzere 4 ayrı grup oluşturuldu. Kontrol grubu dışındaki ratlara iskemiden 2 saat önce, iskemiden hemen önce ve reperfüzyondan 2 saat sonra allopürinol 50 mg/kg intraperitoneal verilerek, geçici fokal serebral iskemi üzerine etkileri araştırıldı. Deneysel çalışmada her 4 gruptaki ratların hepsinde neokortikal enfarkt alanları geliştiği saptanmıştır. Gruplarda saptanan enfarkı volümleri ve standart hataları, ayrıca tüm supratentorial bölge beyin hacmi ile karşılaştırılarak hesaplanan enfarkt volümü oranları ve standart hataları sırasıyla, kontrol grubu için 172.9±6.22 mm^3 ve % 12±0,38, iskemiden 2 saat önce allopürinol verilen grup için 143.8±6.34 mm^3 ve % 10.1±0,43, iskemiden hemen önce allopürinol verilen grup için 162.9±6.7 mm^3 ve % 11.6±0,46, reperfüzyondan 2 saat sonra allopürinol verilen grup için 173,4±6,18 mm^3 ve % 12,7±0,35 olarak bulunmuştur (ortalama±standart hata). Kontrol grubu ile iskemiden 2 saat önce allopürinol erilen gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Parametrik ANOVA testi ve ardından Dunnett çoklu karşılaştırma testi; $P<0,05$). İskemiden hemen önce allopürinol verilen grupta enfarkt büyüklüğü kontrol grubuna göre biraz daha küçük olmasına rağmen, iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Reperfüzyondan 2 saat sonra allopürinol verilen gruptada kontrol grubu ile rakamlar birbirine yakın bulunmuş ve herhangi bir belirgin istatistiksel olarak anlamlı bir fark da saptanmamıştır.

Sonuç olarak allopürinolün serebral iskemide koruyucu etkisi olmakla birlikte tedavi etkisi olmadığı saptandı.

44. 17β-Estradiolün Endotel Hücrelerinin Serbest Kalsiyum Düzeyleri ve Asetil Koline Cevapları Üzerindeki Etkileri

Hadi MOİNİ

Tez Dan. : Prof.Dr. Kaya EMERK

Kabul Tarihi : 1997

Biyokimya Anabilim Dalı

Epidemiyolojik ve deneysel çalışmalar estrojenin kalp-damar sistemi üzerinde koruyucu etkileri bulunduğunu göstermektedir (1). İnsanlarda ve hayvanlarda yapılan birçok çalışmada, 17β-estradiol'ün (17β-E2) gerek kronik gerekse akut olarak verildiğinde damar tonusunun çeşitli agonistlere olan cevabını modüle ettiği gösterilmiştir.

Bu çalışmada 17β-E2'ün akut etkisinin mekanizmasına ışık tutmak amacıyla, hormonun endotel hücre kültürlerinin hücre içi serbest Ca^{2+} konsantrasyonu, ve asetilkolin agonisti olan karbokolün Ca^{2+} cevabı üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Akut 17β-estradiol ilavesinin insan göbek kordon yeni endotel hücre kültürlerinin (HUVEC) hücre içi serbst Ca^{2+} konsantrasyonu ($[Ca^{2+}]_i$) üzerindeki etkisi fura-2 floresansından yararlanılarak araştırılmıştır. Estrojensiz veya 100 nM 17β-E2 içeren medyum ile 24 saat inkübe edilmiş HUVEC kültürlerine 17β-E2 10^{-9}-10^{-6} M konsantrasyonlarında ardışık olarak ilave edilmiştir. Bu konsantrasyon aralığında hormon uygulandığında, eştrojensiz medyum ile inkübe edilmiş kültürlerde bazalın %'si olarak sırasıyla 48.2, 76.2, 120.0 ve 129.4, estradiol içeren meydum ile inkübe edilen kültürlerde ise sırasıyla 28.1, 43.9, 56.7 ve 58.9 olmak üzere $[Ca^{2+}]_i$'da artış meydana gelmiştir. Hücrelerin tamoksifen ile inkübe edilmesi 17β-E2'ün Ca^{2+} cevabını etkilememiştir. Ca^{2+}'suz/EGTA'lı tamponunda yapılan deneylerde 17β-E2 ilavesiyle $[Ca^{2+}]_i$'da geçici bir ar-

tış gözlenmiştir. Bu cevap Ca^{2+}'un 17β-E2 ekisi ile ilk önce hücre içi depolardan salındığını göstermektedir. Ca^{2+}'un hücreye giriş yollarının La^{3+} ile inhibe edilmesi, 17β-E2 ile meydana gelen Ca^{2+} artışının hızlı bir şekilde bazal düzeye inmesine neden olmuştur.

Karbakolün (10^{-9}-10^{-7} M) estrojensiz medyum ile inkübe edilmiş kültürlere ilavesi $[Ca^{2+}]_i$'u artıramakzen aynı hücreler 17β-E2 ile 30 dakika inkübe edildikten sonra karbakol ilavesi $[Ca^{2+}]_i$'da bazalın % olarak sırasıyla 56.9 ve 93.4 olmak üzere artış meydana getirmiştir. 17β-E2 ile 24 saat inkübe edilmiş kültürlerde ise karbakolün ilavesi ile $[Ca^{2+}]_i$'da aynı oranlarda artış kaydedilmiştir.

Sonuçlarımız 17β-E2'ün kısa sürede endotel fonksiyonlarını modüle edebileceğini ve hormonun bu etkisinin plazma membranında bulunan ve daha tanımlanmamış reseptörler aracılığı ile meydana gelebileceğini göstermektedir Ayrıca bulgularımız 17β-E2'ün özellikle düşük konsantrasyondaki karbakol cevabı için gerekli olabileceğini göstermekte olup diğer çalışmalarda gözlenen endotele bağlı vazorelaksasyon cevabının 17β-E2 ile akut olarak potansiyalize edilmesini in vitro olarak doğrulamaktadır (2-5).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

45. Braden Ölçeği İle Hastaların Risklerinin belirlenmesi ve Planlı Hemşirelik Bakımının Bası Yaralarının Önlenmesindeki Etkinliğinin Saptanması

Sıdıka OĞUZ

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Nermin OLGUN

Kabul Tarihi : 1997

İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, uzun süre yatağa bağımlı hastalarda, bası yarası riskini Braden Ölçeği (Braden Scale) ile tanımlayarak, var olan hemşirelik faaliyetleri ile planlı hemşirelik faaliyetlernin karşılaştırılması ve planlı bakımın bası yarasının önlenmesi konusunda etkinliğinin belirlenmesi amacıyla, metadolojik ve deneysel olarak planlanmıştır.

Haydarpaşa Numune Hastanesi, Nöroloji Kliniği'nde gerçekleştirilen çalışmada, önce 30 hasta üzerinde Braden Ölçeğinin güvenirliği saptanmış, daha sonra 27 deney, 27 kontrol olmak üzere toplam 54 hasta örneklem grubuna alınmıştır.

Verilerin toplanmasında Braden Ölçeği ve Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler "Pearson Momentler Çarpımı korelasyonu" ve X^2 testi ile değerlendirilmiştir.

Braden Ölçeğinin genel güvenirliği anlamlı bulunmuş ($r=95$; $p<0.001$), güvenilir bir ölçek olarak kullanılabilir olduğu saptanmıştır. Araştırmamızda Braden Ölçeği ile yüksek riskli olduğu belirlenen hastaların %46.7'sinde bazı yarası geliştiği, Braden Ölçeğinin bası yarası riskini doğru tanımladığı saptanmıştır ($X^2 = 3.90$; $p<0.05$).

Sonuç olarak deney grubunda %14.8 hastada, kontrol grubunda %55.6 hastada bası yarası geliştiği belirlenmiş, iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (X^2=9.82; p<0.001).

46. Sakarya İlinde Emzirmenin Değerlendirilmesi

Fatma DEMİRHAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 1997
Çocuk Sağlığı ve Hemşireliği Anabilim Dalı

Emzirme, bebeklerin sağlıklı büyümesi gelişmesi için en uygun ve eşi bulunmaz doğal beslenme yöntemidir. Emzirme ile ilgili sorunların erken tanınması ve sorunlara yönelik önlemlerin alınması, hemşirelik bakımının da kalitesini yükseltir. Bu düşünceler doğrultusunda çalışmamız; Sakarya ilinde bebek dostu olan bir hastanede, vaginal yolla doğum yapan annelerin emzirmelerinin değerlendirilmesi amacıyla metedolojik ve tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmamızın evrenini vaginal yolla doğum yapan anne ve bebekleri, örneklem grubumuzu ise doğum sayısının yoğun olduğu aylardan biri olan Mart ayında vaginal yolla doğum yapan 443 anne ve bebeği oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında; literatür bilgisi ışığında geliştirilen, tanıtıcı bilgileri içeren bilgi formu ve emzirmenin değerlendirilmesi amacıyla Jensen, Wallace ve Kelsay tarafından geliştirilen, beş kriterden oluşan LATCH (Breastfeeding Charting System) Puanlama sistemi kullanılmıştır. LATCH Puanlama Sistminin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu Coronback Alfa değerleri; 1. emzirme için 0.70, 2. emzirme için 0.68, 3. emzirme için 0.65 ve 4. enzirme için 0.64 olarak bulunmuşur.

Veriler; yüzdelik, ortalama, standart sapma, ki-kare, t-testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmamızda; bebeklerin %83.1'inin doğumdan sonra hemen annelerin yanına geldiği, annelerin bebeklerin %1.1'ini hemen, %18.7'sinin yarım saat, % 22.3'ünü bir saat sonra emzirdiği gözlenmiştir.

LACH Puanlama Sistemi ile annelerin emzirmelerinin değerlendirilmesi sonucunda; emzirme sayısı arttıkça emzirme toplam puanlarının da arttığı, birinci emzirmede 7.16 olan toplam puanın, dördüncü emzirmede 9.25'e ulaştığı saptanmışır.

47. Akut Miyokard İnfarktüsünde Ağrı Değerlendirmesi

Hasibe OKUR
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Nermin OLGUN
Kabul Tarihi : 1997
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Akut miyokard infarktüsünün major bir semptomu olan göğüs ağrısı, miyokard infarktüsü ile koroner bakım ünitesine kabul edilen bir hastada en önemli hemşirelik sorunudur.

Bu çalışmanın amacı, akut miyokard infarktüsünde göğüs ağrısı değerlendirmesi yapmak ve bu konudaki literatüre ve hemşirelik yaklaşımlarına katkıda bulunabilmektir.

Tanımlayıcı ve prospektif olarak yapılan bu çalışma sağlık Bakanlığı Koşuyolu Kalp ve Araştırma Hastanesi, Siyami Ersek Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Merkezi ile Marmara Üniversitesi Hatanesinin Koroner Bakım Ünitelerinde Yürütüldü. Çalışmaya 20.01.1997-

20.03.1997 tarihleri arasında bu merkezlere göğüs ağrısı ile başvuran 97 AMI'lı hasta alındı.

Veriler ilk 48 saat içinde birebir görüşme yöntemi ile elde edildi. Ağrının şiddetini ölçmek için sayısal ölçek kullanıldı.

Toplanan veriler, yüzdelik, $\chi 2$ testi, t-testi, Mann-Whitney U testi, korelasyon analizi ile değerlendirildi. Yarılma olasılığı $p<0.05$'den küçük kabul edildi.

Bulgular : Ağrının şiddeti, diyabetik olmayanlarda diyabetiklerden, anteriyor MI'da inferiyor MI'dan, yaygın MI'da tek bölge MI'ından daha şiddetli olarak bulundu ($p<0.05$). Ağrının süresi de, diyabetik olmayanlarda ve anteriyor MI'da daha uzun bulundu ($p<0.05$).

İnfarktüsün lokalizasyonu ile ağrı lokalizasyonu arasında ilişki bulunmadı. Ağrı başlangıcından tedavi altına alınıncaya kadar geçen süre ortalama 6.4±3.1 saat olarak bulundu. Bu sürenin uzamasına, hastaların istendik davranış göstermemesi, koroner bakım ünitesi bulunmayan bir kuruma başvurmaları ve bundan dolayı başka hastanelere sevk edilme gibi nedenler sebep olmaktadır.

Sonuç olarak hemşirelik faaliyetlerinin temel amacı göğüs ağrısı en kısa sürede giderme olmalıdır. Bunun için hastane öncesi süreyi kısaltacak çalışmalar yapılmalıdır. Yapılacak en önemli çalışma ise toplum eğitimi olmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEDEN EĞİTİMİ SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

48. Yaz Spor Okullarına Katılan 8-9 Yaş Erkek Çocuklarının Fiziksel ve Fizyolojik Gelişimi

Mesut TEMİZİŞLER
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Aysel PEHLİVAN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, yaz spor okullarının, fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine etkisi incelenmiştir.

Çalışmada, yaz spor okullarına katılan 8-9 yaş 15 erkek çocuk denek grubunu oluşturmuştur.

Çalışmada steril şartlarda kan alımı, antropometrik ölçümler ve motorsal beceri testleri uygulanmıştır.

Kan parametrelerinde; Eritrosit, Hemoglobin, Hematokrit, MCV, MCH, MCHC, Total kolesterol, HDL kolesterol, LDL kolesterol, VLDL kolesterol değerleri.

Antropometrik ölçümlerde, vücut ağırlığı, boy Triceps deri kıvrım kalınlığı, Biceps deri kıvrım kalınlığı, subscapula deri kıvrım kalınlığı, suprailiac deri kıvrım kalınlığı ölçülmüştür.

Motorsal beceri testi olarak Eurofit testi uygulanmıştır. Ölçümler ve testler yaz spor okulları başlangıç ve bitim tarihlerinde, çocukların çalışmalara başlamasından önce yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, her iki grubunda vücut ağırlıklarında boylarında, denge yeteneklerinde, MCV, MCH, MCHC, hemoglobin, he-

matokrit değerlerinde değişme olmadığı iki grubunda fonksiyonel kuvvetlerinde, VLDL kolesterollerinde, süratlerinde, patlayıcı kuvvetlerinde, anlamlı olmayan yüselme, çabuk kuvvette devamlılıkta, bükülü kol asılma testinde anlamlı artış olduğu görülmüştür. 2 gün antreman yapan grubun esnekliklerinde fazla bir gelişme olmaz iken, 5 gün antreman yapan grubun esnekliği önemli derecede artmıştır. 2 gün antreman yapan grubun eritrosit değerleri az oranda yükselirken, 5 gün antreman yapan grupta ise az oranda düşüş görülmüştür. Total kolesterolün, 2 gün antreman yapan grupta değişmediği, 5 gün antreman yapan grupta ise azaldığı görülmüştür. 2 gün antreman yapanlarda HDL kolesterolün % 2 arttığı, LDL kolesterolün % 6 düştüğü, 5 gün antreman yapan grupta ise HDL kolesterolün % 10 arttığı, LDL kolesterolün % 12 azaldığı görülmüştür. 2 gün antreman yapan grubun statik kuvvetleri değişmezken, 5 gün antreman yapan grubun statik kuvveti artmıştır.

Her iki denek grubu yüzde yağ oranlarında anlamlı değişme olmamıştır.

49. Elit Judocuların Fiziki ve Fizyolojik Profili

M. Seçkin AYDIN
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Aysel PEHLİVAN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Türk Judo Sporcuları şimdiye kadar büyük erkeklerde dünya klasmanında başarılı sonuçlar elde edememişlerdir. bunun birçok nedeni olduğu bilinmektedir. Amacımız bu başarısızlığın altında yatan, judocularımızın fiziksel ve fizyolojik özelliklerini inceleyerek, bu iki alana açıklık getirmeye yardımcı olmaktır.

Araştırmamız, İstanbul Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Okulunda okuyan 15 elit erkek judocu üzerinde uygulanmıştır. Judocuların yaşları 23.40±2.16, boyları 176.27±7.27 cm, vücut ağırlıkları 75.67±12.30 kg'dır.

Araştırmamızda uygulanan motorsal beceri testleri sonuçları Flamingo denge testi; 2.47±0.83, oturarak uzanma testi 14.50±3.32 cm, durdarak uzun atlama 240.27±17.20 cm, el dinamometresi testi 46.83±6.56 kg, mekik testi 31±1.73 adet/30 son, bükülü kol ile asılma 48.89±16.43 sn. dir.

Bu araştırmada uygulanan dri altı yağ kalınlığı ölçümleri sonucunda, Triceps 8.32±1.70 mm, biceps 5.71±2.01 ± mm, subskapula 12.75±5.01 mm, suprailiak 9.72±4.07 mm abdominal 17.20±6.83 mm bulunmuştur. Yüzde yağ oranları Yuhasız formülüne göre % 12.32±2.33, During formülüne göre 12.53±1.98 belirlenmiştir. Cooper testi sonucunda belirlenen aerobik güç, 2570.00±185.93 m iyi düzeydedir. Wingate testi ile belirleen anaerobik güçler, en yüksek anaerobik güç (peak power) 901.59±266.37 watt/dk, toplam güç 761.27±182.24 watt/dk, ortalama güç (mean power) 873.87±188.81 watt/dk. dır.

Bu bulgulara göre elit Türk judocuların, elit dünya judocularına göre vücut yağ yüzdeleri ve deri altı yağ kalınlıkları fazla bulunmuştur. Yüksek yağ yüzdesi, aynı vücut ağırlığındaki yağ yüzdesi düşük sporcuya göre, daha az güç, daha az patlayıcı kuvvet, daha az pençe kuvveti ve dayanıklılığın göstergesidir. Bu sonuca göre, judocularımızın başarısızlık nedenlerinin çözümlenebilmesi için öncelikle, fiziksel ve fizyolojik özelliklerin dünya judocuları ile aynı düzeye getirilmesi gerekliliği ortaya çıkmışır. Bu iki sorunun çözümünden sonra, başarısızlığın altında yatan diğer etkenlerin de incelenmesi gerekmektedir.

50. Amatör ve Profesyonel Futbolcularda Denetim Odağının Locus Of Control İle Araştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mustafa EROL

Tez Dan. : Doç.Dr. H. Can İKİZLER

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Futbol, Türkiye ve dünyadaki çoğu ülkede en fazla gelişmiş spor dalı olma özelliğini taşımaktadır. Türk takımları Avrupa'da büyük bir çıkış trendinde bulunmakta ve kendi yerini bulmaya başlamaktaır. Öte yanan sporcuların pisikolojik destek verecek uzmanlar ve araştırmacılar sayısı yetersiz kalmaktadır.

Araştırma İstanbul bölgesinde futbol sporu yapan amatör ve profesyonel futbolcuları kapsamaktadır. 52 amatör ve 45 profesyonel futbolcu araştırmanın örneklerini teşkil etmektedir.

Araştırmamızda veri toplama aracı olarak J. Roter trendinden geliştirilmiş bulunan iç-dış kontrol odağı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 29 önerme ve her önerme için ikişer tercihten oluşmaktadır.

Amatör ve profesyonel sporcular arasında denetim odağı yönünden anlamlı bir sonuç bulunmamıştır. Bu da psikolojik açıdan amatör ya da profesyonel olmanın denetim odağı açısından özel bir anlam taşımadığını ve Türkiye'deki profesyonel sporcuların amatör sporcuları göre daha yüksek mativasyona sahip olmadığı anlaşılmaktadır

Eğitim düzeyi arttıkça, sporcuların daha içten kontrollü oldukları görülmektedir. Daha yüksek eğitime sahip olan spurcuları motive etmenin daha kolay olacağı açıkça anlaşılmaktadır.

51. Puberte-Adölesan Dönemi Basketbolcuları İle Sadenterlerin Postür ve Biomotor Özelliklerinin Analiz ve Senkresisi

Fatih KILINÇ

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Abdullah PAŞAOĞLU

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada Puberte ile Adölesan dönemlerinde bulunan (kız-erkek) sedanterlerle basketbolcuların postür yapısı ve biomotor fonksiyon özelliklerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Çalışmamızda Kütahya ilinde değişik orta öğretimde okuyan Puberte dönemi (kız 50 - erkek 50), Adölesan dönemi (kız 50 - erkek 50) öğrenci, bunlarında kendi içerisinde 25 sedanter 25 basketbolcu gruplar şeklinde organize edilmiştir. Sedanter grupların herhangi bir spor branşı ile düzenli bir şekilde uğraşmama şartı aranırken basketbolcu gruplarında en az 3 yıl okul veya kulüplerde oynama ön şartı ile gruplar oluşturulmuştur.

Birinci aşamada postür ölçümleri alınmıştır. Postür ölçümleri referans duruş da, anterior (önden), lateralden (yandan) ve posterior (arkadan) olmak üzere 12 bölge (baş, omuz, kol, vertebra, göğüs, bel, karın, pelvis, kalça, diz ayak ve ayak parmakları) incelenmiştir.

İkinci aşamada biomotorik özelliklerin ölçümleri alınmıştır. Eurofit test bataryasından motor özellikleri ölçmeye yarayan (flamingo denge, disklere vuruş, otur uzan, durarak uzun atlama, el dinamometresi, bükülü kol ile asılma, 10x5 m. mekik koşusu) testleri uygulanmıştır.

Sonuç olarak, puberte ve adölesan döneminde bulunan basketbolcu

kız ve erkeklerin postürleri sedanterlere göre daha iyi olduğu bulunmuştur. Biomotor özelliklerinde genel olarak basketbolcu grubun yüksek bulunur iken, esneklik ve izometrik kuvvetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

52. Spor Faaliyetinde Bulunmanın Takıntılı Düşünce ve Davranışa Etkisinin Araştırılması

Özlem KIRANDI
Tez Dan. : Doç.Dr. H. Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamız, M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda okuyan öğrenciler ile M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi'nde öğrenimlerini sürdüren öğrenciler üzerinde, sporun ruh sağlığına etkisini belirlemek amacıyla, sporcu öğrencilerle sporcu olmayan öğrencileri birbirleriyle karşılaştırıp, takıntılı (obsessif) davranışlar açısından bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılmıştır.

Bu çalışmada, tesadüfi yöntemle seçilen 96'sı deney, 99'u kontrol gurubu olmak üzere, yaşları 17 ile 25 arasında değişen toplam 195 öğrenciye Maudsley Takıntı Ölçeği uygulanmıştır. Obsessif-kompulsif davranışların spor yapan veya spor yapmayan öğrenciler arasında mevcut olmasına rağmen, sporcu olan öğrencilerin sporcu olmayan öğrencilere oranla daha fazla takıntılı davranış sergiledikleri görülmüştür.

53. Egzersiz Öncesi Alınan Karbonhidratlı İçeceklerin Anaerobik Eşik Üzerine Etkisi

Mustafa SAVAŞAN

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Aysel PEHLİVAN

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada, egzersiz öncesi alınan karbonhidrat elektrolitli solisyonların anaerobik eşik üzerindeki etkisi araştırıldı. Araştırma 15 genç erkek sporcu üzerinde yapıldı. (Yaş ort.: 23±3; boy ort.: 1.76±7.7 cm; vücut ağırlığı ort. 72±7.8 kg.) Çalışmalar labaratuvar koşullarında, bisiklet ergometresi üzerinde 3'er dakikalık toplam 9 dakikadan oluşan ve yükü giderek artan bir egzersiz düzeni ile gerçekleştirildi. Her 3 dakika sonunda 30 saniyelik aralar verilerek kan alımı gerçekleştirildi. Testler sabah erken saatlerde, sabah kahvaltısından önce yapıldı. Plasebo ve karbonhidratlı içecekle yapılan testleden 30 dakika önce, deneklere (Double Blind) ve test sıralarında dönüşümlü yöntem uygulandı. Karbonhidratlı içecekle yapılan testlerde 4mMol. Laktat seviyesinde ulaşılan ortalama süre 5.06 dk. ve o noktadaki ortalama nabız sayısı 132 idi. Plasebo ile yapılan testlerde 4mMol. Laktat seviyesine ulaşılan ortalama süre 6 dk. ve o noktadaki ortalama nabız sayısı 136 idi. Çalışma sonunda egzersiz öncesi alınan karbonhidrat elektrolitli solüsyonların anaerobik eşiğe etkisi, istatistiksel olarak anlamsızdı.

54. Futbol'da Yöneticilerin Uyguladığı Ödül ve Cezaların Disiplin Açısından Değerlendirilmesi ve Başarıya Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Adnan ERSOY

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Dilaver CEBECİ

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Futbolda yöneticilerin uyguladığı ödül ve cezaların disiplin açısından değerlendirilmesi ve başarıya etkisi" konusundaki bu çalışma, teorik ve uygulamalı alan araştırması olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Kaynak taramasının kullanıldığı birinci bölümde, spor, futbol, futbol yöneticiliği, ödül-ceza ve disiplin konuları tartışılmıştır. Sporda bilhassa futbsolda ödül-ceza ve disiplin ilişkisi hukuk, ahlak ve başarı açısından incelenmiştir. Futbolda yöneticilerin sporcularını disipline etmek ve performanslarını arttırmak için ödül ve ceza uygulamalarına sıkça başvurdukları, sporcuların da bu uygulamalardan maddi ve manevi olarak etkilendikleri sonucuna varılmışır.

Araştırmanın ikinci bölümünde araştırma problemlerine göre hazırlanan 25 soruluk anket formu, araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan Türkiye 1. Futbol Ligi'nde faaliyet göstermekte olan Beşiktaş Spor Kulübü, Bursa Spor Kulübü, Samsun Spor Kulübü ve Denizli Spor Kulübü futbsol takımlarına mensup 104 sporcuya uygulanmıştır. Elde edilen veriler frekans dağılımı ve Ki-Kare analizi adlı istatistiki tekniklerden yararlanılarak değerlendirilmiş ve yorumlar buna göre yapılmıştır. Araştırma sonuundan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir :

Sporcuların büyük çoğunluğu takım disiplininin sağlanabilmesi için ödül ve cezaların mutlaka uygulanması gerektiğine inanmaktadır. Ödüllerin performansa müsbet etkisinin olduğu ve yüksekliğinin sporcu-

yu motive ettiği, cezaların ise sporcuyu uzun vadede disipline soktuğu anlaşılmıştır. Ayrıca futbolcular için en ağır cezanın takımdan atılmak olduğu tespit edilmişir. Sporcular alacakları ödüllerin miktarının, kendilerinin ve yöneticilerin ortak kararıyla belirlenmesini isterken, cezaların ihtar edildikten sonra verilmesi gerektiği müşterek görüş olarak ortaya çıkmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

55. 15-16 Yaşındaki Erkek Disk Atıcılarda Yoğun Teknik ve Yoğun Kuvvet Antrenmanlarının Performansa Etkisinin Karşılaştırılması

Fatma Akkurt

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Aysel BABALIK PEHLİVAN

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda 15-16 yaş grubunda spor yapmamış 10 kişilik teknik grup ve 10 kişilik kuvvet grubu oluşturuldu. Grupların antropometrik ölçümleri, (Yaş, boy, kilo, kulaç uzunluğu ve omuz genişliği) motor testlei, (30m sprint, durarak uzun atlama, durarak beş adım atlama, durarak üç adım atlama, durarak disk atma, 1/2 dönüşle disk atma) ve kuvvet testleri (gülle ile dekatlon atışları) gelişimleri izlendi. Yapılan testler sonucunda hangi antrenman metoduyla sporcunun motor gelişimlerinin daha fazla olacağı ve daha başarılı olacağı 12 haftalık süre sonunda araştırıldı.

İki grubun antrenmanlarında eşitliğin ve sürekliliğin sağlanması için antrenman saatleri aynı günde ve birbirini izleyen zamanlarda yapılması planlandı. Denekler, antrenmana başlarken yapılan testler doğrultusunda, antrenman programları düzenlendi. 10 kişilik teknik grup ve 10 kişilik kuvvet gruplarına aynı dönemlerde 2 haftalık hazırlık ant-

remanları birlikte yaptırıldı. 10 haftalık esas devre antremanları ya da gelişim antremanları ayrı ayrı olarak ele alındı. 10 kişilik teknik grubun haftada 3 gün teknik, 1 gün kuvvet antrenmanı yaptırıldı. 10 kişilik kuvvet grubuna haftada 3 gün kuvvet, 1 gün teknik antrenman yaptırıldı.

Gruplarda yapılan çalışmaların, teknik antrenman ve kuvvet antrenmanının gruplar üzerindeki gelişimleri değerlendirildi. 12 haftalık antrenman döneminde 4 haftada bir test uygulandı ve bu testler doğrultusunda antrenmanlarda değişiklikler yapıldı. Antrenmanlarda sıçramalar, dayanıklık (branşa yönelik dayanıklılık) çalışmaları yapıldı. Teknik ve kuvvet antrenmanlarından öne hazırlayıcı çalışmalar yaptırıldı. Elde edilen ölçüm bulguları statiksel olarak değerlendirildi ve karşılaştırıldı.

15-16 yaş grubu erkek disk atıcıların, fiziksel özellikleri teknik grubun ve kuvvet grubunun yaş bulguları değerlendirildi. Teknik grubunda 10 kişinin yaş ortalaması 15.77 yaş olarak bulunmuştur. Kuvvet grubunda 1 kişinin yaş ortalaması 16.7 yaş olarak bulunmuştur. Teknik grubu ve kuvvet grubu yaş ortalamaları arasındaki fark ($P>0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Boy ölçümü, teknik grubu 1. ölçümde 168.40 cm, 2. ölçümde, 169.80 cm olarak bulunmuştur. 1. ölçüm ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P>0.05$) anlamsız bulunmuştur. Kuvvet grubu, 1. ölçümde 166.64 cm, 2. ölçümde 167.77 cm olarak bulunmuştur. Kuvvet grubu 1ve 2 ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur

Vücut ağırlığı: Yapılan testin sonucunda teknik grubu 1. ölçümde 60.45 kg, 2. ölçümde 59.60 kg olarak bulunmuştur. 1. ölçüm ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 59.82 kg, 2. ölçümde 612.45 kg olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Deneklerin antropometrik özellikleri, omuz genişliği, teknik grubu 1. ölçümde 26.56 cm olarak bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 24.91 cm olarak bulunmuştur. Teknik grubu ve kuvvet grubu ölçüm sonuçları arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Kulaç uzunluğu, teknik grubu 1. ölçümde 1.70 cm olarak bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 1.69 m olarak bulunmuştur. Teknik grubu 1. ölçüm ve kuvvet grubu 1. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

30 m sprint testinde, teknik grubu 1. ölçümde 4.62 sn, 2. ölçümde 4.77 sn olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 4.64 sn, 2. ölçümde 5.16 sn olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Durarak uzun atlama testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 2.20 m. 2. ölçümde 2.21 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındai fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Durarak 3 adım atlama testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 6.20 m, 2. ölçümde 6.16 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındai fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur. Teknik grubu 1. ölçümde 6.11 m, 2. ölçümde 6.26 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Durarak 5 adım atlama testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 10.68 m, 2. ölçümde 10.30 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamsız bulunmuştur.

Durarak disk atma testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 15.72 m, 2. ölçümde 18.64 cm olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

> 0.05) anlamsız bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kayarak gülle atma testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 7.24 m, 2. ölçümde 6.79 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamsız bulunmuştur.

Sağdan dönerek gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 7.24 m, 2. ölçümde 7.17 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamsız bulunmuştur.

Soldan dönerek gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 7.28 m, 2. ölçümde 7.44 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamsız bulunmuştur.

Durarak uzun atlama testinde, teknik grubu 1. ölçümde 2.30 m, 2. ölçümde 2.45 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur.

Durarak disk atma testinde, teknik grubu, 1. ölçümde 17.55 m, 2. ölçümde 19.63 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur.

1/2 dönüşlü disk atma testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 15.63 m, 2. ölçümde 18.51 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur. Teknik grubu 1. ölçümde 15.01 m, 2. ölçümde 18.07 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur.

Baş üstünden geriye gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 6.99 m, 2. ölçümde 8.09 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 5.99 m, 2. ölçümde 8.03 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark (P > 0.05) anlamlı bulunmuştur.

Durarak gülle atma testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 6.22 m, 2. ölçümde 7.98 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur. Teknik grubu 1. ölçümde 6.72 m, 2. ölçümde 8.19 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Önden ileriye gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 6.98 m, 2. ölçümde 8.17 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 6.50 m, 2. ölçümde 8.63 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Baş üstünde ileriye gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 4.86 m, 2. ölçümde 5.39 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur. Kuvvet grubu 1. ölçümde 4.41 m, 2. ölçümde 5.42 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Kayarak gülle atma testinde, teknik grubu 1. ölçümde 7.14 m, 2. ölçümde 7.50 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Sağdan dönerek gülle atma testinde, kuvvet grubu 1. ölçümde 5.84 m, 2. ölçümde 7.60 m olarak bulunmuştur. 1. ve 2. ölçüm arasındaki fark ($P > 0.05$) anlamlı bulunmuştur.

Sonuç olarak 15-16 yaş grubunda spora yeni başlamış, erkek disk atıcılarda yoğun kuvvet-az teknik yapan grubun kuvvet gelişimi, fazla, teknik gelişimi az olduğu için disk atma mesafesi daha az bulunmuştur. Fakat yoğun teknik - az kuvvet antremanı yapan grubun teknik gelişimi fazla kuvvet gelişimi azdır. Verileri metre olarak değerlendirildiğinde, kuvvet grubuna oranla atma mesafesi daha önde bulunmuştur.

56. Futbol seyircisinin Sosyo-Kültürel Yapısının Şiddet Eylemine Etkisi, Voleybol ve Basketbol Seyircileri İle Karşılaştırılması

Mehmet ACET

Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Zahit SERARSLAN

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

"Futbol seyircilerinin sosyo-kültürel yapısının şiddet eylemine etkisi, voleybol ve basketbol seyircileri ile karşılaştırılması", ile ilgili çalışmamız teorik ve uygulamalı olarak iki bölümden oluşmaktadır. Teorik olan birinci bölümde, Futbol'un Dünya'da ve Türkiye'deki gelişimi incelenmiştir. Sosyal bir grup olarak futbol seyirisinin özellikleri, ferdi ve grup içi davranışları, liderin grup üzerindeki etkileri ve asosyal (topluma uyamayanlar) olarak futbol seyircisinin yapısı ele alınmıştır.

Futbol'da; saldırganlık, şiddet ve saldırganlığın kaynakları içerisinde, saldırı, fanatiklik, holigan ve holiganizm konuları araştırılmıştır. Ayrıca, bireylerin saldırganlık, şiddet ve tahripkârlık eylemine etki eden faktörler, sosyo kültürel yapıları da araştırılmıştır.

Futbolda saldırganlığa ve şiddete; medyanın, hakemlerin, amigoların, grup ve kalabalık kültürünün, etkisi, bunların önlenmesi için yapılan çalışmalar ve öneriler, Avrupa konseyi'nin ve FİFA'nın saldırganlık, şiddet üzerine yayınlanmış oldukları kararlar dikkate alınarak incelenmiştir. Bütün bu konular kaynak taraması yapılarak araştırılmışır.

Uygulamalı bölümde, araştırma problemi hazırlanan anketteki değişkenler dikkate alınarak konuya açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Araştırma evreni ve örneklemi İstanbul ilinde faaliyet gösteren kulüplerden, Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Denizlispor, İstanbulspor müsa-

bakasını izleyen futbol seyircilerine, basketbolda; Ülkerspor ve Efes Pilsen takımlarına, voleybolda; ise Genç Bayanlar Türkiye Şampiyonası'na katılan Bursa Nilüferspor, Galatasaray, Fenerbahçe, Enka, Eczacıbaşı takımları arasında oynanan müsabaka seyircilerine uygulanmıştır. Araştırmada; 907 adet futbol seyircisine 352 adet basketbol seyircisine 300 adet voleybol seyircisine olmak üzere toplam 1559 adet anket uygulanmıştır. Bu deneklere 22 soruluk anket uygulaması yapılmıştır. Elde edilen veriler istatistiki metodlar ve ki-kare analizi ile değerlendirilmiştir. Yorumlar da buna göre yapılmıştır.

Araştırmamızda elde ettiğimiz verileri kısaca özetlersek; futbol, basketbol ve voleybol seyircileri arasındaki sosyo-kültürel farklılıkları, bu farklılıkların sebeplerini ve seyircilerin şiddete yönelmelerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Basketbol ve voleybol seyircileri arasında kısmen farklılıkların bulunmasına rağmen, futbol seyircilerinin, basketbol ve voleybol seyircilerine oranla eğitim, psikolojik, sosyo-ekonomik yönlerinin farklı olduğu, dolayısıyla sosyo-kültürel düzeylerinin, basketbol ve voleybol seyircilerine göre düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda futbol seyircilerinin yapı itibarıyla şiddete daha yatkın bir özelliğe sahip oldukları ve diğer iki branş seyircilerinden bu noktada ayrıldıkları sonucuna varılmıştır.

57. Trabzon'da Sporun Gelişmesine Etki Eden Sosyal ve Ekonomik Faktörlerin Analizi, Bu Analizin Spora Yansıması ve Trabzonspor Örneği

Ali İhsan ALBAYRAK
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Kamil USLU
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Trabzon ili, Türkiye'nin Doğu Karadeniz bölgesinde Samsun'dan sonra en büyük şehirdir. 4.685 km2 lik bir alana ve 1990 itibarıyla 795.849 kişilik il nüfusuna, nüfus yoğunluğuna sahiptir. Nüfus yoğunluğu olarak km2 başına 170'i aşmak suretiyle Türkiye'nin nüfus yoğunluğu en kalabalık 3. şehridir.

Trabzon halkının yalaşık % 25'i kentsel merkezlerde, % 75'i köy ve bucaklarda yaşamaktadır. Kırsal kesimde yaşayanlar tarım ile, kentsel kesimde yaşayanlar ticaret, eğitim ve zanaatla uğraşırlar. kıyı kesimi, kırsal kesime göre daha çağdaş ve daha zengindir. Bu bakımdan spor olarak modern ve pahalı sporlara yönelmişlerdir

Trabzon'un spor tarihinde en önemli yeri futbol tutar. Anadolu'da taşrada kurulan ilk spor kulüpleri Trabzon'dadır. Taşra'da çıkan ilk futbol kitabı "Asosyeşin Futbol" Trabzon'da basılmıştır. T.İ.C.İ. (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı) nın İstanbul ve İzmir'den sonra üçüncü saçayağı Trabzon'dur.

Günümüzde de Trabzon'da veya Trabzon dışında sembol olmuş Trabzon'lu futbolcular vardır. Bu futbolcuların başarılı olmalarının nedenleri arasında tarihsel futbol geçmişi sayılabilir. Coğrafi faktörler sayılabilir. Trabzon'lu, dağılık arazide dağınık olarak yaşarken bağımsızlığı, hırsı, sonsuz azmi, harika doğası ile sportif yapıya sahip olmuştur.

Trabzon'un futboldaki bu başarısı önce okullardan başlamış ve Trabzon Lise takımı defalarca şampiyon olmuştur. Trabzon Amatör şampiyonluğunu kazanan kulüpler, defalarca Türkiye Şampiyonalarında birincilik dahil, dereceler almıştır. Günümüzde de Trabzon'da birçok stad ve sahada yüzden fazla amatör kulubün sayısız futbolcuları top koşturmakta ve bu mücadele Türkiye'nin futbol pazarını oluşturmaktadır.

Ancak Trabzonspur seyircisi 1984'ten sonra şampiyonluğa doymuş olduğundan Trabzonspor, Trabzon'lu olmayan, seyirci çekebilecek flaş sporcular transfer- etmeye başladı. Dünyanın en iyi kalecisi bile Trabzon'a geldi. Ancak özden uzaklaşma Trabzonspor'daki milli düşünceyi, amatör zihniyeti, profesyonel zihniyete taşıdı ve başarı düştü. On yıldan fazla bir zamandır şampiyonluk gelmemeye başladı. Bunun yolu tekrar öze dönüş olmalıdır.

Sonuç olarak Trabzon'da en ağırlıklı spor futboldur ve Anadolu'da en yoğun olarak futbol yapıldığı yer olan Trabzon, İstanbul'da şampiyonluk çıkaran tek şehirdir

58. Türk Halk Oyunları Oynayan 14-16 Yaş Grubu Kız ve Erkeklerin Bazı Şahsiyet Boyutlarının İncelenmesi

Tolga Candaş ALTINOK
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Fikri ERALP
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada Türk halk oyunlarında farklı bölgelerin oyunlarını oynayan 14-16 yaş grubu kız ve erkeklerin bazı şahsiyet boyutlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, özellikleri itibariyle yavaş, orta hızda ve hılı oynayan üç ayrı yörenin oyunları seçildi.

Araştırmamızda halk oyunları oynayan 14-16 yaş grubu kız ve erkek öğrencilerin kişilik parametrelerini belirleyerek, bu öğrencileri aynı yaş ve konumdaki hiç halk oyunları oynamayan ve herhangi bir spor dalı ile uğraşmayan kız ve erkek öğrencilerle karşılaştırılarak benzer ve farklı özellikleri ortaya çıkarılmak istendi.

Bu araştırmada Eysenck Kişilik Envanteri ile Prof. Dr Özcan KÖKNEL'in 14-16 yaş grubu gençler üzerinde daha önce geçerlilik ve güvenirliliği belirlenen şahsiyet boyutlarını araştırma ile ilgili test ve dökümanlardan yararlanıldı.

Yapılan test ve değerlendirmeler sonucunda, halk oyunları oynayan 14-16 yaş grubu kız ve erkek öğrencilerin, halk oyunları oynamayan ve herhangi bir spor dalı ile ilgilenmeyen öğrencilere göre daha dışa dönük, etkin, sosyal, kendini ifade etme yeteneğine sahip, sorumluluk duygusunu taşıma gibi olumlu kişilik özelliklerine sahip oldukları gözlenmiştir.

59. Türkiye'de Kış Turizm Merkezlerinin Durumu ve İdeal Yapıya Göre Değerlendirilmesi

R. Hakan YILMAZ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. M. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yaz aylarında daha yoğun olan turizm, kış aylarında önemli ölçüde düşmektedir. Kış turizmi içerisinde çok önemli paya sahip olan kayak sporu açısından ülkemiz önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin

geliştirilmesi ve fiili hale dönüştürülmesi genel turizm içerisinde kış turizminin payını arttıracaktır. Bu sebeple kayak sporunun dolayısı ile turizminin mevcut durumunu ve sorunlarını tespit edip bu alanda gelişmeler kaydedecek çözüm önerileri geliştirmek çalışmalarımızın amacını oluşturmaktadır.

İfade edilen amaca uygun olarak, Bolu-Köroğlu, Bursa-Uludağ, Erzumu-Palandöken Dağındaki işletme ve tesisler araştırma kapsamına alınmıştır. Ancak konunun özelliği itibarı ile işletmeler ve katılımcıların sorunları ayrı ayrı tespit edilmeye çalışılmıştır. Dolayısı ile bu çalışma iki ayrı anket formuyla gerçekleştirilmiş, elde edilen bilgiler gözlem, zaman zaman derinlemesine mülakat yöntemleri ile desteklenmiştir Araştırma 8 işletmede 160 katılımcı üzerinde uygulanmıştır. Toplanan bilgi ve erilerin analizinde "ordinal ölçek" kullanılmıştır. Bu şekilde elde edilen bilgi ve veriler yardımıyla çıkarılan sonuçlardan bazıları aşağıdaki şekilde özetlenebilir: Kış turizmi veya kayak pistleri telesiyefe daha fazla önem verilmesini gerekmekteir. Babylift (kayak öğrenme parkurları) yeterli değildir. Zor parkurlarda kayak öğrenmeye çalışanlarda önemli sakatlıklar olabilmektedir. Katılımcılar personel seçiminde titiz davranmalı hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdırlar. Katılımcıların kayak merkezini seçerken etkilendiği tanıtım araçlarının başında arkadaş tavsiyesinin geldiği göz önünde tutulacak olursa bu durumun önemi daha çok anlaşılacaktır.

Ayrıca katılımcılar işletmelerde uygulanan fiyatları "pahalı" bulmaktadırlar. Bu durum orta ve alt gelir grubuna mensup potansiyel talebi olumsuz etkilemektedir. Katılımcıların önemli bir bölümü kayak araç gereç ve malzeme tedarikinde problem yaşanmaktadırlar. İşletmeciler özellikle hafta sonu, yılbaşı, bayram sömestre tatilleri gibi dönemlerde talep fazlasıyla karşılamaktadırlar. Böyle zamanlarda konaklama kapasitesinin arttıracak ranza sistemi ve fiyat indirimi uygulamak mümkün

olabilecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamız yeni kurulacak kayak merkez ve işletmelerinin yapacakları planlamada önemli ip uçları teşkil edecekken, mevcut işletmelerde reorganizasyon çalışmalarının gereği ortaya çıkardığı söylenebilir.

B. DOKTORA TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

60. Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Etkisi

Mehibe AKANDERE

Tez Dan. : Prof.Dr. Nazım EKREN

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmada üniversite gençliğinde görülen kaygının giderilmesinde sporun etkileri sonucu amaçlanmıştır.

Araştırma örneklemini Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinin 7 farklı bölümünde okuyan 311 spor yapmayan öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada sürekli kaygı ölçeği (STAI) kullanılmıştır. Kontrol, deney ve gönüllüler grubuna uygulanan spor etkinliklerin sonucu değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda cinsiyet değişkeni açısından kız öğrencilerin kaygı düzeyleri erkeklere oranla daha yüksek tespit edilmiştir. Spor etkinliklerinin her iki cinsin kaygı düzeylerinde düşme etkisi yaptığı gözlenmiştir. Yaş değişkenine göre başlangıçta birbirine yakın kaygı düzeyi görülmüştür. Spor etkinliklerinin tüm yaş, kategorileri, kaygı düzeylerinde azalma meydana getirdiği ortaya çıkmıştır. Söz konusu azalma 19-20 yaş grubunda en yüksek düzeydedir. Branş değişkenine göre, spor etkinlikleri kaygının azaltılmasında etkin bir rol aynamıştır. Bu etki müzik branş öğrencilerinde en olumlu düzeyde olmuştur. Gönüllü katılan grubun kaygı düzeyinde de spor etkinlikleri sonucunda azalma olmuştur. Deney ve gönüllüler grubu arasında benzer netice alması uygulaan spor etkinliklerinin olumlu katkısının göstergesidir.

Bu araştırma sonucunda, spor etkinliklerinin üniversite gençliğinde görülen kaygının giderilmesinde çok etkin bir rol oynadığı tespit edilmiştir.

61. Türkiye'de Spor Eğitimisi Yetiştiren kurumların Mevcut Durumlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Memet GÖRAL
Tez Dan. : Prof.Dr. Ziya KAZICI
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eğitimde ve sporda Dünya devletleri arasında başarıya ulaşabilmenin yolu, bu konularda bizi başarıya götürecek sağlam teşkilâtların kurulması, iyi yönetilmesi, kuruluşlar arasındaki organizasyonların sağlıklı olmasıdır.İnsanımızın artan problemlerini kaldırmada, sporun önemi her geçen gün artmakta, gelişmiş ülkelerde ilaçla tedavinin yerini, otla tedavi veya bir takım fiziksel hareketlerle iyileştirme yolları almakta ve bu uygulama revaç bulmaktadır.

Durum böyle olunca beden eğitimi ve sporun gelişmesine ve geliştirmesine yönelik çalışmalar, teşkilâtlanmalar giderek ağırlık kazanmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'de Spor Eğitimcisi Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumları; Selçuklular öncesi döneminden başlanarak günümüze kadar incelenmiştir.

İnceleme esnasında mevcut durumda spor eğitimcisi yetiştiren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.), Türkiye Futbol Federasyonu (T.E.F.) ve üniversitelerin sayıları 44'ü bulan Beden Eğitimi

ve Spor Yüksek Okulları (B.E.S.Y.O.), Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri (B.E.S.) çeşitli yönlerden; öğretim elemanı, öğrenci, spor tesisi, uzman, fiziki şartlar, ders proğramları, bilimsel faaliyetler vb. incelenmiş bugünkü durumları ortaya konulurken gelecekle ilgili öneriler de yapılmıştır.

Ayrıca B.E.S.Y.O. ve B.E.S. Bölmü idareci ve öğrencilerine soru envanteri yöneltilmiş, öğrencilerin verdikleri cevaplar analiz edilmiştir.

Türkiye'de beden eğitimi ve spor eğitimcisi yetiştiren kurumların; öğretim elemanı, fiziki şatlar, araç-gereç noksanlığı, bilimsel faaliyetler yönünden istenen düzeyde olmadığı, bu durumdan kurtulmak için de, bu kurumların işbirliği yapmaları gerektiği, beden eğitimi ve spor eğitimcisi yetiştiren kurumların yeniden yapılanmasının şart olduğunu ortaya koymuştur.

62. Mücadele Sporlarında Sporcuların Başarı ve Başarısızlıklarının Kendilerince Algılanmasının Değerlendirilmesi

Ahmet SANİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırma, mücadele sporu yapan sporcuların kendilerini algılama boyutunda, başarı ve başarısızlıklarını, hangi temel faktörlere bağladıklarını, bilimsel bir metotla araştırıp ortaya koymak, yorumlamak ve elde edilen sonuçlarla sporcuların başarılarına katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Öncelikle başarı ve başarısızlığı etkyen fizyolojik, psikolojik ve çevresel faktörler konusunda yurt içi ve yurt dışı literatür taranmıştır.

Bu literatür çalışması ışığında, sporcu, antrenör ve spor eğiticileri ile yapılan görüşmeler neticesinde sporcunun başarı ve başarısızlığını algılaması doğrultusunda '60' alt maddeden oluşan bir ilk liste hazırlanmış ve bu listeden daha sonra başarılı sporcular için '40', başarısız sporcular için de yine '40' madeden oluşan iki anket geliştirilmiştir. Bu iki anket formu içeriği aynı olan maddelerden oluşturulmuştur.

Bu anketler araştırmanın örneklerini oluşturan Mayıs-Haziran 1996 yılı Milli Takım seçmelerine katılan 60 erkek teakwon-do ve 50 güreş sporcusuna müsabakadan 30 dakika sonra bir gün sonra olmak üzere iki kez uygulanmıştır.

Daha sonra anketleden elde edilen bulgular yorumlanmış ve tartışılarak ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiştir. Özetle bu sonuçlar;

1. Sporcuların başarılı ve başarısız olmalarında derecelendirme farklılıklarına rağmen, fizyolojik, psikolojik ve çevresel (dış) faktörlerin hepsinin de etkili olduğu,

2. Müsabakadan hemen sonraki heyecan sebebiyle, müsabakadan 30 dakika sonra ile bir gün sonra sporcuların yaptıkları değerlendirmelerde faktörlere verdikleri önem konusunda algı değişikliklerinin olabildiği,

3. Galip sporuların başarılı olmalarında "Ülke Sevgisi" faktörüne özellikle önem verdikleri,

4. Mağlup sporcuların başarısızlıklarında özellikle "hakem hataları, hile ve şike" gibi faktörleri öne çıkardıkları,

5. Galip sporcuların galibiyetlerini, özellikle psikolojik ve fizyolojik unsurlaran oluşan iç faktörlere bağladıkları,

6. Mağlup sporcuların yenilgilerini, özellikle, çevresel (dış) faktörlere bağladıkları şeklindedir. Daha sonra varılan bu sonuçlara dayanılarak öneriler getirilmiş ve araştırma tamamlanmıştır.

63. 11-14 Yaş Grubu Sporcularda Grupla Psikolojik Danışmanın Kontrol Odağına Etkisinin Araştırılması

Cengiz Karagözoğlu
Tez Dan. : Prof.Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Deney modelinde gerçekleştirilen bu araştırmada, 11-14 yaş grubunda yer alan farklı branştaki sporcular, grupla psikolojik danışma uygulamasına alınmıştır. Deney grubunda baskelbol (9 kişi, erkek), hentbol (8 kişi, kız), yüzme (8 kişi karma) ve tenis (8 kişi karma) branşlarında faaliyet göstern 33 sporcu bulunmaktadır. Sporcuların yaşa ve yaptığı spor türüne göre (ferdi-takım) dağılımı genellikle birbirine benzer yapıdadır. Kontrol grubunda basketbol (12 kişi, erkek), hentbol (12 kişi, kız), yüzme (9 kişi, karma) ve tenis (8 kişi, karma) olmak üzere 41 sporcu yer almaktadır. Her iki gruba ölçme aracı olarak iki ayrı ölçek uygulanmıştır Birinci ölçme aracı olarak "Nowicki-Strickland Kontrol Odağı Ölçeği", ikinci de "Piers-Harris Çocuklar İçin Benlik Kavramı Ölçeği" kullanılmıştır. Kontrol odağı ölçeği deney grubuna ön test - son test olmak üzere iki kez uygulanmış; kontrol grubuna ise bir kez uygulama yapılmıştır. Kontrol değişkeni olarak alınan "Piers-Harris Çocuklar İçin benlik kavramı Ölçeği" ise, uygulama başlangıcında her iki gruba da birer kez uygulanmıştır.

Deney grupları ayrı ayrı, sekizer haftalık birer grupla psikolojik

danışma uygulaması yapılmıştır. Uygulama çerçevesinde, spor psikolojik danışmanlığı alanında sık olarak kullanılan tekniklerden, grup çalışmalarına elverişli olanlar belli bir düzen içinde kullanılmıştır. Bunlardan en fazla kullanılanlar nefes alıştırmaları, bazı grup oyunları, gevşeme teknikleri, güç toplama teknikleri, duygu aktarımı ve çeşitli ısınma çalışmalarıdır. Bütün bu çalışmaların esas hedeflediği nokta, kontrol odağına dönük olarak, sporcuların kendine yönelik kontrol odağı tasavvurunun mümkün olduğu kadar netleşmesini sağlamak olmuştur. Çünkü kontrol odağının temelinde, kişinin kendisiyle ve çevresiyle ilgili tasavvur ve beklentileri önemli rol oynamaktadır. Sporcunun kendisiyle ve kişiliğiyle ilgili duygusal, fiziksel, sosyal ve zihinsel tasavvurun; bedeninde yoğunlaşma ve grup içinde kendini ve başkalarını çeşitli açılardan görme yoluyla, olumlu yönde gelişeceği beklenmiştir.

Araştırma iki ana bölümden oluşmaktadır. birinci bölümde giriş, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, spor psikolojisi ve uygulama alanları, sporda psikolojik danışma, sporda grupla psikolojik danışma, 11-14 yaş grubu çocukların genel özellikleri, kontrol odağı kavramı ve benlik tasavvuru ile ilgili temel bilgi ve açıklamalar yer almaktadır.

İkinci bölümde ise; sporda grupla psikolojik danışma konusunda uygulamalı araştırma ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Yöntemle ilgili bilgiler, elde edilen bulgular ve yorumları, sonuç ve öneriler bu bölümde yer alan ana başlıklardır. Deney grubunun, kontrol grubuna göre uygulama başlangıcındaki durumu ve uygulama sonrasındaki durumu ile, deney grubunun uygulama başlangıcında kendi sahip olduğu kontrol odağına göre geldiği nokta, istatistik analizlerinin odaklandığı yer olmuştur. Ayrıca cinsiyet, yaş, spor yapma süresi ve branş değişkenlerine göre de karşılaştırmalı istatistik analizleri yapılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

64. Türkiye Tenis Federasyonu Genç Takımlar Eğitim Organizasyonu Yeniden Yapılanması

İrfan GÜLMEZ

Tez Dan. : Doç.Dr. Sami MENGÜTAY

Kabul Tarihi : 1997

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporda uluslararası düzeyde başarıya ulaşabilmek yetenekli gençlerin bilimsel metodlarla eğitilmesiyle mümkündür. Bu ilmi eğitim ve doğru yapılanma spor biliminin en önemli konusunu teşkil etmektedir. Çünkü sporcuların büyük bir laboratuvar yardımıyla çıktığı günümüzde tesadüfi yeteneklerle bir yere varılamayacağı gerçektir.

Araştırmamızda, Türkiye Tenis Federasyonu mecut durumu ve genç takımlara yönelik yapısı ve ele alınmaya çalışılmıştır. Konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklara başvurulup, Türkiye Tenis Ligi'nde Tenis Şubesi bulunan spor kulüplerinde genç takımlardan sorumlu 61 antrenör ve 82 idareci üzerinde anket araştırması yapılmıştır. Bu araşırma sonucunda elde edilen bulgular istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Hedeflenen amaçlar ve hipotezlerimiz doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre genç takımlara yönelik sistematik bir eğitim yapısı mevcut olmadığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak genç takımlara ve Türkiye Tenis Federasyonu'na yönelik uygulanabilir politikalar üretilmiştir. bu yeni yapılanmanın uygulanabilirliği doğrultusunda teklifler verilmiştir.

65. Sporun Yaygınlaştırılmasında Üçüncü Sektörün Rolü

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fehmi ÇALIK
Tez Dan. : Prof.Dr. Bayraktar BAYRAKLI
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma ile Türkiye'de sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında üçüncü sektörün rolünün neler olabileceği araştırılmıştır. Sporun kitlelere yaygınlaştırılması özel bir önem arzetmektedir. Sporun kitlelere yaygınlaşmasına tesir eden bazı faktörler vardır. Bu faktörler sosyal çevre faktörleri, sosyal yapı faktörleri, ekonomik faktörler, sportif ortam faktörleri olarak sıralanmıştır. Üçüncü sektörün tanımı yapılarak, hangi tip hizmetlerin bu sektör tarafından sunulduğu tesbit edilmiştir. Üçüncü sektörün en önemli kuruluşu olan vakıflar tanıtılmıştır. Dünyadaki Üçüncü Sektör uygulamalarından bahsedilmiş, ülkemizdeki durum tanımlanmıştır.

Türkiye'deki mevcut spor vakıfları gözlem yöntemiyle tanımlanmıştır. Bu vakıfların yönetici, kurucu ve yönetim kurulu üyelerine 39 sorudan oluşan bir anket (Survey) uygulanmışır. Ankette üç tip soru bulunmaktadır. Bazı sorular kişilerin olgu soruları, bazıları vakıfların olgu sorularıdır. Ankete katılanların görüş ve kanaatlerini yansıtan sorular son bölümde sorulmuştur. Hipotezlerimizi test etmek amacıyla cevaplar arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu amaçla Ki-Kare testi kullanılmıştır. Bu testte 0.05'lik güven sınırı alınmıştır. Yapılan teorik çalışma gözlem, anket ve test sonuçları çalışmanın başında kurulan hipotezlerin çok önemli bir bölümünün reddedilmesini sağlamıştır. Sporu kitlelere yaygınlaştırmada gönüllülük esasına dayanan ve sermayenin bir gayeye tahsis edilmesi demek olan vakıflar yoluyla daha kolay yaygınlaştırılabi-

leceği tesbit edilmiştir. Çünkü spor vakıflarının sayılarının az olmasına karşın verdikleri hizmetlerin sayı ve kalite açısından iyi durumda olduklarını tesbit ettik.

Bütün bu çalışmalardan sonra sporun yaygınlaştırılmasında Üçüncü Sektörün en önemli kuruluşu olan spor vakıf modeliyle sporun kitlelere daha kolay ulaştırılabileceği hususu önerilmiştir. Spor vakıflarını önünde birtakım yasal engeller kaldırılmalı, devlet spor vakıfları kurmaya çeşitli teşviklerle özendirilmelidir.

66. Spoculardа C Vitamini Alımının İmmün Sistem Üzerine Etkisi

Feryal ERVERDİ
Tez Dan. : Prof.Dr. Ender PEHLİVANOĞLU
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporcularda yoğun antrenman dönemlerini takiben veya yarış sonrasında immün yetersizlik sıkça karşılaşılan bir durumdur. Literatürde sportif aktiviteye bağlı olarak geliştiği düşünülen immün yetmezlik konusunda oksidant maddeler de sebep olarak gösterilmektedir. Çalışmada akut egzersizin ve C vitamini yüklemesini takiben yapılan akut egzersizin lökosit, lenfosit ve nötrafil düzeyleri, GPx enzim seviyesi ve nötrofillerin oksidatif patlama aktivitesi üzerine etkisi araştırılmıştır.

Çalışma materyalimizi aktif olarak sporla uğraşan 9 erkek sporcu oluşturmuştur. Deneklerin yaş ortalaması 22.1 dir Bireylerin % 75 max VO_2 seviyesinde bir saat egzeriz yapmaları sağlanmış ve venöz kan örnekleri egzersiz öncesi ve egzersizden hemen sonra alınmışır. Bireylere 3

hafta süre ile günde 2x1 g C vitamini (Redoxon) yükselemi yapılmış ve aynı işlemler tekrarlanmıştır. Elde edilen kan örneklerinde lökosit, lenfosit, nötrofil ve glutatyon peroksidaz düzeyleri ile nötrofillerin oksidatif patlama (burst) aktivitesi değerlendirilmiştir.

Sonuçta akut egzersize bağlı olarak plazma lökosit, lenfosit ve nötrofil sayısın arttığı, oksidatif patlamanın azaldığı, buna karşın kan glutatyon peroksidaz düzeyinin yükseldiği bulunmuştur. C vitamini yüklemesini takiben yapılan akut egzersiz sonucu ise nötrofillerin oksidatif patlama aktivitesi yükselmiştir. Glutatyon peroksidaz düzeyinde de artış bulunurken lökosit, lenfoit ve nötrofil değerlerinde anlamlı bir değişiklik bulunmamıştır.

67. Türkiye'de Spor Kulüplerinin İdari Yapısı

Erdoğan KOTAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Hasan Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor faaliyetleri, insanların kültürel, fiziksel, sosyal, pisikolojik ve mental gelişimine katkıda bulunan bir araçtır. Dolayısıyla, çağdaş toplumun önemli bir konusu olan sporun, ülkelerin genel eğitimlerinde de en önemli bir dal ve aynı zamanda çok etkileyici bir programda ve tanıtım unsuru olduğu açıktır. Sporun yurt sathında dengeli bir biçimde yayılıp kalkınması, bu konuda halkın bilinçlendirilerek teşvik edilmesiyle başlar ve gelişir.

Türkiye'de spor kulüpleri diğer derneklerden farklı olmaksızın 2908 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulular. Her derneğin bir tüzü-

ğü bulunur ve bu tüzükte derneğin adı ve merkezi, amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için, dernekçe sürdürülecek çalışma konuları, çalışma biçimleri ve iç denetim şekilleri gibi kanunda öngörülmüş hususlar yeralır.

2908 sayılı Dernekler kanununa göre kurulmak suretiyle tüzel kişilik kazanan derneklerden 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yasasının amir hükmü ve 2908 sayılı Dernekler kanununun 57'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliğine göre, teşkilata kayıt ve tescilini yaptıranlar kulüp adını alırlar.

Spor etkinlikleri uygulamalrında kulüplerin vazgeçilemez unsurlar olduğu gözden kazmamalıdır.

Ülkemiz hangi şehrinde olursa olsun kurulacak bir spor kulübü Dernekler kanunu çerçevesinde özelliği gözardı edilerek herhangi bir sosyal kulüp gibi kurulabilmekte ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce tescil edilmek suretiyle bir spor kulübü hüviyeti almaktadır. Ancak profesyonel dalı olan veya olmayan veyahut binlere tarafları olabilecek, hatta memlekete malolabilecek bir kulüpte bir kasaba kulübü arasında kuruluş şartları açısından herhangi bir fark gözetilmemektedir.

Dernekler kanununun genel düzenlemesine göre her derneğin zorunlu organları, genel kurul yönetim kurulu ve denetleme kurulu olup, kulüpler başka organlar da oluşturulabilir; ancak bu organlara genel kurul ve denetleme kurulu görev, yetki ve sorumluluğu devredilemez. Genel kurulun kuruluş şekli ve toplanma zamanı tüzüklerde belirlenen zamanlarda, fakat en geç iki yılda bir yapılır. Yönetim kurulu, gerek Dernekler kanunu gerekse mevzuat ve tüzüğün kendisine verdiği işleri yapmak ve yetkileri kullanmak suretiyle yönetim işlevini yerine getirir. Yönetim kurulu tüzükte bulunması kaydıyla bu işleri yürütme birimi ile sürdürebilir.

Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliğine göre yürütme birimi, kulüp hizmet ve faaliyetlerinin yönetim kurulunun uygulama kararları uyarınca yürütülmesini sağlamakla görevlidir. Yürütme biriminin sorumlusu kulüp genel sekreteridir. Genel sekreter ve genel sekretere bağlı yürütme birimi görevlileri, yönetim kurulu tarafından ücretle veya fahri olarak görevlendirilebilir; ancak profesyonel futbol takımı bulunan kulüplede bu görevlilerden genel sekreter, kulüp saymanı, teknik yönetici ve öğretici, kulüp masörü tesis ve malzeme yöneticileri ile görevlilerinin ücretli olarak çalıştırılması şarttır.

Dernekler kanununa göre kurulmuş, tüzel kişilik kazanmış derneklerden Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce kayıt ve tescil edilmek suretiyle spor kulübü hüviyeti kazanan dernekler tescil taahhütleri gereği, faaliyet gösterdikleri spor dalları itibariyle teknik ve idare yönden Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne, nevileri itibariyle de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün ana hizmet birimi olan spor federasyonuna bağlıdırlar.

Halen ülkemizde, 3461 sayılı kanun ile kurulmuş Türkiye Futbol Federasyonu dışında Dernekler Kanununa ve ilgili yönetmeliklere göre kulüplerce kurulmuş Amatör Spor Kulüpleri Federasyonları ile Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyona bulunmaktadır. Futbol kulüpleri ile futbol şubeleri bulunan diğer spor kulüpleri dışındaki kulüplerce teşekkül ettirilecek federasyonlar "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının Teşkilatı Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği" esaslarınca yayınlanacak yönetmeliklerle yönlendirilir. Yönetmelikte yeralmıyan hususlarda karar verme yetkisi Gençlik ve Spor Genel Müdürüne aittir.

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Kanunu ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 57'inci madesine dayanılarak hazırlanmış

Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği dikkate alınarak, Türkiye'de spor kulüplerini, kurum kulüpleri, Spor İhtisas kulüpleri, Gençlik ve Spor kulüpleri, Profesyonul Şubesi olan kulüpler olrak dört grupta toplamak olasıdır.

İlgili kanun, yönetmelik ve talimatlara göre, spor kulüpleri profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilir veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler. Ayrıca işletmelere sahip olabilir, işletmelerini tüzel kişilere veya şirketlere kiraya verebilir veya bir anonim şirkete de devredebilirler. Ülkemiz spor kulüplerinden bazıları şirketleşme veya bizatihi kendisini şirketleşmemiş olmakla beraber yürürlükte olan kanun ve yönetmelikler dikkate alınarak kulübe gelir temini amaçlı şirketler oluşturma teşebbüslerinde bulunmuşlardır. Sporda başarılı olmuş diğer ülkeler kulüplerinin de bu şekilde kurulmuş şirketleri aracılığıyla pazarladıkları ürünlerden kulüplerine büyük potansiyel sağladıkları tesbit edilmektedir.

Ülkemizde spor kulüplerinin büyük çoğunluğu gelirleri ile giderlerini dengeleme güçlüğü içinde bulunmakta kurum kulübü olmıyanlar her kongre önesi büyük mali destek sağlıyacak başkan ve yönetim kurulu üyesi arayışı içine girmektedir. Spor kulüplerimizin mali durumlarının iç açıcı olmayışı, kulüplerimizin kurumsallaşmamış olmaları ve ilke, tutum, davranış, yönetim ajanlarında sağlam ve olumlu geleneklere sahip olamayışlarındadır. Bizce bu olumsuzluğun giderilmesi kulüplerimizin kurumsallaşması şirketleşmesi ve bu şirketlerin halka açılması ile giderilebilir.

Çağdaş ülkelerde kulüpler şirket yapısında ve profesyonelce yönetilmesine rağmen ülkemizde herhangi bir sosyal dernek gibi Dernekler kanununa tabi olarak kurulup faaliyetlerini sürdürmekte ve profesyonel

spor takım veya şubeleri olan kulüplerimiz bile amatör gayretlerle yönetilmektedir. Mevcut yönetmeliklerde bile yeralmasına rağmen kulüplerin genel sekreter, kulüp saymanı, kulüp doktoru, yardımcı sağlık personeli gibi profesyonel yürütme birimlerine gereken boyut ve anlayışta yer verilmediği görülmektedir. Özel bir spor kanunu olmaması nedeniyle amatör kavramlarla idare edilen kulüplerimiz profesyonel yapılaşmaya geçememiş, kurumsallaşamamış, ilke, tutum, davranış ve yönetim alanlarında sağlam ve olumlu geleneklere sahip olamamışlardır.

68. Konya İlindeki Amatör ve Profesyonel Futbolcuların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Profillerinin İncelenmesi

İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Nazım EKREN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin Konya ilindeki profesyonel ve amatör futbolcuların konumlarına olan etkisi incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini, 1995-1996 futbol sezonunda Konya ilinde profesyonel kulüplerde Konyaspor, Üniversitespor, Etibankspor'da oynayan 70 profesyonel futbolcu ile Konya ilindeki amatör küme gruplarında şampiyon olan, PTTspor, Yeni Sağlıkspor, Tuzlukçu Belediyespor, Etbalıkspor, Demirspor, Yolspor (III. lige çıktı) amatör futbol takımlarında 10 amatör futbolcu düzeyine gelmiş futbolcular oluşturmaktadır. 170 amatör ve profesyonel futbolcu üzerinde yapmış olduğumuz anket araştırması ile konumuzu belirledik. Araştırmamızda genel olarak Türkiye'nin daha sonra ise Konya ilinin sosyal, ekonomik ve kültürel ya-

pısı ile spor arasındaki ilişkiyi kurarak konuya teorik açıklamalarda bulunduk.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sporun toplumsal yapı üzerindeki yerinin araştırıldığı ve Türkiye'nin ekonomik ve sosyal yapısı arasında teorik bilgiler sunduk. Bunun için elde mevcut bulunan yayınlanmış araştırma sonuçlarını kapsayan istatistiki bilgilerden yararlandık.

Araştırmamızın diğer kısmında ise anket sonuçlarının genel değerlendirmesi yapıldı. Giriş bölümünde ele aldığımız alt problemlerin yorumlanmasından çıkan sonuçlara göre futbolcuların genelde 16-19 yaşlarında oldukları bulunmuştur. Büyük çoğunlukla bekârdır. Öğrenim düzeyi olarak lise ve dengi okul mezun oldukları, bunun yanında yüksek okul mezunlarının oranı ise yarıya yakındır. Genelde ilçe ve şehir doğumlu olanların çoğunluğu büyük şehirde oturmaktadırlar. Eğitim düzeylerine paralel belirgin bir farklarının bulunduğu aileleriyle birlikte aynı konutlarda oturdukları, anne ve babalarının eğitim düzeyleri ilkokul mezunu, annelerinin tamamına yakını ev hanımı, babalarının mesleği ise işçi ve memurdur. Dolayısıyla ailelerinin gelir düzeyleri ile futbolcuların gelir düzeyleri alt ve ortanın altı ailelerden geldikleri görülmektedir. Amatör yada profesyonel futbolcular kulüplerle bütünleşerek ailelerinin ekonomik gücünü artırmak çabası içerisinde oldukları görülmektedir. Futbol, alt sosyal guruplarda meslek ve gelir kaynağı üst sosyal guruplarda ise boş zaman faaliyeti olarak görüldüğü araştırmamızın sonucu olarak ortaya çıkmışır.

69. Spora Bağlı Lomber Disk Hernili Hastalıkların Tedavisinde Akupunktur İle Ultrason Tedavisinin Karşılaştırılması

Kemal Nuri ÖZERKAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Nazım EKREN
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmaya, spora bağlı Lomber Disk Hernisi olan, bel ve bacak ağrısı mevcut 30 hasta alındı. Hastalar rastgele iki gruba ayrılarak, birinci gruba Akupunktur tedavisi, ikinci gruba Ultrason Tedavisi yapıldı.

Her hasta Tedavi öncesi, tedavi bitiminden hemen sonra ve tedavi bitiminden bir ay sonra olmak üzere 3 kez çeşitli parametreler de değerlendirildi. Her iki grupta elde edilen değişiklikler istatistiksel olarak analiz edildi. Sonuçta Akupunktur ve Ultrason tedavi guruplarında elde edilen iyileşmenin anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlendi.

70. Spor'da Yönlendirmenin Yeri ve Önemi "Futbol Örneği"

Veysel KÜÇÜK
Tez Dan. : Prof.Dr. Kemal ÇAKMAKLI
Kabul Tarihi : 1997
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporda uluslararası düzeyde başarıya ulaşabilmek, spora erken yönlendirme ile mümkündür. Çocukların gelecekte en yüksek verimi sağlayacakları branşlara zamanında kanalize edilmesi, spor biliminin en önemli konusunu teşkil etmektedir. Çünkü spor gibi limitlerin çarpıştığı

bir ortamda bu olgu çok büyük bir önem taşımaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ancak futbolda yetenekli sporcu seçimi ve yönlendirilmesine gereki önem verilmemektedir. Yetenek seçimi ve yönlendirmede büyük önem taşıyan beden eğitimi öğretmenleri ve futbol antrenörleri tam bir sorumluluk bilinci ile hareket etmemektedirler.

Araştırmamızda iki aşamalı bir yol izlenmiştir. Öncelikle konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış, daha sonra 99 sporcu, 99 antrenör, 99 beden eğitimi öğretmeni üzerinde bir anket araştırması yapılmış, bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular istatistiki olarak değerlendirilmiştir. İstatistiki işlemler SPSS(Statistical Package for Social Science) 5.0 Programı ile yapılmıştır.

Araştırmamızda, yetenek seçimi ve yönlendirme sürecinde, aile bireyleri içinde %39.4 ile baba, aile bireyleri dışında %15.2 beden eğitimi öğretmeni %24.2 arkadaş en fazla etkili oldukları şeklindedir. Antrenörün etkisi ise, yok gibidir.

Araşırmamızın değişkenleri içerisinde yer alan sporda yönlendirme yaşı ile ilgili olarak antrenörlerin, yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Elde ettiğimiz sonuçlara göre antrenörlerin %56.6'sı yönlendirmenin 8-10 yaşları arasında, %21.2'si 11-13 yaşlarında, %3'ü de 14-16 yaşlarında yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Hedeflenen amaçlar ve hipotezlerimiz doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre sporcular genelde 19-24 yaşlarındadır ve tamamı okuryazardır.

Araştırma kapsamına alınan sporcular çoğunluğunun 10-15 yılı kapsayan futbol geçmişi bulunmakta ve ilk lisanslarını 11-15 yaşları arasında çıkartmıştır.

- Sporcuların futbola yönlenmelerinde aileden, aile dışından ve çevreden kaynaklanan sebepler bulunmaktadır. Aile içinde en fazla babanın, aile dışında arkadaş ve yakın akrabanın, çevreden ise evin yakınından futbola müsait alanların etkisinin daha ağırlıklı olduğu bulunmuştur. Ayrıca sporcuların futbola ilgi duymaları ve sevmeleri de aynı bir etken olmuştur.

- Sporcuların %71.7'sine futbola yönlendirilirken test yapılmadığı belirlenmiştir. Bu sebeple sporcuların %20'si başka bir branşta daha başarılı olabileceğine inanmaktadır.

- Araştırmamız kapsamındaki antrenörlerin çoğunluğu, amatör takımlarda görev yapmakta ve tamamına yakını çeşitli kategorilerde antrenörlük lisansına sahiptir. Ayrıca antrenörlerin çoğunluğu en az 7 yıl antrenörlük tecrübesine sahip bulunmaktadır.

- Antrenörler futbola yölendirmede temel kriter olarak genellikle fiziksel yapıyı dikkate almakla ve futbolcularına büyük çoğunlukta teknik yetenek ve kondisyonel testler uygulamaktadır.

- Antrenörlerin yarısından fazlası sporcuların futbola yönlendirilmesinin en ideal 8-10 yaşları arasında yapılabileceğini düşünmektedir.

- Araştırmamız kapsamındaki beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu en az 6 yıl öğretmenlik tecrübesine sahip olup, yine çoğunluğu lise düzeyinde görev yapmaktadır.

- Beden eğitimi öğretmenlerinin yarısından fazlası beden eğitimi ders sürelerinin arttırılmasını istemektedir.

- Beden eğitimi öğretmenlerinin tamamı, çocuğun spora yönlendirilmesinde etkilerinin olduğuna inanmakta, fakat bu etkinin birinci derecede olduğuna inanmamaktadır.

- Beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilerine çeşitli testler uygulamakta, ancak özellikle fiziksel testleri tercih etmektedir.

- Beden eğitimi öğretmenlerinin yarısından fazlası, kulüp-okul ilişitimi kurabildiklerini, özellikle kulüp tesislerinden yararlanarak bu iletişimi gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SUPLEMAN

1990 - 1996

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

71. FR 3 Apareyi İle Tedavi Edilmiş Hastalarda Tedavi Sonrası Değişikliklerin Sefalometrik Olarak Değerlendirilmesi

Dt. Waheed Ul HAMİD
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1995
Ortodonti Anabilim Dalı

Çalışmamızın amacı FR3 apareyinin Kl III maloklüzyonların tedavisindeki etkinliğin araştırılmasıdır.

Çalışma Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalına tedavi olmak amacıyla başvurmuş 20 hastadan elde edilen 40 sefalometrik film üzerinde yürütülmüştür. Hastalardan 10'u tedavi grubu 10'u da kontrol grubunu oluşturmuştur. Sefalometrik filmler FR3 ile tadavi başlangıcında ve bitiminde alınmıştır. Tedavi ve kontrol grubundaki hastalar karma dişlenme döneminde, üst çene yetersizliği ve fonksiyonel çapraz kapanış gösteren bireylerdir. Çalışma sonucunda FR3 apareyinin üstçenenin sagittal yönde büyümesi üzerine hiçbir etkisi olmadığı görülmüştür. Oluşan değişiklikler daha çok üst ve alt keserlerle ilişkili olup dentoalveolar düzeydedir.

B. DOKTORA TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

72. Class II Division I Vakalarının Tedavisinde Aktivatör İle Bionator Etkilerinin Sefalometrik Olarak Karşılaştırılması

Dt. Mustafa Nevzat ÇARPAR
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1990
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı, Class II div. I malokluzyon tedavisinde Aktivatör ile Bionator'un aynı zaman sürecindeki tedavi etkinliklerini karşılaştırmaktadır.

Kliniğimize başvuran hastalardan 26 kız, 16 erkek toplam 42 hasta seçildi. Hastaların class II div. I malokluzyonlu, mandibuler restrognatili, horizontal büyüme paternine sahip ve gelişim çağında olmalarına dikkat edildi.

Bu hastalardan 11 tanesine aktivatör, 17 tanesine Bianator 12 ay süreyle uygulandı. Kontrol grubu olarak alınan 14 hastaya tedavi amacıyla herhangi bir işlem uygulanmadı, sadece gelişimleri incelendi.

12. ayın sonunda bu gruplardan tedavi ve kontrol dönemi başında ve sonunda alınan lateral sefalogramlardan elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edildi:

I. Maksiller İskeletsel ve Dental Yapı

Her iki apareyin maksilla üzerinde retruziv etkisi yoktur. Maksiller molarlarda az miktarda distale hareket ve uzama görülmüş, üst keser dişler dikleşmiştir.

II. Mandibuler İskeletsel ve Dental Yapı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Her iki aparey ve dentoalveoler düzeyde etkilidir. Her iki grupta mandibuler keser ve molarlar öne doğru hareket etmişlerdir.

Maksilla ve mandibuladaki etkileşimler sonucu Class II azı ilişkileri, Class I'e ve over Class I'e taşınmış, overjet ve overbite azalmıştır.

III. Profil

Profilin iseletsel ve dental yapılardaki değişikliğe uyarak belirgin şekilde düzeldiği görülmüştür.

73. Köprülerin Elde Edildiği Çeşitli Materyallere Göre Bakteri Plaklarının Yerleşim Özelliği

Dt. Gazi ZEYTUN
Tez Dan. : Prof.Dr. İlhan ÇUHADAROĞLU
Kabul Tarihi : 1990
Protetik Diş Tedavi Anabilim Dalı

Bu araştırma M.Ü. Dişhekimliği Fakültesi Protez Kürsüsü Kliniğine başvuran, sağ ve sol yarım çenede, yan grup dişlerden diş kaybı olup köprü yaptırmak isteyen 15 erkek, 13 kadın olmak üzere 28 hastaya 55 köprü, Altın, Akrilik, Krom-Kobalt alaşımından yapılmıştır.

Ağız ortamı içindeki Altın-Akrilik, Altın-Krom-Kobalt, Akrilik-Krom-Kobalt olarak cilalı ve cilasız şekilde köprüler üzerinde bakteri plağının etkileri açısından karşılaştırıldı.

Hastalara 3. 7. ve 30. günlerde erytrocine tabletleri kullanılarak bakteri plağının açığa çıkarılması sağlandı. Quiqley-Hein plak indeksi

tatbik edilerek, bulunan değerler istatistiksel olarak değerlendirildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Köprü materyali ile plak birikimi arasında bir ilişki vardır denilebilir. Plak birikimi, Akrilik köprülerde, Altın ve Krom-Kobalt köprülerden daha çok, Altın köprülerde en az olmaktadır. Cilasız köprü materyallerinde plak birikimi, cilalı köprülere oranla daha fazla olmaktadır. Buccal yüzde, Lingual yüze oranla, daha fazla plak birikimi olmaktadır. Cilalı Altında, Akrilik ve Krom-Kobalt köprülerden aha az plak birikeceği sorusuna varıldı.

74. Mikrodalga Enerjisi Yoluyla Akrilik Reçine Polimerizasyonu Tekniğinin İncelenmesi

Dt. S. Göktürk İLBAY
Tez Dan. : Prof.Dr. Sungur GÜVENER
Kabul Tarihi : 1990
Protetik Diş Tedavi Anabilim Dalı

Araştırmamızda, mikrodalga enerjisi yoluyla akrilik reçine polimerizasyonu tekniğini, polimerizasyon, sertlik, mekanik ve fiziksel özellikler açısından inceledik.

Elde ettiğimiz bulguları literatür bilgileri ve protez kaide materyallarine ait standart ile karşılaştırarak sonuca vardık.

Çalışmalarımızı standarta uygun olarak yürüttük.

Değişik güç ve sürelerin uygulanması suretiyle, 21 polimerizasyon deneyi planladık. Polimerizasyonun gerçekleştiği 15 deney grubuna ait örnekler üzerinde, Vickers Sertlik testi yaptık. Elde ettiğimiz sonuçlara göre, optimum polimerizasyon şeklini belirledik.

En elverişli polimerizasyon şekli olarak belirlediğimiz 550 W'ta 3 dakikalık polimerizasyon şekli ile, ADA Spesifikasyon No. 12'e uygun olarak mekanik ve fiziksel testlere ait deney örneklerini hazırladık.

Mekanik ve fiziksel testler sonucunda standartlara uygun sonuçlar elde ettik.

Laboratuvar çalışmalarının çok temiz ve tüm işlemlerin çok ksa bir sürede tamamlanabildiği bu teknik ile yapılan protez kaidelerinin, optimum sertlik değerine sahip olduğu ve çiğneme kuvvetlerine karşı daha dayanıklı olacağı tespit edilmiştir.

Bu tekniğin, hareketli protezlerin yapımında güvenle uygulanabileceği sonucuna varılmıştır.

75. İnlay-Onlay Restorasyonlarda Kullanılan Farklı Estetik Materyallerin Fotoelastik Stres Analizi Metodu İle Karşılaştırılması

Dt. Sevcan Akesi İLBAY
Tez Dan. : Prof.Dr. Turan BİŞKİN
Kabul Tarihi : 1990
Protetik Diş Tedavi Anabilim Dalı

Araştırmamızda, inlay-onlay çalışmalarında uygulanabilecek 7 değişik kompozit materyaliyle birlikte konvensiyonal akrilik ve porselen kullanılmıştır.

Bugüne dek inlay-onlay restorasyonlar üzerine yapılan değişik kuvvet analiz çalışmalarında, döküm ve amalgam malzemeler üzerinde durulmuştur.

Estetik malzemelerin daha da önem kazandığı günümüzde, bu malzemeleri kullanarak, geometrik olmayan cisimlerin iç bölgelerinde oluşan stres dağılımlarının rahatlıkla incelenebildiği bir yöntem olan üç boyutlu kuvvet analiz metoduyla çalışmalarımızı gerçekleştirdik.

Bir epoksi rezin olan Araldite-D ile hazırladığımız modellerimize, özel şartlar altında 20 kg'lık kuvvetler uyguladık. Gerilimlerin dondurulması özelliği ile karakterize olan bu yöntemle, daha sonra modellerden 3mm.'lik kesitler alarak dairesel polariskopta stres çizgilerini inceledik.

Çalışmalarımız, sert kompozit malzemeler ile porselenin Kuvvetleri kavite kenarları boyunca dişe daha yoğun bir şekilde ilettiği sonucunu ortaya koşmuştur. Kullandığımız diğer malzemelerde ise iletilen kuvvetler belli bölgelerde yoğunlaşmayıp, dişin kuronu içinde yayılmıştır.

Yapılan restorasyonlarda, estetiğin yanı sora fizyo-patolojik faktörlerin de göz önünde bulundurularak materyal seçimi yoluna gidilmesi görüşündeyiz.

76. Kompozit ve Dolgu Maddelerinde Mikrosızıntı Fenomeninin Kombine Metod ve Materyallerle Araştırılması

Dt. Funda (ÇALIŞKAN) YANIKOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Bülent BAŞARAN
Kabul Tarihi : 1990
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda mikrosızıntı olayını, konservatif tedavide klass 2 tip kavitelerde, kompozit dolgu maddelerinin yerleştirme teknikleri, kullanılan materyaller, modifiye preparasyon, kavite preparasyonu yapılma-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

mış örneklerde derinlik derecesi, yüzey ve mine sement birleşiminin bu bölgede göstermiş olduğu anatomik tiple ilişkisini açığa kavuşturmak açısından in vitro şartlar altında inceledik.

Mikrosızıntıyı azaltmak amacıyla uygulanan direkt yerleştirme tekniği, şeffaf matris kullanımı, kavite preparasyonunun modifikasyonu hadiseyi aza indirgemekten öteye gitmemiştir.

Doğal olarak sürekli bir sıvı alışverişi sebebiyle yapısında sızıntının mevcudiyetini keşfetmiş olduğumuz sement dokusu, fizyolojik olaylar nedeniyle dentin dokusu, ne tip preparasyon yapılırsa yapılsın dolgu-doku arayüzünden geçişe müsait bir zemin içermektedirler. Tamamiyle ortadan kaldırılamayan bu fizyolojik olay (sıvı alışverişi), iyi bir oral hijyenin sağlandığı in vivo şartlarda, bunu kontrol altına alabilecek modifiye bir preparasyon, sekonder çürüğü önleyici fluor salınımı yapan bir kompozitle uzun vadeli yapılacak bir çalışmanın ana konusunu oluşturabilir.

77. İskeletsel Maksiller Darlık Olgularının Tedavisinde Haas ve Hyrax Rpe Yöntemlerinin Karşılaştırılması

Dt. Ahmet SABRİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1991
Ortodonti Anabilim Dalı

Maksiller darlık vakalarına kliniklte oldukça sık rastlanmaktadır. Bu vakaların tedavisinde RPE oldukça süratli ve etkili sonuç vermektedir. Araştırmamızın amacı her ikisi de birer RPE aygıtı olan Haas ve Hyrax apareylerinin tedavi etkinliğini karşılaştırmaktır.

Kliniğimize başvuran iskeletsel darlık vakalarından 12 kız 8 erkek

olmak üzere toplam 20 vaka seçildi. Bu hastaların rastgele 10 tanesine Haas diğer 10 hastaya Hyrax apareyi uygulandı.

Çalışmamız expansiyondan önce ve sonra alınan yan kafa filmleri, ön-arka yön filmleri ve modeller üzerinde yürütüldü. Elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edildi.

1. Haas ve Hyrax apareyleri iskeletsel maksiller darlık tedavisinde oldukça etkili apareylerdir.

2. Haas grubunda maksillanın ileri ve aşağı hareketi Hyrax'a göre daha belirgindir.

3. Hyrax grubunun maksillar posteriar dişlerin dipinde daha fazla olarak görülmektedir.

4. Hyrax grubunda mandibulanan aşağı geri rotasyon meyili daha fazladır.

78. Endodontik Materyallere Karşı Ratların Konnektir Doku Reaksiyonlarının Histolojik ve Radyografik Olarak Değerlendirilmesi

Dt. Kıymet Şule İBAK
Tez Dan. : Prof.Dr. Bülent BAŞARAN
Kabul Tarihi : 1991
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Yaptığım araştırmamda; Dorifill-Sealapex ve Diaket adlı kök kanal dolgu maddelerinin ratların konnektiv dokularında meydana getirdikleri reaksiyonları histolojik ve radyografik olarak değerlendirmek amacıyla çalışmaya başladım.

Bu çalışmamda; kök kanal modeli olarak kabul edilen 15 mm uzunluğunda 3, 6 ile 4,7 mm iç ve dış çapta polietilen tüpler üzerine takribi çapı 0,6-0,8 mm olan delikler açıldı. Polietelin tüpler; 48 saat % 10'luk formalinde bekletildi.

Sterilizasyon işlemi gerçekleştirildikten sonra, üretici firmanın önerdiği şekilde pat haline getirilen Dorifill (çinko-oksid ve öjenol esaslı), Sealapex ($Ca\ OH)_2$ esaslı), Diaket (Polivinil resin-reçine esasllı) kök kanal dolgu maddeleri, ratların dorsal bölgesindeki konnektiv dokularına iki adet, ventral bölgesindeki konnektiv dokularına tek adet olarak steril şartlar altında yerleştirildi.

Dört grup altında başlattığım çalışmanın (Kontrol-Dorifill-Sealapex-Diaket Grupları); akut haldeki bulguları 15. gün, kronik haldeki bulguları ise, 60. gün 72 Wistar Albino rat dekapite edilerek alınan doku kesitleri, ışık mikroskobu altında yorumlanmasına geçildi.

15 günlük kontrol grubu (boş polietilen tüp) çalışmamda; lenfosit, plazma hücresi, fibrosit, yer yer tüp kalıntıları ve bunları çevreleyen yabancı cisim dev hücreleri ile, bazı alanlarda nötrofil polimorf nüveli lökosit topluluklarına rastlanılmıştır.

60 günlük kronik bulgularda ise, polietilen tüpün araştırmalar için bence en önemli özelliği olan ve araştırdığım literatürlerde bildirilmeyen erime özelliğinin yani konnektiv dokuyla kaynaşma özelliğinin bu çalışmamda ispatlandığı görülmüştür. Bu özellik, alınan mamagrofik röntgenlerde de desteklenmiştir.

Dorifill maddesinin akut bulgularında ise, granülasyon Dokusu ögelerinin (lenfosit, plazma hücresi, fibrositler) yerini yoğun nötrofil polimorf nüveli lökositlerin sardığı görülmüştür. Kronik bulgularında ise; ça-

lışmamın en önemli iyileşme kriteri olan fibrosis (hücreden fakir, liften zengin yoğun bağ dokusu elemanları) olayının maksimal düzeyde olduğu bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sealapex'in akut bulgularında ise, granülasyon dokusu öğelerine rastlanırken, kronik bulgularında; fibrosis olayının daha uzun sürede oluştuğu gözlenmiş. Diaket kök kanal dolgu maddesinde ise, bağ dokusu hücrelerinden zengin bir yapı, burada yer yer lenfosit ve plazma hücresi ve bazı alanlarda kireç toplulukları görülmüştür.

79. CAP-$Ca(OH)_2$ Kombinasyonunun Normal ve İltihaplı Pulpa Dokusu Üzerine Etkisinin Köpek Dişlerinde İncelenmesi

Dt. Hesna SAZAK

Tez Dan. : Doç.Dr. Mahir GÜNDAY

Kabul Tarihi : 1991

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmada köpek dişleri üzerinde, normal ve iltihaplı pulpa dokusu üzerine $Ca(OH)_2$ + Led. kombinasyonunun etkileri $Ca(OH)_2$ ile kıyaslamalı histopatolojik olarak incelenmiştir. Araştırmamızın ön çalışma grubunun 1 adet köpeğe ait keser dişleri B1. V kaviteler açılıp insan dişlerinden alınan çürük dentin paraları yerleştirildi. 1 hafta sonra dişler çekilerek pulpada meydana gelen histopatolojik değişiklikler incelendi.

Çalışmamızın kontrol ve deney grubu 7, 30, 90 günlük süreler halinde planlandı ve her gruba ait 3'er adet köpek kullanılarak toplam 114 diş üzerinde çalışıldı. İlk seansta üst keser dişlere B1. V kaviteler açılıp çürük dentin parçaları yerleştirildikten sonra amalgam ile kapatıldı. 1 hafta sonra üst keser dişlerdeki çürük dentini temizlendikten sonra pul-

palar perfore edildi Aynı seansta alt keser dişlerde de B1.V kaviteler açılarak aynı şekilde pulpa perforasyonları yapıldı. Deney grubu olarak alt ve üst keser dişlere $Ca(OH)_2$ yerleştirilerek kaviteler ZnOE ile kapatıldı. 7, 30, 90 günlük süreler sonunda dişler çekilerek histopatolojik inceleme yapıldı.

Ön çalışma grubunda 1 hafta sonra 5 dişten 3'ünde hafif 1'inde orta, 1'inde şiddetli derecede iltihabi reaksiyon, odontoblast tabakasında hücre dizilişlerinde bozulma, çekirdek aspirasyonu ve predentin genişliğinde azalma görüldü.

7 günlük süre sonunda deney grubunda bilhassa pulpa iltihabı oluşturulan dişlerde iltihab ve nekrozun, kontrol grubuna göre daha fazla olduğu, fibrozisin ise her iki grupta aynı olduğu görüldü. İltihab ve nekroz normal ve iltihaplı pulpalı dişlerde aynı iken iltihaplı pulpalı dişlerde fibrozis oluşumunun daha fazla olduğu görüldü. Bu grupta oluşan iltihabi reaksiyon çoğunlukla hafif, fibrozis ve nekrozun hafif-orta şiddette olduğu saptandı.

30 günlük süre sonunda her iki grupta da, deney grubunda kontrol grubuna nazaran iltihap biraz daha fazla görüldü. Fibrozis kontrol grubunda, nekroz ise normal pulpalı kontrol grubunda daha fazla idi. Deney ve kontrol gruplarında pulpitisli dişlerde iltihap ve nekrozun daha fazla olduğu saptandı. Tamir dentini oluşumu yönünden iltihaplı pulpalı dişlerde, normal pulpalı dişler arasında belirgin bir fark bulunmadığı, deney grubunda kontrol grubuna nazaran biraz daha fazla tamir dentini oluştuğu gözlendi. Dentin duvarlarında oluşan tamir dentini fibroz alanlar içinde, kısa ince bantlar şeklinde tam olmayan (incomplete) dentin köprüsü biçiminde idi.

90 günlük süre sonunda hiçbir grupta iltihabi reaksiyon görülme-

diği ve tamir dentini oluşumu yönünden deney ve kontrol grubu arasında farklılık bulunmadığı saptandı. Oluşan tamir dentini genellikle yer yer düzensiz kanallar içeren, irregular ve tam olmayan dentin köprüsü şeklinde idi. Pulpası iltihaplı dişlerden deney ve kontrol grubuna ait 1'er dişte perforasyon sahasını kapatacak şekilde tam dentin köprüsü oluşumuna rastlanmıştır. Ayrıca bazı dişlerde pulpada serbest kalsifikasyon odaklarına rastlanmıştır.

80. Dentin Bonding Sistemlerinin İn Vivo ve İn Vitro Olarak İncelenmesi

Dt. Füsun TANRIVERDİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Mahir GÜNDAY
Kabul Tarihi : 1991
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda bazı dentin bonding sistemlerini in vivo ve in vitro olarak incelenmiştir. In vivo olarak gerçekleştirilen birinci bölümde 4 adet köpeğin 48 dişi kullanılarak 7, 30 ve 90 günlük sürelerde Scotchbond, Gluma ve Tenure dentin bonding sistemlerinin pulpa üzerine etkileri kontrol grubu olarak kullandığımız çinko oksit öjenol simanının meydana getirdiği reaksiyonla karşılaştırılarak incelenmiştir.

In vitro yapılan laboratuvar çalışmalarımızın ilk bölümünde kullandığımız bonding sistemlerinin çekme-koparma kuvvetlerine dirençleri 15 adet hiç çürüksüz 20 yaş dişi kullanılarak Instron Universal Test Cihazında ölçülmüş ve elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise Gluma ve Tenure bonding sistemlerinin dentin yüzeyi temizleyicilerinin dentin yüzeyinde kavite açımı sırasında oluşan smear tabakası üzerine olan etkileri Skenning Elektron

Mikroskobu kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmamızın sonucunda Scotchbond bonding sisteminde Gluma ve Tenure'a göre pulpada daha az reaksiyon görülmesine karşılı, hiçbir bonding sisteminde 90 gün sonunda iltihabi bir reaksiyon görülmemesi ve kalın bir tabaka onarım dentininin varlığı dikkati çekmiştir.

Yapılan çekme-koparma deneyleri ile dentin bonding sistemlerinin kompozit reçine maddelerin dentin ile bağlantılarını arttırdığı anlaşılmış, elde edilen değerler bakımından en iyi sonuç Gluma bonding sistemiyle alınırken, en düşük sonuç Scotchbond'da görülmüştür. Ancak yapılan istatistiki değerlendirmelerde sadece Gluma ile Scotchbond'un bağlanma değerleri arasındaki fark anlamlı ($P<0.005$) bulunmuştur.

Skenning Elektron Mikroskobu (SEM) incelemelinde ise Tenure sisteminin dentin yüzeyi temizleyicisinin smear tabakası üzerine daha etkili olduğu gözlenmiştr.

81. Protez Stomatiti Etyolojisinde Kandida, Bakteri ve Protez Travması Etkilerinin Karşılaştırılması

Dt. Yasemin KULAK
Tez Dan. : Doç.Dr. Ayla ARIKAN
Kabul Tarihi : 1992
Protetik Diş Tedavi Anabilim Dalı

Kliniğimize total protez yaptırmak için başvuran klinik olarak sağlıklı mukazaya sahip 15, lokal stomatit görüntüsü olan 15, yaygın stomatit görüntüsü olan 45 olmak üzere toplam 75 birey araştırma kapsamına alındı.

Protez stomatitinde etkili olan faktörleri belirlemek için protez stomatitli ve sağlıklı mukazoya sahip olan bireylerin yaş, cinsiyet, sigara kullanma alışkanlığı, protez hijyeni, protezlerin gece ve gündüz sürekli kullanılması, protezlerin kullanım süresi, protezlerin fırçalanma sıklığı ve tükrük pH değerleri kaydedildi.

Klinik muayene ile beraber her bireyin tükrük örnekleri ile damak, dil ve protezinin iç yüzeyinden eküvyonla alınan örneklere Candida albicans varlığı araştırıldı. Candida albicans varlığı belirlenen örneklerden koloni sayımları yapıldı. Ayrıca damak yüzeyinden alınan smear'lerde Candida albicansın blastospor ve hif yapıları araştırıldı.

Klinik olarak yaygın stomatit gösteren ve kültürlerinde 100 koloniden fazla Candida albicans üreyen 45 hastadan 15'ine 15 gün süre ile günde iki kez Flukonazol tablet (50mg) ağız yolu ile verildi, 15'ine 15 gün süre ile ağız yolu ile verilen Flukonazol tablet (50mg) ile bareber %2'lik Klorheksidin solüsyonunu günde iki kez protezlerinin iç yüzeyine uygulamaları talimatı verildi. Diğer 15 bireye ise herhangi bir antifungal tedavi uygulanmadan yeni protezler yapıldı. Ayrıca klinik olarak lokal stomatit belirlenen ve kültürlerinde 100'den az Candida albicans kolonisi üreyen 15 bireye de yeni protezler yapıldı. Antifungal ilaç tedavisi uygulanan bireylerde tedavi başlangıcında, tedavi bitiminde ve tedavi bitiminden 2 hafta sonra olmak üzere 3 safhada, protez tedavisi uygulanan bireylerde ise tedaviden önce ve tedavi bitiminden 4 hafta sonra olmak üzere iki safhada klinik ve mikrobiyolojik değerlendirmeler yapıldı.

Elde edilen sonuçlarda, protez stomatiti ile yaş, cinsiyet, protezlerin gece ve gündüz sürekli kullanılması, protezlerin kullanım süresi, protez fırçalama sıklığı ve tükrük pH seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bağımlık bulunmadı.

Protez hijyeni ve sigara kullanımı ile protez stomatiti arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bağımlılık olduğu görüldü.

Bireylerin candidal kolonizasyon açısından değerlendirmesinde yaygın protez stomatitli hastalarda Candida albicans koloni sayısı sağlıklı ve lokal stomatitli gruplara göre anlamlı derecede fazla bulundu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Candida albicans kolonizasyonu ile yaş, cinsiyet, protezlerin gece ve gündüz kullanılması, protez fırçalama sıklığı, protezlerin kullanım süresi arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmadı.

Protez hijyeni ve tükrü pH seviyesi ile Candida albicans koloni sayısı arasında ise anlamlı bir bağımlılık bulundu.

Uygulanan tedavi yöntemlerinin karşılaştırılmasında, lokal stomatitli grupta yeni protez yapımı ile etkili tedavi saptanırken, yaygın stomatitli grupta yeni protez yapımının başarısız olduğu görüldü.

Sadece Flukonazol tedavisi uygulanan yaygın stomatitli grupta yeni protez tedavisi uygulanan gruba, hem Flukonazol hem de Klorheksidin tedavisi uygulanan grupta ise sadece Flukonazol tedavisi uygulanan gruba oranla daha başarılı sonuç alındı.

82. Metal-Destekli-Porselen Restorasyonların Metal Alt Yapılarında Porselen Fırınlaması Sonrasında Ortaya Çıkan Distorsiyona Etki Eden Faktörler

Dt. A. Deniz DİKİCİ GEMALMAZ
Tez Dan. : Doç.Dr. Hasan Necdet ALKUMRU
Kabul Tarihi : 1992
Protetik Diş Tedavi Anabilim Dalı

Bu araştırmada, metal-destekli-porselen restorasyonların metal alt yapıları ile diş preparasyonu arasında mevcut olan marjinal aralıktaki değişimler incelenmiştir.

Metal alt yapının şekli, fırınlama sırasında, uyumun bozulmasına

neden olacak şekilde değişebilir. Marjinal aralığın artması, sekonder çürük ve marjinal kenarda plak birikimine bağlı olarak periodontal hastalık oluşma riskini arttırması açısından önem kazanır.

Fırınlama aşamalarında restorasyonun distorsiyonuna etki eden faktörlerin incelenmesi amacı ile oluk tarzında basamağa ve dik açılı basamağa sahip olacak şekilde prepare edilmiş diş modelleri için 32 adet metal alt yapı hazırlanmıştır. Alt yapıların yarısının hazırlanmasında, soy metal alaşımı (palladyum-bakır, BegoPal) (seri 1), diğer yarısının hazırlanmasında ise, soy olmayan (baz) metal alaşımı (nikel-krom, Wiron 99) (seri 2) kullanılmıştır. Metal alt yapıların kalınlığı palatinal marjinde 0.5 mm, labial marjinde ise sıfırlanacak şekilde hazırlanmıştır.

Porselen fırınlama işlemlerinin her aşamasında, metal alt yapılan Jeol scanning elektron mikroskobunda incelenmişlerdir. Metal alt yapıların marjinal kenarları ile çalışma modellerinin üzerinde seçilmiş olan rehber noktalar arasındaki mesafeler direkt ekran üzerinden ölçülmüştür. Her seriden 6 adet metal alt yapı (3 adet dik açılı basamak, 3 adet oluk tarzında basamak), kontrol grubu olarak ayrılmış ve diğer örneklerle beraber, porselen uygulanmaksızın her aşamada porselen fırınına yerleştirilmiştir.

İlk fırınlama işlemi olan ön ısı uygulamasında, distorsiyonun daha çok olduğu bulunmuştur. Bu ilk ısı işleminde, metal alt yapıda bulunan katılaşma streslerinin açığa çıkması ile distorsiyon oluşmaktadır.

Preparasyonun marjinal sonlanma şeklinin metal alt yapı distorsiyununa etkili olmadığı sonucuna varılmşıtr. Distorsiyon sadece ince marjinal bölgelerde değil, tüm metal alt yapıda oluşmaktadır. Metal-porselen arayüzündeki artık stresler, distorsiyonun esas nedeni değildirler. Baz metal alışımı (Wiran 99), soy metal alaşımına (BegoPal) göre daha az distorsiyon göstermektedir.

Yukarıda belirtilen faktörlere ilaveten, porselen şekillendirilmesi sırasında metal alt yapının iç yüzüne porselen bulaşması da marjinal uyumsuzluğa neden olmaktadır. Porselen fırınlaması sırasında oluşan metal distorsiyonuna yol açan faktörlerin etkilerinin minimuma indirilmesi için maksimum çaba gösterilmelidir.

83. CRCS Kanal Dolgu Maddesinin Histopatolojik ve Mikrobiyolojik Olarak İncelenmesi

Dt. Mehmet K. ÖZAYMAN
Tez Dan. : Doç.Dr. Mahir GÜNDAY
Kabul Tarihi : 1992
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada kalsiyum hidroksit esaslı CRCS kanal dolgu patı in vivo ve in vitro şartlarda histopatolojik ve mikrobiyolojik olarak incelenmiştir.

Araştırmamızın histopatolojik çalışmaları kapsayan ilk bölümünde CRCS kanal patı, farelere subkutan olarak implante edilerek, 2, 7, 14, 28 ve 56. günler sonunda incelenmiştir. Çalışmamız her grupta 5 fare olan 5 grupta toplam 25 fare üzerinde yürütülmüştür. Farelerin sırtlarının sol tarafına, içine CRCS doldurulan polietilen tüpler; sağ tarafına da, kontrol amacıyla, içerisinde serum fizyolojik bulunan polietilen tüpler supkütan olarak implante edilmiştir Deney sürelerinin sonunda, eter koklatılrak öldürülen farelerden, implant materyali çevresinden alınan doku parçaları, histopatolojik olarak ışık mikroskopunda incelenmiştir.

Çalışmamızdan elde ettiğimiz histopatolojik bulgalarda, CRCS'ye karşı dokuda erken reaksiyonlar olarak nötrofil ve fibrinden zengin akut iltihabi cevap meydana geldiği görülmüştür. 14-28 günlük bulgularımız-

da fibröz kapsül oluşumu ile birlikte iltihabi hücre infiltrasyonunda giderek azalma tesbit edilmiştir. 5C gün sonunda ise, tüp ve materyal çevresindeki fibröz doku yoğunluğunun arttığı ve iltihabi hücre sayısının azaldığı görülmüştür. Kontrol gruplarında da deney grubuna benzer şekilde, dokuda kronik iltihabi hücre reaksiyonu ve fibroblast cevabı izlenmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, CRCS kanal dolgu patının Candida Albicans, E.Coli, St. Aureus, S.Faecalis ve S.Mitis üzerine 24-48 saat sonraki antibakteriyel etkileri araştırılmıştır. Kağıt disk yöntemini uygulandığı çalışmada, kontrol grubu olarak CRCS likiti kullanılmıştır.

Elde ettiğimiz bulgulara göre, 24-48 saatlik süreler sonunda, CRCS'nin antibakteriyel etkisinin 12 mm'lik inhibisyon zonu ile en fazla Candida Albicans üzerine olduğu, bunu E.Coli, St.Aureus ve S.Faecalis'in takip ettiği görülmüştür. CRCS'nin S.Mitis üzerine etkisi ise daha düşük bulunmuştur. Ayrıca CRCS patı ile CRCS likiti arasında antibakteriyel etki bakımından birbirine oldukça yakın değerler elde edilmiştir. Yine aynı şekilde CRCS'nin 24-48 saatlik süreler sonundaki antibakteriyel etkilerinin de benzer şekilde olduğu görülmüştür.

84. Bazı Kanal Dolgu Tekniklerinde Dolgu Maddelerinin Apikal Sızıntı ve Kanal Duvarlarına Adaptasyonunun İncelenmesi

Dt. Nimet GENÇOĞLU
Tez Dan. : Doç.Dr. Mahir GÜNDAY
Kabul Tarihi : 1992
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Başarılı bir endodontik tedavinin amaçlarından biri de kök kanal boşluğunun inert bir madde ile doldurularak apikal bölgede hermetik bir

tıkanmanın sağlanmasıdır. Ingle, endodontik başarısızlıkların % 60'ının kanalların iyi doldurulmamasından kaynaklandığını bildirmiştir. Güta-perka 1867 yılından beri kullanılan bir kanal dolgu maddesi olup, birçok tekniklerle uygulanmaktadır. Bu tekniklerde amaç daha iyi bir apikal tıkaçlama sağlanmasıdır. Bu tekniklerden en fazla kullanılan lateral kondensasyon tekniğidir. Ancak bazı araştırmacılar, bu tekniğin homojen bir dolgu sağlamadığını ve kanal duvarlarına iyi adapte olmadığını açıklamışlardır.

Son yıllarda termoplastik enjeksiyon güta-perka teknikleri tanıtılmıştır. Bu tekniklerde güta-perkanın akıcı olması sağlanarak, kanalın irreguler kısımlara girebildiği ve iyi bir tıkaçlama yaptığı açıklanmıştır.

En son olarak Johnson termoplastik bir dolgu olan Thermafil'i piyasaya sunmuştur. Thermafil, alfa fazlı güta-perka ile örtülü metal içermektedir.

Çalışmamızın I. bölümünde lateral kondensasyon, Ultrafil ve Thermafil tekniklerinin apikal sızıntızı ve EDTA uygulamasının apikal sızıntı üzerine etkisi incelenmiştir.

Bunun için 60 adet tek köklü diş Calcinase (EDTA) uygulandıktan sonra Grossman patı ile beraber lateral kondensasyon, Ultrafil, Thermafil teknikleri ile doldurulmuşlardır. 60 adet diğer bir grupta EDTA uygulanmadan aynı teknikler ile doldurulmuşlardır. 6 adet dişte pozitif ve negatif kontrol grubu olarak kullanılmıştır. Dişler sıçanların sırtına implante edilerek 3 ay süre ile doku ve doku likitlerinin ekisi altında bırakılmışlardır. Daha sonra dişler % 1'lik metilen mavisinde 2 hafta süre ile bekletilmiş, şeffaf hale getirilmiş ve steromikroskopta incelenmiştir.

Bütün gruplara EDTA kullanılmasının apikal sızıntıyı anlamlı de-

recede azalttığı görülmüştür. EDTA kullanılmayan grupta en az mikrosızıntı Thermafil, en fazla lateral kondensasyon grubunda rastlanırken, lateral kondensasyon ve Ultrafil ve Thermafil arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. EDTA kullanılan grupta en az mikrosızıntı Ultrafil grubunda rastlanmış ve lateral kondensasyon ile Ultrafil ve Thermafil grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. EDTA kullanılan ve kullanılmayan grupta Ultrafil ile Thermafil arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Çalışmamızın II. bölümünde, I. bölümdeki şekilde hazırlanmış dişlerin kök kanal duvarına adaptasyonu SEM'de incelenmiştir. Dişler labial ve lingual oluk boyunca önce aerotör yardımı ile kesilmiş daha sonra el aletleri ile yarılmışlar ve altınla kaplanarak incelenmişlerdir.

EDTA uygulanmamış ve lateral kondensasyon tekniği ile doldurulmuş dişlerin SEM incelemesinde, homojen olmayan bir kanal dolgusunun yanında, güta-perka konlar arasındaki boşluğun yer yer kanal patı ile dolduğu ancak boşluklarında mevcut olduğu, dentin duvarı ile iyi bir ilişki sağlanamadığı görülmüştür. Ultrafil grubunda ise, homojen bir görüntü olup, boşluklak olmadığı ve dentin duvarına iyi adapte olduğu izlenmiştir. Thermafil tekniğinde de aynı sonuçlar alınırken, güta-perkanın yer yer çatladığı ancak bunun kanal duvarı adaptasyonunu bozmadığı görülmüştür. EDTA uygulaması ile bütün gruplarda dentin duvarı adaptasyonunun arttığı görülmüş ve bu Ultrafil tekniğinde daha bariz olarak izlenmiştir. Çalışmamızın I ve II. bölümlerinin sonuçları birbirini destekler doğrultuda olduğu görülmüş ve her iki termoplastik kanal dolgu tekniği lateral kondensasyon tekniğinden daha başarılı bulunmuştur.

85. Akut Perikoronitis Nedeniyle Çekim Endikasyonu Olan Alt Yirmi Yaş Dişlerinde Pre-Operatif ve Post Operatif Olarak Pereferik Kan T-Lenfosit ve Lökosit Değerlerinin İncelenmesi

Dt. Bahar GÜRSOY
Tez Dan. : Prof.Dr. Övün GÜVENER
Kabul Tarihi : 1992
Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Çalışmamızda Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi, Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı'na müracaat eden, akut perikoronitis gösteren 11'i kadın, 9'u erkek, 20 hastadan periferik kanda total T-lenfosit ve lökosit düzeylerini inceledik.

Akut perikoronitis gösteren hastalırın, yaklaşık 3 ml venöz kanları preoperatif dönemde (akut fazda) iken, post-operatif, bir hafta sonra alınarak incelendi.

Çalışmamızın E-Rozet Yöntemi ile T-lenfosit ölçümü ve lökosit sayımı, Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı'nda yapılmıştır.

İstatistiksel çalışmalar, Stad Graf Paket programı ile bilgisayarda yapılmıştır. Sonuçta; Akut Perikoronitis'li hastaların pre-operatif ve post-operatif dönemde, periferik kanda T-lenfosit ve lökosit değerleri arasında anlamlı bir fark bulamadık.

Bu sonuçlara dayanarak; Akut Perikoronitis'teki lokal enflamatuvar olayın, T-lenfositlerinin periferik kandaki yüzdelerini değiştirmediği ve hücresel düzeyde, immün regülasyonu bozmadığı görüşündeyiz.

86. Streptozotocin ile Deneysel Diyabet Oluşturan Sıçanların Çene Kemiklerindeki Değişimlerin Histopotolojik İncelenmesi

Dt. İmad Mohammed SALİH
Tez Dan. : Doç.Dr. Övün GÜVENER
Kabul Tarihi : 1992
Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi
Anabilim Dalı

Diabetes Mellitus'un yaşamın herhangi bir döneminde başlayabilen ve birçok sistemik komplikasyonlara yol açabilen endokrin metabolik bir hastalıktır. İnsülin'e bağımlı diyabetli hastalarda belirgin bir osteopeni'nin (kemik kaybı) ortaya çıktığı bilinmektedir. Azalan bu kemik kütlesinin diyabet süresi ile ilgili olmadığı belirlenmiştir. Ancak hastalığın ilk beş yılındaki kemik kaybının çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Osteopeni'nin insülin yetersizilğine bağlı metabolik bir bozukluk sonucu ortaya çıktığına inanılmaktadır. Kontrolsuz diyabetlilerde ve ketoasidozda negatif azot bilançosuna neden olan dönüşümler kemik sisteminde birtakım bozukluklara ve kemiğin protein matriksinin boşalmasına yol açmakta ve ketoasidoz osteoklatik aktiviteyi artırmaktadır.

Bu çalışmada diyabetin kemik dokusunu etkisini incelemek amacıyla sıçanlarda deneysel diyabet oluşturularak mandibula kemiği histopatolojik olarak incelendi. Bu amaçla her deney hayvanına 80 mg/kg olmak üzere Streptozotocin enjekte edildi ve 24 saatte kalıcı diyabet oluşturuldu. Deney grubu sıçanlarda 17 gün sonra kan şekeri değerlerinin başlangıcında 123.00±21.79 mg iken deney sonunda 543.30±34.80 mg olduğu görüldü. Deney hayvanlarının ağırlıkları da 183.42±22.04 gr iken deney sonunda 137.85±16.67 gr'a düştüğü belirlendi. Kalıcı diyabet oluşturulduktan 17 gün sonra deney grubu sıçanlar eterle bayıltılarak açıldı;

mandibula kemiği çıkarıldı, histopatolojik değişimleri değerlendirmek amacıyla hazırlanan preparatlar hematoksilin eosin ve masson boyama yöntemleri ile boyanarak ışık mikroskobunda incelendi.

Çalışmamızda, STZ verilip diyabet oluşturulan deney grubu sıçanların mandibula kemiklerinin kesitlerinde kemik iliği mesafesinde yer dikkati çekecek derecede fibröz bağ dokusu oluşumu ve yer yer de kemik iliğinde hiperselülerite görüldü. Kemik dokusunun bazı sahalarında da osteosit sayısında ve damar sayısındaki artışlar dikkate çekti. Kemik iliğinde kalsifikasyon odaklarına rastlandı. Ayrıca bazı deney hayvanlarında ise kemik iliğindeki hücresel elemanların yerini değişik boyutlarda yağ ve bağ dokusunun aldığı gözlendi. Intratrabeküler alandaki fibröz displaziye benzer değişiklikler görüldü. Çalışmamızda incelediğimiz sıçanların mandibuler kemiklerinin hücresel elemanlarında meydana gelen histopatolojik değişikliklerin, kalıcı diyabete bağlı olabileceği düşünüldü.

87. Juvenil Periodontitis Rapidly Progressive Periodontitis ve Adult Periodontitis Olgularının Tedavi Öncesi ve Sonrasında Klinik ve İmmunolojik Yönden İncelenmesi

Dt. Bahar (EREN) KURU
Tez Dan. : Prof.Dr. Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi : 1992
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada yaş ve etkilenen diş sayısı ile etkilenmenin şekline göre JP, RPP ve AP olarak ayrılan toplam 36 hastada önce yaş, cinsiyet gibi kişisel özellikler ile kemik yıkımının dağılım ve şekli gibi radyografik görüntüler tespit edilmiştir. Sonra tüm hastaların tedavi önce ve son-

rası olmak üzere ağız hijyeni, dişeti iltihabı, cep derinliği ve klinik ataşman seviyesi gibi klinik parametreleri ve serum lgA, lgG, lgM ve parotis lgA konsantrasyonları gibi immunolojik değerleri ölçülmüştür. Tüm bu ölçümler sonucunda kişisel, radyografik ve klinik özellikler, bu özelliklerin antikor konsantrasyonlarına yansıması ve tedaviye verilen cevap kıyaslamalı olarak değerlendirilmiştir.

35 yaşın JP ve RPP olarak değerlendirilen EOP için üst, AP için alt sınır olarak alındığı bu çalışmada, tüm EOP'li hastalar etkilenmiş diş sayılarına göre 3 tipe ayrılmışlardır. Yaş aralıkları bundan sonra tespit edilmiş böylece JP (tip I-II) ve RPP (tip III) de yaşın bir teşhis kriteri olarak değeri araştırılmıştır. Yaş aralıkları (16-24) (19-28) (23-35) olarak birbiri üzerine katlanmış, JP'te yaş ortalaması 21.83, RPP'de 30.58 olarak bulunmuştur. Bunlara göre ilerleyen yaş ile birlikte etkilenen diş sayısının arttığı ve EOP'lerin zamana bağlı olarak generalize olduğu sonucuna varılmıştır.

Radyografide kemik yıkımının dağılım ve şekline bakıldığında, JP'de birinci büyük azıların öncelikle etkilendiği, RPP'de birinci büyük azı - kesici diş etkilenmesi arasında fark olmadığı görülmüştür. Her iki hastalık grubunda da mesial ve distal yüzeyler eşit olarak etkilenmektedir. Simetrik defektler JP'li hastaların hepsinde görülmemekle birlikte, JP'nin bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm hastalarda tedavi olarak plak kontrolu, diştaşı temizliği, kök yüzeyi düzleştirmesi işlemleri, okluzal uyumlama, 2 hafta süreyle günde 1 gr. tetrasiklin uygulaması ve kemik cerrahisini içeren flap operasyonları yapılmıştır

Bu tedavinin bitiminden 3 ay sonra yapılan ölçüm sonuçlarına göre plak miktarı, dişeti iltihabı ve cep derinliği istatistiksel olarak anlamlı

bir azalma göstermiş arayüzlerdeki klinik ataşman seviyesinde tüm gruplarda istatistiksel olarak anlamlı bir kazanç elde edilmiştir. Buna göre klasik tedavi metodları başarılı olarak uygulanırsa periodontal hastalıklar arasında tedaviye verilen cevap değişmemektedir.

EOP'li hastaların serum immunoglobulinlerinden sadece lgM'de sağlıklı kontrol grubuna nazaran istatistiksel olarak anlamlı bir yükselme saptanmıştır. Parotis lgA konsantrasyonu ise sadece JP'te anlamlı bir farklılık göstermiştir. Tüm bu bulgulara göre bir laboravutar test yöntemi olarak RID, EOP'leri klasik periodontal hastalıklardan ayırabilmekte ancak EOP'lerin kendi içinde gruplamalarının yapılabilmesi için yeterince hassas sonuçlar vermemektedir.

88. Juvenil Periodontitis, Rapidly Progressive Periodontitis ve Adult Periodontitis Olgularının tedavi Önce ve Sonrası Klinik ve Histolojik Yönden Kıyaslamalı İncelenmesi

Dt. Metin KINACI
Tez Dan. : Prof.Dr. Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi : 1992
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 24 EOP ve 12 AP hastası periodontal tedavi öncesi ve sonrasında klinik ve histopatolojik olarak karşılaştırılmıştır. EOP hastaları yaş, etkilenen diş sayısı ve hastalıklı bölgelerin lokalizasyonuna bağlı olarak JP ve RPP gruplarına ayrılmışlardır. Aktif periodontal tedaviden 3 ay sonraki klinik incelemede plak indeks, gingival indeks, cep derinliği ölçümleri, ataşman seviyesi ölçümleri ve histopatolojik değerlendirmelere dayanarak hastalar yeniden değerlendirilmiştir. Ağız hijyeni eğitimi verildikten sonra, diştaşı temizliği ve kök yüzeyi düzleş-

tirmesi, oklüzal uyumlama, tetrasiklin uygulaması ve periodontal cerrahi ile yeniden kemik şekillendirilmesi uygulanmıştır.

Aktif periodontal tedavi fazından 3 ay sonra EOP ve AP gruplarındaki hastaların periodontal dokularının tedaviye cevapları klinik ve histopatolojik olarak hemen hemen aynı olduğu bulunmuştur.

89. Frankel 3 Apareyi Uygulanan Maksiller Retrognatı Olgularında Tedavi Sonucunda Oluşan Değişikliklerin Sefalometrik Olarak İncelenmesi

Dt. Sibel BİREN
Tez Dan. : Doç.Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1992
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı fonksiyonel Cl III maloklüzyon gösteren bireylerde FR-3 apareyinin etkinliğini kontrol grubu ile karşılaştırarak ortaya koymaktır.

Kliniğimize tedavi amacıyla başvuran hastalardan 25'i tedavi, 20'si kontrol grubunu oluşturacak şekilde toplam 45 hasta seçildi. Tedavi grubuna FR-3 apareyi uygulanırken kontrol grubundaki hastalara tedavi amacıyla hiçbir aparey uygulanmadı. Seçilen hastalarda; maksillar yetersizlik bulunması, anterior bölgede vertikal yönde açıklık bulunmaması, hastaların fonksiyonel ön çapraz kapanış göstermesi ve erken karma dişlenme dönemi içinde olmaları dikkate alındı.

Tedavi grubunda yaş ortalaması 8.4 (minimum 7.3, maksimum 9.7) yıldır. Kontrol grubunda ise yaş ortalaması 8.8 (minimum 7.5, maksimum 9.8) yıldır. Gözlem süresi her iki grup için de bir yıldır.

Ölçümler araştırma başında ve sonunda elde edilen lateral sefalogramlar üzerinde yapılmış ve karşılaştırılmıştır. Sonuçlar şunlardır;

Maksillada Frankel'in belirttiği gibi öne doğru gelişim stimülasyonu bulunmamıştır. Fakat mandibulanın büyüme yönü vertikale doğru değişmiştir. ANB açısı artmıştır. Total ön yüz yüksekliği ve alt yüz yüksekliği artmış, overbite azalmıştır. Kafa kaidesi ile mandibular düzlem arasındaki açı artmıştır, palatinal düzlem ile mandibular düzlem arasındaki açı artmıştır. Kafa kaidesi açısı artmıştır. Overjet artmıştır. Alt keserlerin eğimi değişmiştir, linguale doğru devrilmişlerdir.

FR-3'ün yumuşak doku profiline çok olumlu etkileri olmuştur. Alt dudak, yumuşak doku B noktası ve yumuşak doku pogonion geriye doğru hareket etmiştir.

90. Implant Destekli Kron-Köprü Restorasyonlarında Implant Boyu ve Distal Uzantı Miktarının Kemik-İmplant Ara Yüz Stres Dağılımına Etkisinin Üç Boyutlu Sonlu Elemanlar Stres Analiz Yöntemi İle İncelenmesi

Dt. Atilla SERTGÖZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Sungur GÜVENER
Kabul Tarihi : 1993
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Bu araştırmada, osseointegre sabit protetik restorasyonlarda distal uzantı ve implant boyunun kemik implant ara yüzeylerindeki stres dağılımına etkisi sonlu elemanlar stres analiz yöntemi ile incelendi. Analizi yapılan üç farklı implant boyu (7, 15, 20 mm) ve üç farklı cantilever uzunluğu (5.6, 14, 28 mm) vardır.

Araştırmamamızda 3 model, implantın boyu (15 mm) sabit tutularak cantilever uzunluğunu değişken kabul edilip 150 N'luk vertikal ve 20 N'luk yatay yük altında analiz edilirken, diğer 3 model ise cantilever uzunluğu (14 mm) sabit tutulup implant boyları değiştirilerek aynı yükler altında incelendi.

Sonuçlar gerilim yoğunlukları ve yer değişikleri olarak grafik ve şekillerle karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre implant boyunun, gelen okluzal kuvvetlerin kemiğe iletiminde belirgin bir etkisi olmadığı, buna karşın cantilever uzunluğunun artması ile kemik- implant ara yüzlerinde streslerin belirgin bir şekilde fazlalaştığı belirlenmiştir.

91. Sınıf II Bölüm I Malokluzonlarda Elastik Bite Block Etkinliğinin Sefalometrik Yöntemle Araştırılması

Dt. Gökhan ÖZKAN
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1993
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı Sınıf II bölüm I maloklüzyon gösteren bireylerde elastik malzemeden üretilmiş EBB apereyinin etkinliğini klinik ve sefalometrik olarak belirlemektir.

Kliniğimize tedavi amacı ile başvuran hastaladan 30'u tedavi, 20'si kontrol grubunu oluşturacak şekilde toplam 50 hasta seçildi. Seçilen hastaların mandibuler retrognatili, horizontal büyüme paternine sahip ve gelişim çağı bireyleri olmasına dikkat edildi. Tedavi grubuna bir yıl süre ile EBB apareyi uygulanırken, kontrol grubu hastalarına tedavi amacı ile hiçbir aparey uygulanmadı.

Araştırmanın başında ve gözlem süresi sonunda elde edilen lateral sefalogramlar üzerinde yapılan ölçümler, istatistiksel olarak değerlendirildi. Çalışmanın sonunda EBB uygulaması ile aşağıdaki değişiklikler meydana gelmiştir.

Maksilla'nın sagital büyümesi frenlenmiştir. Üst molarlar distale yönlenmiş ve damak düzlemine yaklaşmışır. Mandibula'nın sagital büyümesi stimüle edilmiştir. Alt molarlar mesiokluzal yönde erupsiyona uğramıştır. Mandibula'nın aşağı ve geri rotasyonu sonucu vertikal boyut artmıştır. Üst keserler dikleşmiş ve gömüşmüşlerdir. Alt keserler de linguale eğilmiş ve gömülmüşlerdir. Overjet ve overbite azalmıştır.

92. Maksiller Retrognati Olguları Tedavisinde Rapid Maksiller Ekspansiyon Destekli Reverse Headgear'in Etkinliğinin Sefalometrik Olarak Araştırılması

Dt. Sibel Işın ATEŞ
Tez Dan. : Doç.Dr. A. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 1994
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızda RPE'nin maksiller protraksiyona katkısının olup olmadığının değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla rastgele seçilen maksiller retrognatiye sahip 13-15 yaşları arasındaki hastalardan onar kişilik iki ayrı grup oluşturuldu. Gruplardan birindeki hastalara maksillanın çene suturlarından serbestlenmesi amacıyla protraksiyon öncesi 5 gün süreyle RPE uygulanırken kontrol grubu olarak seçilen diğer gruptaki hastalara sadece maksiller protraksiyon yapıldı. Kontrol grubunda dilin pozisyonunu standardize edilebilmek amacıyla araştırma grubundaki vidayı taklit eden aynı konum ve hacimdeki tellerden faydalanıldı.

Maksiller protraksiyon aygıtı olarak Delaire Yüz Maskesinden yararlanıldı. Her iki yandan fonksiyonel oklüzal düzleme göre yaklaşık 15° aşağı açılandırılmış 1500 gm'lik oblik kuvvetler uygulandı. Ağır kuvvetler uygulanmasının sebebi hyalinizasyon oluşturarak ortapedik etki miktarının artırabilmekti.

Aparey günde 20 saat süreyle 3 ay boyunca aktif olarak kullandırıldıktan sonra sadece geceleri 12 saat olmak üzere 6 ay pekiştirme maksadıyla kullandırıldı.

3 aylık aktif tedavi süreci sonunda her grup kendi içinde başlangıç-1, ay, 1. ay-3. ay ve başlangıç-3 ay sonuçları nonparamatik bir test olan wilcoxon teti kullanılarak karşılaştırıldı. Daha sonra her iki grup içinde edilen sonuçlar gene nonparametrik bir test olan Mann Withney U testi ile birbirleriyle karşılaştırıldı.

Sonuç olarak, 3 aylık tedavi sonunda her iki grupta da maxillada anterior hareket gözlenmesine karşın, RPE destekli gruptaki anterior yer değiştirme miktarı kontrol grubundakine göre daha fazlaydı. İki grup arasındaki en belirggin fark ise RPE destekli grupta maxiller hareketin yaklaşık %90'nının ilk bir ay içinde gerçekleşmesine karşın, kontrol grubunda ancak 3. ay sonunda gözlenebilmesiydi.

3 aylık tedavi sonunda ayrıca; mandibulada aşağı geri rotasyon, vertikal boyutta artış, maxiller keserlerde protruzyon, mandibular keserlerde ise lingual tipping gözlendi. Oldukça ağır kuvvetler uygulanmasına karşın her iki grupta da dişlerde herhangi bir vertikal kök reserpsiyonuna rastlanmadı.

Hastalar 6 aylık pekiştirme sonunda, dişsel düzeltmenin yapılabilmesi için, Edgewise tekniği ile sabit tedaviye alındılar. 2 senelik takipleri sırasında herhangi bir nükse rastlanmadı.

93. Diş Beyazlatma İşleminden Sonra Bekleme Süresi ve Etil Alkol Ön Uygulamasının Porselen Lamina Venerlerin Bağlantı Kuvveti Üzerindeki Etkisi

Dt. Feray AK
Tez Dan. : Prof.Dr. Ayla ARIKAN
Kabul Tarihi : 1994
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Kozmetik ve koruyucu dental tedaviler kombine olarak kullanıldığında bazı sorunlar ortaya çıkabilmekteir. Beyazlatma tedavisini takiben kompozit reçine materyaller ile uygulanan restorasyonların tutuculuğunun zayıfladığı rapor edilmiştir. Bu çalışmada gömük 20 yaş dişlerine %10 karbamid peroksit solüsyonu toplam 84 saat süreyle uygulanmış, daha sonra 4mm. çaplı porselen butonlar aksiyal duvarlar üzerinde hazırlanan bağlantı yüzeylerine I. Grupta beyazlatma işlemlerinden hemen sonra, II. Grupta beyazlatmayı takiben %95 etil alkol uygulamasından sonra, ve III Grupta beyazlatmayı takiben 4 haftalık yıkanma süresinin sonunda küçük partiküllü "dual cure" kompozit siman ile yapıştırılmıştır. Kontrol örneklerinde bağlantı herhangi bir ön uygulama yapılmadan gerçekleştirilmiştir. Örnekler 1500 termal çevrim uygulandıktan sonra makaslama kuvvetiyle yüklenmiştir. beyazlatma işleminin bağlantı kuvvetini önemli oranda azalttığı, 4 haftalık yıkanma uygulamasının ise bağlantı kuvvetini kontrol grubu değerlerine göre önemli oranda arttığı görülmüştür. Kopmalar beyazlatma ve sonrasında alkol ön uygulaması yapılan gruplarda daha çok mine ile kompozit reçine arasında, kontrol ve yıkanma gruplarında ise porselen ve kompozit reçine arasında adeziv olarak meydana gelmiştir.

94. Üst Birinci Molar Distalizasyonunda Bimetrik Distalizasyon Arklarının Klinik Etkinliğinin Araştırılması

Dt. Aysun DOĞANAY
Tez Dan. : Doç.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 1996
Ortodonti Anabilim Dalı

Araştırmamızın amacı, ağız içi distalizasyon yöntemlerinden biri olan ve Robert ve William tarafından geliştirilen hızlı bimetrik molar distalizasyon arkının dişsel sınıf II olgularındaki tedavi etkinliğini sefalometrik ve istatistiksel olarak araştırmak ve kontrol grubuyla karşılaştırmaktır.

Bu amaçla iskeletsel olarak sınıf I veya sınıf II olup dişsel olarak sınıf II ilişki gösteren 23 kız, 13 erkek toplam 36 birey seçilmiştir. Bunlardan tedavi grubunu oluşturan ve yaş ortalaması 13.79 olan 21 tanesine hızlı bimetrik molar distalizasyon arkı uygulanmış, yaş 13.28 olan diğer 15 birey ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Tedavi grubunda tedavi süresi 3.49 ay, kontrol grubunda kontrol süresi, 4.8 aydır. Çalışma bu bireylerden kontrol ve tedavi öncesi ve kontrol ve distalizasyon sonunda alınan lateral sefalometrik filmler üzerinde yürütülmüşür.

Çalışmada sagital ve vertikal iskeletsel ve dişsel parametreler ile yumuşak doku parametreleri kullanılmıştır.

Grup içi değişiklikler eşler arası farkın önem kontrolü, gruplar arası değişiklik ise ortalamalar arası farkın önem kontrolü testleri ile değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular konuyla ilgili leteratürlerle ve diğer araştırıcıların bulguları ile karşılaştırılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

95. Normal ve Aterosklerozlu Olguların Trombositlerinde Gamma-Glutamil Transferaz Aktivitesi

Azize YAMAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1990
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda çeşitli hücre ve vücut sıvılarında bulunmuş olan γ-GT'nin trombositlerde varlığını göstermeye çalıştık. Bu amaçla 4 kez dondurulup eritilen trombositler %1 Triton X-100 ile muamele edilip, solubilize membran fraksiyonunda γ-GT aktivitesi ölçüldü. Kromojenik substrat olarak γ-glutamil-p-nitroanilid akseptör olarak da glisilglisin kullanıldı. Trombosit glutatyon düzeyleri de 5,5' ditiyobis 2-nitro benzoik asit kullanılarak ölçüldü. Normal kişilerde (n:10) trombosit γ-GT düzeyleri 35.67±3.01 mU/10^9 trombosit, glutatyon, düzeyleri ise 11.65±1.41 μg/10^9 trombosit olarak, aterosklerozluların (n:12) γ-GT düzeyleri 18.66±2.86 m U/10^9 trombosit, glutatyon düzeyleri 11.70±1.55 μg/10^9 trombosit olarak bulundu. Normal ve ateroklerozlu kişilerin trombosit γ-GT'si arasında anlamlı bir fark gözlendi. Ancak glutatyon düzeylerinde değişiklik görülmedi.

Trombositlere soğuk ozmotik şok yaptığımızda γ-GT'nin ozmotik şok sıvısına geçmediğini, γ-GT aktivitesini trombosit pelletinin Trition X-100 ile solubilizsyonu sonucu tesbit ettiğimizi gördük. Trombosit ozmotik şok çalışmalarında glikoz, lösin, histidin bağlayıcı proteinlerin ozmotik şok sıvısına geçtiği bildirilmiştir. Bu nedenle γ-GT'nin trombosit amino asit transportunda aktif olarak yer almadığını düşünmekteyiz.

Ayrıca γ-GTnin molekül ağırlığı SDS-6H (%5) elektroforezi ile 75.358 Da olarak tesbit edildi. HPLC'de ise molekül ağırlığı 145.545 Da olarak bulundu. Bu değer indirgenmiş şartlarda çalışıldığından molekül yapısının etkisi altında hakiki molekül ağırlığını göstermemektedir.

Trombositlerden γ-GT'nin kısmi saflaştırılmasını sağlamak amacıyla yaptığımız çalışmada spesifik aktivite Sephadex G-200'den sonra başlangıca oranrla 2.6 kez artmıştır.

96. Kolon Kanseri Olgularında Kolon Dokusunda Protein Dağılımı

Rabia OBA

Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI

Kabul Tarihi : 1990

Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada kolon kanserli hastaların tümörlü ve normal kolon dokusundaki protein dağılımları incelendi. 1-8 no. lu olguların kolon materyalinin normal ve tümörlü kısımlar ayrılarak perklorik asit presipitasyonu ile 9-10 no.lu olgular ise amonyum sülfat presipitasyonu ile protein fraksiyonları elde edildi. 6 olguda (1-3-5-8-9-10) kolon dokusunun normal kısmında total protein miktarı kanserli dokuya göre daha fazla bulundu. 3 olguda (4-6-7) ise kanserli kısımda total protein miktarında artış gözlendi. 1-8 olguların protein değerleri istatistiksel olarak değerlendirildiğinde normal kısımda 0.085±0.34 µg/g doku, tümörlü kısımda 0.087 0.033 µg/g doku olarak bulundu. Çöktürülen protein fraksiyonlarında PAGE sonuçlarında tümörlü kolon materyalinde 26.000, 54.000, 55.000, 56.000, 64.000, 66.000 ve 96.000 molekül ağırlıklı proteinler görülürken normal kolon materyalinde 24.000, 51.000, 68.000, 72.000 molekül ağırlıklı proteinlerin varlığı görüldü. Bir olgu haricinde bütün örnek-

lerde tek protein bandı görülürken genelde normal kolon veya tümörlü kolon materyalinde ortak bir bant elde edilemedi. Fakat her bir olgu kendi içinde tümörlü ve normal kolon dokusu olarak mütalaa edildiğinde farklılıklar gözlendi. Bu bulgular her kolon kanseri dokusuna spesifik bir proteinin olabieceğini düşündürmektedir. 9-10 no.lu olgularda amonyum sülfat presipitasyonu ile elde edilen, normal ve tümörlü kolonun protein fraksiyonlarına ve 9. ve 10. olgularda CEA düzeylerine bakıldı.

97. Barsak Flora Bakterilerinin Glukoz Kullanımı ve Laktat Üretimi

Halil AKSOY
Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 1990
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, barsak flora bakterilerinden E. coli, P. aeruginosa, P. mirabilis, S. aureus ve K. pneumoniae'ların enerji elde etmek için ortamda glukozu kullanmaları ve laktat üretimleri incelendi (Bu bakterilere ait standart suşlar Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakülteleri Mikrobiyoloji Anabilim Dallarından temin edilmiştir). Bu amaçla, besiyerindeki glukoz miktarı % 100 mg'a ayarlandı ve başlangıçta değeri olarak kabul edildi. Aynı anda besiyerindeki laktat değeri de ölçüldü. Daha sonra bu bakteriler üremeye bırakıldığı ve sayıları ayarlandı. Başlangıçta ölçülen glukoz ve laktat değerleri, üreme zamanının en fazla oldğu dönemler olan 3. ve 6. saatlerde ve üretemin azaldığı zaman olan 24. saatte tekrarlandı.

3. ve 6. saatlerde en fazla olmak kaydı ile, tüm bakterilerde 3., 6. ve 24. saatler sonunda ölçülen glukoz miktarları başlangıca oranla gittikçe azalan bir düşme göstermiştir. Bu düşüş oranları bakteriden bakteri-

ye çok fazla anlamlı olmayan farklılıklar göstermiştir. Glukoz kullanımı zamana göre başlangıçta daha fazla olmuştur. 24 saatlik inkübasyonda glukoz kullanımında görülen azalmanın nedeni, ortamın pH değişmesi ve oluşan katabolitlerin glikolizi engellemesi olabilir.

Bu bakteri türlerinde aynı anda yapılan laktat ölçümlerinde de farklılıklar saptanmıştır. 3.ve 6. saatde tüm gram negatif baterilerde laktat üretimi artarken 24. saatte laktat konsantrasyonu düşmüştür. Gram pozitif S.aureus'un 24. saat sonunda laktat konsantrasyonunun ise, arttığı gözlenmiştir. 24. saat sonunda glukoz kullanımının da azaldığı düşünülürse, bakteriler glukoz kullanımının azaldığı durumlarda laktatı karbon kaynağı olarak kullanırlar. Bu da bize çalıştığımız gram negatif bakterilerin laktatı karbon kaynağı olarak kullandığını düşündürür. Glukoz kullanımından sonra oluşan laktik asidin L-laktik asid olarak ölçülebilmesinin konak için olumlu bir sonuç olduğu kanaatindeyiz.

98. Defibrotide'in Karaciğer Protein Değerlerine Etkisi

Mustafa Yaşar KILIÇ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. M. Şahin UĞUR
Kabul Tarihi : 1990
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Wistar tipi 11 sıçana intra-peritonal olarak 20 mg/kg Defibrotide enjekte edildi. Aynı anda kontrol grubundaki 7 sıçana da serum fizyolojik intra-peritonal olarak enjekte edildi. Başlangıçtan 10 gün sonra anestezi altında batın açılarak venaportaya girildi ve K.C. "Perfüzyon Buffer" ile perfüze edildi. Daha sonra sıçanların karaciğeri alındı ve karaciğer homojenize edilip süspansiyonu hazırlanarak parankim hücreleri elde edildi. 3000 RPM'de +4°C'de santrifüj edilerek hücre ve süpernatan ayrı ayrı protein yönünden değerlendirmeye alındı. Lowry

yöntemi ile süpernatana geçen çözünür proteinler ve hücre çökeltisindeki protein düzeyleri ölçüldü. Süpernatan ve çökeltideki proteinler PAGE elektroforezine tatbik edildi ve standart ile mukayese edildi. Defibrotide enjekte edilen parankim hücre proteinleri ile kontrolün hücre proteinleri dansitometrik olarak mukayese edilerek değerlendirildi. Ayrıca parankim hücre süpernatanındaki proteinler HPLC'ye tatbik edildi ve kontrol grubu ile mukayese edilerek, Defibrotide enjekte edilen sıçanlardaki protein miktarı yönünden fark olup olmadığı değerlendirildi.

Bulunan sonuçlara göre Lowry ile ölçülen total protein miktarında Defibrotide'den sonra azalma gözlendi (KONTROL: 84.23±17.5 µg) (DEF.: 69.29±9.9 µg) . PAGE elektroforezinde parankim hücrelerinin süpernatantına geçen protein miktarı dansitometrik olarak az olduğundan dolayı değerlendirilemedi. Fakat çökeltideki PAGE elektroforezi piklerinde, Lowry'e paralel olarak bir azalma gözlendi. HPLC'de değerlendirilen protein miktarına gelince burada ölçülen süpernatana geçen parankim hücre proteinleri kontrolle mukayese edildiğinde Lowry'e paralel bulundu.

Sonuç olarak; Defibrotide'in karaciğer parankim hücrelerinde protein miktarını azalttığı görülmüştür.

99. Defibrotid Lipozomları Üzerine Çalışmalar

Nilüfer DAMAR
Tez Dan. : Prof.Dr. Ayla GÜRSOY
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada Bangham ve REV metodlarıyla defibrotidle 8, sodyum salisilatla 2 farklı formül hazırlandı. Lipozomların büyüklükleri, ila-

cın tutulma oranı tampon (fosfat pH 7.2) ve/veya PPP'de ilacın salınması araştırıldı. Ayrıca defibrotid lipozomların sıçanlarda antienflamatuvar etkisi incelendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bangham ve REV yöntemleriyle hazırlanan pozitif yüklü lipozomlar sırasıyla % 75.9 ve % 59.3 defibrotid tuttular. Bangham yöntemiyle hazırlanan pozitif yüklü ve EC içeren formülde defibrotid tutulması daha düşük oranda olmuştur. Nötral lipozomlarda hazırlama yöntem farklılığı % tutulmayı etkilememiştir.

REV yöntemi ile hazırlanan tek tabakalı, pozitif yüklü sodyum salisilat içeren lipozomlarda EC ilavesi % tutulma açısından bir fark yapmamıştır.

Pozitif yüklü ve EC içeren lipozom formüllerinden defibrotid serbestleşmesi 37°C'daki fosfat tamponda (pH 7.2) PPP'ye nazaran daha yavaş olmuştur. Pozitif yüklü sodyum salisilat lipozomlarına EC eklenmesinin tampondaki serbestleşme hızına etkisi görülmemiştir.

Lipozomlanmış defibrotid (D B-I D* B-l) sıçanlara intraperitonal olarak verildiğinde, karragen ile oluşturulan enflamasyonu serbest defibrotide göre 150 kez az dozda ve daha yüksek oranda inhibe etmiştir. Boş lipozomlarda antienflamatuvar etkisi vardır ancak defibrotidli lipozomların bu etkisi daha fazladır.

100. Ketokonazolün Fiziksel ve Kimyasal Stabilitesine Nem ve Temperatürün Etkisi

Kadriye ERMANTAŞ
Tez Dan. : Doç.Dr. Julide AKBUĞA
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada ketokonazolün farklı dozaj şekillerindeki (toz, tablet, çözelti) fiziksel ve kimyasal stabilitesine temperatür ve nemin etkisi incelenmiştir.

Ketokonazol akıcı ve basılabilir bir tozdur, kritik relatif nemi % 80 RH'dir. Kritik relatif nemin üstünde maddenin nem adsorpsiyonunda belirgin bir artış izlenmiştir. Nem sorpsiyonunun sonuu olarak ketokonazolün paketlenme özelliği ve sıkıştırılmış dansitesi azalmıştır.

Toz halindeki ilacın nes sorpsiyon ve desorpsiyon özellikleri üzerine farklı eksipiyanların etkisini araştırmak için kiili karışımlar hazırlanmış ve farklı nem koşullarında bekletilmiştir. Eksipiyan ilavesinin ilacın su çekme miktarını değiştirdiği görülmüştür. En yüksek su sorpsiyonunu nişasta içeren karışımlar, en düşük nem sorpsiyonunu ise laktoz içeren karışımlar göstermişlerdir. Eksipiyan konsantrasyonu arttıkça, su sorpsiyonunun arttığı görülmüştür. Karışımların nem içeriğindeki değişiler eksipiyan özelliğine bağlıdır. Buna karşılık diğer taraftan, su sorpsiyonu ve desorpsiyonun farklı dağıtıcılar içeren ketokonazol tabletlerin fiziksel özelliklerine etkisi hızlandırılmış temparatür ve nem koşullarında çalışılmıştır. Dağıtıcı olarak nişasta, Ac-Di-Sol, Primojel ve Kollidon CL kullanılarak, nişasta ve bu süper dağıtıcılar arasında bir kıyaslama yapılmıştır. Formüllerin nem sorpsiyonu genel olarak şu sırayı izlemektedir, F-I> F-III> F-IV> FII.

Nişasta içeren tabletler en yüksek su sorpsiyonunu gösterirken, Ac-Di-Sol içeren tabletlerde bulunmuştur. Diğer bekletme koşullarında ise tablet mukavemetlerinde artış görülmüştür. Keza temparatür de tablet sertliğinde etkili bir faktördür. Bütün formüllerin dağılma süresinde ise genel olarak bir gecikme saptanmıştır. Bunun yanında, tablet özelliklerinde granülenin nem içeriği ile ilgili neme bağlı değişmeler araştırılmıştır. Bunun için farklı başlangıç nemine sahip (% 0.5-2.5) granüllerden hazırlanmış tabletler (F-A, F-B, F-C) farklı relatif nem koşullarında (% 40, 60, 80 ve 90 RH) bekletilmiştir. Bütün formüller; yüksek başlangıç nimeni sahip formül hariç (F-C), bütün koşullarda su sorplamıştır. F-C formülende, % 40 ve 60 RH'de bekletmede se su desorpsiyonu görülmüştür.

Bütün tabletler % 90 RH'de sertlik kaybı göstermişlerdir. % 80 RH'de bekletmede ise belirgin bir sertlik değişmesi görülmezken % 40 ve % 60 RH'de saklamada belirgin bir artış saptanmıştır. Diğer taraftan ketokonazol tabletlerin dağılma sürelerinin başlangıç nem içeriğine bağımlı olduğu görülmüştür.

Üç farklı ticari firma tarafından üretilen ketokonazol tabletlerin (F, K ve N preparatları) özelliklerinin incelenmesinde F preparatının bir şarjı hariç ticari preparatların dağılma süresi basımından USP XXII'ye uyduları gözlenmiştir.

Bu çalışmanın ikinci kısmında, ketokonazolün sıvı ve katı dozaj şekillerindeki kimyasal stabilitesini araştırmak amacı ile bir ön çalışma yapılmıştır. İlacın asidik çözeltidei stabilitesi (pH 2.04) 60° ve 80°'de izotermal teknik kullanılarak incelenmiş ve ketokonazol tayini yüksek basınçlı sıvı kromatografisi yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Ketokonazolün asidik çözeltideki dekompozisyon birinci derece degredasyon kinetiği izlemiş ve sonuçlar Arrhenius eşitliğine uygulanmıştır. 25°'de maddenin birinci derecede hız sabiti 9,4 x 10^{-4} gün- ve yarı ömrü

735.66 gündür. Deney süresince çözeltinin pH'sında çok belirgin bir değişim görülmemiştir. 15. günde çözeltide renkleme ve deney sonunda ise kristalizasyon oluştuğu saptanmıştır. Bunun yanında, ketokonazolün katı haldeki stabilitesine temperatürün etkisi araştırılmıştır

Temparatür; katı halde ilacın çöztinürlüğü ve dissolüsyonunda değişime neden olmuştur. Yüksek temparatürde kurutulmuş örneğin ilaç içeriği kurutulmamış ve desikatörde bekletilmiş örnekten daha düşük olarak saptanmıştır.

Sonuç olarak, ketokonazol % 80 RH'in üstünde su adsorbe etmektedir, eksipiyan ilavesi, ilacın su çekme miktarını etkilemektedir. Nem adborpsiyonu ketokonazolün toz özelliklerini değiştirmektdir. Ayrıca dağıtıcının tipi, granülenin başlangıç nem içeriği ketokonazol tabletin fiziksel stabilitesinde önemlidir.

101. Karbamazepinin Sıçan Karaciğeri Glutatyon Düzeyine Etkisinin Araştırılması

Ali Kemal YEŞİLALTAY
Tez Dan. : Prof.Dr. F. Ömer ERSOY
Kabul Tarihi : 1991
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, vücutta elektrofil bir metabolit olan epoksit türevine dönüştüğü bilinen karbamazepin maddesinin diğer epoksitlere analog olarak karaciğer glutatyon (GSH) miktarında bir düşmeye sebebiyet verip vermediği sıçan karaciğerinde GSH miktarı spektrofotometrik olarak tayin edilerek araştırılmıştır.

Karbamazepin deney hayvanlarına düşük (30 mg/kg) ve yüksek

(100 mg/kg) olmak üzere iki ayrı dozda i.p. yoldan verilmiş ve bunu takiben karaciğer GSH seviyeleri bulunarak ayrıca saptanan normal seviyeyle karşılaştırılmıştır.

Karbamezepinin otoindüktör bir madde olması özelliği de değerlendirilerek düşük dozdaki çalışma ayrıca tekrar edilen dozlar ile de yapılmıştır.

Bir defalık düşük doz ve tekrarlanan düşük doz uygulamaları ile elde edilen karaciğer glutatyon seviyeleri ortalamalarının (sırası ile 197.7 ± 8.6, 203.5 ± 3.7 mg GSH/100 g karaciğer) normal karaciğer glutatyon seviyesinden (201.0 ± 13.9 mg GSH/100 g karaciğer) istatistiksel anlamlı farklı olmadığı görülürken, bir defalık yüksek doz uygulaması ile elde edilen karaciğer glutatyon seviyeleri ortalamasının (117.4±19.6 mg GSH/100 g karaciğer) normal seviyeden (201.0±13.9 mg GSH/100 g karaciğer) istatistiksel anlamlı farklı olduğu saptanmıştır.

102. Kısa Süreli Akut Diabet Oluşturulmuş Sıçanlarda Lens Glutatyonu, Lens Proteinlerinin Non-Entimatik Glikozilasyonu ve Elektroforezi

Zülal UĞUZ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ayşen YARAT
Kabul Tarihi : 1993
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada toplam 25 adet Wistar Ablino türü dişi sıçan kullanıldı. 11 tanesi kontrol grubu olarak ayrıldı. 14 tanesine ise 75 mg/kg'lık STZ enjekte edilerek diyabet oluşturuldu. STZ enjeksiyonundan 5 hafta sonra tüm sıçanların kalp kanları alındı ve lensleri intrakapsüler olarak çıkarıldı. Kan örneklerinde şeker ve glikozillenmiş hemoglobin tayini;

lens örneklerinde ise, protein, nonenzimatik glikozilasyon, glutatyon tayinleri ve protein elektroforezi yapılarak kontrol grubu ile karşılaştırıldı.

STZ verilmeden önce kontrol grubu sıçanların ağırlıkları 169.55±17.96 g, kan şekeri değerleri % 159.36±19.17 mg olup diyabet grubunda ise sırası ile 171.43±19.35 g ve % 147.64±18.24 mg idi (P: 0.805, 0.133).

Deney sonunda her bir sıçanın gözlerinden çıkarılan iki lens birleştirilerek tek bir lens gibi çalışıldı. Kontrol grubu sıçanların total lens proteinlerini % 49.73±5.68 mg iken diyabetik sıçanların % 54.36±6.62 mg idi (P:0.078).

Diyabet grubunun lens glutatyon değerleri (1.56±0.61 nmol glutatyon/1 mg protein) kontrol grubundan (2.81±0.85 nmol glutatyon/1 mg protein) anlamlı derecede düşüktü (P:0.0001).

Lens proteinlerinin nonenzimatik glikozilasyonu kontrol grubunda 1.25±0.35 nmol Fruktoz/1 mg protein iken diyabet grubunda 3.61±1.88 nmol Fruktoz/1mg protein olarak oldukça yüksekti (P:0.0001).

Lens homojenizatları SDS-poliakrilamid jel elektroforezine tabi tutulduğunda 19 farklı protein bandı tespit edildi Bunların içinde en belirgin ve miktarca en fazla olanların molekül ağırlıkları 108131-13540 arasında değişmekteydi. Diyabet grubunda kontrol grubuna göre 108131, 41953, 38770 molekül ağırlığına tekabül eden 1, 7, 8 no.lu bantlara tekabül eden proteinler artarken 2,3,4,6,13,15,16,18,19 no.lu bantlara tekabül eden proteinler azalmakta idi. 5 ve 10 no.lu bantlar ise değişmemekte idi.

Genelde tüm parametrelere korrelasyon analizi uygulandığında çok anlamlı korrelasyonlar tespit edilemedi

Sonuç olarak, kontrolsuz diyabet 5 hafta gibi kısa bir sürede lensi de etkileyerek lens glutatyonunun azalmasına ve lens proteinlerinin nonenzimatik glikozilasyonunun ve yüksek molekül ağırlıklı proteinlerin artmasına neden olmuştur.

103. Şişme Kontrollü Matriks Sistemlerden Asetazolamid Serbestleşmesinin İncelenmesi

Nesrin GÜNAL
Tez Dan. : Prof.Dr. Betül DORTUNÇ
Kabul Tarihi : 1994
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Methocel K_4M ve Methocel $K_{15}M$ kullanılarak hazırlanan şişme kontrollü matriks tabletlerden asetazolamid serbestleşmesi incelenmiştir.

Çalışmalarda kullanılan asetazolamid numunesi IR ve UV spektrumları alınarak ve ITK ile elenmiş, erime derecesi ve miktar tayinleri yapılmıştır. Çözünme hızı tayinleri USP XX'ye göre, 100 devir/dak. hızla çalıştırılan palet sistemleriyle yapılmıştır. Dissolüsyon ortamı olarak ph=1.2 ph=5.4 ve ph=7.4 fosfat tampon çözeltileri kullanılmıştır. Asetazolamidin bu vasatlardaki çözünürlüğü de saptanmıştır.

Metho cel K_4M ve Methocel $K_{15}M$ % 10, 9 15, % 20 ve % 25 konsantrasyonlarda kullanılarak matriks tabletler hazırlanmıştır. Bu tabletlerde ağırlık sapmasi tayini, miktar tayini ve sertlik tayinleri yapılmış sonuçlar standartlara göre uygun bulunmuştur.

Serbestleşmenin polimer viskozitesinin ve oranının artması ile azaldığı, ph'nın artması ile arttığı saptanmıştır. Tüm sindirim sistemi

ph'ları açısından % 10 K_4M içeren matriks sistemlerin en uygun sonuçları verdiği ve serbestleşmenin Fick kanununu uygun bir mekanizma ile gerçekleştiği bulunmuştur.

104. Bazı Sübstitüe 1,3,4-Tiyadiazol Türevi Bileşikler Üzerinde Çalışmalar

Ecz. Sevgi Apaydın
Tez Dan. : Dr. Bilgehan BARLAS DURGUN
Kabul Tarihi : 1994
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada daha önce tarafımızdan hazırlanmış olan p-(p-fluorobenzoilamino)benzoilhidrazin'in metil-, etil-, propil-, allil-, siklohekzil-, fenetil-, fenilisotiyosiyanatlara katımı ile 1-aroil-4-sübstitüetiyosemikarbazidler (1a-g) elde edilmiştir. Bu maddelerin derişik sülfürik asidli ortamdaki siklizasyonu sonucunda 5-[p-(p-fluorobenzoilamino)fenil]-2-sübstitüeamino-1,3,4-tiyadiazol yapısına sahip bileşikler (2a-g) kazanılmıştır.

Bileşiklerdeki sekonder aminin varlığını saptamak için prototip olarak seçilen 2c maddesi benzoil klorür ile benzoillenmiştir. Diğer taraftan, amid grubunu hidroliz etmek amacıyla 2e maddesi prototip olarak seçilmiş, alkali ve asid hidrolize uğratılmıştır. 2N NaOH ile reaksiyona tabi tutulduğunda hidrolize dayanıklı olduğu, %70 H_2SO4 ile etkileştirildiğinde ise p-fluorobenzoil grubunun hidrolize uğradığı saptanmıştır.

Maddelerin yapılarının aydınlatılmasında kimyasal ve elementel analiz yanında UV, IR, ^1H- NMR (2c, 2g) spektroskopik yöntemlerinden de yararlanmış, kütle sperktrumları (2b, 2c, 2g) düşünülen yapıların doğruluğunu kanıtlamıştır.

105. Pektin ve Kitozan Boncuklarının Hazırlanması ve Boncukların Hazırlanmasına İlişkin Faktörlerin İncelenmesi

Zuhal AYDIN

Tez Dan. : Doç.Dr. Julide AKBUĞA

Kabul Tarihi : 1995

Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, iyonotropik jelleşme yöntemi kullanılarak kitozan ve pektin boncukları hazırlanmış, boncuk hazırlanması ve özelliklerine etki eden faktörler incelenmiştir. Boncuk hazırlanmasında fizikokimyasal özellikleri farklı üç etken madde kullanılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde atenolol, piroksikal ve kalsitonin kullanılarak kitozan boncukları hazırlanmıştır. Hazırlama sırasında kitozanla atenolol arasında geçimsizlik görülmüştür.

Atenolol veya piroksikam içeren kitozan boncuklarının büyüklüğünün ilaç konsantrasyonu ve kurutma yöntemine bağlı olarak değiştiği ancak kitozan tipi ile TPP konsantrasyonundan etkilenmediği saptanmıştır.

Bu boncuklardaki ilaç içeriğinin de, ilaç konsantrasyonuna bağlı olarak değiştiği ancak atenonol içeren kitozan boncuklarında kurutma yöntemi, TTP konsantrasyonu ve kitozan tipinin etkili olmadığı, bununla birlikte piroksikam içeren boncuklarda kurutma yönteminin ilaç içeriği üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Kitozan boncuklarının ilaç serbetleştirmesi incelendiğinde ise kitozan tipi, ilaç ve TPP konsantrayonunun serbestleşme üzerine belirgin bir etkisinin olmadığı, fakat kurutma yönteminin ilaç serbestleşmesinde önemli olduğu belirlenmiştir.

Polipeptid yapılı kalsitonin ile düzgün küresel kitozan boncukları hazırlanmış; ilaç konsantrasyonunun boncuk özellikleri ve ilaç serbestleştirmesini etkilemediği görülmüştür. Kitozan ile sürekli kalsitonini serbestleştiren sistemlerin hazırlanabileceği saptanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise ilk kez iyonotropik jelleşme yöntemiyle pektin boncukları hazırlanmış ve pektinin hem anyonik hem de katyonik ilaçlarla geçimli olduğu görülmüştür.

Atenolol içeren pektin boncuklarının büyüklüğünün ilaç konsantrasyonu ve kurutma yöntemine bağlı olarak değiştiği, buna karşılık, kalsiyum klorür konsantrasyonundaki değişmelerden etkilenmediği, piroksikam içeren pektin boncuklarının büyüklüğünün ise sadece kurutma yöntemine bağlı olduğu saptanmıştır.

Atenolol veya piroksikam içeren pektin boncuklarının ilaç içeriği, ilaç ve kalsiyum klorür konsantrasyonundaki değişmelere bağlıdır.

Pektin boncuklarından ilaç serbestleşmesi incelendiğinde ise, atenolol içeren pektin boncuklarında; kurutma yöntemi, ilaç ve kalsiyum klorür konsantrasyonunun ilaç serbestleşmesine etkili olmadığı görülmüştür. Liyofilize edilmiş piroksikam içeren pektin boncuklarından ilaç serbestleşmesinin hızlı olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak, pektin ve kitozan boncukları iyonotropik jelleşme yöntemiyle hazırlanmışır. Bu kolay uygulanabilen ve basit yöntemde; polimer ve ilaçların fiziko kimyasal özellikleri önemlidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

106. Ketorolak'ın Nefrotoksisitesinin ve Hematolojik Parametrelere Etkisinin Araştırılması

Ecz. Mesut SANCAR

Tez Dan. : Prof.Dr. F. Vehbi İZZETTİN

Kabul Tarihi : 1995

Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada 25 mg/kg/gün i.p. ketorolakla 10 gün tedavi edilen sıçanların fiziksel, biyokimyasal ve hematolojik parametreleri incelenmiş, idrar hacmi, kan üre azotu (BUN), serum ürik asit ve potasyum değerleri, sodyum atılımı, kanama ve pıhtılaşma zamanı değerlerinde artma, vücut ağırlığı, serum total protein, hematokrik ve hemoglobin değerlerinde ise azalma olduğu görülmüştür. Sıçanların histopatolojik olarak incelenen böbrek, karaciğer, mide ve barsaklarında da bazı değişiklikler saptanmıştır. 10 günlük tedaviden sonra ilaç verilmeden 10 gün bekletilen sıçanlarda ise bahsedilen parametrelerin normale döndüğü görülmüştür.

0.7 mg/kg/gün ketorolakla tedavi edilen sıçanların ise sadece pıhtılaşma zamanı ve serum ürik asit değerinde artma, hematokrit ve hemoglobin değerinde azalma görülmüş ama bu değişimlerin de 10 günlük tedaviden sona ortaya çıktığı saptanmıştır.

Sonuç olarak;

İlacın normal doz ve kısa süreli kullanımında önemli bir komplikasyon görülmemiştir. Bu çalışmanın sonuçları ketorolakın klinik kullanımı açısından klinik eczacılara ve doktorlara yol gösterici olacaktır.

107. Eğirdir (Isparta) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler

Ecz. M. Kayhan EROL
Tez Dan. : Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 1995
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Bu araştırmada, Eğirdir (Isparta) yöresinde kullanılan bitkisel kökenli geleneksel halk ilaçları saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Mart 1994 - Ağustos 1994 tarihleri arasında, özellikle bitkilerin yetişme dönemleri olan Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında bu yöreye gidilerek 31 gün süren incelemeler yapılmış, halkın kullandığı bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu çalışmamız esnasında, yöredeki 2 bucak ve 29 köyün hepsine gidilerek konuyla ilgili araştırmalar yapılmış, bilgiler derlenmiştir. Bu yerleşim alanlarının listesi metin içinde verilmiştir.

Araştırma yöresinden toplanan bitkiler, herbaryum örnekleri haline getirilmiş ve bu örneklerin teşhisleri yapılmıştır. Bu örnekler fakültemizin herbaryumunda (MARE) bulunmaktadır. Bu çalışmamızın sonucuna göre 94 değişik yerden kayıtlı 66 tür bitkiden halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 56'sı yabani, 10'u yörede yetiştirilen bitkilerdir. Bu bitkiler ile ilgili bilgiler metin içerisinde belirtilmiştir. Ayrıca bu bitkilerin tanınabilmesini sağlamak amacıyla bir teşhis anahtarı sunulmuştur.

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre Eğirdir yöresinde halk ilacı olarak kullanılan bitkilerden en çok ağrı kesici, diüretik, taş düşürücü, mide ve bağırsak gazlarını giderici olarak, ülser, hemoroid, romatizma ve soğuk algınlığı tedavisinde yararlanıldığı belirlenmiştir.

108. Bukoadhesif Pindolol Tabletlerin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Leyla ÖZER
Tez Dan. : Prof.Dr. Betül DORTUNÇ
Kabul Tarihi : 1996
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, bukkal mukozaya yapışabilen matriks tablet formülasyonları geliştirilmiş, Carbopol 934 ve Na-CMC biyoadesif polimer olarak, HPMC K4M, HPMC K15M ve HPC ise matriks oluşturan polimer olarak kullanılmıştır. Doğrudan basım yöntemi ile hazırlanan tabletlerin şişme özelliği, biyoadesif gücü ve ilaç serbestleştirme özellikleri incelenmiştir.

Tabletlerin pH=6.8 tampon çözeltide 6 saat boyunca ağırlık ve hacim olarak şişme değerleri ölçülmüştür. Bunun sonucu Na-CMC içeren formüllerde maksimum şişme görülmüş, bunu Carbopol 934 içeren formüller izlemiştir. %90 oranında Carbopol 934 içeren A ve HPC ile hazırlanan $AIII_{30}$, $AIII_{60}$, $BIII_{30}$, $BIII_{60}$, III_{90} formülasyonları 1. saat sonunda yayılmıştır ve tablet şeklini kaybetmiştir.

Hazırlanan tabletlerin mukozadan ayrılma kuvvetleri Tensilon aleti kullanılarak ölçülmüş ve biyoadesif güçleri değerlendirilmiştir. Yapılan deneyler sonucunda en yüksek ayırma kuvveti % 90 oranında Carbopol 934 içeren A formülasyonunda görülmüştür. Buna AI_{30} ve AII_{30} izlemiştir. Belirleyen ayırma kuvveti Carbopol 934 oranının artışıyla paralellik göstermiştir. Biyoadesif polimer olarak Na-CMC içeren B formülasyonlarından BI_{30} ve BII_{30}'un tablet yüzeyi deney esnasında koptuğu için ölçüm yapılamamıştır. BI_{60} ve BII_{60} tabletlerinin ayırma kuvveti düşük bulunmuştur.

Tabletlerden pindololün serbestleşme hızı çalışmalarında USP XXII sepet yöntemi kullanılmıştır. HPC içeren $AIII_{30}$, $AIII_{60}$, $BIII_{30}$, $BIII_{60}$, III_{90} formüllerinde amaçlanan salım hızı görülememiştir. AI, AII, BI, BII formüllerinde serbestleşme hızı HPMC K4M ve HPMC K15M'in artan konsantrasyonlarıyla azalmıştır. Bütün tabletlerden pindolol Fick difüzyonuna uymayan mekanizma ile serbestleşmiştir. AI ve AII formülasyonları öncelikle $\sqrt{t}$ kinetiğine uyum gösterirken, diğer formülasyonlarda sıfırıncı derece kinetiğine uyum daha fazladır.

Sonuç olarak; belirlenen tüm özellikler dikkate alındığında AI_{30} ve AII_{30} formülasyonlarının uygun olduğu görülmüştür

B. DOKTORA TEZLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

109. K Vitaminine Bağımlı Sığır Plazma Proteinlerinin Sistematik Saflaştırılması ve HPLC ile Değerlendirilmesi

Ahmet Rıza URAS
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1990
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada sığır plazma havuzundan K vitaminine bağımlı plazma proteinlerinden protrombin (faktör II), faktör IX, faktör X, protein C, protein S ve protein Z(?) önce baryum sitrat adsorbsiyonu ve amonyum sülfat fraksiyonlama yöntemi ile "protrombin kompleksi" olarak elde edildi. Bu kompleks, DEAE-sephadex A-50 iyon değiştirme kromatografisiyle A, B, C ve D olmak üzere 4 fraksiyona ayrıldı. Daha sonra bunların her biri afinite kromatografisine tabi tutuldu.

A fraksiyon havuzundan Blue Sepharose CL-6B kolon kromatografisiyle protein S ve faktör IX elde edildi. B fraksiyon havuzundan faktör IX ve protrombin, Heparin Sepharose kromatografisi ile saflaştırıldı. C fraksiyon havuzu ise Blue Sepharose CL-6B kolon kromatografisine tabi tutularak protrombin ve protein C elde edildi. Aynı "boya-ligand" kromatografi yöntemi D fraksiyon havuzuna uygulandığında faktör X ve protein Z (?) izole edildi. Her saflaştırma kademesi sırasında elde edilen ürünler, SDS-PAGE ve izokratik HPLC ile ayırıma tabi tutuldu. Ayrıca protein S ve protein Z hariç olmak üzere aktiviteleri ölçüldü.

11 litre sığır plazmasından, 880 ve 1050 mg faktör 11, 25 ve 30 mg faktör IX, 50 ve 62 mg faktör X, 19 ve 25 mg protein C ve 22 ve 28 mg protein S elde edildi. Protein S hariç diğer proteinlerin aktiviteleri tayin

edildi. Spesifik aktivite, verim ve saflaştırma oranları değerlendirildi.

Afinite kromatografilerinden elde edilen proteinlerin saflığı SDS-PAGE ve izokratik HPLC ile incelendiğinde, SDS-PAGE homojenlik gösterirken HPLC mikro heterojenite gösteriyordu. Ayrıca, protrombin kompleksi PAK-300 kolonuna uygulandığında 0,05 M sodyum fosfat tamponunun (pH 7.0), K vitaminine bağımlı proteinlerin tamamını ayırmakta yetersiz kaldığı gözlendi.

İzokratik HPLC'nin protrombin kompleksinden K vitaminine bağımlı proteinleri ayırmadaki yetersizliğine rağmen, bu proteinlerin afinite kromatografisi ile izolasyonundan sonra, daha ileri saflaştırılmalarında kullanılabileceği sonucuna varıldı.

110. m-Diaminooksanilidin Protonlanma Sabitlerinin ve Bazı Geçiş Metalleri İle Oluşturduğu Komplekslerin Kararlılık Sabitlerinin Potansiyometrik Yöntemle Tayini

Güler YALÇIN
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1991
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, m-Diaminooksanilid'in mangan(II), nikel(II), çinko (II) ve kadmiyum(II) ile oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri CALVIN-BJERRUM ve IRWING ROSSOTTI yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yolla tayin edildi. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabitlerinin tayini için değişik iyonik kuvvetlerde çalışıldı. İyonik kuvvetin 0,0287; 0,0643; 0,1140 ve 0,1537 değerleri için dörder tane; buna karşılık 0,2037 ve 0,3037 değerleri için ikişer tane protonlanma sabiti bulundu. I=0,1537 olduğu durumda bulunan protonlanma ve asit sabiti

değerleri $\log K_1 = pK_4 = 4,22$; $\log K_2 = pK_3 = 3,60$; $\log K_3 = pK_2 = 3,17$; $\log K_4 = pK_1 = 2,87$ dir. I = 0,1537 için bulunan oluşum sabitleri ise; mangan(II), nikel(II), çinko(III) ve kadmiyum(II) için sırasıyla $\log K_1 = 4,35$; $\log K_1 = 4,32$; $\log K_1 = 4,15$; $\log K_1 = 4,30$ olarak bulundu. I = 0,3037 olduğu durumda oluşum sabitleri hesaplanamadı. Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Yalnızca n'in 0,5 değerine karşılık olan logK değerinin bulunması, oluşan komplekslerin bileşiminde metal/ligand oranının 1/1 olduğunu göstermektedir.

111. Brassica Oleracea Var Acephala (Kara Lahana) Ekstresinin Biyolojik Aktiviteleri ve Biyokimyasal Yönden İncelenmesi

Ecz. Ertuğrul YURTSEVER
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1991
Biyokimya Anabilim Dalı

Brassica oleracea var acephala yapraklarının suyundun petrol eteri, eter, etil alkol ekstraksiyonu ve Al_2O_3 kolon kromatografisi ile elde edilen bir ekstrenin antitümöral etkisi in vivo olarak Mus musculus Balb/c farelerinde oluşturulan katı ve sıvı Ehrlich ascites tümörüne (EAT) etkisi ile gösterildi. Faralerde oluşturulan katı EAT'lerin 25 hayanın 25 günlük 20 mg ekstre/0.5 ml serum fizyolojik (SF) (i.p) ile tedaviden sonra % 52'sinin tamamiyle iyileştiği, % 24'ünde tümörün küçüldüğü, % 4'ünde tümör büyüklüğünün sabit kaldığı ve % 16'sında tümörün geliştiği SF verilen kontrol grubunda 18 farenin hepsinde tümör geliştiği görüldü. 15 gün süreyle ekstre verildikten sonra tümör transplantasyonu ancak 30 farenin 3'ünde başarılı oldu. Kontrol grubunda 30 farenin

19'unda tümör gelişti. Ekstrenin sıvı EAT gelişmesini de önlediği gözlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Farelere kg başına 20 mg-500 mg ekstre SF içinde (0.5 ml) intraperitoneal olarak verildiğinde ve sıçanlara 80 mg/0.5 ml SF i.v. olarak verildiğinde toksik olmadığı gözlendi.

Ayrıca bu ekstre in virtro olarak hemostatik parametrelere etkisi yönünden de değerlendirildiğinde ekstrenin doza bağımlı olarak ADP ile oluşan trombosit agregasyonunu (1. ve 2. dalga) inhibe ettiği euglobulin erime zamanını 133±17 dakikadan 118±13 dakikaya indirerek (n:12) fibrin plakda 6.80±0.86 cm^2 lik eritme alanı vererek fibrinolitik sistemi (n:27) aktive ettiği, trombin zamanının ise 11.40±1.93 saniyeden 16.65±2.17 saniyeye yükselterek antitrombinik etki de gösterdiği tesbit edildi (n:20). Ekstre Htc değerlerinde in vivo hiç bir değişiklik yapmadı. İn vivo olarak eritrositlerde gluttayonu 1.38±0.37 mmol GSH/gHb den 0.95±0.16 mmol GSH/gHb ye düşürdüğü, Hb ni 12.03±2.52 gHb/dl den 20.58±2.55 gHb/dl'e yükselttiği (n:15) ve glutatyon peroksidazı (GPX) 40.33±8.12 U/l den 22.17±5.17 U/l'ye düyürdüğü görülmüştür (n:8). Solid EAT li faralerin (n:14) eritrositlerinde glutatyon düzeyi 0.15±0.02 mmol GSH/gHb, hemoglobin düzeyi 10.79±1.06 Hb g/dl ve GPX 39.75±14.15 U/l olduğu saptanmıştır (n:8). Ekstre in vivo olarak plazma protein konsantrasyonunu 15 günde 40.01±1.72 mg/ml den 52.62±5.44 mg/ml ye çıkardığı (n:10) görülmüş ve tümörlü faralerde total plasma protein konsantrasyonu 46.06±1.45 mg/ml olarak bulunmuştur (n:10). Plazma protein dağılımı incelendiğinde (DAVIS..PAGE) gel dansitometresinden elde edilen diyagramlarda 17 protein piki görüldü. Ekstre tatbikinden sonra 1.pikte (albümin) artma, 12., 13.ve 17. piklerdeki (γ-globulinler kısmında) artmalar anlamlı bulundu (n:7). Plazma protein dağılımı izokratik HPLC ile incelendiğinde 55000 Da molekül ağırlığında bir proteinin normalde bulunmadığı, in vivo ekstre verilmesiyle ortaya çıktığı ve tümörlü

farelerde de bulunduğu, ekstre ile tedaviden sonra kaybolduğu bulgularımız arasındadır (n:7).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ekstrenin kısmi analizinde glukoz, L-triptofan, indol türevi bir madde ve 4 protein bulunmuştur. Kara lahana ekstresinin SDS-PAGE analizinde görülen proteinlerin molekül ağırlıkları 10.000 Da, 17.000 Da, 52.000 Da, 66.000 Da'dır. Proteinler (% 95 kesitli) $(NH_4)_2SO_4$ ile çöktürülerek diyaliz yapıldığında SDS-PAGE analizi sonucu molekül ağırlıkları 9.500 Da, 15.500 Da, 55.000 Da, 66.000 da olan 4 protein görüldü. Ekstre asetonla çöktürüldüğünde 63.000 Da molekül ağırlıklı tek bir protein bandı görüldü ve Ekstre-As'ın fibrin plaklarında eritme alanı gösterdiği tesbit edildi.

112. Asit Sıvısından Protromlerinin Saflaştırılması

Fikriye URAS
Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 1991
Biyokimya Anabilim Dalı

Karaciğer hastalıklarında protrombinin fizyolojik aktivitesinde azalmaya yol açan sebepler spekülatifdir. Moleküler düzeyde inceleme yapılabilmesi için bunun saf olarak elde edilmesi gerekir. Bu amaçla sirozlu bir olguya ait 1130 ml asit sıvısından baryum sitrat adsorbsiyonu, amonyum sülfat elüsyonu, DEAE Sephacel ve Heparin Sepharose CL-6B kolon kromotografisi kullanılarak 6,7 mg protrombin saflaştırıldı. Bu, SDS-PAGE ile tek bant olarak görüldü Elektroforetik mobilitesi normal plazma havuzundan elde edilen protrombin ile aynıydı. Molekül ağırlığı 70200, faktör II eksik plazma kullanıldığında spesifik aktivitesi 3,36 U/mg, stafilokoagülaz kullanıldığında ise 28,9 U/mg olarak bulundu. Normal plazma protrombinine ait, 3,92 U/mg, 30,1 U/mg değerleri ile

karşılaştırıldığında, stafilokoagülaz ile aktivasyonda normale yakın ama faktör II eksik plazma kullanıldığında daha düşüktü. Kalsiyumlu ve kalsiyumsuz ortamda immünelektrofozde normalden farklılık görülmedi. "Cross" immünelektroforezde normalde olduğu gibi tek pik saptandı.

Baryum sitrat adsorbsiyonundan sonra geriye kalan asit sıvısında başlangıçtakinin % 1'inden daha az protrombin aktivitesi (stafilokoagülaz ile) kaldı. Bu protrombinin kısmi saflaştırılması DEAE Sephacel ve Heparin Sepharose CL-6B kolon kromatografileri ile yapıldı. Elde edilen ürün selüloz asetat elektroforezinde beta bölgesinde tek bant verirken, SDS-PAGE'de bant sayısı çokdu.

Adsorbsiyon sorasında asit sıvısında kalan bu protrombinin daha ileri saflaştırılmasının afinite kromatografisiyle mümkün olabileceği düşünülebilir. Normal ve anormal protrombinin immünolojik özelliklerinin benzerliği göz önünde tutularak, bu çalışmada, normal plazmadan saflaştırılan protrombine karşı elde edilecek antiserumla afinite kolonu hazırlanabilir.

Asit sıvısından baryum sitrat adsorbsiyonu ile elde edilen protrombinin normal protrombinle karşılaştırılması bu çalışmada çok kısıtlı olarak yapılmıştır. İleride, adsorbe edilmiş asit sıvısındaki protrombin afinite kromatografisi ile saflaştırıldıktan sonra bununla, bu çalışmada elde edilen asit ve normal plazma kaynaklı saf protrombinlerin karşılaştırılması, bir çok soruya açıklık getirebilir. Ayrıca asit sıvısı çeşitli proteinlerin saflaştırılmasında kaynak olarak kullanılabilinir.

113. Trombositlerde Glukoz Bağlayıcı Proteinin Eldesi, Kinetiği, Saflaştırılması ve Defibrotidin Normal ve Aterosklerozlu Olgularda Glukoz Transportuna İn Vivo Etkisi

Bahar BEZER-GÖKER

Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI

Kabul Tarihi : 1992

Biyokimya Anabilim Dalı

Normal ve aterosklerozlu kişilerde glukoz transportu ortamda 10^{-5} mol/l glukoz konsantrasyonunda takip edildi. Normal şahısların trombositlerinde 20 dakikalık glukoz birikimi 1,8 ± 0,40 nmol glukoz/10^9 trombasit (n=8) iken, aterosklerozlu şahısların trombositlerinde 0,57 ± 0,54 nmol/glukoz/10^9 trombosit, + 4°C de ise 0,26 ± 0,09 nmol glukoz/10^9 trombosit olarak bulundu (n=42).

Trombositlerin ozmotik şov sıvısında glukoz bağlayıcı protein aktivitesi normal şahıslarda 53,2 nmol glukoz/mg protein, triton X-100 le muameleden sonra ise 13,6 nmol glukoz/mg protein olarak saptandı. Bağlayıcı protein $(NH_4)_2SO4$ presipitasyonu, Sephadeks G-25 kolon kromatografisi ve izokratik HPLC ile 3-3,5 kez saflaştırıldı ve molekül ağırlığı SDS--PAGE ile 27,000 Da, HPLC ile 25,000 Da olarak tespit edildi. Glukoz bağlayıcı proteinin Km değeri 7,5 x 10^{-5} mol/l, Vmax değeri ise 12,5 nmol/glukoz/mg protein olarak bulundu. Antitrombotik bir ilaç olan defibrotid (i.v. 600 mg) aterosklerozlu şahıslarda 20 dakikalık glukoz birikimini 0,57 ± 0,54 nmol glukoz/10^9 trombositten 2 saat sonra 0,77 ± 0,67 nmol glukoz/10^9 trombosite yükselttiği görüldü (n=33). Normal vakalarda ise defibrotid uyulamasından önce ve sonra 1,8 ± 0,4 nmol glukoz/10^9 trombosit olarak saptandı (n=8).

15 gün süre ile hergün defibrotid uygulaması sonucunda ise 20 dakikalık glukoz birikimi önce; 0,30 ± 0,27 nmol glukoz/10^9 trombosit, 2 saat sonra 0,41 ± 0,35 nmol glukoz/10^9 trombosit, 15. gün sonunda ise 0,55 ± 0,47 nmol glukoz/10^9 trombosit olarak bulundu (n=9).

İn vivo defibrotid uygulamasından sonra 66,000 Da molekül ağırlığında bir proteinin solubilize trombosit membran fonksiyonunda ortaya çıktığı görüldü.

114. Ciprofloxacın'in Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisi

Ecz. Msc. Ersin YEMNİ
Tez Dan. : Doç.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1992
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada ciprofloxacin'in sub-MİK'da Entarobacter aerogenes'e karşı PMN Lökosit fonksiyonlarından aderens, bakterisit etki, süperoksit oluşumu ve kemotaksi üzerine etkisi araştırıldı. Ciprofloxacin ile daha önce 37°C de 30 dakika inkübe edilen PMN Lökositlerin aderensinin, bakterisit etkinin, süperoksit oluşumunun inhibe edildiği gözlendi. Ciprofloxacin'in aderens üzerine etkisi Lowry yöntemi ile plastik yüzeye yapışan hücrelerin protein miktarı ölçülerek bakıldı. Ciprofloxacinsiz ölçülen protein miktarı 37.05±4.44 µg/ml, ciprofloxacin ile 29.4±5.43 µm/ml bulundu. Bakterisit etki tayini için koloni sayımları 0 ve 30 dakika zamanlarda yapıldı. O zamanda antibiyotikli ve antibiyotiksiz koloni sayımı % ~ 100 ve % ~ 100, 30 dakika sonra antibiyotikli koloni sayımı % 57, antibiyotiksiz % 48 olarak bulundu. Ciprofloxacin 'in süperoksit oluşumuna etkisi ferristokrom C nin redüksiyonunun spektrofotometrik ola-

rak ölçülmesi ile araştırıldı. Ciprofloxacin ile ölçülen süperoksit miktarı 4.21 nmol, ciprofloxcinsiz 5.59 nmol bulundu. Ciprofloxacin'in PMN lökositlerin kemotaksisi üzerine etkili olmadığı gözlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler; ciprofloxacin, lökositler, aderens, bakterisit etki, süperoksit oluşumu, kemotaksi.

115. Meme Ucu Akıntısının Lipid Kompozisyonunun İncelenmesi ve Anne Sütünün Lipid Kompozisyonu İle Karşılaştırılması

Ayşe OGAN
Tez Dan. : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 1992
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinde doğum yapan 37 anneden doğumun 1-3. günlerinde literatürde önerildiği şekilde(35), saat 10.00-11.00'de elektrikli pompa ile her iki meme boşaltılarak süt örnekleri alındı. Aynı kliniğin polikliniğine, meme ucu şikayeti ile başvuran kadınlardan 36 meme ucu akıntısı ve 7 serum örneği alındı. Zaman geçirilmeden ekstre edilen anne sütü ve meme ucu akıntısı örneklerinde gaz likid kromotografisi ile yağ asidi analizi, preparatif ince tabaka kromotografisi ile fosfolipid analizi yapıldı. İnce tabaka kromotografisi ile nötral lipidler fraksiyonlandı, lipoprotein elektroforezi yapıldı, ayrıca olguların serumlarında prolaktin düzeyleri ölçüldü.

Meme ucu akıntısı ve anne sütlerinin yağ asidi kompozisyonu incelendiğinde, meme ucu akıntısında, yağ asitlerinde 6:0 ve 18-2 anlamlı bir

şekilde (p=0.034 e p=0.0268), 16:0 ve 20:4 ise az anlamlı olarak yüksektir (p=0.0570) ve (p=0.0659). Meme ucu akıntısında kolesterol ve trigliserid çok anlamlı (p=0.003 ve p=0.015), total lipid ve fosfolipid ise anlamlı olarak yüksek saptanmıştır. p=0.060 ve p=0.031). Meme ucu akıntısı olan kişilerin serumları ile sağlıklı kişilerin serumları kıyaslandığında tüm lipid parametreleri arasında anlamlı bir fark gözleyemedik. Meme ucu akıntısı örnekleri ile aynı kişilerin serumlarının lipid kompozisyonunu kıyasladığımızda, monogliserid yüzdesinde orta derecede azalan bir ilişki (r=0.6476) serbest kolesterol ile yağ asidi miktarında ve yağ asidi yüzdesinde orta derecede artan bir ilişkin (r=0.3816, r=0.3266, r=0.4356) saptandı. Trigliserid miktarında ise, orta derecede azalan bir ilişki görüldü (r=0.3155). Meme ucu akıntısı ve süt örnekleri lipoprotein elektroforezlerinde verdikleri bant yönünden kıyaslandığında meme ucu akıntısında belirgin bir β-bandı görülürken, anne sütü uygulama noktasında kaldı. Ayrıca meme ucu akıntısı olan hastaların % 30'unun prolaktin değerleri normal değerin üstündedir Bu olgularda prolaktin değerleri normal değerin üstündedir. Bu olgularda prolaktin yükselmesi ile birlikte meme ucu akıntısının sadece fosfolipid ve yağ asidi yüzdelerinde orta derecede artan bir ilişki saptandı (r=0.6605 ve (r=0.6589) bunun dışında anlamlı bir ilişki görülmedi.

116. Çeşitli Böbrek Hastalığı Olan Çocuklarda Gentamisin, N-Asetil-Beta-D-Glukozaminidazın, Beta-2 Mikroglobulinin, Mikroalbuminin ve Biyokimyasal Parametrelerin Değişimlerinin İncelenmesi

Banu AYÇA

Tez Dan. : Prof.Dr. F. Vehbi İZZETTİN

Kabul Tarihi : 1993

Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışma, çeşili böbrek hastalığı olan çocuklarda N-asektil-β-D-glukozaminidaz, beta-2 mikroglobulin ve mikroalbumin gibi değişik biyokimyasal parametrelerin hastalığın erken tanı ve izlenmesindeki önemini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma grubuna; çeşitli böbrek hastalığı olan 54 çocuk alınmıştır: Akut glomerulonefritli 20 olgu, Nefrotik sendromlu 8 olgu, Henoch-Schönlerin nefritli 5 olgu, Üriner sistem enfeksiyonlu 21 olgu. Veriler, N-asetil-β-D-glukozaminidaz ve beta-2 mikroglobulinin, biyokimyasal parametreler ve mikroalbumin ile karşılaştırıldığında çeşitli böbrek hastalıklarında iyi bir gösterge olduğunu göstermektedir.

Kolorimetrik olarak tayin edilen N-asetil-β-D-glukozaminidazın tedavi öncesi idrar seviyesi kontrol grubuna (1.85±0.30 U/L, 2.44±0.68 U/g idrar kreatinini), göre yüksek bulundu. N-asetil-β-D-glukozaminidaz'ın tedavi öncesi idrar seviyesi Ort.±SD olarak aşağıdaki gibidir:

Akut glomerulonefritte (7.88±6.64 U/L; 14.74±12.00 U/g idrar kreatinini),

Nefrotik sendromda (15.51±8.92 U/L; 32.93±22.45 U/g idrar kreati-

nini), Henoch-Schönlein nefritinde (8.62±2.25 U/L; 24.94±13.76 U/g idrar keraitinini), Üriner sistem enfeksiyonunda (6.94±4.08 U/L; 15.88±13.83 U/g idrar kreatinini).

İmmunoradyometrik olarak tayin edilen beta-2-mikroglobulin'in tedavi öncesi idrar seviyesi kontrol grubuna (21.050±4.48 ng/ml, 29.52±6.78 ng/ml idrar kreatinini) göre yüksek bulundu. Beta-2 mikroglobulininin tedavi öncesi idrar seviyesi Ort.±SD olarak aşağıdaki gibidir: Akut glomerulonefritte (54.55±38.06 ng/ml; 110.74±67.82 ng/ml idrar kreatinini), Nefrotik sendromda (235.00±150.99 ng/ml; 521.47±383.40 ng/mg idrar kreatinini), Henoch-Schönlein nefritinde (42.40±8.88 ng/ml; 127.80±78.31 ng/mg idrar kreatinini), Üriner sistem enfeksiyonunda (120.2± 80.20 ng/ml; 33.71±15.46 ng/idrar kreatinini).

Bu çalışmada 5 mg/kg/IIM gentamisin ile tedavi edilen 21 üriner sistem enfeksiyonlu olguda gentamisinin serum düzeyi tayin edildi. Olguların hepsinde gentamisnin serum düzeyi terapötik sınırlar (2-10 µg/ml) içinde görüldü.

Sonuç olarak N-asetil-β-D-glukozaminidazın idrarla stabilitesinin yüksek olmasından ve diürnal varyasyonunun olmamasından dolayı, değişik çocuk böbrek hastalığı olan olgularda saptanması ve izlenmesinin beta-2 mikroglobulinden daha iyi olduğunu düşündürmektedir. Yine bu çalışmada gentamisinin serum düzeyinin izlenmesinin pediatrik tedavide nefrotoksisite ve ototoksisitenin önlenmesi açısından önemi görülmektedir.

117. Topkapı Sarayı Müzesinde Bulunan XVI. Yüzyıla İlişkin İpekli Kumaşların Boyarmadde Analizi Yoluyla İncelenmesi

Recep KARADAĞ
Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN
Kabul Tarihi : 1993
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan ve XVI. yüzyıla ilişkin olduğu söylenilen ipekli kumaşlar boyarmadde analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Topkapı Sarayı Müzesi'nden alınan kumaş örneklerinin boyanmış olabileceği yöntemler ve kullanılan boyarmadde kaynakları göz önüne alınarak aynı tür elyaf boyandı. Boyanmış olan elyaf ve alınan ipekli kumaş örneklerindeki boyarmaddeler asit çözeltileri ile söküldü. Sökülen boyarmaddeler izoamil alkol ve etil asetat çözücülerine alındı. Bu çözücülere alınan boyarmaddeler saf su ile yıkanarak boyarmaddelerin sökülmesinden gelebilecek asitler uzaklaştırıldı.

TLC'de analizleri yapılacak olan örnekler ve boyanmış elyaftan izoamil alkol ve etil asetat çözücülerine çekilmiş olan boyarmaddelerin çözücüleri, sıcak su banyosu üstünde uçurularak ele geçen boyarmaddeler aseton ve aseton/%37 HCL (99/1, v/v) ile çözülüp TLC plakalarına tatbik edilerek, seçilmiş olan mobil fazda analizlendi.

Örneklerin ve boyanmış elyafın analiz sonuçları saf boyarmaddeler ile karşılaştırıldı. Daha sonra uranil asetat çözeltisindeki renk değişimlerine bakarak boyarmaddeler tayin edildi.

Spektrafotometrik olarak da örnekler ve boyanmış olan elyaftan

ele geçen boyarmaddelerin dalgaboyuna karşı absorban spetrumları ve 1. türev spektrumları alındı. Bu spektrumlar karşılaştırılarak boyarmadde ve boyarmadde kaynakları tesbit edilmeye çalışıldı.

Her iki yöntemde analiz sonuçlarının aynı olduğu kanısına varılarak boyarmadde ve boyarmadde kaynakları tesbit edildi. Bunun sonucunda bazı örneklerde sentetik boyarmaddelerin kullanılmış olduğunu saptadık, bu örneklerin ait olabilecekleri dönemler, kullanılan boyarmaddeler ve boyarmadde kaynakları tesbit edildi.

118. Kafein'in Kloroform-Su Fazları Arasındaki Dağılıma Yüzey Aktif Maddelerin Etkisi

Betaş KARAKELLE
Tez Dan. : Doç.Dr. Melda TUNCAY
Kabul Tarihi : 1993
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu purine alkaloid'i olan kafein'in sulu fazdan kloroform fazına dağılımına, aynı hidrofob kökü, farklı hidrofil grupları içeren yüzey aktif maddelerin etkileri derişime bağlı olarak incelendi. Dağılım katsayısı, kafeinin sudaki başlangıç derişimiyde, 37°C'da $CHCL_3$ fazıyla dengeye geldikten sonra sulu fazdaki derişiminin farkından hesaplandı.

Ortama yüzey aktif made katılması dağılımı su yönüne kaydırdı. Yüzey aktif maddelerin etki dereceleri hem hidrofil grupların yapısına hemde başlangıçta su ya da kloroform fazında olmasına bağlı olarak farklılık gösterdi. Dodesil trimetil Amonyum bromür, Setil trimetil Amonyum Bromür, iki etoksilli setil eter, Brij 35, Kloroform fazında Tween 20 ve Span 20 ile yapılan çalışmalarda, çalışılan derişim aralığında çok belirğin bir etki gözlenmezken, Sodyum dodesil sulfat dağılım kat-

T.C.
Marmara Üniversit
Kütüphane ve Dok

sayısını 17,31'den 10'a Tween 20 ise 6,76'a kadar düşüdü.Bir maddenin dağılım katsayısını etkileyen temel etmen o maddenin polarlığıdır. (Lipofilik niteliğidir) Lipofilik nitelik ne kadar fazlaysa dağılım katsayısı o kadar büyük olur.

Yüzey aktif maddelerin farklı etkileri hem su-kolorform arayüzey özelliklerini değiştirmeleriyle hem de kafein'le etkileşmeleri sonucunda kafein'in Lipofilik niteliğini azaltmalarıyla açıklanabilir.

119. Bazı Polisilanların Fotoiletkenliklerinin İncelenmesi

Kim.Müh. Nur YARS
Tez Dan. : Prof.Dr. Cemil ŞENVAR
Kabul Tarihi : 1994
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada bazı polisilanların fotoiletkenlikleri xerografik yöntem kullanılarak araştırılmıştır. Araştırılan polisilanlar arasında polimetilfenilsilan, polibifenilmetilsilan ve bu homopolimerlerin monomer birimlerinden oluşan kopolimerler ile homopolimerlerin küçük molekül ağırlılı organik maddelerle depo edilmiş karışımları yeralmaktadır.

Polibifenilmetilsilanda yük taşıyıcı generasyonu polimetilfenilsilana oranla daha verimli olarak gerçekleşmektedir ($F=1.10^8 V/m$ $\Phi = 0.028$, aynı koşullarda PMPSİ'dan 3-3.5 kat daha yüksek).

Değişik dalgaboyunda ışık kullanılarak yapılan aydınlatmalarda düşük dalgaboylu ışıkla (254 nm) yüksek dalgaboylu ışığa (339 nm) oranla daha yüksek yük taşıyıcı kuvantum verimi sonuçları alınmıştır.

Polimetilfenilsilanın fotoiletkenliği yüksek elektron ilgisine sahip küçük molekül ağırlıklı organik bileşiklerin katılmasıyla artarak klora-

nil durumunda $F=1.10^8$ V/m'de $\Phi = 0.017$ değerine ulaşmıştır.

Polibifenilmetilsilan durumunda kuvantum verimini 2-2.5 kat artıran kloranil dışında aditiflerin yük taşıyıcı generasyonunu etkilemedikleri görülmüştür.

Kopolimerlerde yük taşıyıcı kuvantum verimi kopolimerdeki bifenil miktarının artışıyla artmaktadır.

Polimetilfenilsilanın kloranille olan karışımlarında görünür ışıkla da yük taşıyıcıları oluşturulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Polisilan, polibifenilmetilsilan, fotoiletkenlik

120. Poliaminler Karbonhidrat Antijyenleri ve Sialik Asitin Kanser Vakalarında Tedavi Takip Parametresi Olarak Değerlendirilmesi

Cafer GAREAYAGHİ

Tez Dan. : Prof.Dr. Turay YARDIMCI

Kabul Tarihi : 1994

Biyokimya Anabilim Dalı

Vücut sıvılarında poliamin düzeylernin artmasının hücre proliferasyonunun artması ve dokuların hızla çoğalması olgularıyla bağlantılı olduğu bilinmektdir. Poliaminler kanser vakalarının tedavilerinin düzenlenmesinde yararlanılan duyarlı markerler olarak değerlendirilebilir.

Akciğer, over ve meme kanserli vakalarda serum poliamin (putresineput, kadaverine-cad, spermidine-spd, spermine-spn) ve diğer tümör marker (CEA, CA125, CA19-9, CA15-3, Sialik Asit) düzeyleri bu çalışmada incelenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmada gradiyent HPLC ile yapılan poliamin analiz yöntemi geliştirilmiştir. Diğer tümör markerlerinin analizi de immunolojik ve kolorimetrik yöntemlerle yapılmıştır.

Kontrol grubu (n=18, kanser olmayan kişiler) serum poliamin ve tümör markerlerin ortalama değerleri aşağıdaki gibidir:

put : 0.73±0.56 nmol/ml, cad: 0.19±0.24 nmol/ml, spd: 0.69±0.41nmol/ml,

spn : 0.17±0.17 nmol/ml, CA 19-9 : 16.92±6.93 U/ml,

CA125 : 1308±6.43 U/ml, CA15-3 : 1867±5.82 u/ml

CEA : 2.73±1.66 ng/ml, Sialik Asit : 1.81±0.26 µmol/ml

Klinik olarak progresyondaki akciğer kanserli vaka grubu (n=21) ortalama değerleri :

put : 14.83±10.60 nmol/ml, cad:4.25±6.20nmol/ml, spd: 2.79±4.11nmol/ml,

spn : 0.22±0.19 nmol/ml, CA 19-9 : 157.81±129.25 u/ml,

CEA : 42.50±63.27 ng/ml, Sialik Asit : 3.58±0.87 µmol/ml.

Remisyondaki akciğer kanserli vakaların (n=20) ortalama değerleri:

put : 0.89±0.57 nmol/ml, cad: 0.58±0.52 nmol/ml, spd: 0.28±0.34nmol/ml,

spn : 0.14±0.14 nmol/ml, CA 19-9 : 18.69±9.12 U/ml,

CEA : 4.16±2.34 ng/ml, Sialik Asit : 2.37±0.51 µmol/ml.

Progresyondaki over kanserli vakaların (n=16) ortalama değerleri:

put : 9.92±11.76 nmol/ml, cad: 9.12±8.64 nmol/ml, spd: 3.15±5.76nmol/ml,

spn : 0.16±0.14 nmol/ml,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

CEA : 158.63±145.58 U/ml, Sialik Asit : 3.33±0.89 µmol/ml.

Remisyondaki over kanserli vakaların (n=18) ortalama değerleri :

put : 0.61±0.42 nmol/ml, cad: 0.39±0.40 nmol/ml, spd: 0.36±0.29 nmol/ml,

spn : 0.18±0.80 nmol/ml, CA 125 : 12.83±10.80 U/ml,

Sialik Asit : 2.68±0.68 µmol/ml.

Akciğer ve over kanserli vakalarda putresin ve kadaverin düzeyleri kontrol grubuna kayısla anlamlı artışlar göstermiştir. Her iki poliamin düzeyleri progresyondaki vakalarda artmakta ve remisyona giren vakalarda normal düzeylere dönmektedir Spermidin düzeylerinde de paralel bir artış görülmesine rağmen sekonder bir önem taşımaktadır. Meme kanserli vakalarda da serum poliamin düzeylerinin anlamlı artış göstermediği saptanmışır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular putresin ve kadaverinin akciğer ve over kanserlerinde spesifik prognostik tümör marker olarak değerlendirilebileceklerini göstermektedir.

121. Nikel(II), Bakır(II) ve Kobalt(II) Metallerinin L-Glutamik Asit ve Adenin ile Oluşturduğu Karışık Komplekslerin İncelenmesi ve Kararlılık Sabitlerinin Tayini

Dilek ARSLAN

Tez Dan. : Prof.Dr. Emre DÖLEN

Kabul Tarihi : 1995

Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada DNA bazlarından Adenin'in L-Glutamik asit ile verdiği ikili ligand karışımlarının Ni(II), Cu(II) ve Co(II) ile oluşturduğu karışık komplekslerin kararlılık sabitleri Irwing-Rossotti yöntemi kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edilmiştir. Ayrıca oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri pH a bağlı olarak hesaplanmış ve belirli bir pH bölgesinde koşullu oluşum sabitinin masimum olduğu değerin deneysel olarak bulunan oluşum sabiti ile uyum içerisinde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca hesaplanan koşullu oluşum sabitlerinden de yararlanılarak karışık kompleksten türeyen çeşitli türlerin bağıl bollukları incelenmiştir. Karışık komplekslerin kararlılık sabitleri I=0,20 ve 25°C de Ni(II)-Adeni-L-glu için logK=7,71 Cu(II)-Adenin-L-glu için LogK=8,10; Co(II)-L-glu-Adenin için log K=8,80 olarak bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TIP

FAKÜLTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

122. Türk Çocuklarında Simian ve Sidney Çizgi Sıklığı Üzerinde Çalışmalar

Biolog M. Hakan Polat
Tez Dan. : Prof.Dr. Metin ATASU
Kabul Tarihi : 1990
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Buradaki çalışma Türk toplumunda Simian, Sdney çizgi ve variyantlarının insidansını araştırmak için yapılmıştır.

Aralarında akrabalık ilişkisi, genetik bir kusuru ve kalıtsal hastalığı olmayan 1859 erkek ve 1674 kız çocuğun Palmar derioymacıkları incelenmiştir.

116 erkek (% 60,7) ve 75 kız (%39,3) çocuğun avuç içlerindeki fleksiyon çizgileri özel bir kağıt üzerine tespit edilmiştir.

Erkek ve kız çocukların sol, sağ ve her iki ellerindeki Simian, Sidney çizgileri ve bunların variyantları sınıflandırıldı ve bunların yüzdeleri bulundu.

Literatürde populasyonlar arasında Simian, Sidney çizgileri ve bunların variyantları bakımından farklar olduğu gösterilmiştir. Ancak sunulan çalışmada erkek ve kız çocuklarında farklı fleksiyon çizgi yüzde değerleri bulunmuştur.

Simian çizgisi ve Tip I çizgisi erkeklerin sağ ellerinde fazladır. Tip I çizgisi kızların sol ellerinde daha sıktır. Tip II çizgi sıklığı erkek ve kız çocuklarda yaklaşık olarak aynıdır.

Sidney çizgisi ve bunun variyantları erkeklerin sağ ellerinde kızlarınkilere nazaran daha sıktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

123. Yurdumuzda Ek Olarak veya Anne Sütü Yerine Kullanılan Yerli ve Yabancı Çocuk Mamalarının Mikrobiyolojik Açıdan İncelenmesi

Bio. Ayşenur KAHVECİOĞLU
Tez Dan. : Prof.Dr. Candan JOHANSSON
Kabul Tarihi : 1990
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda örnek bebek beslenmesinde kullanılan bebek mamalarının tanımı, çeşitleri, bileşimine giren temel maddelerle, bebek mamalarının üretiminde uygulanan işlemlerle ilgili literatür bilgileri verilmiş, seçilen örneklerin mikrobiyolojik standartları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

İstanbul'da bazı eczane ve ecza depolarından sağlanan değişik firmalar ait 50 bebek maması numunesi ambalaj yapısı yönünden kontrol edilmiş, numunelerin total canlı bakteri sayısı, maya ve küf varlığı, Koliform mikroorganizma, Salmonella, B. cereus ve S. aureus varlığı gibi mikrobiyolojik özellikleri araştırılmıştır.

Çalışmalar için orijinal ambalajlı olarak seçilen ve kontrol edilen 50 bebek maması numunesinin hepsi ambalaj standartına uygun bulunmuştur. Mikrobiyolojik özellikleri yönünden araştırılan numunelerin hiçbirinde yukarıda belirtilen patojen mikroorganizmalara rastlanmamıştır.

İdentifikasyon yöntemlerinde; üreme gösteren sadece tek bir mikroorganizma tipine rastlanmıştır. Bu mikroorganizma Gram(+), sporlu,

çomak şeklinde olan Bacillus subtilis tir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu yöntemde 50 mama örneğinden sadece 4 mamada Sabouraud Dextrose Agar besiyerinde tek koloni halinde Penicillium sp. üremiştir.

Sonuçta; mikrobiyolojik özellikler yönünden tüm numunelerin standartlara uygun olduğu anlaşılmıştır. Örneklerin tümü bebek mamaları için verilen total bakteri sayısı açısından mikrobiyolojik standartlara uygun göstermektedirler.

124. Mikrodalgaların Çeşitli Mikroorganizmalar Üzerindeki Bakterisid Etkisinin Araştırılması

Diyet Uzm. F.S. Feryal ERVERDİ
Tez Dan. : Prof.Dr. Candan JOHANSSON
Kabul Tarihi : 1990
Mikrobiyoji Anabilim Dalı

Kontamine edilerek hazırlanan kıyma, peynir, pilav ve haşlanmış patates üzerine mikrodalganın ekisini araştırdığımız bu çalışmada kıyma: Pseudomonas aeruginosa, Proteus mirabilis, Salmonella typhimurium, Staphylococcus aureus ile, peynir; Pseudomonas aeruginosa, Salmonella typhimurium, Staphylococcus aureus, Escherichia coli, Listeria ile, pilav; Salmonella typhimurium, Shigella flexneri, Bacillus cereus ile ve haşlanmış patates; Salmonella typhimurium, Flavobacterium acidificum ve Staphylococcus aureus ile kontamine edilmiştir.

Her bakteri için kontamine edilmiş besinler iki gruba ayrılmıştır. Gruplardan birisi 24 saat buzdolabında bekletilirken, diğer grup buzdolabında bekletilmeden mikrodalga fırına konmuştur. Buzdolabında bek-

leme kıymaya kontamine edilen bakterileri daha dayanıklı hale getirirken, diğer besinlerde bir fark olmamıştır.

45" süreyle ışınlanan kıymada ve 30" süreyle ışınlanan peynirde üreme olmamıştır. 45" süreyle ışınlanan pilav örneğinde Salmonella typhimurium ve Bacillus cereus üreme gösterirken, 45" süreyle ışınlanan haşlanmış patateste Bacillus cereus üremiştir.

Sıvı besiyerindeki bakteri kültürleri üzerinde mikrodalganın etkisi araştırıldığında 25" sonunda sporlu bakterilerin canlı kaldığı gözlenmiştir.

Mikrodalga fırının pişme süresi sonunda sterilizasyon yapmaması, sporlu bakterileri öldürmemesi, ısının çabuk yükselmesi ve mikroorganizmaların bu ısıya kısa süre maruz kalması ile açıklanabilir.

125. B-Lenfosit Yüzeyinde Fare-Eritrosit-Reseptörü (MER) ve Özellikleri

Şükran ÖZGÜN
Tez Dan. : Prof.Dr. Tevfik AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1990
İç hastalıkları Anabilim Dalı
İmmunoloji Bilim Dalı

Bu çalışmada B hücresi üzerinde bulunan ve fare eritrositleri ile rozet yapan reseptörün biyolojik ve yapısal özellikleri tanımlanmaya çalışıldı.

Kronik lenfositik lösemili, Romatoid artritli hastalar ve yeni doğan kord kanındaki lenfositlerde yüksek miktarlarda bulunan bu reseptörün, B hücre ontojenisinde önemli olabileceği düşünülmektedir. KLL li 10

hasta üzerinde yapılan bu çalışmada M-Rozet yüzdesi, daha önce yapılan çalışmalara uygun olarak, yüksek bulundu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Normal kişilerin lenfositleri mitojenle uyarıldığında M-Rozet oranında artış saptandı. Mitojenle uyarıdan sonra M-Rozet oranındaki bu artışla birlikte, B hücre yüzeyinde lgD ile, bir T hücresi antijeni olan CD5 antijeninde artmış olduğu görüldü, aktivasyondan sonra T8 fenotipine sahip hücrelerde de artma saptandı.

Yine benzer şekilde KLL li hastalarda da B hücresi üzerinde CD5 ve lgD molekülü yüksek oranda bulundu.

Bunun yanı sıra immatür hücre yüzey antijenleri olan Calla, MO1, MY9 ile aktivasyon işareti olan IL-2 reseptörünün, KLL ve hem de normal kişilerin uyarılmış lenfositlerinde artmış olduğu saptandı. Bu nedenle M-Rozet reseptörünün immatür hücre yüzey antijeni olduğu düşünüldü ve CD_5, lgD molekülleri ile birlikte bulunuşunun hücrenin matürasyonunda birlikte önemli bir role sahip olabileceklerni düşündürdü. Bugün KLL de tanı amacıyla kullanılan M-Rozet reseptörünü saf olarak elde etme çalışmaları ile MER in molekül ağırlığının 86 k. dalton olduğu bulundu. Bu saflaştırmadan sonra öncelikle MER e karşı spesifik antikor üretilerek daha detaylı çalışmalar yapılması mümkün olabilecetir.

126. Brusellozun Tanısında Kullanılan Serolojik Testlerin Elisa Testi İle Karşılaştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Biolog Hıdır GÜNERİ
Tez Dan. : Prof.Dr. Rüknettin ÖĞÜTMEN
Kabul Tarihi : 1991
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Brucella'lar insan ve hayvanlarda enfeksiyona neden olan zorunlu hücre içi parazitleridir. Özellikle hayvan yetiştiriciliği yapan bölgelerde fazla miktarda brucella enfeksiyonları görülmektedir. Hastalık hayvanlardan insana direkt temas ile geçebileceği gibi bu hayvanların ürünleri aracılığıyla da geçebilir.

Brucella bakterilerinin somatik O antijenlerinin yapısında A ve M antijenleri bulunur. Fakat bunların oranları bakterilere göre farklı olmaktadır. Brucella bakterilerinde en iyi antijenik özelliği lipopolisakarit oluşturur. Brucella bakterileri bazı bakterilerle (özellikle Yersinia enterocolitica 0:9) çapraz reaksiyonlar vermektedir. Bu da tanıda karışıklıklara neden olmaktadır.

Bruselloz'un tanısında bazı klinik belirtilerden yararlanıldığı gibi mikrobiyolojik kültür yöntemleri ve serolojik testlerden de yararlanılır. Bunlar kan kültürü, Tüp aglütinasyon, Lam aglütinasyon, Rose bengal, Kompleman birleşmesi, merkapto-etanol/rivanol deneyi, Coombs deneyi, İmmunfloresan antikor testi, ELİSA ve RİA deneyleridir.

Bizim çalışmamızda Tüp aglütinasyon, lam aglütinasyon, Rose bengal, ELİSA-İgG ve İgM deneyleri yapıldı. Çalışmada 1:80 antikor titresinin altında kalanları negatif, 1:80 ve yukarısı ise pozitif olarak kabul edildi. Yapmış olduğumuz çalışmada 36 adet brusselloz şüpheli hastanın serumu kullanıldı. Negatif kontrol olarak da 12 adet sağlıklı insanın se-

rumu alındı. Tüp aglütinasyon testi ile % 80 pozitif (29), % 20 negatif (7 serum), Lam aglütinasyon testi ile % 86 pozitif (31 serum), % 14 negatif (5 serum), Rose bengal testi ile % 70 pozitif (25 serum), % 30 negatif (11 serum), ELİSA testi ile % 72 (26 serum) pozitif, % 28 (10 serum) negatif sonuçlar bulundu.

Çalışmamızda ELİSA testi ile Rose bengal testinin birbiri ile çok iyi bir uyum içinde, Tüp aglütinasyon ile orta derecede uyum içinde olduğu görüldü. Lam aglütinasyon sonuçlarının az duyarlı olduğu görüldü. Tüp aglütinasyonunun blokan antikorlarda cevapsız kaldığı tesbit edildi.

Sonuç olarak tarama testi ve çabuk test olarak Rose bengal testinin rahatlıkla kullanılabileceğini, sonuçlarının doğrulanması kaydıyla aynı amaç için Lam aglütinasyon testinin de kullanılabileceğini, Tüp aglütinasyonu testinin (blokan antikorlar hariç) ve ELİSA'nın yüksek duyarlıkta olduğu ve brusellozun tanısına yardımcı testler olarak rahatlıkla kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

127. Antibiyotiklerin Sub-Minimal İnhibitör Konsantrasyonlarının Bakterilerin İnce Yapı, Morfoloji ve Konakçı Savunma Mekanizmalarına Duyarlılıklrı Üzerine Etkisi

Tıbbi Biolog Hayati BEKA
Tez Dan. : Prof.Dr. Candan JOHANSSON
Kabul Tarihi : 1991
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada ciprofloxacin ile cefotaxime'in sub-MIC'larının S.aureus ve E.coli'nin standart ve klinik örneklerden etken olarak izole edilmiş suşlarının çoğalmaları üzerindeki etkileri, morfolojileri ve nötro-

fillerle etkileşimleri üzerinde yaptıkları değişiklikler araştırılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Canlı koloni sayısı zamana göre değerlendirilerek bakterilerin çoğalma eğrileri çizilmiştir. Ciprofloxacine'in Sub-MIC'larına maruz kalan S.aureus'un çoğalması üzerinde önemli derecede bir inhibasyon görülmemekle beraber, gizli dönem uzamış, logaritmik dönemde uzama ve bakteri sayısında azalma gözlenmiştir. Cefotaxim'e maruz kalan E.coli suşunda ise kontrol ile karşılaştırıldığında, çoğalma hızı ve bakteri sayısı bakımından önemli bir fark görülmemiştir.

Bakterilerin morfolojik değişimleri üç farklı yöntemle farklı ortamlarda incelenmiştir. Antibiyotiklerin sub-MIC'larına maruz bırakılan E.coli suşlarında uzun filamanlara, Gram'la boyanma özelliğini kaybetmiş, büyümüş ve şişkin hücrelere rastlanmıştır. S.aureus suşlarında kontrollara nazaran daha büyük, oval ve küresel şekiller oluştuğu, kümeleşmelerde üzüm salkımı görünümünün bozularak tek tek kokların, tetradların oluştuğu ve hücrelerin yer yer Gram özelliklerini kaybettikleri saptanmıştır.

Yine bu bakterilerle antibiyotikli ve antibiyotiksiz ortamda PMN'ların öldürme yetenekleri canlı bakteri sayım yöntemine dayanarak basit olarak incelenmiş ve antibiyotikli ortamda fagositlerin öldürücü etkisinin arttığı ve kalan canlı bakteri sayısında azalma olduğu belirlenmiştir.

128. Kronik Böbrek Yetmezlikli Hemodiyaliz Hatalıklarında Demir Eksikliği Anemisinin İntravenöz Demir Dekstar ile Tedavisi ve Hemşirenin Rolü

Sezgi ÇINAR
Tez Dan. : Prof.Dr. Emel AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Nefroloji Bilim Dalı
(Nefroloji Hemşireliği)

Bu çalışma, kronik böbrek yetmezlikli hemodiyaliz hastalarında demir eksikliği anemisinin tedavisinde IV uygulanan demir dekstran (imferon)'ın etkinliğini, tedavi sırasında ortaya çıkabilecek komplikasyonları ve hemşirenin rolünü irdelemek amacıyla planlanmıştır.

Demir eksikliği anemisi olan 22 kadın, 30 erkek hemodiyaliz olgusuna demir dekstran 100 mg, diyalizin son 2 saatinde % 0,09 NaCl 200 ml solüsyon içinde IV yavaş infüzyon şeklinde haftada 2 kez (total 1 gr/5 hf) uygulanmıştır.

Hemoglobin düzeyleri ile BUN düzeyi, primer böbrek hastalığı, beslenme durumu, tedavi öncesi diyalizerle olan kan kayıpları ve egzersiz kapasitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$).

Demir dekstran tedavisi öncesi ile tedavi sonrası hemoglobin, hematokrit, eritrosit, MCV, MCHC, serum demiri ve ferritini düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.001$). Tedavi sonrasi 1. ayda kan değerleri en yüksek düzeye ulaşırken, 3. ve 6. aylarda düşüş göstermişse de tedavi öncesi değerlerden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. ($p<0.001$). Tedavi öncesi ile tedavi sonrası demir bağlama kapasitesi ve RDW değerleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.001$). RDW ve demir bağlama kapasitesi tedavi sonrası 1. ayda en düşük değere ulaşır-

ken 3. ve 6. aylarda tekrar yükselme göstermişse de tedavi öncesi değerlerden anlamlı olarak düşük bulunmuştur ($p<0.001$).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tedavi sonrası halsizlik-yorgunluk, dispne, angina, taşikardi, çarpıntı, baş ağrısı, solukluk, parestezi, iştahsızlık gibi anemi belirliti ve bulgularında anlamlı azalma sağlanabilmiştir ($p<0.001$).

Hemşire sayısı yetersiz olduğu için eğitim verilen ve verilmeyen grup oluşturulamamış, tüm hemşirelere (n=5) IV demir dekstran tedavisinin komplikasyonları hakkında bilgi verilmiştir. Böylece meydana gelen komplikasyonlar erken teşhis edilerek tedavileri yapılabilmiştir.

IV demir uygulamasına bağlı olguların 1 (% 1.9)'inde anafilaktik reaksiyon, 1 (% 1.9)'inde orta derecede reaksiyon (kaşıntı, karın ağrısı, ishal, bulantı) gelişmiş ve bu 2 olgu çalışma dışı bırakılmıştır. 3. (% 5.8) olguda hafif reaksiyon (yüz kızarıklığı, hafif baş ağrısı) görülürken, 47 (% 90.4) olguda hiçbir reaksiyon görülmemiştir.

IV demir tedavisi komplikasyonları ile oral demir tedavisi komplikasyonları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Buna göre; kronik böbrek yetmezlikli hemodiyaliz hastalarında demir eksikliği anemisinin önlenmesi ve tedavisinde IV demir dekstran kullanılmasının yarar sağlayacağı, dikkatli gözlem ile reaksiyonların erken tanınabileceği ve uygun girişimlerin yapılabileceği inancındayız.

129. Tip 1 Diabetli Sıçanlarda n-3 Yağ Asitlerinin Aterogenesis Süpresyonuna Etkisi : Morfolojik İnceleme

Dr. Can FIÇICIOĞLU

Tez Dan. : Doç.Dr İmer OKAR

Kabul Tarihi : 1996

Histoloji Embriyoji Anabilim Dalı

Tip 1 diabetli sıçanlarda N-3 yağ asitlerinin arterial duvar üzerindeki etkilerini araştırarak, aterogenez supresyonuna etkisini morfolojik olarak incelemek amacıyla 32 erkek Wistar albino sıçan çalışmaya alındı. Rastgele seçilen 20 sıçan subkutan olarak 60mg/kg uygulanan streptozotozin ile diabetik hale getirildi. Yirmi sıçandan 10 tanesine Max EPA [Eikosapentanoik asit (EPA) + Dekosaheksanoik asit (DHA) günde 10 mg EPA ve 7mg DHA olarak uygulandı. Oniki sıçan kontrol grubuna alındı. Kontrol grubundaki rastgele seçilen 6 sıçanada MaxEPA aynı dozlarda verildi. Dört aylık çalışma süresi bitiminde hayatlarına son verilen sıçanların aortları elektronmikroskopisinde incelendi. Diabetli sıçanların TEM bulgularında endotel luminal yüzeyinde sitoplazmada çeşitli girinti çıkıntılar, yer yer endoplazmik retikulumda şişme, mitokondrilerde azalma dikkat çekmiştir. Endotel nukleusları piknotik görünümde bulunmaktadır. Sitoplazmada lumene yakın çeşitli boyutlarda vakuolerin varlığı da saptanmıştır. SEM bulgularında özellikle yüzeyde fibrin ve hücre artıklarından oluşan bir yapı gözlenmiştir. N-3 yağ asitleri ilavesi yapılmış diabetik grubun TEM bulguları; endotel yüzeyi diabetli gruba kıyasla daha düzgündür. Endotel hücreleri içinde daha az vakuollü dejenerasyona rastlanmıştır. Bu grubun SEM taramasında saptanan dejeneratif bir odağın aterom plağının lokalize olduğu bir bölgenin N-3 yağ asitleri tedavisinden sonra bıraktığı bir krater olarak yorumlanabilir. N-3 yağ asitleri kullanan kontrol grubunun TEM ve SEM incelemele-

rinde kontrol grubuna benzer bir görünüm saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu bulguların ışığında diabette n-3 yağ asitlerinin kullanımının aterosklerozu önlemede etkili olduğu ve normal damar yapısına zararlı etkisi olmadığı ileri sürülebilir.

130. Coagulase Negative Staphylococcus'ların Patojenitesinde Slime Üretiminin Rolü

Gönül KESKİN

Tez Dan. : Prof.Dr. Güner SÖYLETİR

Kabul Tarihi : 1991

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Koagülaz negatif Stafilokok'lar genellikle deri ve mukoz zarlarda yerleşmişlerdir. Klinik laboratuvarlarda sıklıkla izole edilirler. Uzun süre önemsiz kontaminantlar sayılmışlar fakat son yıllarda hastane infeksiyonlarının önemli bir etkini olarak tanımlanmışlardır.

S. epidermedis'in bazı suşlarının mukopolisakkarit yapısında slaym adı verilen bir madde üretiği ve bu madde nedeniyle yabancı aletler üzerine yapıştığı, bu şekilde infeksiyon oluşturduğu öne sürülmektedir ve bu testin Koagülaz negatif Stafilokokların infeksiyon etkenlerini ve kontaminantlarını ayırmak amacıyla kullanılabileceği bildirilmektedir.

Slaym'ın Koagülaz negatif Stafilokokların patojenitesindeki rolünü araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada 58'i infeksiyon etkeni, 104'ü kontaminant olan 162 suşla çalışılmıştır.

Patojenlerin % 41.38'i slaym üretmiş, % 58,62'si üretmemiş, konta-

minantların ise % 27.88'i üretmiş, % 72.12'si üretmemiştir. Bu sonuçlara göre infeksiyon etkenleri ve kontaminantlar arasında slaym üretimi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar Slaym üretimini virülans faktör olark kabul etmek için yeterli gibi görünmemektedir.

131. Gastroenterit Olgularında Etken Mikroorganizmaların Dağılım ve Bu Dağılımda Campylobacter Cinsi Bakterilerin Yeri

Bio. Zuhal UYGUN
Tez Dan. : Doç.Dr. Güner SÖYLETİR
Kabul Tarihi : 1991
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Gastroenterit, iştahsızlık, bulantı veya kusma gibi mide bağırsak kanalının yukarı bölümüne ait semptomlarla başlayan ve kendini değişik şiddette olabilen ishaller ile karında rahatsızlık hissiyle belli eden, mide ve bağırsak mukozasının iltihaplanması olayıdır. Çoğu zaman herhangi bir özelliği olmayan kesinlik taşımayan yada bilinmeyen bir etiyolojinin söz konusu olduğu anlamına da gelir. Bununla birlikte yapılan klinik tanımlamada bilinen bazı belirli bakteri, virüs, parazit etkenler söz konusu olabilir. Bakteriyel etkenler arasında Salmonelle, Shigella, Campylobacter, Vibrio, Clostridium, Yersinia, v.s.; paraziter etkenler arasında Entamoeba histolytica, Giardia lamblia, Cryptosporidium, Isoprora, v.s.; viral etkenler arasında ise Norwalk benzeri viruslar ve Rotaviruslar sayılabilir.Bu çalışmada 208 ishalli hastanın 35'inde Shigella (% 16.8), 8'inde Salmonella (% 3.9) 1'inde Campylobacter (% 0.5), 8'inde Giardia lamblia (% 3.9), 2'sinde Entamoeba histolytica (% 0.9) bulunmuştur. Bu sonuçlar Dünya Sağlık Örgütünün "hijyen" kurallarına daha az uyan ülkelerde şigellozis en yüksek insidensa sahiptir" yorumuyla uyum göstermektedir.

132. Beyin, Kalp, Mide ve Safra Kesesi Dokusunda Postreseptör Olaylarının İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Esen ÇALIŞKAN

Tez Dan. : Doç.Dr. Beki KAN

Kabul Tarihi : 1993

Biyofizik Anabilim Dalı

Bu çalışmada beyin, kalp, mide ve safra kesesi dokularında cAMP yapımı incelendi.

Beyin, kalp, mide ve safra kesesi dokuları çıkarılıp homojenize edildikten sonra S_{30} (S_{40}) ve P_{30} (P_{40}) kesilerine ayrıldı. S_{30} (S_{40}) kesimlerinde TCA çökeltmesi ile proteinler ortamdan uzaklaştırılırken cAMP'nin su fazında kalması sağlandı. S_{30} (S_{40}) kesimlerinde TCA çökeltmesinden önce ve sonra protein miktar ölçümünden başka RIA (non-asetilasyon yöntemi) uygulamasıyla cAMP miktarları belirlendi.

Çalışmanın ikinci kısmında ortama IBMX ile değişen konsantrasyonlarda karbakol eklendi ve cAMP miktarları incelendi. Karbakolün artan konsantrasyonlarının kalp ve mide dokularındaki cAMP miktarını baskılaması, safra kesesi dokusunda da inhibasyon gözlenmesi sonucunda safra kesesi dokusunda M_2 ve/veya M_4 reseptör alttipinin bulunabileceği sonucuna varıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

133. Ökaryot Elongasyon Faktörü 2(EF-2)'nin Farklı Dokularda Eldesi ve Miktarlarının Karşılaştırılması

Abdullah SEVİNÇ
Tez Dan. : Doç.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 1993
Biyofizik Anabilim Dalı

Bu çalışmada ökaryolarda protein sentezinin uzama evresinde etkin olan elongasyon faktörü 2 (EF-2) sıçan karaciğer, dalak ve beyin dokulardan amonyum sülfat kesimlemesi, DE-52 kolon kromatografisi ve P-11 kolon kromatografisiyle kısmen saflaştırılmıştır.

Saflaştırma verimleri kıyaslandığında karaciğer dokusunun EF-2 eldesi için en uygun doku olduğu gözlenmiştir. Ayrıca elde edilen EF-2 miktarı ve toplam protein mitarı açısındanda karaciğer dokusunun dalak ve beyin dokusuna kıyasla üstün olduğu belirlenmiştir. Saflaştırma sürecinde EF-2 miktarı EF-2'nin ADP-ribozillenme reaksiyonu izlenerek saptanmış, farklı kesimler elektroforetik analizi gerçekleştirilmiştir. İzlenen saflaştırma işlemleri arasında DE-52 kolon kromatografisiyle en yüksek saflaştırma katsayısı elde edilmiştir. Saflaştırma katsayısı karaciğer, dalak ve beyin için sırasıyla 4350, 220 ve 180 olarak belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

134. Tümör Hücrelerinde Aminoasil-tRNA Sentetaz Aktivitesinin İncelenmesi

Melike AVŞAR
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Ayşe ÖZER
Kabul Tarihi : 1993
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bu çalışmada kolon kanseri tanısı konulmuş hastaların normal ve tümör dokularında metiyonil-tRNA sentetaz enziminin etkisi karşılaştırılmışır.

Dokular homojenize edildikten sonra hazırlanan maya tRNA'sı kullanılarak aktivite testi çalışılmış daha sonra dokulardaki protein miktarları Lowry yöntemi ile saptanmıştır. Spesifik aktivite sonuçları patolojik raporlarla karşılaştırıldığında aralarında beklenildiği gibi bir korelasyon olduğu gözlenmiştir.

Çalışılan doku örnekleri SDS poliakrilamit gel elektroforezi ile incelenmiş ve dansitometrik analizleri yapılarak belli protein bantlarında özel artış olup olmadığı gözlenmiştir.

135. Çocukluk Çağı Astımında Klinik, Laboratuvar Takip ve İnhalatör Tedavi Sonuçları

Faruk TÜKENMEZ
Tez Dan. : Prof.Dr. Yavuz TAGA
Kabul Tarihi : 1994
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Astım hastalarında karakteristik olarak var olan artmış bronş reaktivitesi ve bunun sürekliliğini sağlayan faktörler yeniden gözden geçirilmiş ve akut alevlenmeler ile seyreden kronik bir hastalık olduğu kabul

edilmiştir Astım anlayışındaki bu düşünce, hastalığın takip ve tedavi ilkelerindeki önemli değişikliklere yol açmış ve günümüzde geçerli olan astım tedavi protokolünün temelini oluşturmuştur.

Bu çalışmada Marmara Üniversite Hastanesi Pediatrik Allerji/ İmmünoloji polikliniğinde takip edilen çocukluk çağı astım vakalarında standart bir öykü ve fizik muayene formu ile elde edilen bilgiler, Microsoft Access bilgisayar programına kayıt edildi. Ayrıca hastaların, sempton sıklığını ve şiddetini kayıt edecekleri bir form doldurması sağlandı Allerjen saptamak için total lgE değerine ek olarak prick deri testi ve RAST (spesifik lgE) çalışıldı. Hastalar tüm bu kriterlere göre hafif, orta ağır astımlı olarak ayrıldı ve bu gruplara standart tedavi önerildi. En az altı haftalık takip sonrasında tedaviye verilen yanıtlar kayıt edildi ve uygulanan tedavinin etkinliği saptandı.

Sonuç olarak hastalarımızın yaklaşık %77'sinde total lgE değerleri normal sınırların üzerinde bulunmuştur. lgE seviyesiyle, astım hastalığının şiddeti arasında bir orantı bulunmadı. Allerjenlerin tespiti için yapılan testlerde, + reaksiyon veren allerjenlerin içinde birinci sırayı evtozu akarları almaktadır. Buna polen, hayvan epitelleri ve küf mantarları takip etmektedir.

Hafi astom olarak kabul ettiğimiz grup, yalnız gereğinde inhale β12-agonist alarak hastalıklarını kontrol altında tutmuşlardır.

Orta ve ağır şiddetteki astım hastalarımıza profilaktik tedavi uyguladık. Öksürük ve hırıltı epizodlarını hafta en az ikiden, ayda ikiye hatta iki ayda bire düşürdük. Noktürnel semptomlarının sayısı, minimuma indi; birçok hastada ortadan kalktı. Okul devamsızlığı olan çocukların bu devamsızlıkları ortadan kalktı. Egzersiz toleransında büyük artma sağlandı. β2-agonist kullanımına ihtiyaç duyma haftada 2-3 den, 15

günde hatta ayda 2-3'e düştü. PEFR değişkenliği %20'den az bir hale geldi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İnhale steroidi uzun süre kullanan 11 hastanın boy persentillerinde, biri dışında değişiklik görülmedi.

İnhale steroid alan 77 hastamızda en sık rastlanan yan etkilerden olan orofarengeyal kandidiyaz ve disfoniye rastlanmadı.

Gereğinde β2-agonist alan, inhale steroid+gereğinde β2-agonist alan ve İnhale kromolin + gereğinde β2-agonist alan hastalarımızdan (4-9 yaş grubu) iyi kontrol olan olanlarının total lgE sonuçlarını, varyans analizi ile karşılaştırdık, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulamadık.

136. Kronik Hemadializ Hastalarında Recombinant İnsan Eritropoetini Tedavisinin Günlük Yaşam Aktivitelerine Etkisi

Meryem PAYDAŞ
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Birsen YÖRÜGEN
Kabul Tarihi : 1994
Nefroloji Bilim Dalı, Dializ Hemşireliği

Çalışma Başkent Üniversitesi İstanbul dializ merkezinde 20 hemodializ hastası üzerinde yapılmış ve bir yıl sürmüştür Hastaların 12'si erkek 8'i kadındır.

Bu çalışmada kronik böbrek hastalarının anemilerinde r-HuEPO tedavisinin GYA'ne etkisi araştırılmıştır.

Hastaların hemogram değerlerindeki düzelme (tablo 6,7,8) ile beraber hastaların Günlük Yaşam aktivitelerinde de olumlu yönde değişiklikler saptanmıştır.

Hastaların iştahlarının, egzersiz kapasitelerinin, vücut ısılarının arttığı, nefes darlığı ve unutkanlık, dalgınlık gibi şikayetlerinin azaldığı, seksüel isteklerinde belirgin bir artışın olduğu, barsak alışkanlıklarının olumlu yönde değişikliye uğradığı saptanmıştır

137. Lateral Epikondilitte İyontoforez Tedavisi

Selda UZUN

Tez Dan. : Doç.Dr. Gülseren AKYÜZ

Kabul Tarihi : 1995

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışmada lateral epikondilite bağlı dirsek ağrısı olan otuz hastaya iyontoforez tedavisi uygulanmıştır. Hastalar rastlantısal olarak üç eşit gruba bölünmüştür. 1. gruba 3cc diklofenak sodyum; II. gruba 4 cc deksametazon sodyum fosfat ve III. gruba (plasebo) 4cc sodyum klorür verilmiştir. Uygulama 3-8 mA'de 25 dakika süreyle yapılmıştır. İlave olarak tüm hastalara zıt kuvvetli kol bandajı uygulanarak dirsek ve el bileğine yönelik güçlendirici egzersiz programı ve koruma teknikleri gösterilmiştir. Olgular, tedavi öncesi, 1. ve 2. hafta sonu (tedavinin bitiş zamanı) ile tedavi bitiminden 15 gün ve 2 ay sonra; ağrı değerlendirmesi, yüz skalası, günlük yaşam aktiviteleri, Vigorimetre ile güç testi, kas testi, normal eklem hareket aralığı ve çevre ölçümü açısından beş kez değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, iyontoforez yöntemi ile deksametazon sodyum fosfat ve diklofenak sodyum uygulamasının plaseboya göre tüm skala ve testlerde daha etkili olduğu gözlenmiştir. Sonuç olarak, iyontoforez uygulamasının lateral epikondilit gibi yumuşak doku hastalıklarında etkili bir yöntem olduğu görülmüştür.

138. Ketokonazol İle İnkübe Edilmiş İnsan Makrofajlarının Candida Albicans'a Karşı Hücre İçi Ölüm Aktivitesinin İn Vitro Araştırılması

Bio. Koray Derici
Tez Dan. : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1995
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada ketokonazol (1,4,20µg/ml) ile 4 saat inkübe edilen insan makrofajlarının Candida albicans'a karşı hücre içi ölüm aktivitesi in vitro araştırılmıştır.

Sağlıklı deneklerden alınan venöz kan'dan monositler ficoll-hypaque gradient santrifüj yöntemi ile ayrılmış, tripan mavisi boyama yöntemi ile canlılık %98 olarak tespit edilmiştir. Monositler ($5x10^5$ hücre/ml) RPMI-1640 medyumu içinde 37°C de, 7 gün CO_2 li nemli ortamda inkübe edilerek makrofaj kültürü elde edilmiştir.

Makrofaj kültürüne C.albicans ($1x10^5$) ilave edilerek 30 dakika inkübe edilmiştir. Fagositoz sonrasında ketokonazol'un değişik konsantrasyonları 1,4,10 µg/ml (plazma konsantrasyonları) uygulanmış, hücreler 4 saat inkübe edilmiştir. İnkübasyon sonrasında C.albicans'ın hücre içi ölümü üzerine ketokonazol'un 0 zaman ve 4 saat sonra etkisi canlı koloni sayımı yöntemi ile saptanmıştır.

Çift kontrollü ve 7 kez tekrarlanan çalışmamız da sonuç olarak ketokonazol; 1, 4µg/ml konsantrasyonlarda, makrofajların, C.albicans'a karşı hücre içi ölüm aktivitesini etkilememiştir ($p>0.05$). 10µg/ml konsantrasyonda ise makrofajlar içinde C.albicans'ın hücre için ölümünü kontrola göre anlamlı olarak arttırmıştır ($p<0.05$).

139. Miyofasyal Ağrıya Bağlı Servikobrakiyaljide Aktif ve Pasif Fizik Tedavi Programlarının Etkinliği

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Utku GÖKŞEN

Tez Dan. : Doç.Dr. Gülseren AKYÜZ

Kabul Tarihi : 1996

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışmada ense, sırt ve kol bölgesindeki ağrı yakınması nedeniyle Marmara Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Polikliniği'ne müracaat eden yaş ortalaması 36.35 ± 10.96 olan ve MFS tanısı konan 23'ü kadın ve 7'si erkek toplam 30 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir ve tedavide grupların her ikisine de önce yüzeysel ısı, ultrason ve klasik masajdan oluşan standart tedavi uygulanmış; daha sonra pasif tedavi grubuna ayrılan hastalara fizyoterapistin etkilenmiş kası pasif germesi, buna karşın aktif tedavi grubundaki hastalara ise boyun ve omuz kuşağının aktif egzersizleri eklenmiştir. Aktif tedavi grubundaki hastalardan egzersizlerini hem standart tedaviden sonra klinikte hem de günde iki defa onar tekrarlı olarak evde; tedavi sonunda ise takip süresi boyunca günde üç defa onar tekrarlı olarak yapmaları istenmiştir. Pasif tedavi grubundaki hastalara ise; tedavi süresince veya tedaviden sonra hiç egzersiz verilmemiştir.

Sonuçta her iki tedavi yöntemi de MFS semptonlarını rahatlatmış ve aralarında etkinlik farkı gözlenmemiştir. Bununla birlikte egzersizlerin tedavi edici özelliğinin yanısıra koruyucu etkisi de göz önüne alındığında pasif germeye karşı tercih edilebileceğini düşünmekteyiz.

139. Nötropenik Hastalar ve Yenidoğanlarda Gelişen Candida İnfeksiyonlarından İzole Edilen Kökenlerinin Tiplendirilmesi ve İn Vitro Antifungal Duyarlılıklarının Belirlenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tıbbi Bio. Dilek MOLBAY

Tez Dan. : Doç.Dr. Beyza ENER

Kabul Tarihi : 1996

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Haziran 1994-Temmuz 1995 döneminde takibe alınan nötropenik hastalardaki orofaringeal kandidoz olgularında ve yenidoğanlardaki Candida infeksiyonlarından izole edilen toplam 68 Candida kökeninde *C.albicans* ve diğer Candida türlerinin oranı araştırılmıştır. Kökenler klasik yöntemlerden, serumda 2-4 saat içinde çimlenme borusu oluşturma özelliğine bakılarak, *C.albicans* olarak tiplendirilmiştir. Çimlenme borusu oluşturmayan Candida türleri mayaların karbonhidratları assimile etme prensibine dayanarak çalışan API 20C AUX kiti ile tiplendirilmişlerdir. Bu deneylerin sonucunda kökenlerin %66.18'i (47/68) *C.albicans*, %33.82'si diğer Candida türleri olarak gruplandırılmıştır.

Çalışmamızın ikinci aşamasında bu 68 kökenin amfoterisin B, flukonazol ve ketokonazol için antifungal duyarlılıkları NCCLS tarafından önerilen referans makrodilüsyon ve mikrodilüsyon yöntemi ile çalışılmıştır. Referans makrodilüsyon yönteminde MOPS ile tamponlanmış RPMI-1640 sıvı besiyeri kullanılmış, inokulum spektrofotometrik olarak hazırlanmış ve sonuçlar 35°C da 48 saatlik inkübasyon sonunda değerlendirilmiştir. Mikrodilüsyon yönteminde de NCCLS'in önerdiği koşullara bağlı kalınmış sonuçlar 24. saat ve 48. saat sonunda okunmuştur Antifungal duyarlılık testi sonucunda 47 *C.albicans* ve diğer 21 candida türünün

hiçbirinde flukonazol'e karşı dirence rastlanmamıştır. İki ayrı yöntemle elde edilen MIK değerlerinin amfoterisin B, flukonazol ve ketokonazol için uyum oranları birinci gün sounda *C.albicans* kökenlerinde sırasıyla %75.50, %82.20 ve %100 iken, diğer Candida türlerinde %65.21, %82.6 ve %95.65 olarak saptanmıştır. İkinci gün okumalarında bu oranlar *C.albicans* kökenleri için %91.10, %93.30 ve %100, diğer Candida türleri için ise %91.3, %91.3 ve %100 olarak bulunmuştur. Bu oranlara bakılarak mikrodilüsyon yönteminde 48. saat sonunda elde edilen değerlerin referans makrodilüsyon yöntemiyle uyumlu olduğu saptanmış ve mikrodilüsyon yönteminin yeni çalışmaların desteğinde antifungal duyarlılık testi için tek başına yeterli bir yöntem olabileceği düşünülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

140. Defibrotid'in Etki Mekanizmasının İnsan Kordon Veri Endotel Hücre Kültürlerinde Araştırılması

Serpil BİLSEL

Tez Dan. : Prof.Dr. Kaya EMERK

Kabul Tarihi : 1990

Biyokimya Anabilim Dalı

Defibrotid memeli akciğerinden saflaştırılmış DNA'nın kontrollu depolimerizasyonu sonunda elde edilmiş bir polideoksiribonükleik asittir. Antitrombotik ve fibrinolitik etkileri çeşitli trombosis modellerinde kanıtlanmıştır. Kullanılan klasik antitrombosis ilaçlardan farklı olarak etkisini endotel hücrelerini modüle ederek göstermektedir. İlacın plazma tPA, PGI_2 düzeylerini arttırdığı, plazminojen aktivatör inhibitörlerinin azalttığı ayrıca trombosit malondialdehit ve tromboksan B_2 yapımını inhibe ettiği gösterilmiştir. Antikoagulan ve hemodinamik etkileri yoktur. İlacın etkileri endotel hücrelerini koruyucu özelliği ile birleşince trombozların önlenmesinde büyük ölçüde yarar sağlanmaktadır İlaç hakkında tüm bilgiler klinik deneylere dayanmakta olup, etki mekanizması hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır.

Bu çalışmada, ilacın organizma içindeki takibi ve endotel ile interaksiyonunun incelenmesini sağlayacak radyoaktif işaretlenmesi için bir yöntem önerilmiş ve hazırlanan türevin insan endotel hücre kültürleri ile etkileşmesi incelenmiştir. Endotel hücreleri göbek kordonu veninden kollejenaz ile ayrılmış ve hücreler M-199, % 20 fetal dana serum ile plastik kültür kaplarına ekilmiştir İlacı işaretlemek için ^{3}H-asetik anhidrit kul-

lanılmıştır. Dioksanda çözülen ^{3}H-asetik anhidrid defibrotid ile karıştırılıp inkübe edildikten sonra sefadex G-75 kolununa uygulanmış ve işaretlenen fraksiyonlar ayrılarak belirlemiştir. İşaretli ilacın biyolojik aktivitesini koruduğu ve protein sentezini arttırdığı ^{14}C-lösin deneyleri ile gösterilmiştir. Çeşitli konsantrasyonlarda ilaç içeren medium ile hücre kültürleri inkübe edilmiş, bağlanan ilaç miktarı belirlenmiş ve etkileşimin özgün olduğu ispatlanmıştır. Bağlanmanın Scatchard analizi K_L = 4.2, $B_{max} = 5 \times 10^7$ bağlanma bölgesi/hücre değerini vermiştir. Bağlanma yerinin belirlenmesi için hücre kültürleri işaretli Defibrotid ile inkübe edildikten sonra fraksiyonlara ayrılmış ve radyoligand en çok çekirdekte bulunmuştur. Hücre zarında da önemli bir miktar ilaç bulunması, ilacın özgün bir proteine bağlandıktan sonra internalize olduğunun işareti sayılabilir.

141. Kardiovasküler Sistemin Düzenlenmesinde Santral GABA Reseptörleri İle Kortikotropin Salıverdirici Faktör (CRF) Arasındaki İlişkinin Araştırılması

Filiz ONAT
Tez Dan. : Prof.Dr. Kemal BERKMAN
Kabul Tarihi : 1992
Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji
Anabilim Dalı

Santral sinir sisteminde (SSS) gama-aminobütirik asid (GABA) aracılı sinaptik iletiyi bozan ilaçların mikroinjeksiyonun strese bağlı olarak ortaya çıkan yanıtlara benzer kardiovasküler ve davranışsal değişikliklere yol açtığı daha önceki çalışmalarla gösterilmiştir. Son zamanlardaki çalışmalar, 41 aminosidli bir peptid nörotransmiter olan

kortikotropin salıverdici faktörün (CRF) stresin yol açtığı endokrin, otonomik ve kardiovasküler adaptasyonlarda rol oynadığını göstermiştir. Bu çalışmanın amacı GABA-erjik nöroiletinin baskılanmasıyla ortaya çıkan kardiovasküler aktivasyonun, CRF salınımındaki artışa bağlı olup olmadığının ortaya konmasıdır. Uyanık ve strese maruz kalmamış sıçanlarda beyin ventrikülüne (isv) ya da dorsomedial hipotalamusa (DMH) $GABA_A$ reseptör antagonisti olan bikukulin metyodid (BMI) uygulanması ortalama kan basıncı ve kalp hızında anlamlı artışlara yol açtı. CRF resertör antagonisti olan α-hel-CRF_{9-41}'in isv yolla önceden uygulanması BMI'ın yol açtığı kardiovasküler değişiklikleri anlamlı derecede azalttı. Bu çalışmanın çok önemli bir özelliği de aynı hayvanda çift taraflı isv enjeksiyonu ile hem isv hem de DMH enjeksiyonuna olanak sağlayacak şeilde çift taraflı kanül yönteminin tarafımızda ilk kez uygulanmasıydı. Diğer bir grup da ise $GABA_B$ agonisti baklofen (BAC) uygulamasının ortalama kan basıncı ve kalp hızında artışa yol açtığı gösterildi. Önceden α-hel-CRF_{9-41} uygulaması baklofenin kardiovasküler etkilerinde herhangi bir değişikliğe neden olmadı. Tüm bu sonuçlar $GABA_A$ reseptörleri aracılığıyla olan GABA-erjik iletinin ortadan kalkmasıyla görülen kardiovasküler aktivasyona CRF salınımındaki artışın neden olabileceğini düşündürmektedir.

142. Ofloxacin'in Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisi

Vt.Hek. Tanju KADİR
Tez Dan. : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 1992
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada ofloxacin'in Sub-MİK'da E.faecalis'e karşı PMN löko-

sit fonksiyonlarından aderans, kemotaksi, bakterisit etki, süperoksit oluşumu üzerine etkisi araştırılmıştır.

Sub-MİK'da ofloxacin ile daha önceden 37°C de 30 dakika inkübe edilen PMN lökositlerin fonksiyonlarında bir artış saptanmıştır. Ofloxacin'in aderans üzerine etkisi Lwy yöntemi ile plastik yüzeye yapışan hücrelerin protein miktarı ölçülerek bakılmıştır. Ofloxacin ile inkübe edilmiş PMN lökositlerde ölçülen protein miktarı 42.7 ± 4.10 µg/ml, ofloxacin ile inkübe edilmemiş PMN'lerde 37.05 ± 4.44 µg/ml bulunmuştur. Kemotaksi deneyi agarozaltı jel yöntemi ile yapılmıştır Ofloxacin ile inkübe edilmiş PMN lökositlerin kemotaktik faktöre doğru göçü 1.3 mm, ofloxacin ile inkübe edilmemiş PMN lmökositlerin göçü 1.0 mm olarak gözlenmiştir. Bakterisit etki tayini 0 ve 30 dakika zamanlarda incelenmiştir. O zamanda antibiyotikli ve antibiyotiksiz olan fagositoz karışımından alınan örnekler de üreyen E.faecalis kolonileri 100 (cfu/ml), 30 dakika sonra antibiyotikli ve antibiyotiksiz olan fagositoz karışımından alınan örneklerde koloni sayımı sıra ile 11 ve 45 (cfu/ml) bulunmuştur. Ofloxacin'in süperoksit oluşumu üzerine etkisi, ferrisitokrom C redüksiyonunun spektrofotometrik olarak ölçülmesi ile araştırılmıştır Ofloxacin ile inkübe edilmiş PMN lökositlerde süperoksit miktarı 5.74 nmol/10^6 lökosit, ofloxacin ile inkübe edilmemiş PMN lökositlerde 4.37 nmol/10^6 gözlenmiştir.

143. İnsan Eritrosit Glukoz Taşıyıcısına Lipitlerin Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Uğur ÖNCEL

Tez Dan. : Doç.Dr. Nesrin ÖZER

Kabul Tarihi : 1992

Biyokimya Anabilim Dalı

Hiperlipidemi eritrositler üzerindeki etkileri sonucu kanın normal reolojisinde değişikliklere neden olduğundan ateroskleroz için en önemli risk faktörlerinden biri sayılır. Kolesterol ve fosfolipitler plazma ve hücreler arasında değiş tokuş edilirler. Bu özellikle eritrositler için önemlidir çünkü eritrositlerin kolesterol ve fosfolipitleri sentezleyecek organelleri yoktur. Bu etkileşim hücre zarının morfolojik, enzimatik ve taşıyıcı özelliklerini etkiliyebilir.

Bu araştırmanın birinci kısmında eritrositler kolesterolca zengin ortamda inkübe edildi. Bu eritrositlerin morfolojileri taramalı elektron mikroskobu ile incelendi ve ekinositik formda eritrositler gözlendi. Eritrosit glukoz taşıyıcısının K_m ve V_{max} değerlerinin değiştiği saptandı. Araştırmanın ikinci kısmında ise hiperkolesterolemisi, hiperkolesterolemi ve hipertrigliseridemisi ve aterosklerozu olan kişilerin glukoz taşıyıcı aktivitesi incelendi. Hasta gruplarının glukoz taşıyıcısının kinetik parametreleri kontrollerinkinden farklı bulundu. Hasta ve kontrollerde eritrositlerin morfolojisi de taramalı elektron mikroskopisi ile incelendi. Hiperkolesterolemide ekinosit şeklinde eritrositler gözlenirken, hiperkolesterolemi ve hipertrigliseridemide stomatosit şeklinde eritrositlere rastlandı.

Sonuçlarımız hiperlipideminin eritrosit zarı lipit çift tabakasını etkilediğini ve bunun sonucunda eritrosit morfolojisinde ve glukoz taşıyıcı aktivitesinde değişikliğe neden olduğunu düşündürmektedir.

144. Normal ve Patalojik Eritrosit Zarlarının Lipit ve Protein Patentlerinin Belirlenmesi

Ahmet KILINÇ

Tez Dan. : Doç.Dr. Suha YALÇIN

Kabul Tarihi : 1992

Biyokimya Anabilim Dalı

Zar yapı ve fonksiyonları çalışırken en kolay elde edilen hücre eritrosit olduğu için, eritrosit plazma zarı bu alandaki çalışmalar için popüler bir model teşkil etmektedir. Bu nedenle çalışmamızda normal ve patolojik zarlarda protein, lipit ve glikoprotein patern'lerinin incelenmesinde moel olarak eritrosit zarı kullanıldı.

Oksidan bir madde olan kümen hidroperoksite maruz bırakılan eritrositlerde hem zar lipitlerinin hem de proteinlerinin bir takım değişikliğe uğradığı görüldü. Zar proteinlerinin yapılarında meydana gelen değişiklikler SDS-PAGE ile incelenirken, zar lipid ve fosfolipid bileşenlerinde oluşan değişiklikler de TLC ile incelendi.

SDS-PAGE'de artan kümen hidroperoksit konsantrasyonunda düşük molekül ağırlığındaki protein bantlarının azaldığı veya kaybolduğu gözlenirken, yüksek molekül ağırlığındaki protein bandında bir artış olduğu gözlendi Bu patern hem "Coomassie Blue" hem de "Silver Stain" protein boyaları kullanılarak gözlendi. Zar glikoproteinleri PAS ile boyandı ve yüksek kümen hidroperoksit konsantrasyonunda jele girmeyen yüksek molekül ağırlığındaki protein bandının gözlenmesi dışında başka belirgin bir fark görülmedi.

Tek boyutlu TLC'de belirgin bir fark görülmezken, iki boyutlu TLC

ile ayırma işleminde, hem lizofosfolipidlerin azaldığı hem de yüksek kümen hidroperoksit konsantrasyonunda fosfatidiletanolamin ile fosfodilserin arasında, "Adduct" oluştuğu gözlendi.

Bir antioksidan madde olan BHT'nin ve sülfhidril gruplarını indirgeyici bir madde olan DTT'nin protein ve glikoprotein paternleri üzerine koruyucu bir etkide bulunmadığı görüldü. Buna karşılık, iki boyutlu TLC ile yapılan incelemelerde BHT ve DTT'nin oluşan lizofosfolipitlerin miktarında bir azalmaya neden olduğu görüldü.

145. Behçet Hastalığında Nötrofil Endotel İlişkisi

Şükran ÖZGÜN
Tez Dan. : Prof.Dr. Tevfik AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1993
İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Behçet'li hastalarda immün sistemin pekçok yönden bozuk olduğu bilinmektedir. Zaman zaman vaskülitik semptomların görülmesi ve lezyonlardaki hücre populasyonunun ağırlıklı olarak PMN oluşu damar endoteli ve PMN ler arasında fizylojik dengenin bozulduğunun bir belirtisi olabilir. Bu nedenle bu çalışmada Behçet'li hastalarda nötrofil-endotel ilişkisi ve bu ilişkinin bozulmasına neden olabilecek faktörler araştırıldı. Behçet'li hasta serumlarının normal nötrofillerin vasküler endotel hücrelerine (VEC) adezyonunu artırdığı görüldü. Sağlıklı insan serumu varlığında adezyon oranı %16.4 iken, hasta serumu varlığında bu oran %20.1 olarak bulundu ($p<0.001$). Hasta serumları hem endotel hem de PMN lerin yüzeyinde yapışma moleküllerine etki etmektedir. Hasta serumu normal nötrofil yüzeyinde CD11a ve CD18 in anlamlı bir şekilde artışına ne-

den olmaktadır. Hasta serumu ayrıca endotel üzerinde ICAM-1 molekülünün ekspresyonunu da artırmaktdır Behçet'li hastalarda CD11a taşıyan molekül sayısı da sağlıklı kişilerden yüksektir (hastalarda CD11a pozitif hücreler %89.4±10.9, normal insalarda %71±8.9, $p<0.001$). Hasta nötrofillerinin IL-1, TNF ve LPS ile uyarılmış endotel hücresine adezyonu normal kişilerden daha yüksek bulundu. Uyarıdan önce adezyon oranı hasta PMNiçin %23.6, normal PMN için %18.5 idi. IL-1, TNF ve LPS ile uyarıdan sonra hatalarda adezyon oranının sırası ile %61.5, %57 ve %55 olarak, normal PMN lerin adezyon oranının ise yine sırası ile %37.8, %35 ve %31.4 olarak arttığı görüldü.

Hasta serumlarının adezyonu artırıcı etkisi adezyon moleküllerine karşı üretilmiş monoklonal antikorlar (mAb) ile inhibe edilebildi. İnhibisyon oranı anti-CD11a ile %37.5, anti-CD11b ile %20.2, anti-CD18 ile %37.6, anti-ELAM-1 ile %4, anti-ICAM-1 ile %22.7, anti-CD18+CD11a ile %34.1, anti-CD18+CD11b ile %40.9, anti-CD18+CD11a+ELAM-1 ile ise %32.8 olarak bulundu. Hasta serumlarında ELİZA ve RİA ile ölçülen IL-8 ve yine ELİZA ile ölçülen sCD14 düzeyi artmış bulundu. Behçet'li hasta serumlarında nötrofillerin endotel hücresine adezyonunu artıran faktör (veya faktörler) hasta serumlarında yüksek olan IL-8 olabilir. Ancak bu konunun başka faktörleri de dikkate alarak araştırılması gerekmektedir.

146. Sıçan Önbeyin İskemi ve Reperfüzyon Modelinde Lipid Peroksidasyon, Glutatyon ve Protein Oksidasyonu Düzeyleri: İnsülinin Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dr. Canan AYKUT

Tez Dan. : Doç.Dr. Berrak YEĞEN

Kabul Tarihi : 1994

Nörofizyoloji Bilim Dalı

Serebral iskemi ve onu izleyen reperfüzyon sırasında görülen nöron zedelenmesinde serbest oksijen radikalleri ve yol açtıkları lipid peroksidasyonu, proteinler oksidasyonu sonucu membran yapısı ve fonksiyonu bozulur. Glutatyon mekanizması hücrenin serbest radikallere karşı korunma mekanizmalarından olup lipid peroksidasyonu ve diğer etkilerini engeller. Reperfüzyon sırasında hücrenin yenilenme kapasitesi ve bunu arttıran faktörler zedelenmeden etkilenmeyi azaltan önemli mekanizmalardır. Bunların içinde büyüme faktörleri ve insülin sayılabilir. Bu çalışmada sıçan önbeyin iskemireperfüzyon modeli 10 dakika iskemi ve farklı reperfüzyon süreleri ile oluşturularak beyin dokusunda lipid peroksidasyonu, glutatyon düzeyleri 8, 60 ve 90. dakika reperfüzyon sürelerinde; protein oksidasyonu 90. dakika reperfüzyon süresinde incelendi. İnsülinin bunlar üzerine etkisi reperfüzyonun 90. dakikasında araştırıldı. Lipid peroksidasyon düzeyi, son ürünlerinden olan malonildialdehit ile tepkimeye giren tiyobarbütirik ait (TBA)-reaktif maddeler bakılarak; glutatyon düzeyi, protein glutatyon karışımı disülfitlerin indirgenmesi ile; protein oksidasyonu, 2,4-Dinitrofenilhidrazin ile etkileşen karbonil grupları bakılarak ölçüldü. Lipid peroksidasyon düzeyi reperfüzyonun ilk 90 dakikasında belirgin bir artış göstermedi; glutayon düzeyin 8. dakikada belirgin olarak düştü ($p<0.001$). 90. dakikada normal sınırlarına ulaştı; protein oksidasyonu 90. dakikada azalma gösterdi ($p<0.05$). İnsülin

protein oksidasyonunda anlamlı bir düşmeye neden olurken ($p<0.005$) lipid peroksidasyon ve glutatyon düzeylerinde değişiklik oluşturmadı. Glatatyon kullanıma bağlı olarak ilk dakikalarda azalma gösterirken protein oksidasyonu tam açıklanamayan nedenlerle 90. dakika azalıyordu ve bu olumlu etkili insülinin arttırdığı gözlendi.

147. HBV Genomunun Prekor-Kor ve X Bölgelerine Özgü Mutasyonların İleri Moleküler Yöntemler İle Saptanması

Uzm.Dr. Sertaç Kip ÜLGEN
Tez Dan. : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Yurtdışında son yıllarda, ileri moleküler biyolojik yöntemler kullanılarak, HBV'nin genomik yapısının araştırılmasında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. HBV enfeksiyonunun ciddi seyirli olması, kronikleşmesi ve tedaviye yanıtsız kalması konağın dışındaki etkenlerle de ilişkilendirilmektedir. HBV genomunun Prekor-Kor bölgesinde saptanan bazı mutasyonlar, özellikle de Akdeniz ülkelerinde sık görülen HBe Ag'nin sentezlenmesini engelleyerek, virüsün konağın bağışıklık sisteminden kurtulmasına neden olan A_{1896} mutasyonu bu durumlardan sorumlu tutulmaktadır.

Bu çalışma, ülkemizin HBV enfeksiyonu yönünden endemik olması, bir Akdeniz ülkesi olması ve HBV genomunun baz dizisine ilişkin moleküler düzeyde çalışmaların bildiğimiz kadarı ile ülke koşullarımızda gerçekleştirilmemiş olması temel alınarak, Marmara Üniversitesi (M.Ü.) Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bilim Dalı işbirliği ile M.Ü. Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalında planlanmıştır.

Bu amaçla yürütülen çalışmada, serum ve doku HBV DNA varlığı, dot beot hibridizasyon ve Digoksigenin İn Situ Hibridizasyon (DİSH) yöntemleri ile gösterildi; HBV genomuna ilişkin A_{1896} ve/veya diğer mutasyonların varlığı ise, DNA dizi analizi, mutasyon belirleyici dot blot hibridizasyon ve Amplifikasyona Refrakter mutasyon sistemi (ARMS), Amplifikasyon İle Yaratılan Restriksiyon kesim Noktası (Amplification Created Restriction Site-ACRS) gibi Polimeraz Zincir reaksiyonu (PZR) ile Restriksiyon Endonükleaz (RE) kesimine dayalı ileri moleküler biyolojik yöntemler kullanılarak saptandı.

Çalışmada akut ve kronik hepatitli 170 olgunun serumu dot blot hibridizasyon yöntemi ile incelendi ve 87 olgu serum HBV DNA yönünden pozitif bulundu. 12 olgunun karaciğer ince iğne aspirasyon biyopsi örneklerinde NBV DNA varlığı DİSH yöntemi ile incelendi ve 10 olgu doku HBV DNA yönünden pozitif bulundu. Anti HBe pozitif kronik hepatit B enfeksiyonlu 17 olgu, HBV genomunun Prekor-Kor ve bir kısım X gen bölgeleri yönünden DNA dizi analizi ile incelendiğinde, 4 olguda A_{1896} stop kodon mutasyonuna ek olarak çeşitli nokta mutasyonlarına rastlandı. Bu 4 olguda DNA dizi analizi yöntemiyle saptanan A1896 mutasyonunun varlığı ayrıca, bilinen bir mutasyonu saptamaya olanak tanıyan dot blot hibridizasyon, ARMS ve ACRS yöntemleri uygulanarak da doğrulandı

Çalışmada ayrıca, HBV genomunun Prekor-Kor ve bir kısım X gen bölgelerinde şimdiye dek yayınlanmış mutasyonlara ek olarak, hiç tanımlanmamış nokta mutasyonlarına da rastlanmıştır. Bunlar:

Prekor bölgesinde kodon 10, 11 ve 17'de ve X geninde kodon 104, 105, 116, 117, 120, 122, 123, 128, 129 ve 145'te saptanan nokta mutasyonlarıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

148. Hemodializ Hastalarında Subclavien ve Fenoral Kateter Uygulamasında Hemşirenin Rolü

Nimet ŞAHİN
Tez Dan. : Prof.Dr. Emel AKOĞLU
Kabul Tarihi : 1996
Nefroloji Bilim Dalı (Nefroloji Hemşireliği)

Bu çalışma hemodializ tedavisi için, femoral ve subclavien vene uygulanan kateterizasyonlarda komplikasyonları önlemede, eğitimli ve deneyimli kişilerin etkinliğini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma sırasında hastalar iki gruba ayrılmıştır. Bir grup hastaya servis asistanı kateter bakımını verirken, diğer bir grup hastaya bu konuda eğitilmiş ve deneyimli tek bir hemşire kateter bakımını vermiştir. Kateterler sadece hemodializ tedavisi için kullanılmıştır.

Çalışma kapsamına alınan hastaların yaş ortalaması, kateterin kalış süresi, kateter takılırken karşılaşılan güçlükler açısından her iki grupta istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır İstatistiksel olarak en önemli sonuç enfeksiyon oluşumu açısından bulumuştur. Hemşirenin takip ettiği 16 femoral, 6 subclavien ven kateterizasyonunun hiçbirinde enfeksiyon görülmezken, farklı asistanların takip ettiği 9 femoral ven kateterizasyonunun 4'ünde, 7 subclavien ven kateterizasyonunun da 5'inde enfeksiyonla karşılaşılmıştır.

Bu sonuçlar bize göstermektedir ki kateterizasyonlarda enfeksiyonları önlemek için, kesinlikle aseptik tekniklere uyulmalı; kateter bakımı ve takibi deneyimli ve eğitimli kişiler tarafından yapılmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEDEN EĞİTİMİ SPOR YÜKSEKOKULU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

149. Voleybol Oyuncularında Görülen Sakatlıklar Sakatlık İnsidansı ve Sakatlanma Riski

Eyüp SAMANGÜL
Tez Dan. : Yrd.Doç.Dr. Mustafa KARAHAN
Kabul Tarihi : 1996
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Prospektif bir çalışmada 1995-1996 sezonunda (1 yıl) 340 elit bay-bayan voleybolcuyu takip ettik. Bunların 180'ı bayan, 16/'ı erkektir. Voleybolcukalır yaş ortalamaları 20, voleybol yaşı ortalamaları 7.5'dir.

Amacımız voleybolcularda görülen 1 yıllık yaralanma riskini ve yaralanma bölgelerini istatistiksel olarak ortaya koymaktır.

Araştırmamızın metodu 20 sorudan oluşan bir ankettir. Anketteki sorular, kişisel bilgiler, ailesel bilgi, voleybol deneyimi, geçmişteki yaralanmalar, kulübün sağlık organizasyonu, koruyucu malzeme kullanımı, oyun sistemi ve oyuncuların görevleri hakkındaki bilgilerden oluşmaktadır. Yaralanma bölgeleri, yaralanma tipleri ve yaralanmaların iyileşme süreleri ile ilgili oluşumlar takip edilmiştir.

Bayan ve erkeklerde ki yaralanmalarda önemli bir farklılık görülmemektedir. Bayanlarda görülen yaralanma riski %99.7 erkeklerde ise %25'dir.

Smaçörlerin yaralanma riski %22.3, pasörlerin %22.5, smaçör pasörlerin ise %32'dir. Diz yaralanmalarının tamamı smaçör pasörlerde görülmüştür. Pasörlerin hiçbirinde diz yaralanmasına rastlanmamıştır.

En çok görülen yaralanma tipi% 47.5 ile kas tendon zedelenmesidir. Bağ zedelenmeleri en çok görülen ikinci yaralanma tipidir % 46.5. Kırıklar %3, çıkıklar %3 olarak gerçekleşmiştir.

Ayak bileği en çok yaralanmaya maruz kalan bölgedir. % 34.3 bunu sırasıyla bel-omurga % 19.2, el % 12.1, diz % 12.1 ve omuz % 9.1 izlemektedir.

Yaralanan sporcuların % 66.7'si bir haftadan daha az sürede iyileşme göstermiştir. %29.3'ü 1-4 haftada iyileşirken, 4 haftadan daha uzun sürede iyileşen yaralı sporular sadece % 4'dür.

Yaralanan sporcuların % 80.2'sinde bir defa, % 17.2'sinde 2 defa, % 2.4'ünde ise 3 defa yaralanma görülmüştür.

Yaralanmaların % 76.51'i daha önce yaralanma geçirmiş sporcularda görülmüştür. İlk defa 1995-96 sezonunda yaralanma geçiren sporcular % 23.5'dir.

Üst uzuv-alt uzuv yaralanma 1/1.15'dir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve
Dokümantasyon Daire Başkanlığı
M0036864

ISBN 975 – 400 – 190 – 1

Marmara Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Döner Sermaye İşletmesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır.